

Programmabegroting

Gemeente Almelo

2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. Leeswijzer	4
3. Financiële keuzes	5
3.1 Samenvatting	5
3.2 Financieel Meerjarenperspectief	5
3.3 Problematiek niet-taakgebonden kortingen rijk.....	6
3.4 Mutaties Financieel Meerjarenperspectief	7
3.5 Overzicht lasten en baten per hoofdtaakveld	12
4. Beleidsbegroting	14
4.1 Programmaplan	14
4.2 Basisbegroting	51
5. Paragrafen	92
5.1 Lokale heffingen	92
5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	98
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	104
5.4 Financiering.....	114
5.5 Bedrijfsvoering.....	117
5.6 Verbonden partijen.....	126
5.7 Grondbeleid	129
5.8 Dienstverlening.....	132
5.9 Wet open overheid	134
5.10 Majeure projecten	147
6. Financiële begroting.....	150
6.1 Incidentele baten en lasten	150
6.2 Uiteenzetting financiële positie.....	152
7. Bijlagen	163
7.1 Verbonden partijen.....	163
7.2 Delegatieregister	174
7.3 Stand van zaken moties	176
7.4 Overzicht van baten en lasten	178
7.5 Openbaarheidsparagraaf, informatiewetten.....	186

1. Inleiding

De programmabegroting 2024 die voor u ligt is de tweede begroting in deze raadsperiode. In de programmabegroting maken we concreet wat we in 2024 willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat mag kosten. De programmabegroting 2024 is gebaseerd op de perspectiefnota 2024-2027.

We bouwen door aan een aantrekkelijke, toekomstbestendige stad waar onze inwoners prettig wonen en verblijven, waar onze ondernemers voldoende mogelijkheden krijgen en waar bezoekers graag naar toe komen. Dit doen we onder andere in onze prioritaire gebieden. De ontwikkelvisie Almelo Centraal is onlangs gepresenteerd. Hierin is opgenomen waar we de komende jaren aan gaan werken om de woon- en leefsituaties in deze gebieden meer in balans te brengen. Ook dragen deze ontwikkelingen bij aan het realiseren van meer kansengelijkheid en vitaliteit en leveren ze een bijdrage aan de verduurzaming van Almelo.

De programma's en het plan Leefbare Wijken en Dorpen

Met het vaststellen van de perspectiefnota 2024-2027 zijn ook de strategische doelen en visies van de programmaplannen en het plan Leefbare Wijken en Dorpen vastgesteld. De programma's Stedelijke Ontwikkeling, Sociaal en Vitaal, Zorg en Veiligheid, Economie en Arbeidsmarkt, Klimaat en Milieu en het plan Leefbare Wijken en Dorpen bieden de mogelijkheid om door te werken op de basis die we de afgelopen jaren hebben gecreëerd. De programma's dragen bij aan het bouwen van een sterkere stad met kansen voor iedereen. Dat doen we onder andere door te starten met een Rijke schooldag voor het voortgezet onderwijs en door meer inzicht te verkrijgen in onbegrepen gedrag willen we een beter beeld krijgen hoe mensen de juiste zorg en/of ondersteuning kunnen krijgen. Ook werken we samen met Hengelo en Enschede aan een regionale, stedelijke investeringsagenda. Deze agenda zal als onderdeel dienen voor het provinciale bod aan het rijk voor de nieuwe nota ruimte. Voor onze ondernemers werken we aan een economisch ruimtelijke visie en gaan we aan de slag met uitvoering hiervan. Om de leefbaarheid in wijken, buurten en dorpen te versterken werken we aan een pilot met een digitaal platform voor bewonersinitiatieven in twee wijken. Tot slot ondersteunen en motiveren we inwoners en pandeigenaren om energie te besparen met behulp van het energieloket, de energiefixers en de bouwadviseurs.

Het financieel meerjarenperspectief

In de perspectiefnota zagen we al dat er de komende jaren grote financiële uitdagingen zijn. Met het vaststellen van de perspectiefnota heeft het college opdracht gekregen om een maatregelenpakket van 12,5 miljoen euro voor te bereiden en daarbij uit te gaan van de volgende zoekrichtingen:

- Sociaal domein (n.a.v. brede evaluatie sociaal domein)
- Onderhoud en beheer openbare ruimte
- Versoberen cultureel en recreatief aanbod, inclusief sport.
- Versoberen (publieke) dienstverlening
- Besparingen op het gebied van welzijn en preventie
- Bijdrage van verbonden partijen
- Onderwijshuisvesting
- Inkomstenverhogende maatregelen

De programmabegroting 2024 laat voor de jaarschijven 2024 en 2025 een financieel sluitende begroting zien. Vanaf 2026 loopt het financiële tekort op naar ongeveer 20 miljoen euro. Met het presenteren hiervan kiezen we ervoor om het VNG advies te volgen.

2. Leeswijzer

Financiële keuzes

In hoofdstuk 3 vindt u de financiële keuzes voor de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027. Deze keuzes presenteren wij als mutaties op het financieel meerjarenperspectief. Ook geven wij in dit hoofdstuk inzicht in de incidentele- en structurele begrotingsaldi.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting (hoofdstuk 4) bestaat uit een uitwerking van de programma's en de basisbegroting. De programma's vormen de speerpunten in deze raadsperiode. De basisbegroting is stabiel en verandert alleen als het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) dat voorschrijft.

Paragrafen

Hoofdstuk 5 bevat de verplichte paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid en de additionele paragrafen dienstverlening, wijksturing, majeure projecten en de Wet open overheid.

Financiële begroting

In de financiële begroting (hoofdstuk 6) geven we de uiteenzetting van de financiële positie weer. Met het meerjarig investeringsplan (MIP) wordt inzicht gegeven in de investeringsprojecten die gepland staan voor het begrotingsjaar 2024 en de drie jaren daarna. In het overzicht met incidentele baten en lasten geven we een toelichting op de incidentele posten.

Bijlagen

In de bijlagen over de verbonden partijen geven we inzicht in de financiële positie van de verbonden partijen. Verder presenteren we de wijzigingen in het delegatieregister en bespreken we de stand van zaken van de aangenomen moties. Ook is het overzicht van baten en lasten per taakveld als bijlage opgenomen. Tot slot is detailinformatie over de Openbaarheidsparagraaf opgenomen in de bijlage bij deze begroting.

3. Financiële keuzes

3.1 Samenvatting

- Het financiële beeld is ten opzichte van de perspectiefnota 2024-2027 verslechterd.
- De jaarschijven 2024 en 2025 zijn incidenteel en structureel financieel sluitend.
- De jaarschijven vanaf 2026 hebben grote financiële tekorten, vooral veroorzaakt door een lagere uitkering uit het gemeentefonds.

3.2 Financieel Meerjarenperspectief

In onderstaande tabel wordt het Financieel Meerjarenperspectief (FMP) voor de periode 2024-2027 gepresenteerd.

De begroting 2024 is reëel en structureel sluitend. Dit betekent dat de structurele lasten worden afgedekt met structurele baten. Daarmee wordt voldaan aan het belangrijkste criterium voor repressief (regulier) provinciaal toezicht. Ook de meerjarenraming 2025 laat voordelen zien, maar in 2026 slaat het perspectief om. In 2026 zien we een nadeel van het structureel begrotingsaldo van 17,6 miljoen euro en dat loopt verder op naar 19,7 miljoen euro tekort in 2027.

Financieel meerjarenperspectief	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Totaal lasten	350,61 N	356,38 N	363,01 N	362,73 N
Totaal baten	-355,02 V	-360,51 V	-346,98 V	-347,09 V
Saldo van baten en lasten	-4,42 V	-4,13 V	16,03 N	15,64 N
Stortingen reserves	5,10 N	5,10 N	5,11 N	5,11 N
Onttrekkingen reserves	-1,02 V	-1,02 V	-1,02 V	-1,02 V
Saldo reserve mutaties	4,09 N	4,09 N	4,09 N	4,09 N
Begrotingsaldo	-0,33 V	-0,04 V	20,12 N	19,74 N
Waarvan: incidentele baten en lasten	3,63 N	2,57 N	2,50 N	0,00
Structureel begrotingsaldo	-3,96 V	-2,61 V	17,62 N	19,74 N

Bedragen x 1 miljoen euro

3.3 Problematiek niet-taakgebonden kortingen rijk

Het maatregelenpakket van 12,5 miljoen euro is onvoldoende. Het verwachte tekort zal in 2027 oplopen tot 20 miljoen euro. Met zorgvuldige en verantwoorde investeringen maken we de stad sterker en bieden we inwoners perspectief. Een goed voorzieningenniveau is essentieel voor een vitale stad die zijn rol pakt richting inwoners, Noordwest Twente en de regio. Daarom koppelen we investeringen aan uitdagingen voor de lange termijn en houden oog voor de vraagstukken van dit moment.

Hierbij past het continueren van een samenhangende aanpak binnen het sociaal domein. Waarbij we het als primaire taak van de overheid blijven zien mensen in de meest kwetsbare posities te ondersteunen. Wel versterken we onze aanpak, door waar mogelijk en of noodzakelijk scherpe afwegingen te maken als het gaat om de effectiviteit van beleid en uitvoering.

Als het gaat om wonen willen we een dubbelslag realiseren: voor iedere doelgroep moet er perspectief zijn door het aanbod te vernieuwen, in samenwerking met corporaties en marktpartijen. Tegelijk willen we in kwetsbare wijken investeren voor meer evenwichtige woon- en leefsituaties. Die investeringen geven bovendien een belangrijke impuls aan kansengelijkheid en de vitaliteit en gezondheid van inwoners. Ons uitgangspunt is dat iedere inwoner perspectief en kansen voor de toekomst heeft.

Ondanks de inspanningen van o.a. de VNG verwachten we van het Rijk geen volledige tegemoetkoming in de disbalans tussen taken en middelen. Het is daarmee nog steeds van belang om de bij de perspectiefnota 2024-2027 vastgestelde zoekrichtingen verder uit te werken. In een separate raadsbrief is een eerste verkenning van het besparingspotentieel opgenomen. We vervolgen onze koers van een behoedzame en flexibele strategie. De verdere uitwerking en een voorzet voor concrete besparingsmaatregelen zijn op zijn vroegst voorzien bij de perspectiefnota 2025-2028. Pas tijdens Prinsjesdag 2024 zal duidelijk worden in hoeverre het nieuwe kabinet en daarmee het Rijk ons financieel tegemoet komt. Dit betekent dat uw raad pas daarna, bij de begroting 2025, wordt gevraagd besluiten te nemen over bezuinigingsmaatregelen om een sluitend perspectief te krijgen.

Voor het college blijft de impact van de besparingsmaatregelen voor de samenleving, de stad en de organisatie uitgangspunt voor de verdere uitwerking. We koersen bij het zoeken naar maatregelen op besparingen in het sociaal domein en het verhogen van de inkomsten. De besparingen mogen geen belemmering zijn voor de genoemde visie en doelstellingen, zodat we kunnen blijven bouwen aan een stad met kansen voor iedereen.

3.4 Mutaties Financieel Meerjarenperspectief

Onderstaande tabel geeft inzicht in de mutaties die na de perspectiefnota 2024-2027 zijn verwerkt in de voorliggende begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027.

Het vertrekpunt voor financieel meerjarenperspectief (FMP) is de perspectiefnota 2024-2027. In deze perspectiefnota is reeds besloten tot besparings- en dekkingsmaatregelen oplopend tot bijna 10 miljoen euro vanaf 2027. Dit heeft geresulteerd dat het startpunt van deze programmabegroting neutraal is voor 2024 en een voordeel kent in 2025. Vanaf 2026 voorzien we in de perspectiefnota 2024-2026 grote financiële tekorten. Dit beeld is in de meerjarenraming 2025-2027 verder verslechterd.

Financieel Meerjarenperspectief (FMP)	2024	2025	2026	2027
A. Perspectiefnota 2024-2027	0,00	-0,72 V	13,09 N	12,45 N
Autonome ontwikkelingen				
Voorjaarsrapportage 2023 structureel	-0,27 V	0,67 N	0,73 N	0,73 N
Meicirculaire 2023 gemeentefonds (RAAD-7764)	-2,30 V	-1,74 V	1,45 N	2,03 N
Loon- en prijsontwikkelingen	2,63 N	1,86 N	3,00 N	2,95 N
Kapitaallasten	-1,96 V	0,07 N	1,02 N	1,95 N
Treasury	-0,77 V	-0,01 V	0,07 N	-0,06 V
Onroerende zaakbelasting	-0,05 V	-0,17 V	-0,24 V	-0,98 V
Organiseren verkiezingen	0,00	-0,15 V	0,00	0,25 N
Actualisatie grondexploitaties	0,24 N	-0,01 V	0,03 N	0,03 N
Verbonden partijen	-0,08 V	-0,06 V	-0,05 V	-0,01 V
Sociaal domein	0,83 N	0,27 N	0,69 N	1,04 N
Overig	-0,07 V	-0,71 V	-0,08 V	-1,08 V
B. Totaal autonome ontwikkelingen	-1,80 V	0,02 N	6,59 N	6,84 N
Bestaande ontwikkelingen				
Sportpark Ossenkoppelerhoek (RAAD-7634)	0,00	0,05 N	0,05 N	0,05 N
Aankoop Scheepvaartshuis (RAAD-7728)	0,04 N	0,04 N	0,04 N	0,04 N
Implementatie nieuw financieel systeem (VJR 2023)	0,50 N	0,00	0,00	0,00
Reinigingstaken in eigen beheer (BW-9386)	-0,24 V	-0,24 V	-0,24 V	-0,24 V
<i>Knelpunten bestand beleid</i>				
Versterken inkoopfunctie	0,22 N	0,22 N	0,00	0,00
Afhandeling AVG-verzoeken	0,09 N	0,09 N	0,09 N	0,09 N
Aanpassingen wegen	0,00	0,10 N	0,10 N	0,10 N
Versterking zorg en veiligheid	0,23 N	0,23 N	0,23 N	0,23 N
C. Totaal bestaande ontwikkelingen	0,83 N	0,48 N	0,27 N	0,27 N
D. Geactualiseerd perspectief (A + B + C)	-0,96 V	-0,22 V	19,95 N	19,56 N
Dekkingsmaatregelen				
Offensief begroten	0,17 N	0,18 N	0,18 N	0,18 N

Correctie onttrekking algemene reserve PN2024-2027	0,46 N	0,00	0,00	0,00
E. Totaal dekkingsmaatregelen	0,63 N	0,18 N	0,18 N	0,18 N
Financieel Meerjarenperspectief (D + E)	-0,33 V	-0,04 V	20,12 N	19,74 N

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting

Autonome ontwikkelingen

Voorjaarsrapportage 2023 structureel ([RAAD-7720](#))

De structurele effecten van de voorjaarsrapportage 2023 zijn in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 verwerkt. In 2024 is dit een voordeel van 0,27 miljoen euro, vanaf 2025 loopt het nadeel op van 0,67 miljoen euro in 2025 naar 0,73 miljoen euro vanaf 2026.

Meicirculaire 2023 gemeentefonds ([RAAD-7764](#))

Het begrotingssaldo verbetert in de jaren 2024 en 2025 met respectievelijk 2,3 miljoen euro en 1,7 miljoen euro. Vanaf 2026 is de groei van het gemeentefonds niet meer voldoende om de reservering voor loon- en prijsontwikkeling bij te houden, waardoor het begrotingssaldo vanaf 2026 in toenemende mate verslechtert: In 2026 met 1,4 miljoen euro en in 2027 met 2 miljoen euro.

Loon- en prijsontwikkelingen

Jaarlijks worden de prijsgevoelige budgetten geïndexeerd en worden de salarissen en sociale lasten opnieuw berekend op basis van de vastgestelde formatie en de verwachte loonontwikkeling.

De effecten van de nog af te sluiten CAO voor gemeentebambtenaren vanaf 2024 en de ontwikkeling van de pensioenpremies zijn op dit moment nog niet bekend. Hiervoor is een bedrag van 3,2 miljoen euro gereserveerd. De reserveringen voor loon- en prijsontwikkelingen voor de jaren 2025 t/m 2027 zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2023 van het CPB.

Kapitaallasten

De kapitaallasten van bestaande investeringen en de stelposten voor kapitaallasten zijn meerjarig doorgerekend. Daarnaast is in de begroting 2024 op basis van de historische onderuitputting op kapitaallasten een stelpost onderuitputting kapitaallasten opgenomen.

Treasury

De leningenportefeuille van opgenomen en uitgezette gelden is voor deze begroting geactualiseerd. De gemeentelijke liquiditeitspositie is in de afgelopen jaren verbeterd, voornamelijk als gevolg van de verkoopresultaten van de grondexploitaties en de incidentele dividendopbrengsten. Dit maakt dat diverse leningen die in de afgelopen tijd zijn afgelost, niet opnieuw gefinancierd hoefden te worden. Ook in 2024 verwachten wij nog geen nieuwe langlopende leningen aan te hoeven trekken. Vanaf 2025 wordt herfinanciering van bestaande leningen weer noodzakelijk en zal er aanvullende financiering aangetrokken moeten worden voor investeringen in onder andere het zwembad en de Turfkade. Voorzichtigheidshalve houden wij daarbij rekening met een jaarlijks oplopende renteparameter naar uiteindelijk 5,0% in 2027.

Onroerende zaakbelasting

De OZB is conform de uitgangspunten in de perspectiefnota 2024-2027 geïndexeerd met 2%. Daarnaast stijgen de opbrengsten door verwachte areaaluitbreiding.

Organiseren verkiezingen

In 2024 zijn er verkiezingen voor het Europees Parlement en in 2026 zijn er verkiezingen voor de gemeenteraden. Bij de Perspectiefnota 2024-2027 was uitgegaan van het jaar 2025 voor de Tweede Kamerverkiezingen. In verband met de val van het kabinet in 2023 zullen de eerstvolgende verkiezingen voor de Tweede Kamer niet in 2025, maar in 2027 plaatsvinden. Voor de organisatie van de hiervoor genoemde verkiezingen is een budget van 150.000 euro per verkiezing geraamd. Daarnaast vinden in 2027 de gecombineerde verkiezingen voor Provinciale Staten en de waterschappen plaats. Hiervoor is een extra budget van 100.000 euro benodigd.

Actualisatie grondexploitaties

De grondexploitaties zijn geactualiseerd voor de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027. Dit resulteert in beperkte aanpassingen in het financieel meerjarenperspectief variërend van een nadeel van 240.000 euro in 2024 tot een voordeel van 10.000 euro in 2025.

Verbonden partijen

De bijdragen aan de verbonden partijen zijn geactualiseerd conform de (vastgestelde) begrotingen 2024 van de verbonden partijen.

Sociaal domein

De kosten voor Wmo en Jeugdzorg blijven stijgen. De oorzaak hiervoor is tweeledig.

Stijging tarieven

In het hele sociaal domein stijgen bij de zorgaanbieders de loonkosten vanwege de CAO-aanpassingen. Dit leidt tot structureel hogere kosten. Deze hogere kosten worden met enige vertraging doorberekend in hogere tarieven aan gemeenten.

Stijging indicaties

Binnen de jeugdzorg zien we een stijging van het aantal indicaties. Dit wordt met name veroorzaakt door de in 2022 doorgevoerde wetwijziging van het woonplaatsbeginsel. Deze heeft een sterkere structurele doorwerking dan verwacht.

Hervormingsagenda Jeugdzorg

De problemen binnen de Jeugdzorg worden door alle betrokken partijen herkend en landelijk is de Hervormingsagenda Jeugd vormgegeven. Binnen deze beweging wordt gekeken naar de inhoudelijke verbetering van de Jeugdzorg om jeugdigen sneller, beter en lichter te ondersteunen. Tegelijkertijd wordt ook gezocht naar mogelijkheden om de Jeugdzorg ook op de langere termijn betaalbaar te houden. Samen met alle andere gemeenten, het Rijk en het brede zorgveld zal de gemeente Almelo meedoen om de lokale (financiële) uitdagingen op te pakken.

Bestaande ontwikkelingen

Sportpark Ossenkoppelerhoek ([RAAD-7634](#))

Het kunstgras voor voetbal verdwijnt uit de eredivisie vanaf het seizoen 2025/2026. Dit is een verplichting vanuit de KNVB. Hierdoor is het nodig het hoofdveld om te bouwen naar natuurgras en over twee identieke trainingsvelden te beschikken. Heracles Almelo neemt hiervoor twee velden van Oranje Nassau (ON) in gebruik. Deze velden zouden in 2023 en 2024 gerenoveerd worden. De middelen die hiervoor gereserveerd waren worden nu ingezet voor de wijzigingen bij ON. Deze transitie heeft niet alleen effect op de voetbalvelden bij ON, maar op de gehele stadionomgeving en geeft een goede aanleiding ook de infrastructuur te optimaliseren waardoor de verkeersveiligheid aanzienlijk wordt verbeterd.

Aankoop Scheepvaartshuis ([RAAD-7728](#))

In het kader van de gebiedsontwikkeling van het Westerdok is het Scheepvaarthuis aangekocht.

Implementatie nieuw financieel systeem (VJR 2023)

De implementatie van het nieuw financieel systeem zal naar verwachting medio 2023 starten en voor 1 januari 2025 zijn afgerond. De exacte kosten voor 2024 zijn nog niet in beeld omdat deze in belangrijke mate afhankelijk zijn van het verloop van het implementatietraject. Vooralsnog worden deze voor 2024 geraamd op 500.000 euro, bestaande uit incidenteel 250.000 euro voor de externe implementatiekosten en incidenteel 250.000 euro voor extra personele inzet.

Reinigingstaken in eigen beheer ([BW-9386](#))

Het college heeft besloten de reinigingstaken in eigen beheer uit te gaan voeren. De reinigingstaken betreffen onder andere het vegen van de stad en het schoonmaken van het centrum op marktdagen. Met het besluit behoudt de gemeente grip op de kwaliteit van de uitvoering en dalen de kosten. Het besluit is een logisch vervolg op de keus uit 2020 om de taken zelf aan te sturen en resulteert in een structureel voordeel van 242.000 euro.

Versterken inkoopfunctie

De gemeente wil, mede op basis van de bevindingen in de accountantscontrole, de regie en grip op de inkoopactiviteiten versterken. De extra structurele last van 220.000 euro kan vanaf 2026 structureel gedekt worden door besparingen op andere onderdelen binnen bedrijfsvoering.

Afhandeling AVG-verzoeken

Gemeenten maken in toenemende mate gebruik van data bij de uitvoering van taken. Een aanzienlijk deel van deze data betreft persoonsgegevens. Onze inwoners vertrouwen erop dat we zorgvuldig met hun persoonsgegevens omgaan. We constateren, net zoals andere gemeenten, dat het voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming (Avg) en Wet politiegegevens (Wpg) steeds meer van onze organisatie vraagt. Vooral het aantal Avg-verzoeken stijgt. Met de huidige capaciteit lopen we een groot risico dat wij niet alle Avg-verzoeken binnen de geldende wettelijke termijnen (vaak één maand) kunnen afronden. Daarom wordt de formatie met 1 fte privacy officer uitgebreid.

Aanpassingen wegen

Een aantal verkeersknelpunten kunnen niet gedekt worden uit de binnen de Nota Kapitaalgoederen meerjarig beschikbaar gestelde middelen. Het gaat hierbij om verkeersveiligheidsvoorzieningen op de Bornerbroeksestraat, de herinrichting van het fietspad Maatkampsweg en een noodzakelijke onderhoudsopgave voor de HR Holstlaan. Daarnaast is een reconstructie van de aansluiting van de bedrijvenparking op de N36 noodzakelijk. Deze aanpassing wordt voor een deel gesubsidieerd door Rijkswaterstaat en de provincie.

Versterking zorg en veiligheid

De complexe opgave in de samenleving op het vlak van crisis, meervoudige problematiek en uitdagingen in het Sociale domein zorgen voor een toename van het veiligheidsrisico. Om te kunnen blijven voldoen aan de wettelijke taken is versterking van het team veiligheid noodzakelijk.

Offensief begroten

In de perspectiefnota 2024-2027 is aangekondigd dat er scherper wordt begroot. Budgetten waarop zich in de afgelopen jaren (incidentele) voordelen hebben voorgedaan kunnen in sommige gevallen gedeeltelijk worden verlaagd. Dit betekent uiteraard wel dat de kans op bijstellingen in de tussentijdse rapportages of overschrijdingen in de jaarverantwoording wordt vergroot. In het meerjarenperspectief is een structurele stelpost offensief begroten van 1 miljoen euro opgenomen. Ter voorbereiding op de begroting 2024 zijn alle

begrotingsposten geanalyseerd. Dit levert een bijstelling van budgetten op van structureel 820.000 euro. Dit is dus 180.000 euro lager dan bij de perspectiefnota 2024-2027 werd verwacht.

Correctie onttrekking algemene reserve PN 2024-2027

In de perspectiefnota 2024-2027 is een onttrekking aan de algemene reserve opgenomen van 0,47 miljoen euro. Omdat het begrotingsaldo voor 2024 een positief saldo van 1,15 miljoen euro laat zien, is de onttrekking aan de algemene reserve niet nodig.

3.5 Overzicht lasten en baten per hoofdtaakveld

Onderstaande tabel presenteert de begrotingssaldi voor de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Het begrotingssaldo bestaat uit het saldo van baten en lasten en het saldo van de reservemutaties. De tabel geeft ook inzicht in de hoogte van de lasten en baten per hoofdtaakveld.

Lasten	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning	60.501	70.541	82.508	87.017
1 Veiligheid	8.307	8.439	8.615	8.747
2 Verkeer en vervoer	15.005	15.934	16.433	16.941
3 Economie	6.625	5.543	4.146	4.150
4 Onderwijs	13.248	13.625	13.791	13.943
5 Sport, cultuur en recreatie	19.856	19.132	19.167	18.838
6 Sociaal domein	182.996	180.546	179.561	178.300
7 Volksgezondheid en milieu	25.812	26.101	26.231	26.560
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	18.254	16.523	12.558	8.235
Totaal lasten	350.605	356.384	363.009	362.731

Bedragen x 1.000 euro

Baten	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning	-260.228	-268.422	-260.245	-265.844
1 Veiligheid	-45	-45	-45	-45
2 Verkeer en vervoer	-906	-906	-906	-906
3 Economie	-4.056	-2.943	-1.746	-1.746
4 Onderwijs	-4.691	-4.691	-4.691	-4.691
5 Sport, cultuur en recreatie	-745	-768	-738	-259
6 Sociaal domein	-46.624	-46.667	-46.392	-45.704
7 Volksgezondheid en milieu	-25.311	-25.322	-25.322	-25.322
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	-12.418	-10.748	-6.894	-2.571
Totaal baten	-355.024	-360.512	-346.978	-347.087

Bedragen x 1.000 euro

Saldo van baten en lasten	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning	-199.727	-197.881	-177.737	-178.827
1 Veiligheid	8.262	8.394	8.570	8.702
2 Verkeer en vervoer	14.099	15.028	15.527	16.035
3 Economie	2.569	2.600	2.400	2.404
4 Onderwijs	8.557	8.934	9.100	9.252
5 Sport, cultuur en recreatie	19.110	18.364	18.430	18.580
6 Sociaal domein	136.371	133.879	133.169	132.596
7 Volksgezondheid en milieu	502	779	908	1.237
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	5.836	5.775	5.664	5.664
Totaal saldo van baten en lasten	-4.419	-4.128	16.031	15.644

Bedragen x 1.000 euro

Reserves	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Storting reserves	5.103	5.104	5.109	5.109
Onttrekking reserves	-1.018	-1.018	-1.018	-1.018
Totaal reserves	4.085	4.086	4.092	4.092

Bedragen x 1.000 euro

Begrotingssaldo	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Begrotingssaldo	-334	-42	20.122	19.735

Bedragen x 1.000 euro

4. Beleidsbegroting

4.1 Programmaplan

4.1.1 Programma Stedelijke ontwikkeling

Almelo wil de komende jaren stevige stappen zetten op het gebied van stedelijke ontwikkeling. In deze begroting is een vertaling van deze ambities naar concrete activiteiten gemaakt. Om deze ambities waar te kunnen maken, is er een programma Stedelijke ontwikkeling ingericht en tegelijkertijd is voor de verdere uitwerking en realisatie van de prioritaire gebieden vanuit de uitvoeringsagenda een eenheid stadsontwikkeling ingericht.

4.1.1.1. Meerjarige programmaopgaven

4.1.1.1.1. Kwalitatieve aantrekkelijke stad

Strategisch doel:

Het realiseren van een grotere onderscheidende en gevarieerde woningvoorraad en bedrijvenlocaties voor onze huidige en nieuwe inwoners en bedrijven en een evenwichtigere verdeling van sociale huurwoningen en woonvoorzieningen over de gemeente en (sub)regio. Hiermee versterken we onze regionale functie en bouwen we verder aan onze toekomst als aantrekkelijke stad voor (toekomstige) inwoners, bedrijven en bezoekers.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Activiteit 1: Ongedeelde regio	Almelo, Hengelo en Enschede werken samen met de provincie Overijssel aan een regionale stedelijke investeringsagenda (RSIA). De RSIA is opgebouwd uit drie bouwstenen, te weten (1) het inhoudelijke spoor waarin de inhoudelijke investeringsagenda wordt “geladen”, (2) coalitievorming met belangrijkste stakeholders en (3) communicatie en storytelling ten behoeve van een effectieve lobby. Deze agenda zal als onderdeel dienen voor het provinciale bod aan het Rijk voor de nieuwe nota Ruimte; welke door het Rijk wordt voorzien voor 2024. In de primaire coalitie van bovengenoemde gemeenten en provincie zal toegewerkt worden naar een intentieovereenkomst en met het Rijk zal gewerkt worden naar bijvoorbeeld een bestuursovereenkomst. De gesprekken worden hierover gevoerd.
Activiteit 2: Met Rijk en provincie afspraken maken over de realisatie van nieuwbouwwoningen tot en met 2050	Vanuit de ambities uit de regionale woonagenda Twente, de uitvoeringsagenda Stadsontwikkeling (2021), De RSIA en de ruimtelijke vertaling van onze ambities op het gebied van wonen en werken in de ruimtelijk-programmatische visie, zijn onze belangrijkste toekomstige ontwikkelgebieden bepaald. Bij het komen tot deze visie-documenten (zoals bijvoorbeeld Aalanderveld en Leemslagen) is steeds nauwe afstemming met de provincie. In een vervolg zal verdere concretisering nodig zijn van al onze nieuwe ontwikkelingen (nieuwe woonlocaties en prioritaire gebieden) tot en met 2050 en zal hierover ook het gesprek met de provincie en het Rijk gevoerd moeten worden.
Activiteit 3: Toekomstbestendig wonen/bouwen	In 2026 is er meer bewustzijn over toekomstbestendig bouwen (natuur inclusief, circulair, duurzaamheid) en zijn er duidelijkere randvoorwaarden over hoe nieuwbouw toekomstbestendiger

	<p>gerealiseerd kan worden. Dit thema is voor onze strategische partners ook een belangrijke opgave. Dit thema wordt gezamenlijk opgepakt met het Platform Stedelijke Ontwikkeling Almelo, waarbij verder vorm en inhoud gegeven wordt aan de veranderstrategie die we hiervoor hebben beschreven. Dit doen we via inspirerende werksessies, werkbezoeken en sprekers.</p>
<p>Activiteit 4: Woondeals uitwerken per gemeente</p>	<p>De regionale samenwerking en afstemming van provincie, gemeenten en corporaties is belegd in de ambtelijke en bestuurlijke overleggen Wonen Twente. Nieuwe woningbouwinitiatieven die een bovenlokaal effect hebben dienen afgestemd te worden met de omliggende gemeenten. De raad heeft in januari 2023 de woningbouwplanning en -programmering 2021 t/m 2030 vastgesteld die daarmee een bijdrage levert aan de regionale opgave in Twente en Overijssel.</p> <p>De uitvoeringsagenda van de RSIA van de steden in Twente vraagt daarnaast om nadere afspraken te maken met provincie en Rijk over de toekomstige woondeals en de daarbij behorende investeringen (bijvoorbeeld infrastructuur en mobiliteit) voor de periode na 2030.</p>
<p>Activiteit 5: Doorvertaling visies en profilering naar doelgroepen en woningtypen</p>	<p>Met de ruimtelijk programmatische visie, de economische visie en de visie lokale bedrijventerreinen wordt inzichtelijk voor welke doelgroepen er in Almelo gebouwd moet worden. Daarbij is het uitgangspunt dat doelgroepen en het aanbod van verschillende typen woningen in de stad in balans zijn. Deze doorvertaling zal aansluitend plaatsvinden als de ruimtelijke visie lokale bedrijventerreinen gereed is (naar verwachting eind 2023) en daarmee ook de economische visie op de stad. Dat is ook het moment dat er gestart wordt met het bepalen van de doelgroepen en benodigde woningtypes. Naar verwachting zal deze activiteit gestart worden wanneer de Ruimtelijke Economische Visie klaar is.</p>

4.1.1.1.2. Netwerken en positioneren

Strategisch doel:

We zetten in op een steviger netwerk met onze strategische partners binnen het ruimtelijk domein en bouwen met hen aan een stad waar het realiseren van een duidelijker en meer onderscheidend profiel hand in hand gaan met realiseren van de grote woningbouwopgave de komende jaren.

Activiteiten 2024	Omschrijving
<p>Activiteit 1: Profilering Almelo als woon- en werkstad</p>	<p>Het uitdragen van het goede verhaal en het trots zijn op een stad zijn belangrijke onderleggers voor stedelijke ontwikkeling. Er ligt daarom een opgave zowel wat betreft onze profilering als stad op een aantal grote gebiedsopgaven als het creëren van een sterk en duidelijk ruimtelijk integraal merk. Mensen zoeken naar een omgeving die past bij de eigen identiteit. De uitdaging zit hem daarom in het ontwikkelen van onderscheidende toekomstbestendige buurten met karakter en een identiteit waar je je in kunt herkennen. Hier gaan we aan bouwen, zowel</p>

	fysiek via de gebiedsontwikkelingen als in profilering via het programma stedelijke ontwikkeling. Almelo is een stad waar je wil wonen en werken.
Activiteit 2: Lobby Stedelijke Ontwikkeling en Bereikbaarheid	De samenwerking met stakeholders in de binnen(stad), het Rijk, de provincie en andere gemeenten rondom stedelijke ontwikkeling is onmisbaar. Als gemeente kunnen we het niet alleen. Onderdeel van de lobby is ook in 2024 aanwezig te zijn bij de Provada met een aansprekend programma. Samen met de aangestelde lobbyist richten wij ons in kader van de RSIA op het vergroten van de aanwezigheid en zichtbaarheid in Den Haag en ten behoeve van stedelijke ontwikkeling en bereikbaarheid van de drie Twentse steden.
Activiteit 3: Oprichten platform stedelijke ontwikkeling	Op 6 april 2023 is de kickoff geweest voor het Platform Stedelijke Ontwikkeling. Een netwerk waar onder andere gemeente, makelaars, corporaties, marktpartijen en provincie elkaar ontmoeten, kennis delen en waar mogelijk samenwerken met als doel de versnelling van de woningbouw en het vergroten van de trots op Almelo. In 2024 gaat dit platform nadrukkelijk aan de slag met de agenda die recht doet aan de doelstellingen.

4.1.1.1.3. Kennis en professionalisering

Strategisch doel:

Het doorontwikkelen tot een nog steviger, professionelere en daarmee klantgerichte organisatie rondom stedelijke ontwikkeling waar onze partners in de stad graag mee samenwerken en onze medewerkers met plezier voor werken.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Activiteit 1: Ontwikkelen Almeloze aanpak gebiedsontwikkeling	Met de vaststelling van de uitvoeringsagenda zien we een verschuiving van locatieontwikkeling naar grote en complexe gebiedsontwikkelingen. Dat vraagt een professionaliseringsslag rondom het ontwikkelen van een 'Almeloze aanpak gebiedsontwikkeling'. Om de komende jaren te bouwen aan een professionele en evenwichtige organisatie is het noodzakelijk om kennis en een gezamenlijke set van begrippen, rollen en processtappen te ontwikkelen. De door het programma ontwikkelde activiteiten en kennissessies voor de organisatie dragen hier aan bij. Hierin wordt ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met leefbare wijken en dorpen om participatie, bewustzijn van ontwikkeling in bestaande stedelijke gebieden en de samenwerking van de wijkregisseurs en ontwikkelmanagers/projectmanagers verder te versterken. Deze kennissessies zullen na september 2023 gestart worden en steeds ingericht worden door een spreker op een actueel thema of een collega die zijn of haar ervaringen deelt over een project of relevante ontwikkeling. Om het strategisch denken en handelen inzake stedelijke ontwikkeling te verhogen waarbij de RSIA en de toekomstige

	<p>stad Almelo in 2050 in het vizier wordt gehouden, wordt tezamen met de lijn een aanbod gecreëerd van inhoudelijk-strategische sessies waarmee de professionaliteit op een hoger niveau gebracht wordt. Het programma volgt de ontwikkelingen bij het Rijk en de provincie en adviseert over de onderwerpen vanuit een strategisch oogpunt. Samen met de lijn wordt de kennis geborgd in de organisatie.</p>
<p>Activiteit 2: Doorontwikkeling opdrachtgever- en opdrachtnemerschap Stedelijke Ontwikkeling</p>	<p>Binnen de organisatie is het afgelopen jaar al een eerste stap gezet in de ontwikkeling van projectmatig werken. Belangrijk onderdeel binnen projectmatig werken is het opdrachtgever- en opdrachtnemerschap alsmede het hanteren van meervoudige sturing binnen projecten. Hierin is vanuit het programma een eerste aanzet gemaakt, vanuit de lijn (eenheid stedelijke ontwikkeling) wordt dit verder opgepakt en binnen de organisatie geborgd.</p> <p>Met name rondom (grootschalige) gebiedsontwikkelingen, zien we dat de rol van de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever niet altijd duidelijk is. Ook zien we dat rollen in bijvoorbeeld het onderhandelen met marktpartijen niet altijd helder zijn. Gekoppeld aan het hiervoor benoemde traject om te komen tot een Almelose aanpak, gaan we in dit traject concreet op zoek naar ieders rol binnen gebiedsontwikkelingen. Daarin worden zowel de ambtelijke organisatie als het bestuur betrokken. Dit traject dient daarmee deels als kennisontwikkeling rondom gebiedsontwikkeling en deels als het (opnieuw) bepalen van het speelveld en ieders rol hierin.</p>

Wat mag het kosten?

Programma Stedelijke ontwikkeling	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	400	
Jaar 2024	400	
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	1.600	-

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

De programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden. Naar verwachting wordt het volledige programmabudget gedurende de resterende programmaperiode uitgegeven.

4.1.2 Programma Sociaal en vitaal

De visie van het programma Sociaal en vitaal Almelo luidt:

Kinderen in Almelo ontwikkelen zich optimaal naar eigen vermogen, ongeacht waar hun wieg heeft gestaan. Onze inwoners helpen elkaar en kijken naar elkaar om. Iedereen is en voelt zich onderdeel van de samenleving. Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig. Al onze inwoners krijgen hierbij gelijke kansen. Zodat iedereen ook mee kan en gaat doen aan onze samenleving

Wij willen dat de plek waar kinderen geboren worden en de omgeving en vriendjes die ze hebben, minder bepalend zijn voor hun toekomst. Alle kinderen verdienen gelijke kansen om hun talenten ten volle te ontwikkelen.

Daarnaast kijkt Almelo aan tegen een behoorlijke groei van het aantal inwoners dat ouder is dan 65 jaar. Bij een toename van het aantal ouderen en een verdere toename van het aantal eenpersoonshuishoudens is het risico groot dat eenzaamheidsproblematiek toeneemt. Tevens zal het aantal thuiswonende inwoners met dementie toenemen, 40% van hen is alleenstaand. De toename van het aantal ouderen zal ook leiden tot een toename van het gebruik van voorzieningen op grond van de Wmo, medische zorg en het beroep op verpleging en verzorging. Omdat de minder gezonde levensjaren aan het eind van ons leven zitten kijken we aan tegen een dreigend toenemend beroep op zorgvoorzieningen in een krappe arbeidsmarkt.

Ook in Almelo ervaren we incidenten met problematiek rondom psychisch kwetsbaren. Mensen met vaak complexe meervoudige problematiek op het gebied van wonen, welzijn, zorg of bestaanszekerheid. Er bestonden al langer zorgen over de weerbaarheid en veerkracht van mensen, maar de coronacrisis heeft bestaande problemen verergerd. Daarbij is de samenleving steeds ingewikkelder vormgegeven, stelt hoge eisen aan mensen en legt een grote nadruk op prestaties en zelfredzaamheid. Scholieren ervaren steeds meer druk op school. Mentale problemen ontstaan vaak al op jonge leeftijd. Wanneer volwassenen te kampen hebben met mentale problemen zijn in 75% van de gevallen de problemen al ontstaan voor het 25ste levensjaar en in 50% van de gevallen zelfs al voor het 15^e levensjaar.

4.1.2.1. Meerjarige programmaopgaven

4.1.2.1.1. Mentaal veerkrachtige inwoners

Strategisch doel:

In 2026 hebben we een beter werkend ecosysteem waardoor onze kwetsbare inwoners zich beter redden met minder hulp van de overheid en mentaal weerbaarder en veerkrachtiger zijn.

Operationele doelen:

- We helpen Kwetsbare inwoners eerder met hun mentale problemen;
- Onze inwoners voelen zich veerkrachtiger;
- Onze inwoners voelen zich minder eenzaam.

Toelichting

Het aantal mensen met mentale klachten in Nederland stijgt en de zorgvraag van mensen wordt steeds complexer. In Almelo is dat zeker niet anders: de gemiddelde sociaal economische status is lager dan het landelijk gemiddelde, er is sprake van meer eenzaamheid en minder regie over het eigen leven. Wat cijfers uit het Regiobeeld Twente 2023:

- 17% van de inwoners van Twente ervaart onvoldoende regie over het leven. Dat is significant hoger dan het Nederlands gemiddelde van 14%;
- Meer dan de helft van de Twentse 65+'ers voelt zich matig tot ernstig eenzaam (landelijk 49%);
- In Almelo hebben veel inwoners een matig tot hoog risico op een angststoornis of depressie;

- Het aantal mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen per 10.000 inwoners is in Almelo hoger dan het landelijke gemiddelde (153 in Almelo ten opzichte van 124 in Nederland);
- De gemiddelde wachttijden voor GGZ liggen in de regio Twente hoger dan het landelijk gemiddelde.

In de komende jaren gaan we kwetsbare inwoners eerder helpen met hun mentale problemen. En we zetten ons in om de veerkracht van inwoners te versterken en de eenzaamheid te verminderen.

We doen dit door concrete projecten en interventies. En door in te zetten op een duurzame, structurele verandering in de samenwerking tussen de verschillende betrokken organisaties in het sociaal en medisch domein en de geestelijke gezondheidszorg. We richten ons daarbij zowel op jeugd als volwassenen.

Als inwoners mentaal krachtiger zijn, is de kans op overlast of veiligheidsrisico's (voor zichzelf of voor de omgeving) ook kleiner. Vanuit het programma Zorg en veiligheid wordt specifiek aandacht besteed aan passende zorg voor inwoners die een veiligheidsrisico vormen. Op deze manier ontwikkelen we een doorgaande lijn voor deze inwoners.

We ontwikkelen zoveel mogelijk vanuit de dagelijkse praktijk, samen met inwoners en professionals over wie het gaat. We doen - waar mogelijk - wat (bewezen) werkt.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Ecosysteem mentale gezondheid	<p>We werken aan een nieuw ecosysteem mentale gezondheid bij jeugd en volwassenen, oftewel de beweging naar een nieuwe ggz. Waarin naast de formele ggz behandelingen, meer ruimte komt voor informele ggz, zelfregie- en herstel en ervaringsdeskundigheid. Hiermee worden inwoners van Almelo beter en eerder geholpen als ze psychisch vastlopen. We doen dit samen met inwoners en organisaties in het sociaal domein, de ggz en huisartsen.</p> <p>Voor volwassenen zijn we in 2023 samen met o.a. Dimence, Tactus, de FEA, Mens door mens en Menzis gestart met het verkennen van de mogelijkheden van een nieuw ecosysteem genaamd GEM. Bij een "Go" van alle partijen werken we dit in 2024 en 2025 nader uit en implementeren we dit.</p> <p>Voor de jeugdigen oriënteren we ons in 2023 op wat de beste aanpak zal zijn. In 2024 en 2025 zullen we de keuze die we hierin gaan maken nader uitwerken en starten met de implementatie.</p>
Communicatie over mentale weerbaarheid	<p>We blijven inzetten op communicatie met onze inwoners over thema's als eenzaamheid, dementie en mentale weerbaarheid. Om taboes te doorbreken, noaberschap te stimuleren en handelingsvaardigheid bij te brengen.</p>
Voortzetting project Zorg en technologie	<p>We blijven inzetten op de mogelijkheden van zorgtechnologie zodat kwetsbare inwoners zelfredzaam blijven en langer zelfstandig kunnen blijven wonen. We voeren samen met bewoners een pilot uit in de wijk Schelfhorst. De leerpunten uit projecten in 2023 werken we in 2024 verder uit en implementeren we. Zo hebben we tweede helft 2023 voor elk wijkteam een coach voorzieningen aangewezen om inwoners te helpen met vragen en mogelijkheden op het gebied van zorg en technologie. Dit zal mogelijk ook leiden tot nieuwe inzichten over welke technologische voorzieningen wij inwoners kunnen adviseren of zelf moeten toevoegen aan onze eigen instrumentenkoffer aan voorzieningen die wij inzetten.</p>

Implementeren actieplan eenzaamheidsbestrijding samen met KomErbij Almelo.	Vanuit het in 2023 vastgestelde actieplan eenzaamheidsbestrijding 2023-2026 zetten we ook in 2024 op 3 lijnen in: <ol style="list-style-type: none"> 1. Onze inwoners zijn zich meer bewust van eenzaamheid; 2. Professionals signaleren eenzaamheid, kennen het handelingsperspectief en handelen daar ook naar; 3. We bereiken en helpen steeds meer eenzame inwoners.
Leeflab	In 3 jaar (2024 - 2026) werken we in de wijk de Riet vanuit een nieuwe werkwijze aan het versterken van veerkracht van onze inwoners. Dit leeflab zal vanaf onderop, vanuit de kennis over life-events die mensen meemaken en de mogelijke gevolgen daarvan, de kwaliteit van leven van onze inwoners versterken. Dit doen we met de aanwezige professionals en inwoners in die wijk. We voeren dit project uit in samenwerking met ErWelzijn, Saxion Hogeschool en de provincie Overijssel. Het betreft een gezamenlijk project van afdeling Uitvoering Sociaal, Leefbare wijken en dorpen en Programma Sociaal en vitaal.
Mentale gezondheid jeugd	Het versterken van mentale weerbaarheid bij de jeugd is een investering in de toekomst. Samen met het onderwijs geven we hier vorm aan. Bijvoorbeeld via aandacht voor dit thema in de Rijke schooldag. Voor de basisscholen wordt hier al vanaf schooljaar 2023-2024 invulling aan gegeven. Voor het voortgezet onderwijs streven we er naar om per 2024 te starten met een rijke schooldag waarin ook dit thema plek heeft.
Aanpak Licht Verstandelijke Beperking (LVB)	In Almelo komt problematiek gerelateerd aan licht verstandelijke beperking vaak voor. De sociale wijkteams en huisartsen krijgen er steeds meer mee te maken. Met de betrokken professionals maken we een plan hoe de problematiek in elkaar zit en hoe we hier in Almelo het beste mee kunnen omgaan. Gericht op inwoners met LVB (behandeling, begeleiding) en hun (leef)omgeving.
Doorontwikkeling inloopvoorzieningen	Almelo kent verschillende inloopvoorzieningen, zoals Mens door Mens en wijkkamers. Deze algemene preventieve voorzieningen zijn laagdrempelig bereikbaar voor onze inwoners en verminderen de druk op de indicatieve zorg. We onderzoeken welke inloopvoorzieningen er nu zijn, hoe ze een waardevolle rol in het sociaal domein kunnen spelen, hoe ze nog meer kunnen samenwerken en waar meer inzet nodig is en acteren op de uitkomsten hiervan.

4.1.2.1.2. Gezond en vitaal

Strategisch doel 2:

Onze inwoners zijn zich bewuster van de noodzaak om gezond en vitaal te leven.

Operationele doelen

- Onze inwoners vinden gezond en vitaal leven belangrijk;
- Meer inwoners sporten

Toelichting

In 2023 zijn de gemeenten partner geworden van het Gezond en Actief Leven Akkoord dat op landelijk niveau is afgesloten. In 2040 moet er sprake zijn van gezonde generaties. Om dit te bereiken wordt van gemeenten gevraagd om een actieve samenwerking te smeden tussen sociaal domein en zorg, en binnen de gemeentelijke domeinen initiatieven te ontwikkelen om de gezondheid en een actieve leefstijl van de inwoners te

bevorderen. Daarnaast is het van belang dat er op regionaal niveau samengewerkt wordt met andere gemeenten, Samen Twente, Twentse Koers en Menzis. Samen zorgen we voor een regionale preventie-infrastructuur.

De opdracht vanuit het GALA betekent voor de gemeente Almelo dat we versterkt kunnen inzetten op onze bestaande doelstellingen binnen het programma.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Voortzetten en uitbreiden preventieagenda op thema's gezondheid en vitaliteit.	Vanuit een in 2023 op te stellen vernieuwde en uitgebreide preventieagenda blijven we ook in 2024 kansen signaleren en nieuwe interventies helpen ontwikkelen om te komen tot gezonde en vitale inwoners. Voor meer doelgroepen en via een aanbod dat aansluit op de vraag en de problematiek. We verrijken onze bestaande keten met steeds meer partners en kijken samen met wijkregie hoe we beter kunnen aansluiten op de behoeften vanuit de wijken. Het positieve gezondheidsmodel van Machteld Huber is hierin leidend. In samenwerking met diverse partners en vanuit diverse disciplines worden activiteiten opgezet en bestaande activiteiten voortgezet zoals Leefstijlapotheek, leefstijlmakelaar, Pact Scheiden zonder schade, leefstijlcoach, bewegen in de wijk, Klup gezond, etc.
Communicatie over vitaal en gezond leven	We blijven inzetten op communicatie met onze inwoners over thema's als vitaliteit en gezondheid. Om het belang te agenderen en in gesprek te blijven over stimulerend aanbod.
Integraal gezondheidsbeleid	We werken vanuit een integraal gezondheidsplan. De vanuit het Rijk beschikbaar gestelde meerjarige (2023- 2026) Specifieke Uitkering Brede gezondheid (SPUK), behorende bij het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), geeft ons de mogelijkheid en verplichting om te werken vanuit één integraal gezondheidsplan. In dit plan zal in aandacht geschonken moeten worden aan de onderwerpen sport, combinatiefunctionaris sport en cultuur, terugdringen gezondheidsachterstanden, kansrijke start, mentale gezondheid, aanpak overgewicht, valpreventie, vroegsignalering alcohol, mantelzorg, eenzaamheidsbestrijding, welzijn op recept, versterken van de sociale basis en van de leefomgeving. In de jaren 2024 – 2026 wordt dit plan uitgevoerd. Binnen de verplichte onderdelen vallen activiteiten die al bestaan in Almelo, alsook nieuwe activiteiten. In deze tabel wordt verder ingegaan op de nieuwe activiteiten, voor zover gerelateerd aan gezondheid, leefstijl en preventie. De activiteiten die gerelateerd zijn aan mentaal welzijn, worden in dat overzicht opgenomen.
Valpreventie	Het inrichten van een sluitende keten valpreventie, met een tijdige risicosignalering bij ouderen en een passend aanbod van activiteiten
JOGG – kind naar gezond gewicht	Het JOGG-project richt zich op het creëren van een omgeving voor het opgroeiende kind waar gezond leven vanzelfsprekend is. Waar het kind te maken heeft met overgewicht, is een aanpak nodig die zich op het kind en diens directe omgeving richt.
Terugdringen gezondheidsverschillen in relatie tot wijkopgaven	Een succesvolle aanpak van gezondheidsverschillen vraagt om een aanpak die past binnen de infrastructuur en bij de inwoners van een buurt.

4.1.2.1.3. Kansengelijkheid jeugd

Strategisch doel:

Onze 0-23 jarige Almeloërs groeien gezonder en vitaler op en ze ontwikkelen hun talenten beter.

Operationele doelen

- Elk kind dat meedoet aan de rijke schooldag heeft een stijging in de eindresultaten groep 8 en/of in zijn of haar sociaal emotionele ontwikkeling;
- Het percentage schoolaanwezigheid groeit;
- Onze 12-18 jarigen voelen zich vitaal en doen mee aan onze samenleving;
- Het gemiddelde cijfer dat kinderen zichzelf geven voor hun welbevinden groeit.

Toelichting

Een groot deel van onze jeugd heeft ondersteuning nodig van de overheid en kan zonder ondersteuning ook op latere leeftijd niet volledig zelfstandig functioneren. Het lukt nog onvoldoende deze groep de kansen te geven die ze nodig hebben om een zelfstandig volwassen leven te leiden. De oorzaken hiervan zijn divers. Vaak is het fundament dat hiervoor in hun jonge jaren gelegd had moeten zijn niet sterk genoeg. De jongvolwassenen komen vaak uit arme gezinnen, hebben vaker gescheiden ouders of hebben minder vaak een (ondersteunend) netwerk en een rolmodel. Zij groeien op in een omgeving en cultuur waar armoede, gebrek aan perspectief of aan vertrouwen in de maatschappij de norm zijn. Nog voor zij aan hun schoolcarrière beginnen staan ze op een bijna onoverbrugbare achterstand ten opzichte van hun leeftijdsgenoten.

Activiteiten 2023	Omschrijving
Bestaande ketenaanpak voor het Jonge kind voortzetten en uitbouwen	De stuurgroep het Jonge Kind heeft een meerjaren ontwikkelprogramma opgesteld voor de jaren 2023-2026. Gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren en diverse onderzoeken ligt de focus de komende jaren op het verbeteren van de lerende netwerken, het verbeteren van de kwaliteit en het verbeteren van de omvang van de geboden interventies. Gericht op het stimuleren en ondersteunen van ouders om hun verantwoordelijkheid te nemen in de opvoeding en ontwikkeling t.b.v. hun kind. Gericht op het bevorderen van het veilig en gezond opgroeien van kinderen en het stimuleren van hun ontwikkeling. En gericht op een nog betere integrale samenwerking tussen partners om achterstanden te voorkomen en te bestrijden die ontstaan door ongunstige omgevingsfactoren. Hieronder een aantal concrete activiteiten.
Doorontwikkeling KC met KC-partners	De stuurgroep Het Jonge Kind heeft als visie op het Kind Centrum (KC, voorheen benoemd als IKC) het volgende vastgesteld: Een Kindcentrum is het levendige centrum van een wijk. Kinderen hebben recht op een veilig en uitdagend leerklimaat in de eigen omgeving. Een kindcentrum wil daarom elk kind een plek bieden, thuis nabij, in de eigen omgeving, samen met andere kinderen uit de buurt. Kinderen worden voorbereid op de toekomst, maar vormen nu al met elkaar een gemeenschap, het kindcentrum zelf. Vanuit geformuleerde doelen wordt de komende jaren gewerkt om onze KC's hier naartoe te laten doorontwikkelen. In een kindcentrum is een intensieve samenwerking tussen tenminste een school, een kinderopvang en welzijn om kinderen van 0-13 jaar zo goed mogelijk te ondersteunen via een doorlopende ontwikkelingslijn en pedagogische begeleiding. Daarbij is aandacht voor alle aspecten die met de opvoeding en ontwikkeling te maken hebben. De samenwerking betreft onderwijs, buitenschoolse opvang en kinderopvang. Hierbij sluiten daar waar nodig ook extra partners aan.

<p>Uitvoeringsagenda verbeteren kwaliteit VVE opstellen en aanbevelingen implementeren</p>	<p>De stuurgroep Het jonge kind (HJK) heeft de uitvoeringsagenda onder de naam 'Ontwikkelplan HJK 2023-2026' in maart 2023 vastgesteld. Vanuit dit Ontwikkelplan werken we de komende jaren o.a. aan het versterken van de educatieve kwaliteit om ontwikkelingskansen bij kinderen te bevorderen en nemen we ouders actief mee bij de ontwikkeling van hun kind. Ook zorgen we voor een betere uitwisseling van kennis en expertise van betrokken professionals.</p>
<p>Lokale coalitie "Rijke schooldag basisonderwijs / School en omgeving"</p>	<p>Als 1 van de 44 voorlopergemeenten ontvangen de 8 scholen in onze prioritaire wijken vanaf schooljaar 2022-2023 van het Rijk subsidie om onze al bestaande rijke schooldag verder uit te bouwen tot een Ontwikkeldag. Hiertoe hebben de schoolbesturen Varietas, Opoa en PCONT met kinderopvang Humankind, stichting Avedan Welzijn en de gemeente Almelo een convenant gesloten.</p> <p>De jarenlange ervaring met de werkwijze van IKC actief vormt de basis waarop de uitbreiding van activiteiten, thema's en doelgroep plaatsvindt. De structuur van methodisch werken in vaste activiteiten en programma's maakt dat er doorlopend contact is met ouders en kinderen.</p> <p>Het is onze overtuiging als coalitie dat de kans op succes (mede) wordt bepaald door het ontwikkelen en aanbieden van plannen en activiteiten in gezamenlijkheid met scholen, maatschappelijke organisaties en de gemeente Almelo.</p> <p>Vanaf het schooljaar 2023-2024 wordt er gestructureerd op alle 8 scholen en in samenwerking met de voorscholen een nog voller en verrijkerd programma gedraaid op de thema's sport, cultuur, techniek en mentaal welbevinden.</p>
<p>In 2023 opgezette samenwerkingsstructuur 12-18 jarigen voortzetten en uitbouwen</p>	<p>In 2023 is er een nieuwe bestuurlijke samenwerkingsstructuur ontstaan tussen de voortgezet onderwijs scholen, Avedan, het sportbedrijf, Kaliber kunstenschool, GGD Twente, de bibliotheek en de gemeente Almelo. Ambtelijk haken ook andere partners aan, zoals de politie. Omdat we samen willen werken aan de talentontwikkeling, het welzijn en de veiligheid van onze jongeren. Onze visie luidt:</p> <p>Iedere jongere heeft recht op een goede basis waarin kanselijkheid vanzelfsprekend is, zodat iedere jongere wordt gezien, zich gehoord, weerbaar en veerkrachtig voelt en zich optimaal kan ontwikkelen.</p> <p>In 2023 zijn de strategische doelstellingen vertaald in operationele doelstellingen en concrete resultaten en is een actieplan opgesteld. In 2024 zal gestart worden met het implementeren van dat actieplan. In verband met de doorgaande ontwikkelingslijn zoeken we hierbij afstemming en samenwerking met het netwerk Het Jonge Kind.</p>
<p>Start met een rijke schooldag voortgezet onderwijs</p>	<p>De doelgroep 12-18 jaar kent vele uitdagingen. Op alle leefgebieden loopt een (in Almelo aanzienlijk) deel van hen tegen problemen aan. Opleiding, geld (opgroeien in armoede / eigen schuldenopbouw), (geestelijke) gezondheid (eenzaamheid/depressie), overlast en criminaliteit. Een Rijke schooldag VO biedt de mogelijkheid voor additioneel aanbod voor de jongeren van 12-18 jaar dat kan aansluiten bij de concrete uitdagingen voor jongeren. Het kan zo een bijdrage leveren aan de preventie van problematiek op deze leefgebieden en meer kanselijkheid voor deze jongeren. In 2023 hebben we samen met betrokken partners en de jongeren in kaart gebracht hoe een rijke schooldag er voor deze doelgroep uit zou kunnen zien. We streven ernaar om begin 2024 te starten met de uitvoering.</p>
<p>Activiteiten ontplooiën passend bij het actieplan Jeugd</p>	<p>De op nationaal niveau vastgestelde hervormingsagenda voor de jeugd moet leiden tot het verbeteren van kwaliteit en passende en tijdige zorg voor kinderen en gezinnen en het op lange termijn betaalbaar</p>

	houden van het stelsel. De beweging die hierin genoemd wordt is dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor vrij toegankelijke basisvoorzieningen voor lichtere jeugdhulpvragen, die mogelijk nu nog onder het geïndiceerde aanbod vallen. Deze landelijke agenda wordt in 2023 vertaald naar een actieplan voor Almelo. Daar waar nuttig en nodig helpen wij in 2024 om de acties uit dit actieplan te ontwikkelen en implementeren. Dat kan bijvoorbeeld gaan om het ontwikkelen van nieuw algemeen aanbod voor onderdelen uit het huidige indicatieve aanbod jeugdzorg.
Communicatie over kansengelijkheid en talentontwikkeling jongeren	We blijven inzetten op communicatie met onze jeugd en hun ouders of verzorgers over thema's als vitaliteit, gezondheid, burgerschap en talentontwikkeling bij de jeugd. Om het belang te agenderen en in gesprek te blijven over stimulerend aanbod dat past bij de behoefte.

Wat mag het kosten?

Programma Sociaal en vitaal	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	750	
Jaar 2024	400	
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	1.950	-

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

Voor het uitvoeren van het programma Sociaal en vitaal is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. Daarnaast is in 2023 incidenteel 350.000 euro toegevoegd vanuit Sociaal en Vitaal Almelo. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden. Naar verwachting wordt het volledige programmabudget gedurende de resterende programmaperiode uitgegeven.

Overige middelen

1 miljoen structureel voor Sociaal en vitaal

In 'Samen bouwen aan kansen voor iedereen' is afgesproken dat er structureel 1 miljoen euro per jaar beschikbaar is voor Sociaal en Vitaal Almelo. Deze middelen zijn beschikbaar voor structurele uitgaven binnen taakveld 6, het sociaal domein. In 'Samen bouwen aan kansen voor iedereen' zijn ook reeds een aantal concrete bestedingsdoelen genoemd, zoals kansrijke start, mantelzorg, Schuldenlab, FestivAlmelo en Almelo on ice. *Hiermee is een groot deel van het budget al structureel uitgegeven.*

Het overige deel van het beschikbare budget zal ingezet worden binnen taakveld 6. Grofweg zal het gaan om besteding voor:

- ofwel wanneer incidentele vanuit het programma opgezette interventies zoals hierboven benoemd structureel binnen de lijn voortgezet worden. Concreet kan het bijvoorbeeld gaan om structurele uitgaven voor de Rijke schooldag Voortgezet onderwijs, voor nieuwe onderdelen binnen de GEM of voor preventieve algemene voorzieningen in de jeugdzorg.
- ofwel wanneer zich nieuwe vragen voordoen vanuit de lijn Uitvoering Sociaal.

Overige geormerkte budgetten

We beschikken verder ook nog over een aantal andere geormerkte budgetten. Daar waar mogelijk zetten we eerst in op de besteding van deze budgetten. Concreet gaat het daarbij om middelen voor strategisch doel 3, te weten de NPO-gelden, de OAB-gelden en de subsidie voor de School en Omgeving Basisonderwijs.

Ook hebben we in mei 2023 een beschikking gekregen voor de SPUK GALA 2023-2026. In totaal gaat het om bijna 5,6 miljoen voor deze 4 jaar. Deze middelen zijn bedoeld voor het terugdringen van gezondheidsverschillen door alle beleidsterreinen heen. Daarbij heeft het Rijk de middelen al geormerkt voor 15 vooraf vastgestelde thema's. Daar waar mogelijk zetten we ook eerst in op de besteding van deze budgetten. Concreet gaat het vooral om bestedingen op doelen 1 en 2, zoals bijvoorbeeld voor mentale gezondheid, eenzaamheid, mantelzorg, valpreventie of aanpak overgewicht.

4.1.3 Programma Zorg en veiligheid

De visie van het programma Zorg en veiligheid luidt:

‘Onze inwoners leven in een veilige samenleving en zijn daarin weerbaar en veerkrachtig’.

In Almelo willen we dat iedereen mee kan doen aan onze samenleving. We gaan uit van de eigen kracht van inwoners, maar er is ook een groep inwoners die het niet alleen redt. Daarom biedt de gemeente of één van de samenwerkingspartners hen passende ondersteuning. Ook vanuit het perspectief van veiligheid is dat van groot belang. Deze groep betreft vaak kwetsbare mensen, die mogelijk een risico vormen voor zichzelf, de omgeving en de openbare orde en veiligheid. Deze problematieken kunnen ervoor zorgen dat mensen kwetsbaarder zijn om slachtoffer te worden van misbruik of te vervallen in (ondermijnende) criminaliteit. Om de zorg voor kwetsbare mensen en hun omgeving blijvend te verbeteren en bijbehorende veiligheidsproblematiek aan te pakken is intensieve samenwerking tussen zorgprofessionals en hun veiligheidspartners nodig. Vanuit de gemeente werken we vanuit team Veiligheid, Eenheid Uitvoering Sociaal en het programma aan een veilige stad.

Specifiek is er binnen het programma Zorg en Veiligheid aandacht voor kwetsbare jongeren die dreigen af te glijden richting criminaliteit en/of ondermijning. Het klinkt als een cliché; ‘Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst’. Maar dit cliché geldt als een basis voor het belang van een goede aanpak voor het thema Jongeren en Veiligheid. De jeugd bepaalt namelijk niet alleen voor een deel het huidige DNA van de stad, maar voor een belangrijk deel ook het toekomstige DNA. Het is dus van belang dat onze jongeren veilig kunnen opgroeien en zich op allerlei vlakken ontwikkelen, zowel thuis, op school als in een sociaal netwerk.

4.1.3.1. Meerjarige programmaopgaven

4.1.3.1.1. Meer veilige situaties bij kwetsbare inwoners

Strategisch doel 1:

Meer veilige situaties op persoons-, omgevings- en samenlevingsniveau bij kwetsbare inwoners.

Beoogde maatschappelijke effecten in 2026 bij strategisch doel 1:

- Minder incidenten met veiligheidsrisico's door kwetsbare inwoners.
- Minder overlast door kwetsbare inwoners.

Toelichting

Wat is daarvoor nodig?

- Inzicht in veiligheidsrisico's en overlast door kwetsbare inwoners.
- Adequaate op- en afschalen volgens het AVE-model.
- Beschikbaarheid van passende zorg en ondersteuning.
- Betrokken partners die samen zorgen dat er voor alle situaties met kwetsbare inwoners en veiligheidsrisico's een oplossing komt.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Actieplan onbegrepen gedrag	Dit actieplan is een concrete uitwerking van de aanpak personen met onbegrepen gedrag. We willen meer inzicht in onbegrepen gedrag en een beter beeld hoe deze mensen de juiste zorg en/of ondersteuning kunnen krijgen. Specifieke interventies die hieruit volgen komen in het actieplan.
Optimaliseren AVE	Belangrijk binnen het programma Zorg en Veiligheid is het tijdig kunnen opschalen bij escalerende situaties en daarna met vertrouwen kunnen afschalen. Daarvoor hanteren we de AVE (Aanpak Voorkomen Escalatie). De doorontwikkeling van AVE en de optimalisatie zijn communicerende vaten. Aan de ene kant werken we binnen de doorontwikkeling aan de inbedding van AVE in onze organisatie en dat van onze partners. Dit houdt ook in het verbeteren en intensiveren van de samenwerking tussen zorg en veiligheid. Voor wat betreft de optimalisatie richten we ons op (1) het tijdig opschalen en zo snel als mogelijk afschalen en (2) het leveren van maatwerk.
Vroegtijdig signaleren	Eén van de bouwstenen voor het realiseren van een sluitende aanpak personen met onbegrepen gedrag is het vroegtijdig opvangen van signalen, die kunnen duiden op het ontstaan van zorg- en veiligheidsrisico's. Om deze vroegtijdige signaleringsfunctie te realiseren is een sterk netwerk, met expertise op het gebied van onbegrepen gedrag, noodzakelijk. Het vroegsignaleringsnetwerk borgt dat er tijdig wordt ingegrepen als er escalatie dreigt. Tevens zorgt het ervoor dat verschillende betrokkenen op verschillende momenten vinger aan de pols kunnen houden als dat nodig is.
Inbreng van mensen met onbegrepen gedrag en hun omgeving	De inbreng van mensen met onbegrepen gedrag en hun omgeving (bijvoorbeeld familie) heeft een belangrijke positie bij het bepalen van een persoonsgerichte en effectieve aanpak. In situaties met kwetsbare inwoners en veiligheidsrisico's is aandacht nodig voor behoeften en signalen van de cliënten en diens omgeving. We gaan in kaart brengen wat hiervoor nodig is en hoe we dat kunnen organiseren. O.a. onder de noemer van integrale cliëntondersteuning en met inzet van ervaringsdeskundigheid.
Onderzoek samenlevingsperspectief zorg en veiligheid	De samenleving heeft last van incidenten rond zorg en veiligheid, maar heeft hierin ook een verantwoordelijkheid. We gaan onderzoeken hoe de samenleving een rol kan gaan spelen bij situaties met veiligheidsrisico's. Hierbij richten we ons op het versterken van het gevoel van regie op eigen leven. Daarbij is er aandacht voor de directe omgeving en andere gezinsleden en voor signalering in de wijken.
Voortzetten pilot Wijk GGD en actieonderzoek	In pilot van de wijk-GGD'er voeren we een actieonderzoek naar de effectiviteit van deze inzet.

4.1.3.1.2. Meer veilige omgeving voor jongeren

Strategisch doel:

Meer veilige omgeving voor jongeren, waarin zij in staat zijn om eigen keuzes te maken om op het rechte pad te blijven.

Beoogde maatschappelijke effecten 2026 bij strategisch doel 2:

- Minder onveilige situaties veroorzaakt door jongeren.
- Minder overlast door jongeren.
- Minder jongeren glijden af richting criminaliteit.

Toelichting

Wat is daarvoor nodig?

- Inzicht in veiligheidsrisico's en overlast door jongeren.
- Vroegtijdig signaleren van veiligheids- en overlastrisico's.
- Beïnvloeding gedrag van jongeren (aanreiken keuzemogelijkheden).
- Interventies op gedrag van jongeren.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Plan van aanpak kwetsbare jeugd	Het (fenomenen) onderzoek dat is verricht door Bureau Beke krijgt een vervolg met (1) een verdiepend onderzoek en (2) concrete acties ten behoeve van de kwetsbare jeugd. Het verdiepende onderzoek richt zich op het in kaart brengen van het netwerk rondom jeugdgroepen en hun specifieke problemen en/of gedragingen. Daaruit volgen aanbevelingen over effectieve interventies en concrete acties. Denk hierbij aan ontmoediging en bewustwordingsacties, maar ook aan aandacht voor talentontwikkeling. Deze acties komen samen in een plan van aanpak.
Preventieplatform	We bouwen een platform waar jongeren en professionals met elkaar in contact komen met als doel om risico's van een aantal veiligheidsthema's bespreekbaar te maken (zoals de risico's van wapenbezit) en met name om te kijken naar de talenten van jongeren. Hierbij wordt vraag en aanbod van talentontwikkeling bij elkaar gebracht en gekeken waar kansen kunnen worden benut. Enerzijds is het doel om te voorkomen dat jongeren afglijden richting criminaliteit, anderzijds het vergroten van de veerkracht en weerbaarheid tijdens kwetsbare situaties. Professionals, zoals een jeugdagent of jongerenwerker, krijgen de mogelijkheid om content te plaatsen en er wordt gebruik gemaakt van influencers. Het platform sluit aan bij de doorlopende ontwikkeling van jongeren, waarbij een link wordt gelegd met de doelen in het programma sociaal en vitaal.
Menukaart preventieaanbod jongeren en veiligheid	We ontwikkelen een menukaart waarin we handvatten bieden aan partners, waaronder scholen en in het verlengde daarvan ouders, om thema's rond jongeren en veiligheid bespreekbaar te maken. Denk hierbij aan veiligheidsrisico's en controversiële thema's en hoe groepsdruk daarin een rol kan spelen. De menukaart bundelt verschillende interventie-mogelijkheden die partners gericht kunnen inzetten.
Voortzetting Aanpak seksuele intimidatie	Het programma Veilige Steden – geïnitieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschap (OCW) – ondersteunt gemeenten om de openbare ruimte veiliger te maken. De gemeente Almelo is vanaf 2022

	bij dit programma aangesloten en zal hier tot en met 2025 een subsidie voor ontvangen van het ministerie OCW. We geven ook in 2024 verder uitvoering aan het plan van aanpak seksuele intimidatie. Daarbij wisselen we ook best practices en oplossingen uit met andere gemeenten.
Inzicht in digitale veiligheid	Digitale criminaliteit is de snelst groeiende vorm van criminaliteit in Twente. Om digitale criminaliteit tegen te gaan, is inzicht in dit fenomeen nodig. We gaan werken aan kennisopbouw, bewustwording en communicatie, om daarmee het zelf beschermend gedrag van inwoners te stimuleren en daarmee een ongunstig klimaat voor digitale criminaliteit te creëren.
Borgen vroegsignalering risicjongeren	Betrokken partijen, zoals gemeente, politie, jongerenwerkers en scholen werken met elkaar samen om vroegtijdig signalen van jongeren in beeld te krijgen. Om vervolgens te bepalen welke interventies nodig zijn om te voorkomen dat deze kwetsbare jongeren met een verscheidenheid van problemen te maken krijgen of hierbij betrokken raken. We geven de vroegsignalering risicjongeren een structurele plek geven binnen de uitvoering van zorg en veiligheid. Op deze manier werken we samen aan een netwerk met expertise op het gebied van kwetsbare jeugd. En borgen we de samenwerking en wijze van informatie uitwisseling in een convenant en beschrijving van de werkprocessen.
Versterken weerbaarheid jongeren	Een belangrijke schakel in de vroegsignaleringsaanpak, is het persoonlijke contact met jongeren op straat. We willen investeren in het weerbaar maken van jongeren, door met hen in contact te komen. Bijvoorbeeld via de inzet van een straatcoach. De straatcoach is een belangrijke schakel tussen de jongeren en het vroegsignaleringsnetwerk.
Onderzoek recidive criminele jongeren	Op dit moment is landelijk het recidivecijfer hoog van jongeren die uit detentie komen. Dit heeft te maken met tal van factoren, onder andere de begeleiding van deze jongeren. We gaan de aard en omvang in Almelo inzichtelijk maken. Op basis van de resultaten van dit onderzoek, kijken we naar vervolgacties.

4.1.3.1.3. Partners in het zorg- en veiligheidsdomein

Strategisch doel 3:

Partners in het zorg- en veiligheidsdomein handelen meer vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Beoogde maatschappelijke effecten 2026 bij strategisch doel 3:

- Kwetsbare inwoners met veiligheidsrisico's krijgen passende zorg en ondersteuning.
- Inwoners, naasten en buurten en de samenleving hebben vertrouwen in de betrokken instanties en weten wat ze wel en niet kunnen verwachten.

Wat is daarvoor nodig?

- Inzicht in behoefte en beschikbaarheid van zorg en ondersteuning (lokaal en in de regio).
- Kennis en begrip van de partners over verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen.
- Optimale benutting van mogelijkheden wet-, regelgeving en beleid (landelijk en lokaal).
- Eenduidig beeld van aanpak, werkwijzen en interventies op het snijvlak van zorg- en veiligheid.
- Afspraken over gegevensdeling.
- Afspraken over op- en afschalen.
- Communicatie naar de inwoners. Waar melden?
- Onafhankelijke cliëntondersteuning

Activiteiten 2024	Omschrijving
Onderzoek risicotaxatie cases AVE 3	<p>In situaties op het snijvlak van zorg en veiligheid maken partijen een inschatting van de veiligheidsrisico's. Voor de betrokken persoon, diens omgeving en de samenleving. Die inschatting bepaalt hoe partijen met de situatie omgaan, of wordt opgeschaald en hoe zij bij de oplossing zijn betrokken. Een risico-inschatting kan in de praktijk verschillen per partij en diens perspectief. Dat kan leiden tot belemmeringen in het vinden van de passende zorg en ondersteuning. Een integrale risico-taxatie zorgt voor draagvlak voor de inzet van alle partijen die nodig zijn voor de oplossing.</p> <p>In 2024 gaan we onderzoeken hoe deze risico-inschatting van de verschillende partijen in de praktijk verloopt. Dat leidt tot aanbevelingen voor een eenduidige en integrale risico-taxatie in casuïstiek met zorg- en veiligheidsrisico's (AVE 2, 3 en 4).</p>
Afspraken met partners over complexe casuïstiek met veiligheidsrisico's	<p>Lokale en regionale casustafels zorgen vaak voor een oplossing. Toch vallen er nog complexe situaties tussen wal en schip. Regionaal werken gemeenten, Zorg- en Veiligheidshuis, GZ-instellingen Dimence en Mediant en het zorgverzekeraar/zorgkantoor Menzis aan een sluitende aanpak voor deze situaties. Onder de noemer 'Regionale doorzettingsmacht en integrale cliëntondersteuning'. De gemeenten hebben hierin de verantwoordelijkheid om vanuit het sociaal domein bij te dragen aan oplossingen. In de praktijk gaat het vaak om het snijvlak van WMO en WLZ, met als belangrijk onderdeel het perspectief en de ondersteuning van de cliënt.</p> <p>In deze activiteit organiseren we de voorwaarden die nodig zijn voor een optimale oplossing in zorg en ondersteuning. We leren met de andere partners wat de rode draden in de casuïstiek zijn en leveren onze extra bijdrage voor het benodigde maatwerk. Indien nodig organiseren we 'tafels' waarin partijen vanuit verschillende perspectieven kijken naar de problematiek en zoeken naar oplossingen. We maken afspraken met partijen, bijvoorbeeld over informatiedeling, regie, wijze van samenwerken en financiering.</p>
Netwerksamenwerking voor een veilige terugkeer van gedetineerden met een complexe zorgvraag.	<p>We willen dat gedetineerden met problematiek op meerdere leefgebieden al tijdens hun detentie werken aan hun herstel. Zodat ze zich kunnen redden in de samenleving en geen overlast veroorzaken of nieuwe delicten plegen en slachtoffers maken. Dit is een verantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie, uitgevoerd door de Dienst Justitiële Inrichtingen en de reclassering. Gemeenten waar de ex-gedetineerden uitstromen hebben een verantwoordelijkheid naar de terugkerende inwoners en naar de samenleving. Via de netwerksamenwerking in o.a. het experiment Huis van Herstel geven de partijen invulling aan deze verantwoordelijkheid. Daarin willen we samen optrekken met andere gemeenten in Twente, willen we inzicht in de aard en omvang van de gedetineerden die met een zorgvraag kampen en terug gaan keren naar de gemeente en willen we inzicht in de maatschappelijke kosten en baten van de inzet van zorg en ondersteuning voor deze gedetineerden.</p>

Doorontwikkeling inloopvoorzieningen	Samen met het programma Sociaal & Vitaal werken we aan de doorontwikkeling van inloopvoorzieningen. Almelo kent verschillende inloopvoorzieningen, zoals Mens door Mens en wijkkamers. Deze algemene preventieve voorzieningen zijn laagdrempelig bereikbaar voor onze inwoners en verminderen de druk op de indicatieve zorg. We onderzoeken welke inloopvoorzieningen er nu zijn, hoe ze een waardevolle rol in het sociaal domein kunnen spelen, hoe ze nog meer kunnen samenwerken en waar meer inzet nodig is en acteren op de uitkomsten hiervan.
---	---

Wat mag het kosten?

Programma Zorg en veiligheid	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	400	
Jaar 2024	400	
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	1.600	-

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

Voor het uitvoeren van het programma Zorg en veiligheid is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden.

Overige middelen

Pilot Wijk-GGD'er

Naast de beschikbare programmamiddelen is budget beschikbaar voor de uitvoering van de pilot Wijk-GGD'er. Voor 2023-2025 is jaarlijks 175.000 euro beschikbaar voor de pilot.

Subsidierelingen

De gemeente doet een beroep op rijkssubsidie in het Actieprogramma 'Grip op onbegrip'. Hiermee werken we samen met andere partijen aan projecten die bijdragen aan het realiseren van de programmadoelen van Zorg en veiligheid.

4.1.4 Programma Economie en arbeidsmarkt

Almelo: Hier wil je werken, hier wil je ondernemen, hier wil je recreëren!

Wij werken samen met onze ondernemers, onderwijsinstellingen, organisaties en partners in Twente aan een sterke, veerkrachtige economie voor nu en in de toekomst.

Met de uitvoering van het programma Economie en Arbeidsmarkt ontwikkelen we nieuwe perspectieven en jagen we initiatieven aan op een aantal belangrijke uitdagingen voor Almelo:

- De ruimtelijke ontwikkeling van werklocaties
- De arbeidsmarkt
- De aantrekkelijkheid van de stad door haar water en groen

Want we willen ondernemers perspectief kunnen bieden: zodat ze de mogelijkheid hebben om te groeien, te innoveren, zich te vestigen; de goede mensen aan te trekken, te behouden en op te leiden.

Nu weten ondernemers zelf het beste hoe ze hun bedrijven moeten runnen en laten groeien. Wij als gemeente staan aan de lat om hen daarvoor het optimale klimaat te bieden. Een goede economie is een voorwaarde voor een gezond en goed leefklimaat, en het vormt de basis voor de voorzieningen in de stad.

Gezien de schaarste in ruimte en arbeidsaanbod, de opgaven op het gebied van de energietransitie en grondstoffen, is een sterke economie in de toekomst geen vanzelfsprekendheid. Dat vraagt een goede strategie en actie. Als gemeente doen we dit samen met het bedrijfsleven, het onderwijs en de inwoners. Afhankelijk van de opgave de ene keer wat meer vanuit het Almelo netwerk, de andere keer vanuit het Twentse. Er zijn samenwerkingen/platforms waar we elkaar ontmoeten en waar de verbinding gemaakt wordt.

4.1.4.1. Meerjarige programmaopgaven

4.1.4.1.1. Almelo, banenmotor in een krachtige Twentse economie

Strategisch doel:

Almelo heeft een meer herkenbaar en onderscheidend profiel in de groene technologische topregio Twente.

Toelichting

Twente ambieert een toonaangevende groene technologische topregio. De Twenteboard (samenwerking van overheden, bedrijfsleven en onderwijs/kennisinstellingen in Twente) wil met een gedragen economische agenda, talent, bedrijven en kapitaal in Twente samenbrengen. Met als doel het versterken van de sociaal economische structuur van Twente.

Samenwerking en belangenbehartiging in Twente is essentieel om de maatschappelijke doelen van de stad en die van Twente te realiseren. Voor de economische ontwikkeling van Almelo en Twente zijn de regionale samenwerking via de Twenteboard en investeringsagenda's zoals de Agenda van Twente, de strategische regionale investeringsagenda en de Regiodeal Twente belangrijk. Er ligt een grote verstedelijkingsopgave op het gebied van wonen en werken voor de drie Twentse steden. Almelo neemt hier een belangrijk aandeel in zoals ook is verwoord in de provinciale omgevingsvisie.

Activiteiten 2023	Omschrijving
Ontwikkelen van een economische – ruimtelijke visie	<p>De economische ontwikkelingen en bijbehorende ruimtelijke opgaven op vragen om richtinggevend keuzes voor de toekomst. Het opstellen van een economisch ruimtelijke visie moet ons helpen bij het maken van keuzes en investeringen voor Almelo. Dit uiteraard binnen de Twentse context.</p> <p>De economisch – ruimtelijke visie is begin 2024 gereed en moet vervolgens vertaald worden naar een uitvoeringsagenda.</p>

Lobby economische dossiers

Met onze plannen sluiten we zoveel mogelijk aan bij de lopende of nieuwe regionale investeringsagenda's. Daar waar lokaal en regionaal belang samenkomen doen we - of onze samenwerkingspartners - een beroep op aanwezige gemeente-overstijgende ondersteuning.

4.1.4.1.2. Almelo biedt ruimte voor ondernemerschap en bedrijvigheid

Strategisch doel:

Het versterken en behouden van een aantrekkelijk ondernemersklimaat/ behoud en verbetering top 10 positie MKB-vriendelijkste steden.

Toelichting

Bieden van ruimte voor groei

Een grote opgave is het bieden van ruimte voor (groei van) bedrijvigheid. De gemeente Almelo telt in totaal 19 bedrijventerreinen. De terreinen hebben een netto uitgegeven oppervlakte van ongeveer 581 hectare (bron: IBIS 2022). De bedrijventerreinen zijn volop in bedrijf en alle bedrijfsruimten zijn nagenoeg bezet. De leegstand is in 2022 circa 1,4% terwijl een gezonde leegstand ongeveer 5% bedraagt. Met andere woorden: we kunnen op dit moment onze ondernemers niet faciliteren in hun vraag naar (uitbreidings)ruimte en dat zet de aantrekkelijkheid van ons ondernemersklimaat onder druk.

Bovendien weten we dat voor de periode 2023 tot en met 2035 de lokale ondernemers op bedrijventerreinen een geprognosticeerde uitbreidingsbehoefte hebben van 40,6 (scenario laag) tot 47,6 hectare (scenario hoog). Dit betekent dat naast de ontwikkeling van XL-2 ook onderzoek gedaan moet worden naar mogelijke nieuwe werklocaties voor lokale MKB bedrijven. En omdat bouwgrond zo schaars is moeten we onderzoeken of en op welke wijze de ruimte op de huidige terreinen efficiënter gebruikt kan worden. Hiertoe stellen we een economisch-ruimtelijke visie op (zie ook programma Stedelijke ontwikkeling).

Tegelijkertijd zullen we samen met het bedrijfsleven moeten onderzoeken hoe we voor de toekomst de ruimte intensiever kunnen gaan gebruiken. Herstructurering, revitalisering en verduurzaming zijn hierbij belangrijk.

Verhogen organisatiegraad op bedrijventerreinen

Een mooi en goed ingericht bedrijventerrein met hoogwaardige voorzieningen op gebied van bijvoorbeeld ict, veiligheid en mobiliteit verhoogt de aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen. Dit is in het belang van de bedrijven, de werknemers en de gemeente. Het is daarom van belang dat bedrijven op vrijwillige basis, maar niet vrijblijvend met elkaar samenwerken. De mate van intensiteit en professionaliteit van de samenwerking wordt uitgedrukt in de organisatiegraad van de bedrijven. In 2024 willen we de organisatiegraad op bedrijventerreinen verhogen. Hierdoor ontstaat er meer samenwerking tussen ondernemers (onderling) en de gemeente. Door meer samen te werken kunnen talloze onderwerpen gezamenlijk opgepakt worden, die voordelen opleveren voor de ondernemers en de gemeente. Daarnaast wil de gemeente jaarlijks het bestuur van een bedrijventerrein uitnodigen voor een bestuurlijk gesprek. In dit gesprek bespreken we de actuele thema's op het bedrijventerreinen en bekijken we waar wij hen als gemeente kunnen ondersteunen. In 2024 willen we alle bestaande samenwerkingsverbanden (ondernemersvereniging, BIZ of parkmanagement) uitnodigen voor dergelijke gesprekken.

Dienstverlening en samenwerking met bedrijven/Ondernemersloket

Almelo kent een krachtig bedrijfsleven en wordt gezien als een aantrekkelijke plek om te ondernemen. Met de inzet van het Ondernemersloket zijn belangrijke stappen gezet in het versterken van de binding met het bedrijfsleven. Dit resulteert in een hogere waardering van het ondernemersklimaat en de gemeentelijke dienstverlening. Wij hebben de ambitie om het ondernemersklimaat blijvend te versterken door intensievere samenwerking met het bedrijfsleven en de dienstverlening verder te verbeteren.

Als gemeente staan wij voor 2 belangrijke wijzigingen in het ruimtelijk domein. Per 1 januari 2024 zijn zowel de WKB (Wet Kwaliteitsborging) en de Omgevingswet van kracht. Beide bieden kansen om vanuit een dienstverlenend proces ondernemers waar mogelijk te faciliteren. Het Ondernemersloket heeft een rol bij de communicatie in de richting van de ondernemers, zodat zij goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Nadere invulling programmeringsafspraken	In 2023 zijn de programmeringsafspraken tussen de 14 Twentse gemeenten vastgesteld. Voortbouwend hierop gaan we gezamenlijk onder aanvoering van Provincie Overijssel een aantal onderzoeken uitvoeren, waaronder een onderzoek dat is gericht op de modernisering, herstructurering en verduurzaming van bestaande werkterreinen.
Onderzoek nieuwe werklocaties en efficiënter gebruik huidige terreinen	Met de opzet van de Economisch Ruimtelijke visie werken we uit wat passend is in de toekomstige economische structuur van Almelo. Nieuwe werklocaties, herstructurering bestaande werkterreinen en scherpere vestigingseisen maken daar deel van uit.
revitalisering en verduurzaming	Almelo neemt pro-actief deel aan diverse provinciale en regionale programma's en projecten voor deze opgaven.
Organiseren jaarlijks bestuurlijk overleg bedrijventerreinen	Bespreken actuele thema's op bedrijventerreinen
Samenwerking Twentepoort Oost	In 2024 starten we de inventariserende gesprekken voor het versterken van de samenwerking tussen bedrijven op Twentepoort Oost.
Organiseren netwerkbijeenkomsten	In 2024 organiseren wij (met partners) 2 netwerkbijeenkomsten. Daarnaast willen wij actieve bijdrage leveren aan bijeenkomsten/kennissessies die door derden worden georganiseerd.
Verbetering traject vergunningen	In 2024 wordt met een klantreis het proces bouwvergunningen geanalyseerd. Door het ondernemersloket zal hierbij scherp worden gelet op de dienstverlening aan ons bedrijfsleven c.q. ondernemers. Verbeteringen worden geïmplementeerd.

4.1.4.1.3. Almelo bindt en boeit talent op alle niveaus

Strategisch doel:

- **Werkenden in Almelo ontwikkelen zich om daarmee goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt**
- **Een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.**

Toelichting

Het tekort op de arbeidsmarkt is ook in Almelo een van de grootste economische uitdagingen. Enerzijds stijgt de vraag naar werk in de regio door economische ontwikkeling en de komst van het nieuwe Businesspark XL2. Anderzijds krimpt de beroepsbevolking door de vergrijzing en wordt nog niet het volledige arbeidspotentieel benut. Dit leidt tot een mismatch op de arbeidsmarkt. De uitdaging is het grootst in de sectoren techniek en zorg. Om economische stagnatie tegen te gaan zetten we in op het binden en boeien van talent op alle niveaus. Dit is verder uitgewerkt in de arbeidsmarktstrategie (oplevering eind 2023).

Inzetbaarheid op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is in beweging en door technologische ontwikkeling is het noodzakelijk voor werknemers om zich te blijven ontwikkelen. Om te zorgen dat inwoners hun gehele loopbaan blijven leren, zetten we in 2024 in

op het verder uitrollen van de Leven Lang Ontwikkelen (LLO) aanpak in Almelo. We geven meer bekendheid aan LLO bij werknemers en werkgevers uit Almelo. Daarnaast zorgen we ervoor dat Almelose bedrijven nog beter verbonden zijn aan het Twents Fonds voor Vakmanschap. En dat meer Almelose bedrijven, via de IKBINDR-campagne, verbonden zijn aan LLO en actief bezig zijn met de ontwikkeling van hun personeel. Hiermee versterken we de leercultuur verder en kunnen we inwoners stimuleren om zich te om- of bijscholen in de richting van een kraptesector.

Match tussen vraag en aanbod

We zien dat er een mismatch is tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Het aantal openstaande vacatures is hoog, maar we zien ook een groep inwoners zonder baan. Een krappe arbeidsmarkt biedt kansen voor Almeloërs om werk te vinden. We zetten in 2024 in op het herkennen en inzetten van ongezien talent. Onder andere door een onderzoek naar een no-risk polis. Hiermee worden risico's voor het aannemen van iemand met afstand tot de arbeidsmarkt gedeeld. We onderzoeken of dit instrument van toegevoegde waarde is om meer inwoners naar werk te begeleiden. Om in de toekomst de match op de arbeidsmarkt te verkleinen, zetten we in 2024 verder in op het stimuleren van talent in de richting van zorg, techniek en logistiek. Zo voorkomen we krapte in de toekomst en kunnen we jong talent binden en boeien aan de regio.

Samenwerking onderwijs en bedrijfsleven

De arbeidsmarkt is een samenspel tussen onderwijs, overheid en ondernemers. Hiervoor is samenwerking tussen de 3 O's van groot belang. We zien al veel mooie samenwerkingen. Daar zetten we in 2024 verder op in.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Versterken LLO-aanpak (Leven Lang Ontwikkelen)	Bijdragen aan een actief leerklimaat in de regio en lokaal. Onder andere door meer bekendheid te geven aan LLO bij werknemers en werkgevers en gerichte activering van ondernemers.
Doorontwikkelen van het Twents Fonds voor Vakmanschap.	We zorgen ervoor dat meer Almelose bedrijven, via de IKBINDR-campagne, verbonden zijn aan Twents Fonds voor Vakmanschap/LLO en actief bezig zijn met de ontwikkeling van hun personeel.
Stimuleren inzet ongezien talent	Onderzoeken van mogelijkheid en toegevoegde waarde van het ontwikkelen van een no-risk polis om risico's van werkgevers bij het aannemen van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt te delen.
Faciliteren en stimuleren van initiatieven gericht op talent (techniek, zorg en logistiek)	Ondersteunen van initiatieven gericht op talent, zoals Ontdek Hightech Almelo, Week van de Techniek en het Young Professionals netwerk.
Faciliteren en aanjagen samenwerking onderwijs en bedrijfsleven	Versterken van samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheid tot het realiseren van een fysieke plek waar onderwijs en bedrijfsleven samenkomt.
Actieve bijdrage aan Hettrix	Hettrix is het samenwerkingsverband van regionale bedrijven, Heracles, gemeente en Twentse onderwijsinstellingen. Krachten worden gebundeld voor het behouden, binden en boeien van technisch talent.

4.1.4.1.4. Almelo unieke beleving door het water en het groen

Strategisch doel:

Meer bezoekers en inwoners ervaren en waarderen het groen en blauw in Almelo

Toelichting

De unieke groen-blaauwe structuur biedt kansen voor Almelo. Deze structuur speelt bij alles in Almelo een belangrijke rol. Het is een belangrijk element bij de ontwikkeling van de stad. Water en groen maken de stad voor inwoners en bezoekers. Niet alleen de recreanten op het water vermaken zich, ook vanaf de kant en kades vergroot water de aantrekkingskracht. Het groen-blaauwe profiel draagt bij aan de structuurversterking van de stad en het economisch klimaat voor de binnenstad. Het zorgt ervoor dat naast wonen en werken, het in Almelo ook prettig recreëren is. Onder meer door bij de uitwerking van het groen-blaauwe profiel rekening te houden met de beheersing van het oppervlakte water en te zorgen voor natuurlijke schaduwplekken. Er is al veel geïnvesteerd de afgelopen jaren. Het is belangrijk de komende jaren, samen met onze partners als de provincie en het waterschap, en ook met de inwoners en ondernemers, Almelo waterstad verder te ontwikkelen.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Het faciliteren en aanjagen van initiatieven en arrangementen	Het uitvoeren van de ambitie 'Almelo Waterstad' doen we samen met partners uit de stad. In 2024 gaan we verder met het ondersteunen en faciliteren van initiatieven die hieraan bijdragen.
We werken aan het (meer) bevaarbaar maken van het water in Almelo	Het bevaarbaar maken van het Almelo-Nordhornkanaal fase 1 maakt onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling Westerdok en daarbinnen de ontwikkeling van het Kanaalpark. Dat biedt aanvullende mogelijkheden om de gewenste cofinanciering te realiseren door de verbinding te zoeken met actuele thema's die bij partners (w.o. Waterschap Vechtstromen, Provincie Overijssel) spelen zoals duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en educatie. In 2024 gaan we deze mogelijkheden verder verkennen.
We maken een plan voor versterking van de waterbeleving en vrijetijdseconomie	Het Actieprogramma 'Water en vrije tijd in Almelo' is door de gemeente in samenwerking met partners uit de stad opgesteld met als doel water en groen meer zichtbaar en beleefbaar te maken én meer <i>reuring</i> de (binnen)stad te creëren. In 2024 wordt verkend welke prioritaire projecten realiseerbaar zijn en waar mogelijk uitgevoerd. Daarnaast wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de gemeente Nordhorn. Dit draagt bij aan het behalen van de ambitie om van Almelo dé waterstad van Twente te maken.

Wat mag het kosten?

Programma Economie en arbeidsmarkt	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	400	
Jaar 2024	400	
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	1.600	-

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

Voor het uitvoeren van het programma Economie en participatie is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden.

Voor de uitgaven zal nog een concrete raming met de daaraan gekoppelde projecten en/of activiteiten gemaakt worden. Dit zal worden verwerkt in het programmaplan dat in het eerste kwartaal aan de raad wordt aangeboden.

We alloceren in ieder geval middelen aan onderstaande projecten en/of activiteiten:

- Opstellen economische visie
- BiZ vorming /samenwerking
- Onderzoek herstructurering
- Ondernemersloket / communicatie en marketing
- Strategie arbeidsmarkt
- Projecten partners talent
- Uitwerking en uitvoering programma waterstad
- Ondersteunen en aanjagen initiatieven partners
- Bevaarbaar maken kanaal Almelo-Nordhorn fase 1

4.1.5 Programma Klimaat en milieu

Verduurzaming van Almelo is een grote en complexe opgave. De innovaties op het gebied van de energietransitie gaan snel. We willen hierop inspelen en actief aan bijdragen. Dat doen we met het programma Klimaat en Milieu.

4.1.5.1. Meerjarige programmaopgaven

4.1.5.1.1. Energiebesparing

Strategisch doel:

In Almelo wordt jaarlijks meer energie bespaard.

Operationele doelen:

1. Inwoners en ondernemers gaan aan de slag met verduurzamen en wij ondersteunen hen.
2. In 2026 zijn tenminste 2.000 woningeigenaren ondersteund met isoleren.

Toelichting

Door meer energie te besparen, hoeft er minder energie opgewekt te worden. Almelo heeft ruim 33.000 woningen en 5.000 andere gebouwen. Al deze gebouwen zullen verduurzaamd moeten worden. De woningcorporaties zijn verantwoordelijk voor het verduurzamen van hun eigen woningen (gemiddeld label B in 2028). Een megaklus waar gezamenlijke afspraken over gemaakt moeten worden. Daarnaast is de andere helft van de woningen in Almelo koopwoning. Al die woningeigenaren zullen aan de slag moeten om hun huis te verduurzamen. Datzelfde geldt voor eigenaren van maatschappelijk vastgoed en bedrijfspanden ook hun panden moeten verduurzamen. We stemmen de activiteiten af met de stedelijke ontwikkelingsprojecten. Om de doelen te bereiken werken we samen met Leefbare wijken en dorpen, programma Economie en arbeidsmarkt, programma Zorg en veiligheid en uitvoering Sociaal.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Uitvoering Plan van aanpak inclusieve energietransitie: Aanjagen van bewustwording en advisering van inwoners	<p>Energiebesparing is essentieel en wij ondersteunen inwoners hierbij. Door voorlichting via onder andere het energieloket en door de FIXbrigade, wooncoaches en bouwadviseurs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het energieloket is een website met helpdesk voor inwoners die zelfstandig aan de slag gaan. • De FIXbrigade helpt huurders met inzicht in gedrag en brengt kleine energiebesparende maatregelen aan. • De wooncoaches geven inwoners met een eigen woning een opmaat gemaakt advies om te verduurzamen en kijkt van welke landelijke regelingen de inwoners gebruik kan maken. Deze inwoners gaan daarna zelf aan de slag met het opvragen van offertes. • De bouwadviseur ontzorgt eigenaar-bewoners van een oudere woning met een WOZ-waarde lager dan 250.000 euro. De bouwadviseur ondersteunt bij het maken van een verduurzamingsplan, het zoeken naar subsidies/leningen en het opvragen van offertes.
Uitvoering Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	<p>De gemeente heeft bij het Rijk subsidie aangevraagd en ontvangen voor een lokale aanpak Isolatie voor woningen met een maximale WOZ-waarde van 281.000 euro .</p> <p>In het voorjaar van 2024 komt een gemeentelijke voucherregeling</p>

	beschikbaar voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het isoleren van de eigen woning. Daarnaast wordt in 2024 de tweede tranche van de SPUK-LAI aangevraagd.
Lokale initiatieven faciliteren	Lokale initiatieven, bijvoorbeeld gezamenlijk energiebesparende materialen inkopen, worden zoveel mogelijk gestimuleerd en zo mogelijk gefaciliteerd.
Plan opstellen voor verduurzaming eigen vastgoed	Er wordt een plan van aanpak opgesteld hoe onze eigen vastgoed verduurzaamd kan worden en voorbereid is om van het aardgas af te gaan in de toekomst.
Lobby voortzetten richting Rijk samen met Enschede en Hengelo en G40	Wij lobbyen bij het ministerie voor meer vrijheid om overheidsmiddelen (SPUK, ISDE, etc) in te zetten waar het nodig is. We trekken hierin op met woningcorporaties, marktpartijen, financiers, provincie. Het verduurzamen van alle woningen is een mega operatie.
Meedoen met scholenprojecten	We sluiten aan bij scholenprojecten om jongeren te betrekken bij de energietransitie.
Bedrijven faciliteren met verduurzaming	We vinden verduurzaming van bedrijfspanden belangrijk voor hun bijdrage aan de energietransitie, maar ook voor hun economische toekomstbestendigheid. Daarom onderzoeken we of het ondernemersloket uitgebreid kan worden met een bedrijvenloket duurzaamheid. Daarnaast ondersteunen we bedrijventerreinen met de uitwerking van (collectieve) duurzaamheidsinitiatieven. En we informeren bedrijven over subsidies.

4.1.5.1.2. Duurzame energie opwek en opslag bebouwde omgeving

Strategisch doel 2:

In 2026 wordt meer duurzame energie opgewekt. Duurzame energie wordt deels lokaal opgeslagen.

Operationele doelen:

1. In 2026 zijn - om in het jaar 2030 te voldoen aan de vastgestelde RES-opgave - relevante (omgevings)vergunningen afgegeven en bestemmingsplanprocedures ten behoeve van duurzame energieopwekking voor zon- en windenergie afgerond.
2. Minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe duurzame energieopwekking.

Toelichting

Om Almelo van duurzame energie te voorzien, is het stimuleren van de opwek en opslag van (duurzame) energie belangrijk. Hierbij gaat het voornamelijk om windenergie en zonne-energie. In Almelo is de komende jaren sprake van netcongestie. Een andere wijze van opslag kan een tussentijdse oplossing zijn maar netcongestie kan innovatie juist ook aanjagen. Daarnaast draagt het bij aan een stabielere energievoorziening. In de komende jaren zal er steeds meer overgeschakeld worden op elektriciteit, die uiteindelijk ook duurzaam opgewekt moet worden. Een goede verhouding tussen opwekking van duurzame energie uit zonne-energie (40%) en windenergie (60%) draagt bij aan een stabielere energievoorziening. We moeten samen met het bedrijfsleven experimenteren op het gebied van lokale slimme energienetwerken en energieopslag (denk aan batterijen of waterstof) om te kijken hoe we komende jaren de netcongestie het hoofd kunnen bieden. De energietransitie is een aanjager voor de lokale economie. Bovendien willen we lokaal eigenaarschap stimuleren en faciliteren waarbij lusten en lasten eerlijk worden verdeeld.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Zon op kleine daken	Er is geen sprake van netcongestie voor woningen en kleine aansluitingen bij bedrijven. Particuliere eigenaren en eigenaren van kleine bedrijfspanden blijven we stimuleren om zonnepanelen op hun dak te leggen.
Energie opslag en slimme netwerkcongestie oplossingen	We stimuleren en faciliteren initiatieven die betrekking hebben op energieopslag en oplossingen met betrekking tot de netcongestie, zoals de Waterstofhub, energie-uitwisseling tussen bedrijven en energieopslag in accu's.
Lokaal eigenaarschap stimuleren en faciliteren	De Duurzame energieladder is in het najaar van 2023 herzien. Lokaal eigenaarschap is hierin steviger verankerd. Randvoorwaarden voor lokaal eigenaarschap worden bij projecten duurzame energie opwek gehanteerd. We gaan voor 100% lokaal eigendom, de ondergrens is 50% lokaal eigendom. Dit gaan we stimuleren en faciliteren.
Lobby inzake netcongestie	Zowel teruglevering als afname van elektriciteit is een probleem in Almelo (bij grootverbruikers). Onze inzet is dat we voor de korte termijn bij de netbeheerders lobbyen om op een innovatieve wijze ruimte te creëren zoals energie-uitwisseling tussen bedrijven. Hierin werken we samen met de provincie.
Doorontwikkeling energie-opwek door windenergie in Aalanderfeld	Samen met Tubbergen, Twenterand en de provincie werken we aan de doorontwikkeling van de realisatie van windenergie waarin het lokaal eigenaarschap één van de onderwerpen is die expliciet aan de orde komt.
Project Duurzaamheidsroute A35	In 2024 zal de planologische procedure (PIP) door de provincie zijn afgerond en worden voorgelegd aan de gemeenteraden. Vervolgens zal samen met de andere gemeenten en Rijkswaterstaat de aanbestedingsprocedure gestart.
Regionale Energiestrategie Twente [RES] 2.0	RES 2.0 wordt uitgewerkt en voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.
Uitwerken omgevingsfonds Aadijk 2	In het contract Zonnepark Aadijk 2 is een omgevingsfonds opgenomen. De organisatie van het fonds wordt in 2024 uitgewerkt in overleg met de omwonenden.

4.1.5.1.3. Warmtetransitie

Strategisch doel:

In 2026 zijn er meer woningen aardgasvrij of gereed om van het aardgas af te gaan.

Operationele doel:

1. In 2026 zijn er drie wijkuitvoeringsplannen (WUP) vastgesteld en is de uitvoering gestart.

Toelichting

De warmtevoorziening is een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Uiteindelijk gaan alle gebouwen van het aardgas af. Om dit te bereiken moet er voor elk gebouw dat nu nog gebruik maakt van aardgas een alternatief komen. In de Transitievisie warmte (TVW) 2020 is hier al een voorzet voor gemaakt, deze dient tenminste elke 5 jaar geactualiseerd te worden. Het is een doorkijk naar de mogelijke alternatieven voor Almelo. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wetgeving, techniek en stedelijke ontwikkeling worden nadrukkelijk opgezocht.

Om in 2050 van het aardgas te zijn moet een standaard aanpak komen waar vanaf 2026 mee gewerkt wordt. De wijkaanpakken voor Aalderinkshoek, Windmolenbroek en Bornsestraat zullen helpen om in 2026 tot zo'n standaard aanpak te komen. Aalderinkshoek is aangewezen als proeftuin aardgasvrije wijken (PAW) en zal als voorbeeld dienen voor andere wijken. De wijkregisseurs zijn betrokken bij de projecten in hun wijk of dorp.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Actualisatie transitievisie warmte 2020	We zijn gestart in 2023, in 2024 wordt de geactualiseerde visie ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden.
Proeftuin Aardgasvrije wijk (PAW) Aalderinkshoek	Het voorlopig (technische) ontwerp is in 2023 gereed en in 2024 wordt gewerkt aan het wijkuitvoeringsplan. In dit proces werken we nauw samen met inwoners, drie woningcorporaties, het waterschap en Cogas.
Windmolenbroek aardgasvrij [ready]	Eind 2023 is een technisch onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor aardgasvrij [ready]. We starten in 2024 met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan. De uitkomsten van het Buurtplan en het belevingsonderzoek worden meegenomen.
Bedrijventerrein Bavinkel aan de Bornsestraat aardgasvrij [ready]	De haalbaarheidsonderzoeken zijn gereed en er wordt gewerkt aan een intentieverklaring tussen de betrokken partijen in het gebied om de realisatiefase verder vorm te geven. We starten in 2024 met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan.

4.1.5.1.4. Circulaire economie

Strategisch doel:

In Almelo worden minder grondstoffen gebruikt en meer materialen hergebruikt om te komen tot een circulaire economie.

Operationeel doel:

1. We streven naar 25% van de inkoop van de gemeente circulair aan te besteden in 2026.

Toelichting

De komende jaren krijgt circulariteit steeds meer aandacht. Primaire grondstoffen raken op en dat kan belemmerend werken voor bedrijven en inwoners. We moeten op zoek naar een andere manier van denken en doen. In een circulaire economie worden zo min mogelijk nieuwe grondstoffen gebruikt en wordt er geen afval geproduceerd. Nationaal zijn de ambities reeds vastgesteld: In 2030 het gebruik van primaire grondstoffen met 50% verminderen en in 2050 volledig circulair zijn. Ook voor de gemeente ligt hier een belangrijke taak.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Pilotproject Circulariteit met gezond verstand opnemen bij aanbesteding en inkoop	Bij steeds meer projecten zal circulariteit een belangrijk onderdeel zijn van het afwegingskader bij aanbestedingen. Aan de hand van een pilotproject gaan we kijken hoe we dit kunnen uitvoeren en waar we tegenaan lopen.
Bedrijven inspireren en faciliteren om voorbereid te zijn op circulaire economie	We faciliteren bedrijven die circulariteit hoog in het vaandel hebben staan om kennis te delen met andere (Almelose) bedrijven.

Wat mag het kosten?

Programma Klimaat en milieu	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	1.700	
Jaar 2024	1.700	
Jaar 2025	1.700	
Jaar 2026	1.700	
Totaal	6.800	-

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

Voor het uitvoeren van het programma Klimaat en milieu is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. Daarnaast zijn de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor klimaat en energie (1,3 miljoen euro per jaar) aan de programmamiddelen toegevoegd. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden.

Overige middelen

Personeel

Het Rijk stelt jaarlijks middelen beschikbaar voor de uitvoering (personele capaciteit) van het Klimaatakkoord. Deze gelden komen geheel ten goede aan het programma Klimaat en milieu om de complexe opgave te realiseren.

Subsidierelingen

De gemeente maakt gebruik van verschillende subsidierelingen van het Rijk, provincie zoals SPUK (1, 2 en 3), LAI en Overijssel Verbouwt.

4.1.6 Leefbare wijken en dorpen

Almelo bestaat uit tien wijken en twee dorpen die vervolgens weer bestaan uit 67 verschillende buurten. Deze dorpen, wijken en buurten zijn allemaal uniek. Het is niet uniek dat inwoners van deze buurten in een schone, veilige en plezierige buurt, wijk of dorp, willen wonen; in een leefbare omgeving. Wanneer inwoners hun wijk of dorp leefbaar vinden, is er sprake van een vitale en levendige stad. De visie van 'Leefbare wijken en dorpen', is dan ook:

'Almelo is een levendige vitale en veilige stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is'.

Een leefbare omgeving begint bij een basis 'schoon, heel en veilig'. Niet in alle Almelse buurten is dit gelijk. Daar waar de leefbaarheid onder druk staat, ligt voor de komende jaren een belangrijke opgave om de leefbaarheid op peil te houden dan wel te verbeteren. Ook de overige dorpen en wijken krijgen aandacht maar er kunnen en mogen verschillen zijn in de inzet en aanpak. Wij gebruiken de definitie van RIGO- research en advies voor het begrip leefbaarheid:

'In een leefbare wijk of buurt sluit de woonomgeving goed aan bij de wensen en behoeften van de mensen die er wonen. De beleving van de bewoners staat daarbij centraal.'

RIGO onderscheidt vier belangrijke thema's die van invloed zijn op de leefbaarheid van een woonomgeving; (1) de fysieke kenmerken van de woonomgeving, (2) de sociale kenmerken van de woonomgeving, (3) overlast en (4) veiligheid. Het is van belang om de betrokkenheid van de inwoners bij hun wijk of dorp te vergroten. Het gaat immers over hun toekomst in de wijk of het dorp. Zij typeren de leefbaarheid van hun woonomgeving.

De afgelopen jaren is de gemeente Almelo steeds meer gaan werken vanuit de belevingswereld van de inwoner. Om de leefbaarheid op peil te houden dan wel te verbeteren zetten we de komende jaren in op de doorontwikkeling van het wijkgericht werken. Centraal hierin staat het behalen van resultaten in de wijken en dorpen vanuit de vraag en beleving van de inwoner. Dit doen we door het verder uitrollen van de 'aanpak van onderop'. Ook is een goede en integrale samenwerking binnen de gemeente als ook met partners zoals woningcorporaties, welzijnswerk, onderwijs- en zorgorganisaties een vereiste. Hier is de komende jaren winst te behalen. Door met de verschillende partijen vanuit een gezamenlijke visie te werken en plannen eerder op elkaar af te stemmen kan samen meer bereikt worden. Dit lijkt simpel maar vraagt over en weer veel vertrouwen in elkaar te hebben.

Met de wijkopgaven geven we uitvoering aan deze aanpak. Elke wijk en dorp heeft een eigen wijkopgave. Deze stelden we in 2023 op samen met maatschappelijke partners en inwoners. De wijkopgave geeft enerzijds aan met welke uitdagingen we in de wijk of dorp te maken hebben. Anderzijds de bestemming, onze stip op de horizon voor de wijk of het dorp. Ook staan er een aantal activiteiten beschreven die we het komende jaar uitvoeren. Met de wijkopgaven krijgen alle dorpen en wijken onze aandacht maar verschil mag er zijn. Specifieke aandacht is er voor de buurten Kerkelanden en Westeres en de wijken De Riet, Ossenkoppelerhoek, Nieuwstraatkwartier en Sluitersveld.

'Leefbare wijken en dorpen' wil flexibel meebewegen met onverwachte gebeurtenissen en inspelen op ontwikkelingen en kansen die zich voordoen. Kortom: 'Leefbare wijken en dorpen' koerst op een brede ambitie en pakt kansen die het onderweg tegenkomt. Leidraad hierbij is dat we aansluiten bij de identiteit en dynamiek van de wijk of het dorp. Verschil mag er zijn. Het gaat om behalen van resultaten vanuit de vraag en belevingswereld van de inwoner.

4.1.6.1. Meerjarige opgaven

Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal en fysiek) in heel Almelo

Strategisch doel:

Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal en fysiek) in heel Almelo

Toelichting:

De inzet van 'Leefbare wijken en dorpen' is niet om alle wijken en dorpen naar een gemiddeld niveau te tillen, er is verschil tussen de wijken en dorpen en dat mag blijven bestaan. Wel willen we in de wijken waar de leefbaarheid onder druk staat zorgen dat de basis op orde is en blijft waarmee we stappen zetten in het vergroten van de leefbaarheid. Voor de wijken waar de leefbaarheid voldoende dan wel goed is, willen we de leefbaarheid op peil houden en daar waar mogelijk vergroten.

De definitie van RIGO volgend zetten we voor het verbeteren van de leefbaarheid in op de volgende werkvelden:

- In de wijk of dorp is het schoon, heel en veilig.
- Wijken en dorpen zijn meer sociaal toekomstbestendig
- Wijken en dorpen zijn meer fysiek toekomstbestendig

Versterken van de integrale samenwerking in én met wijken en dorpen

Strategisch doel:

Versterken van de integrale samenwerking in en met wijken en dorpen.

Toelichting:

Om Almelo een levendige en vitale stad te laten zijn, is goede samenwerking nodig met én tussen inwoners, strategische partners als ook binnen de eigen gemeentelijke organisatie. De verschillende samenwerkingen en deze (integraal) bij elkaar te brengen vraagt de komende jaren de nodige aandacht.

We zetten daarom in op de volgende werkvelden:

- Het versterken van participatie door het verbeteren van bewonersparticipatie, overheidsparticipatie en participatie door maatschappelijke organisaties
- Het versterken van het wijkgericht werken door het verbeteren van de samenwerking tussen lijn- programma en wijksturing

Wat gaan we daarvoor doen?

De projecten en activiteiten die we voor leefbare wijken en dorpen uitvoeren dragen veelal bij aan het realiseren van de beide doelstellingen 'Willen we samen meer bereiken op het verbeteren van de leefbaarheid dan moeten we beter samenwerken. Andersom door de integrale samenwerking tussen partijen te verbeteren, kan samen meer worden bereikt voor de leefbaarheid in de wijken en dorpen. Daarom worden de activiteiten voor beide doelstellingen in één paragraaf en in één tabel weergegeven.

Om de leefbaarheid in Almelo te vergroten zetten we in op onderstaande activiteiten. Dit doen we zoveel mogelijk samen met inwoners, externe partners en verschillende disciplines binnen de gemeentelijke organisatie. De wijkregisseur is hierbij vaak de aanjager en de spin in het web, hij /zij heeft contacten met zowel bewonersgroepen, wijkgerichte organisaties als de collega's binnen de eigen organisatie.

Activiteiten	Omschrijving
Uitvoeren wijk- en dorpsopgaven	<p>In 2023 zijn voor elke wijk en dorp een wijk/dorpsopgave gemaakt, als vervolg op de in 2022 samen met de woningcorporaties opgestelde wijkanalyses. Bij het opstellen van de wijkopgaven zijn de woningcorporaties, maatschappelijke partners, inwoners en interne collega's betrokken. De wijkopgaven beschrijven per wijk en dorp de strategische opgaven. Daarnaast is een greep uit het concrete jaarplan 2023-2024 toegevoegd. In 2024 wordt het jaarplan 2025-2026 opgesteld.</p> <p>De wijkregisseur zet in op het beter samenbrengen van plannen en belangen van interne- en externe partners en inwoners. Zo komen we tot een integrale aanpak per wijk waarbij wordt gewerkt aan het op peil houden en verbeteren van de leefbaarheid in de wijken en dorpen. In de periode 2024 tot en met 2026 geven we samen met de inwoners, woningcorporaties en andere partners uitvoering aan deze wijkopgaven. De wijkregisseur voert regie op het uitvoeren van de wijkopgave.</p>
Ondersteunen bewonersinitiatieven	<p>Initiatieven vanuit inwoners om hun woon- en leefomgeving te verbeteren worden in de periode 2024 tot en met 2026 ondersteund. De initiatieven kunnen betrekking hebben op alleen een straat of buurt dan wel een initiatief dat van belang is voor een hele wijk of dorp of voor de hele stad. We helpen initiatiefnemers waar nodig met advies, kennis, het werven van vrijwilligers en subsidies om het initiatief te realiseren, het creëren van draagvlak in de buurt, met materiaal of met geld.</p> <p>In 2023 deden we onderzoek naar een digitaal platform voor bewonersinitiatieven om inwoners te stimuleren om met initiatieven voor hun eigen buurt en wijk te komen. Er is een digitaal platform gekozen waarmee we in 2024 in twee wijken een pilot gaan doen. Naast dat dit platform stimulerend werkt, helpt het platform inwoners ook om hun initiatief beter bekend te maken en vrijwilligers te werven. In de pilot krijgen bewoners een voucher ter waarde van een bepaald bedrag die zij kunnen doneren aan één van de initiatieven op het platform. Zo worden bewoners op een laagdrempelige manier betrokken bij het besteden van een deel van de wijkbudgetten.</p>
Uitvoeren 'aanpak van onderop'	<p>In de vorige coalitieperiode is met het programma Nieuwstraatkwartier de nodige ervaring opgedaan met een 'aanpak van onderop' Bij deze werkwijze gaan we uit van de talenten en kwaliteiten die in een wijk aanwezig zijn. We starten vanuit wat er al is en bouwen dit verder uit vanuit de prioriteiten van de wijk. Deze manier van werken bestendigen we in het Nieuwstraatkwartier en rollen we de komende jaren uit over de stad. We beginnen in 2023 in de prioritaire wijken Ossenkoppelerhoek, Kerkelanden en Wester-Sluitersveldlanden. In de periode 2024 tot en met 2026 rollen we de aanpak verder uit naar de andere wijken en dorpen. Een dergelijke aanpak vraagt om een goede samenwerking met verschillende partners zoals inwoners, woningcorporaties en welzijnswork.</p> <p>Naast onze eigen werkwijze experimenteren we met twee andere 'aanpakken van onderop'. In de Boomsplaats werken we met de 'Asset</p>

	<p>Based Community Development' (ABCD) - aanpak. Door sociale relaties tot stand te brengen en onvermoede capaciteiten van bewoners en organisaties binnen de buurt/wijk te mobiliseren, werken we van binnenuit aan een leefbare buurt.</p> <p>Samen met programma Sociaal en Vitaal, Erwelzijn, Saxion Hogeschool en provincie Overijssel werken we in de wijk de Riet vanuit een nieuwe werkwijze aan het versterken van de veerkracht van inwoners. Dit leeflab zal van onderop, vanuit de kennis over life-events die mensen meemaken en de mogelijke gevolgen daarvan, de kwaliteit van leven van onze inwoners versterken. Het leeflab beslaat de periode 2024 tot en met 2026.</p>
Verhogen onderhoudsniveau openbare ruimte	<p>In 2022 is besloten de kwaliteit van de openbare ruimte te verhogen en is een inhaalslag gestart om de kwaliteit op het gewenste niveau te brengen. Uit inspecties blijkt dat de inhaalslag die nodig is, omvangrijker is dan verwacht. Een groot deel van het straatmeubilair staat scheef en is versleten. Ook is er een groot aantal slecht te onderhouden verharde locaties waar veel onkruid groeit. Door in 2024 en 2025 een extra impuls te geven van totaal 750K, versnellen we de inhaalslag en brengen we de kwaliteit van de openbare ruimte structureel op het vastgestelde niveau.</p>
Wijkaccommodaties	<p>Een plek voor ontmoeting is belangrijk voor de sociale cohesie in een wijk of dorp. In het najaar van 2023 is de visie op de gemeentelijke wijkaccommodaties* vastgesteld. In de visie zijn twee kernwaarden voor wijkaccommodaties vastgesteld. Allereerst is een wijkaccommodatie een plek waar inwoners centraal staan, zich thuis voelen en elkaar kunnen ontmoeten. Ten tweede is een wijkaccommodatie een plek waar ondersteuning, preventie en informatie te vinden is.</p> <p>Om aan deze kernwaarden te kunnen blijven voldoen is een goed fundament van randvoorwaarden nodig op het gebied van organisatie, huisvesting, vastgoed en financiën. Centraal hierbij zijn een transparante aanpak (organisatie) en een evenredige aanpak (financiën).</p> <p>In 2023 is begonnen met de evenwichtige verdeling van de middelen over de gemeentelijke wijkaccommodaties. Ook is een start gemaakt met de inrichting rondom exploitatie en beheer.</p> <p>In 2024 lopen de verschillende processen rondom wijkaccommodaties door. Ook het vereenvoudigen van alle financiële stromen is een wens die in 2024 wordt opgepakt waarbij rekening gehouden met zowel het vastgoed, de huisvesting en de activiteiten.</p> <p>* de gemeentelijke wijkaccommodaties zijn: 't Aahoës (Aadorp), 't Brookshoes (Bornerbroek), 't Dok (Binnenstad), de Schöppe (De Riet), de Trefhoek (Sluitersveld), MFA Eninver (Wierdensehoek), de Goossenmaat (Nieuwstraatkwartier), de Driehoek (Ossenkoppelerhoek), de Schelf (Schelfhorst) en Mölln'wiek (Windmolenbroek)</p>
Toolbox evenwichtige wijken	<p>In 2023 is gestart met het opzetten van een centraal punt waar de meldingen van overlast worden verzameld. Zo ontstaat er een beeld welke vorm van overlast waar speelt. Dit inzicht is een basis om te zien</p>

	<p>wie waar aan zet is en welke mogelijke regeling in te zetten is om te komen tot evenwichtige wijken. Het Rigo heeft in 2023 onderzoek gedaan naar de verschillende regelingen die nu al in te zetten zijn om te komen tot evenwichtige wijken.</p> <p>In 2024 werken we verder aan dit meldpunt en aan deze toolbox. De beschikbare instrumenten uit de toolbox zetten we in daar waar wenselijk en mogelijk. Een knelpunt hierbij is het vinden van goed gekwalificeerde medewerkers toezicht en handhaving. Een mogelijk ander knelpunt zijn financiële middelen: vanuit het Rijk komen er middelen vrij voor invoering de Wet goed verhuurderschap (één van de instrumenten uit de toolbox), maar niet voor uitvoering.</p>
Aanjagen verduurzamen (particuliere) woningen	<p>In de periode 2024 tot en met 2026 zetten we, daar waar nodig, gerichte acties op om inwoners te stimuleren hun woning te verduurzamen. Dit doen we samen met programma Klimaat en milieu. De wijkregisseur en bouwadviseur trekken hierin samen op. Ook stimuleren we acties ter bevordering van het verduurzamen van huurwoningen. We organiseren bijvoorbeeld samen met de energiefixers straatacties. Tijdens deze acties kunnen energiefixers advies geven over energiebesparing en isolatiehulp.</p>
Pilot preventieve integrale jongerenaanpak	<p>In 2024 start Uitvoering Sociaal een pilot gericht op het ontwikkelen van een preventieve integrale jongerenaanpak met als doelstelling: beperking uitval onderwijs, beperking instroom uitkering en/of beperking geïndiceerde zorgkosten. Hiervoor wordt een plan van aanpak uitgewerkt, gekoppeld aan de volgende onderliggende prioritaire doelen voor de uitvoering:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Extra inzet van expertise en middelen (preventief en curatief), gericht op zowel vermindering uitval onderwijs als instroom uitkering en inzet zorg- en participatiemiddelen; 2. Ontwikkeling integrale dienstverlening en instrumentarium voor (kwetsbare) jongeren, vanuit interne ontschotting en samenwerking met de betrokken (keten)partners op basis van eigenaarschap.
Stimuleren vergroenen van wijken	<p>Een groene leefomgeving verbetert het welzijn van inwoners, gaat hittestress en verdroging tegen en heeft een positief effect op de biodiversiteit. In de afgelopen jaren zijn op verschillende plekken in de stad bijvoorbeeld geveltuintjes aangelegd. Naast de genoemde voordelen van meer groen, krijgen straten een groener en fleuriger aanzien.</p> <p>Ook in 2024 stimuleren we inwoners om hun wijk of buurt te vergroenen door bijvoorbeeld de aanleg van geveltuintjes. Hierbij wordt samengewerkt met de in 2023 opgeleide tuincoaches en de Groene Loper beide projecten van Natuur en Milieu en Uitvoering Fysiek.</p>

Wat mag het kosten?

Thema Leefbare wijken en dorpen	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	625	
Jaar 2024	625	
Jaar 2025	625	
Jaar 2026	625	
Totaal	2.500	-

Bedragen x 1.000 euro

Toelichting:

We sluiten aan bij de dynamiek van de wijken en dorpen. Daarom ontwikkelen we per wijk of dorp een op maat gemaakte aanpak. Dit betekent ook dat de middelen ingezet worden daar waar nodig. De ene wijk of dorp heeft immers meer uitdagingen dan de ander. Deze middelen worden ingezet voor het "laaghangend fruit" (dingen die inwoners belangrijk vinden en gemakkelijk te regelen zijn), het ondersteunen van bewonersinitiatieven en het uitvoeren van de wijkopgaven. De uitputting van de beschikbaar gestelde middelen kan gedurende de gehele periode 2023 tot en met 2026 plaatsvinden.

4.1.7 Overige prioritaire opgaven

4.1.7.1. Overige prioritaire opgaven

Dierenwelzijn

De gemeente Almelo heeft een wettelijke taak met betrekking tot dierennoodhulp en dierenwelzijn. Deze wettelijke taak is uitbesteed aan de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (Dierenbescherming), regio Noordoost. Met hen is een basisarrangement afgesproken. Het basisarrangement omvat alle gezelschapsdieren. Hieronder wordt verstaan: alle dieren die primair voor gezelschap, sport of liefhebberij worden gehouden, niet zijnde dieren die primair voor veeteelt worden gehouden of in het wild levende dieren. Het basisarrangement bestaat uit een aantal prestatieafspraken:

1. Bereikbaarheid: de Dierenbescherming voorziet in een meldkamer Dierennoodhulp, die 24 uur per dag, 7 dagen per week telefonisch bereikbaar is.
2. Registratie van melding van vermiste dieren: het bijhouden van een deugdelijke registratie van alle inkomende (en uitgaande) dieren.
3. Registratie van melding van gevonden (gehouden) dieren: het bijhouden van een deugdelijke registratie van gevonden dieren.
4. Transport: indien een dier vervoerd dient te worden dan vindt dit plaats door een dierenambulance.
5. Veterinaire zorg: dit wordt verleend door personen die handelen conform de Wet dieren en het Besluit diergeneeskundigen. De dieren zullen alle wettelijk verplichte vaccinaties ontvangen. Indien nodig, wordt het dier door een dierenarts onderzocht en/of behandeld.
6. Opvang van gevonden dieren: er wordt zo veel mogelijk samengewerkt met dierenopvangcentra, die het kwaliteitskeurmerk 'Erkend door de Nederlandse Vereniging tot bescherming van Dieren' of 'Keurmerk Dierenopvang van de stichting Dierkeur' dragen.
7. Hereniging gevonden dier met eigenaar: er is een inspanningsverplichting om de eigenaar met het gevonden dier te herenigen.
8. Eigendomsoverdracht van gevonden dieren.

Op het gebied van dierenwelzijn, zijn de volgende prestaties van toepassing:

- Verwijderen van kadavers: het vervoeren van kadavers binnen de bebouwde kom en in het zicht vanaf de openbare weg naar een daartoe geschikte instantie.
- Dieren in het wild: het vervoer van zieke en/of gewonde, in het wild levende dieren binnen de Gemeentegrenzen naar een opvangcentrum (asiel) en/of zo nodig, naar een dierenarts.
- Huisontruiming: gedurende een 'opslagtermijn' van 13 weken zorg dragen voor opvang van achtergelaten gezelschapsdieren.

In 2024 is voor de dierenopvang ongeveer 62.000 euro beschikbaar en voor de dierenambulance ongeveer 12.000 euro.

Kunst, cultuur en sport fonds

In de begroting 2023 is opgenomen om voor de periode 2023-2026 een fonds op te zetten voor kunst, cultuur en sport. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een bedrag van 1 miljoen euro, waarvan € 500.000 euro voor sport en € 500.000 euro voor kunst en cultuur. Uit het fonds kunnen de komende jaren activiteiten worden bekostigd om initiatieven op het gebied van kunst, cultuur en sport te stimuleren. Dit kunnen eenmalige activiteiten of evenementen zijn of activiteiten die opgestart worden en met een eenmalige financiële bijdrage tot wasdom kunnen komen, met als doel om uiteindelijk levensvatbaar te kunnen zijn zonder hulp van de gemeente.

De volgende verdeling wordt voorgesteld:

- a. 185.000 euro voor Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2023-2028 (B&W - 9909, 11-04-2023).

- b. 49.500 euro voor Profronde nieuwe stijl 2024 (B&W – 9811, 04-04-2023).
- c. 200.000 euro voor een uitvoeringsprogramma dat aansluit op de nieuw op te stellen Visie Cultuur 2023-2028.
- d. 100.000 euro voor nieuwe initiatieven met betrekking tot passend sporten.
- e. 100.000 euro ter stimulering van fusies van (kleine) sportverenigingen.
- f. 100.000 euro voor een pilot Volwassenenfonds Sport en Cultuur 2023 en 2024.
- g. 50.000 euro ter stimulering van sport en bewegen in de openbare ruimte.
- h. 215.500 euro staat open voor toekomstige invulling.

Toekomstige toekenning van een financiële bijdrage aan derden gebeurt op basis van de voorwaarden die vastgelegd zijn in de gemeentelijke subsidieverordening (ASV) of via een separaat collegebesluit en deze aanvragen worden getoetst aan onderstaande richtlijnen.

Richtlijnen:

- a. de activiteiten zijn toegankelijk voor een breed publiek en verstevigen o.a. de centrumfunctie van Almelo;
- b. de activiteiten sluiten aan bij de beleidskaders voor cultuur en/of sport;
- c. de activiteiten zijn vernieuwend of nieuw voor Almelo en deze activiteiten worden nu niet financieel ondersteund door de gemeente Almelo;
- d. het stimuleert de samenwerking tussen meerdere partijen;
- e. de financiële bijdrage wordt ingezet als cofinanciering.

4.2 Basisbegroting

4.2.1 Basisbegroting

De verplichte taakvelden en indicatoren uit het Besluit Begroting en Verantwoording vormen de basisbegroting. Deze opzet is stabiel voor een langere periode om zo de herkenbaarheid en herleidbaarheid in de planning en control documenten te vergroten.

De [verplichte indicatoren](#) zijn ook te vinden op [waarstaatjegemeente.nl](#) (kies bij gemeente 'Almelo' en bij vergelijken met '50.000-100.000' inwoners). Wij zijn bij de verplichte indicatoren afhankelijk van de publicatie op [waarstaatjegemeente.nl](#). Dit kan betekenen dat wij gegevens over recente jaren soms nog beschikbaar hebben. Waarstaatjegemeente.nl biedt ook de cijfers van de [burgerpeiling](#) die we ieder jaar houden door middel van het Omnibuspanel. Deze zijn niet verplicht maar belangrijk om te kunnen beoordelen in hoeverre inwoners tevreden zijn over de gemeente, hun omgeving en eigen welzijn.

Bij financieel terugkijken vergelijken we de begroting 2023 met de begroting 2022 na vaststelling van de voorjaarsrapportage. Veel afwijkingen worden verklaard door toegepaste loon- en prijscompensatie en een gewijzigde omvang van kapitaallasten. Deze afwijkingen zullen wij niet nader toelichten, tenzij ze bepalend zijn voor het financiële beeld van het taakveld.

Bij financieel vooruitkijken geven we inzicht in de meerjarenraming per taakveld. Afwijkingen per jaarschijf lichten wij kort toe.

4.2.2 Bestuur en ondersteuning

Het hoofdtaakveld Bestuur en ondersteuning omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Hiertoe behoren ook de algemene dekkingsmiddelen.

4.2.2.1. Vastgestelde nota's

[Nota activabeleid 2022](#)

[Nota reserves en voorzieningen 2022](#)

[Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024](#)

[Nota Grond- en Vastgoedbeleid gemeente Almelo 2020](#)

[Kadernota governance 2015](#)

[Treasurystatuut 2016](#)

[Programma dienstverlening](#)

4.2.2.2. Taakvelden

Taakveld
0.1 Bestuur Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer en griffie. Bestuurlijke samenwerking zoals Regio en kennispunt Twente, Euregio, VNG. Accountantscontrole.
0.2 Burgerzaken Publieksdienst/KCC, zoals verstrekken paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, etc. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden Beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen en gronden die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt.
0.4 Overhead Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.
0.5 Treasury Financiering, dividenden en verhuur/pacht gronden.
0.61 OZB woningen Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken. Bijdrage Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente (GBT).
0.62 OZB niet-woningen Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.
0.63 Parkeerbelasting Opbrengsten parkeergarage, straat parkeren, parkeervergunningen, abonnementen, etc.
0.64 Belastingen overig Reclameopbrengsten, precariorechten en hondenbelasting.
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds Algemene uitkering gemeentefonds, rijksbijdrage via algemene uitkering voor decentralisaties (Jeugdzorg, Wmo en Participatie-wet), integratie-uitkering Wmo-oud en eventuele doeluiteringen (bijvoorbeeld onderwijsachterstanden, cultuureducatie, huishoudelijke hulp toeslag).
0.8 Overige baten en lasten Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.
0.90 Vennootschapsbelasting (VpB) Het te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.
0.10 Mutaties reserves Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.

4.2.2.3. Indicatoren

Indicator	2024
Formatie	11,9
Fte per 1.000 inwoners	
Bezetting	10,8
Fte per 1.000 inwoners	
Apparaatskosten	1.189
Kosten per inwoner	
Externe inhuur	1,0%
Kosten als percentage van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen	
Overhead	10,0%
Percentage van totale lasten	

Formatie en bezetting is inclusief SW-ers

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0 Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	7.035	3.983	3.947
0.2 Burgerzaken	2.361	2.163	3.297
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.250	6.147	5.348
0.4 Overhead	34.370	39.475	40.424
0.5 Treasury	55	-410	-1.089
0.61 OZB woningen	817	808	864
0.62 OZB niet-woningen	54	92	110
0.63 Parkeerbelasting	188	26	14
0.64 Belastingen overig	330	199	178
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	10	-	-
0.8 Overige baten en lasten	163	3.153	7.334
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	48	100	75
Totaal lasten	50.683	55.737	60.501

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0 Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	-70	-	-
0.2 Burgerzaken	-1.187	-740	-1.542
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-7.792	-8.559	-5.250
0.4 Overhead	-5.890	-4.883	-4.830
0.5 Treasury	-2.550	-5.171	-2.826
0.61 OZB woningen	-10.577	-10.874	-11.181
0.62 OZB niet-woningen	-14.423	-14.382	-14.740

0.63 Parkeerbelasting	-1.847	-1.711	-1.639
0.64 Belastingen overig	-181	-220	-255
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-209.587	-203.273	-217.700
0.8 Overige baten en lasten	-288	-276	-264
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-
Totaal baten	-254.391	-250.089	-260.228

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0 Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	6.964	3.983	3.946
0.2 Burgerzaken	1.175	1.423	1.755
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-2.541	-2.413	98
0.4 Overhead	28.480	34.592	35.594
0.5 Treasury	-2.495	-5.581	-3.916
0.61 OZB woningen	-9.760	-10.065	-10.318
0.62 OZB niet-woningen	-14.368	-14.291	-14.630
0.63 Parkeerbelasting	-1.659	-1.685	-1.624
0.64 Belastingen overig	149	-21	-77
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-209.577	-203.273	-217.700
0.8 Overige baten en lasten	-124	2.877	7.070
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	48	100	75
Totaal saldo	-203.709	-194.352	-199.727

Bedragen x 1.000 euro

Reserves	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Storting reserves	21.968	10.116	5.103
Onttrekking reserves	-14.164	-10.207	-1.018
Saldo reserves	7.804	-90	4.085

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

0.2 Burgerzaken

De verwachte opbrengsten leges burgerzaken en de verwachte Rijksafdrachten zijn geactualiseerd. Als gevolg van een hoger aantal reisdocumenten en rijbewijzen dat de komende jaren zal gaan verlopen, is er sprake van een stijging van de legesopbrengsten. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de eerste termijn van de paspoorten met een geldigheidsduur van tien jaar afloopt in 2024. Daarnaast zien wij een trend dat meer reisdocumenten eerder worden verlengd. Vanwege de stijging van de aantallen uit te geven documenten zien we aan de lastenkant eveneens een stijging.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Vanaf 2023 houden wij rekening met een stijging van de kosten voor verzekeringspremies met 100.000 euro. Het overige verschil aan de lastenkant wordt voornamelijk veroorzaakt door kapitaallasten. De incidentele stijging van de baten in 2023 wordt veroorzaakt door verkopen aan de Slachthuisgade, Bleskolksingel en nabij Grotestraat.

0.4 Overhead

De hogere lasten in 2023 op dit taakveld worden met name verklaard door de bijstelling van de salarissen en sociale lasten op basis van de verwachte premieontwikkeling en de Cao voor gemeenteambtenaren. Verder zijn de kapitaallasten van bestaande investeringen en de stelposten voor kapitaallasten meerjarig doorgerekend.

Voor de implementatie van het nieuwe financiële systeem is in 2024 incidenteel een bedrag van 500.000 opgenomen. Dit bedrag bestaat uit externe implementatiekosten en extra personele inzet. Verder zijn er binnen dit taakveld, in het kader van offensief begroten, budgetten naar beneden bijgesteld.

0.5 Treasury

De leningenportefeuille van opgenomen en uitgezette gelden is voor deze begroting geactualiseerd. De gemeentelijke liquiditeitspositie is in de afgelopen periode verbeterd, voornamelijk als gevolg van de verkoopresultaten van de grondexploitaties en de incidentele dividendopbrengsten. Dit maakt dat diverse leningen die in de afgelopen tijd zijn afgelost, niet opnieuw gefinancierd hoefden te worden.

0.61 OZB woningen en 0.62 OZB niet woningen

De OZB-opbrengsten worden jaarlijks aangepast aan de areaaluitbreiding en inflatie, waarbij rekening wordt gehouden met de waardeinstijging of -daling van het onroerend goed.

0.63 Parkeerbelasting

De geraamde bijdrage in de beheerskosten stond nog onterecht in de begroting. Alle beheerskosten worden via de VVE verrekend. Deze bijdrage is daarom in de begroting 2024 niet meer geraamd.

0.64 Belastingen overig

De opbrengsten uit precariobelasting en toeristenbelasting zijn verhoogd. Dit leidt in 2024 tot een meeropbrengst van respectievelijk met 25.000 euro en 9.000 euro verhoogd, conform de besluitvorming bij de perspectiefnota 2021.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering en de overige uitkeringen uit het gemeentefonds zijn verwerkt conform de meicirculaire 2023 ([RAAD-7764](#)).

0.8 Overige baten en lasten

Op dit taakveld zijn de reserveringen voor loon- en prijscompensatie, de mutaties op de behoedzaamheidsstelpost en de reserveringen uit de meicirculaire 2023 gemeentefonds verwerkt. In de begroting 2024 is op basis van de historische onderuitputting op kapitaallasten een stelpost onderuitputting kapitaallasten opgenomen.

Reserves

Zie 6.2.4 Overzicht reserves en voorzieningen

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	3.947	3.959	3.962	3.965
0.2 Burgerzaken	3.297	3.053	2.762	3.012
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.348	6.035	7.090	7.181
0.4 Overhead	40.424	40.958	40.508	38.462
0.5 Treasury	-1.089	307	1.325	1.349
0.61 OZB woningen	864	893	921	949
0.62 OZB niet-woningen	110	114	117	121
0.63 Parkeerbelasting	14	14	15	15
0.64 Belastingen overig	178	184	189	195
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	7.334	14.948	25.545	31.694
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	75	75	75
Totaal lasten	60.501	70.541	82.508	87.017

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	-	-	-	-
0.2 Burgerzaken	-1.542	-1.542	-1.542	-1.542
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-5.250	-5.250	-5.250	-5.250
0.4 Overhead	-4.830	-4.776	-4.801	-4.826
0.5 Treasury	-2.826	-1.665	-1.665	-1.665
0.61 OZB woningen	-11.181	-11.535	-11.896	-12.264
0.62 OZB niet-woningen	-14.740	-15.130	-15.487	-15.852
0.63 Parkeerbelasting	-1.639	-1.639	-1.639	-1.939
0.64 Belastingen overig	-255	-255	-355	-355
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-217.700	-226.381	-217.370	-221.924
0.8 Overige baten en lasten	-264	-249	-240	-228
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-
Totaal baten	-260.228	-268.422	-260.245	-265.844

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	3.946	3.959	3.962	3.964
0.2 Burgerzaken	1.755	1.511	1.220	1.470
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	98	785	1.840	1.930
0.4 Overhead	35.594	36.183	35.707	33.637
0.5 Treasury	-3.916	-1.358	-340	-316
0.61 OZB woningen	-10.318	-10.642	-10.975	-11.314
0.62 OZB niet-woningen	-14.630	-15.016	-15.370	-15.731
0.63 Parkeerbelasting	-1.624	-1.624	-1.624	-1.924
0.64 Belastingen overig	-77	-71	-166	-160
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-217.700	-226.381	-217.370	-221.924
0.8 Overige baten en lasten	7.070	14.699	25.304	31.466
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	75	75	75
Totaal saldo	-199.727	-197.881	-177.737	-178.827

Bedragen x 1.000 euro

Reserves	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Storting reserves	5.103	5.104	5.109	5.109
Onttrekking reserves	-1.018	-1.018	-1.018	-1.018
Saldo reserves	4.085	4.086	4.092	4.092

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

0.2 Burgerzaken

In 2024 zullen de Europese verkiezingen worden gehouden en in 2026 zullen de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden. Vanwege de val van het kabinet zullen de eerstvolgende Tweede Kamer verkiezingen niet in 2025, maar in 2027 plaatsvinden. Per verkiezing is een budget beschikbaar van 150.000 euro. In 2027 zullen ook de Provinciale staten en waterschapsverkiezingen plaatsvinden. Voor deze gecombineerde verkiezing is 250.000 euro beschikbaar.

Vanuit de Rijksmiddelen ter versterking van gemeentelijke dienstverlening is in de perspectiefnota 2024-2027 een bedrag van 1 miljoen euro opgenomen voor een aantal onderwerpen die spelen binnen het Klantcontactcentrum (KCC). Hiermee kan er tot en met 2025 een impuls worden gegeven aan:

- Versterking archieftaken / uitbreiding capaciteit centrale registratie (120.000 euro)
- Digitale dienstverlening en bouw e-formulieren (180.000 euro)
- Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (130.000 euro)
- Digitale participatiestrategie en bijbehorende toolbox (295.000 euro)
- Begrijpelijke taal (275.000 euro)

0.4 Overhead

De daling in lasten in 2027 wordt veroorzaakt doordat de huidige begrotingsprogramma's lopen tot en met 2026. Vanaf 2027 vallen de programmamiddelen vrij ten gunste van het financieel meerjarenperspectief

0.5 Treasury

De leningenportefeuille van opgenomen en uitgezette gelden is voor deze begroting geactualiseerd. De gemeentelijke liquiditeitspositie is in de afgelopen periode verbeterd, voornamelijk als gevolg van de verkoopresultaten van de grondexploitaties en de incidentele dividendopbrengsten. Dit maakt dat diverse leningen die in de afgelopen tijd zijn afgelost, niet opnieuw gefinancierd hoefden te worden. Vanaf 2025 wordt herfinanciering van bestaande leningen weer noodzakelijk en zal er aanvullende financiering aangetrokken moeten worden voor investeringen in onder andere het zwembad en de Turfkade. Voorzichtigheidshalve houden wij daarbij rekening met een jaarlijks oplopende renteparameter naar uiteindelijk 5,0% in 2027.

0.61 OZB woningen en 0.62 OZB niet woningen

Voor alle jaarschijven worden de OZB-opbrengsten geïndexeerd.

0.64 Belastingen overig

Bij de perspectiefnota 2021 is besloten om de precariobelasting en de toeristenbelasting vanaf 2023 stapsgewijs te verhogen. Dit verklaart de oplopende baten in de meerjarenraming.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering en de overige uitkeringen uit het gemeentefonds zijn in de meerjarenraming aangepast conform de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds.

0.8 Overige baten en lasten

Het verschil bij de lasten wordt hoofdzakelijk verklaard door reserveringen voor loon- en prijscompensatie, de stelposten voor areaaluitbreiding en nieuw beleid, mutaties in de behoedzaamheidsstelpost gemeentefonds en de inzet van de stelpost autonome ontwikkelingen sociaal domein.

Reserves

Zie 6.2.4 Overzicht reserves en voorzieningen

4.2.3 Veiligheid

Het hoofdtaakveld Veiligheid omvat het integrale veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, justitie, ketenpartners en inwoners.

4.2.3.1. Vastgestelde nota's

[Extern veiligheidsbeleid 2014-2021](#)

[Integraal veiligheidsbeleid 2022-2025](#)

[Uniform Twents VTH beleid](#)

[Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024](#)

4.2.3.2. Taakvelden

Taakveld
1.1 Crisisbeheersing en brandweer Rampenplan, rampenbestrijding, regionale brandweer en preventie.
1.2 Openbare orde en veiligheid Formuleren integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde door stadstoezicht, dierenbescherming en dierenwelzijn (o.a. opvang en vervoer zwerfdieren), APV, bestuursdwang en preventieve maatregelen (bijvoorbeeld inbraakpreventie).

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners leeftijd 12-17 jaar	Almelo	105,0	108,0	100,0	90,0	110,0
	Grootteklasse	119,0	126,0	120,0	80,0	70,0
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Almelo	2,8	2,5	2,9	2,6	3,1
	Grootteklasse	2,0	2,0	1,9	1,6	2,1
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Almelo	7,2	6,5	5,7	5,5	6,1
	Grootteklasse	4,7	4,6	4,4	4,1	4,2
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Almelo	1,7	2,1	1,8	1,2	1,5
	Grootteklasse	2,5	2,2	1,8	1,4	1,4
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Almelo	5,9	7,1	7,0	6,4	8,4
	Grootteklasse	5,6	6,1	6,5	5,8	5,8

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1 Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.612	5.837	6.252
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.841	2.582	2.055
Totaal lasten	7.453	8.420	8.307

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1 Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-
1.2 Openbare orde en veiligheid	-37	-45	-45
Totaal baten	-37	-45	-45

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1 Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.612	5.837	6.252
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.804	2.537	2.010
Totaal saldo	7.416	8.374	8.262

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage aan Veiligheidsregio Twente (VRT) wordt in 2024 verhoogd met ongeveer 400.000 euro ten opzichte van 2023. Deze verhoging bestaat uit de reguliere loon- en prijsbijstellingen en een aanvullend bedrag voor informatieveiligheid.

1.2 Openbare orde en veiligheid

De structurele extra inzet van 350.000 euro voor het beschermen van de woningvoorraad en de aanpak van woonoverlast ('VTH team wonen') resulteert in 2023 in hogere lasten. Vanaf 2024 zijn de middelen overgeheveld naar overhead voor personele inzet.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
1 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	6.384	6.560	6.692
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.055	2.055	2.055	2.055
Totaal lasten	8.307	8.439	8.615	8.747

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
1 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	-
1.2 Openbare orde en veiligheid	-45	-45	-45	-45
Totaal baten	-45	-45	-45	-45

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
1 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	6.384	6.560	6.692
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.010	2.010	2.010	2.010
Totaal saldo	8.262	8.394	8.570	8.702

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

1.3 Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage aan Veiligheidsregio Twente (VRT) wordt jaarlijks verhoogd in verband met reguliere loon- en prijsbijstellingen.

4.2.4 Verkeer, vervoer en waterstaat

Het hoofdtaakveld Verkeer, vervoer en waterstaat omvat het gemeentelijk verkeer- en vervoersbeleid, het parkeerbeleid en de zorg voor het beheer en de aanleg van wegen en waterwegen.

4.2.4.1. Vastgestelde nota's

[Mobiliteitsvisie: Almelo op weg naar 2030](#)

[Parkeerbeleidsplan 2013-2018 \(inclusief aanpassingen\)](#)

[Nota gladheidsbestrijding 2011](#)

[Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024](#)

4.2.4.2. Taakvelden

Taakveld
2.1 Verkeer en vervoer Verkeersbeleid, gladheidsbestrijding, beheer en onderhoud wegen.
2.2 Parkeren Uitvoering parkeerbeleid.
2.3 Recreatieve havens Beheer en onderhoud jachthaven en ontvangen pachtgelden.
2.4 Economische havens en waterwegen Beheer bedrijfshaven en brugbediening.
2.5 Openbaar vervoer Vervoersbeleid maken in regionaal verband.

4.2.4.3. Indicatoren

De [Regeling beleidsindicatoren gemeenten](#) is aangepast. De indicatoren die voorheen onder dit taakveld werden opgenomen zijn daarbij komen te vervallen. De benodigde gegevens worden niet langer aan gemeenten verstrekt. Het gaat om de indicatoren 'ziekenhuisopname na verkeersongeval met motorvoertuig' en 'overige vervoersongevallen met een gewonde fietser'.

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
2 Verkeer en vervoer			
2.1 Verkeer en vervoer	12.011	11.543	12.238
2.2 Parkeren	2.292	2.474	2.392
2.3 Recreatieve havens	85	87	96
2.4 Economische havens en waterwegen	153	210	279
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-
Totaal lasten	14.541	14.314	15.005

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
2 Verkeer en vervoer			
2.1 Verkeer en vervoer	-863	-654	-674
2.2 Parkeren	-52	-48	-48
2.3 Recreatieve havens	-14	-15	-15

2.4 Economische havens en waterwegen	-158	-169	-169
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-
Totaal baten	-1.086	-886	-906

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
2 Verkeer en vervoer			
2.1 Verkeer en vervoer	11.148	10.890	11.564
2.2 Parkeren	2.240	2.426	2.344
2.3 Recreatieve havens	71	72	81
2.4 Economische havens en waterwegen	-5	41	110
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-
Totaal saldo	13.455	13.429	14.099

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

2.1 Verkeer en vervoer

Door de jaarlijkse oploop van de stelposten voor kapitaallasten van investeringen in verharding, kunstwerken, openbare verlichting en VRI's stijgen de lasten in 2024 ten opzichte van 2023. Dit is conform de nota kapitaalgoederen met daarbij de kapitaallasten voor investeringsimpulsen voor infrastructuur en het bevaarbaar maken van het kanaal Almelo-Nordhorn.

2.2 Parkeren

De daling van de lasten op dit taakveld is hoofdzakelijk het gevolg van offensief begroten.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
2 Verkeer en vervoer				
2.1 Verkeer en vervoer	12.238	12.954	13.451	13.958
2.2 Parkeren	2.392	2.604	2.604	2.604
2.3 Recreatieve havens	96	96	96	96
2.4 Economische havens en waterwegen	279	280	282	283
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
Totaal lasten	15.005	15.934	16.433	16.941

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
2 Verkeer en vervoer				
2.1 Verkeer en vervoer	-674	-674	-674	-674
2.2 Parkeren	-48	-48	-48	-48
2.3 Recreatieve havens	-15	-15	-15	-15
2.4 Economische havens en waterwegen	-169	-169	-169	-169
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
Totaal baten	-906	-906	-906	-906

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
2 Verkeer en vervoer				
2.1 Verkeer en vervoer	11.564	12.280	12.777	13.285
2.2 Parkeren	2.344	2.556	2.556	2.556
2.3 Recreatieve havens	81	81	81	81
2.4 Economische havens en waterwegen	110	111	112	114
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
Totaal saldo	14.099	15.028	15.527	16.035

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

2.1 Verkeer en vervoer

Door de jaarlijkse oploop van de stelposten voor kapitaallasten van investeringen in verharding, kunstwerken, openbare verlichting en VRI's stijgen de lasten jaarlijks. Dit is conform de nota kapitaalgoederen met daarbij de kapitaallasten voor investeringsimpulsen voor infrastructuur en het bevaarbaar maken van het kanaal Almelo-Nordhorn.

4.2.5 Economie

Het hoofdtaakveld Economie omvat alle activiteiten die bijdragen aan het economische ontwikkeling van Almelo en heeft o.a. betrekking op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en ambulante handel.

4.2.5.1. Vastgestelde nota's

[Verordening starterslening 2013](#)

[Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente 2013](#)

[Detailhandelsstructuurvisie 2013-2018](#)

[Kantorenvisie Netwerkstad Twente 2012 \(vanaf pagina 71\)](#)

[Binnenhavenvisie 2017-2030](#)

[Bestuursovereenkomst programmering bedrijventerreinen Twente 2019-2022](#)

[Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024](#)

4.2.5.2. Taakvelden

Taakveld
3.1 Economische ontwikkeling Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur Exploitatie van bedrijventerreinen.
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen Voorlichting, advies en dienstverlening aan lokale bedrijven, startersondersteuning, bijdrage aan regio Twente voor samenwerking op gebied van arbeidsmarktontwikkeling.
3.4 Economische promotie Ondernemersfonds centrummanagement, evenementen stichting Almelo promotie, recreatieve voorzieningen Regio Twente en opbrengsten toeristenbelasting.

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Funciemenging van bedrijven en wonen	Almelo	55,9%	56,3%	55,9%	56,3%	57,2%
Deze index weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	Grootteklasse	51,8%	52,6%	52,0%	52,1%	52,3%
Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	Almelo	120,2	122,1	128,0	134,7	141,8
	Grootteklasse	133,7	139,1	145,2	152,4	161,6

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3 Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	1.700	1.676	1.676
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-70	15.430	3.582
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	331	488	374
3.4 Economische promotie	953	1.047	993
Totaal lasten	2.914	18.641	6.625

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3 Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	-6	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.556	-15.940	-3.328
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-201	-235	-244
3.4 Economische promotie	-210	-459	-484
Totaal baten	-3.974	-16.634	-4.056

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
3 Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	1.693	1.676	1.676
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.627	-510	255
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	130	253	130
3.4 Economische promotie	743	588	509
Totaal saldo	-1.060	2.007	2.569

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De begroting van de grondexploitatie is gebaseerd op de uitgangspunten zoals gehanteerd bij de jaarverantwoording 2022. Dit leidt tot een aanpassing van de baten en de lasten. In 2024 wordt op basis van de begroting 2024 van het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)/XL Businesspark een incidentele opbrengst verwacht van 245.000 euro. Na 2024 worden geen opbrengsten meer verwacht als gevolg van het voltooiën van de gronduitgifte.

3.3. Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

De verlaging van de lasten wordt verklaard door mutaties in de toerekening van apparaatskosten aan het taakveld.

3.4 Economische promotie

De lasten zijn in 2023 hoger door een incidenteel project voor evenementenbeleid.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	1.676	1.681	1.687	1.694
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.582	2.494	1.091	1.089
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	374	374	374	374
3.4 Economische promotie	993	993	993	993
Totaal lasten	6.625	5.543	4.146	4.150

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.328	-2.215	-982	-982
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-244	-244	-244	-244
3.4 Economische promotie	-484	-484	-519	-519
Totaal baten	-4.056	-2.943	-1.746	-1.746

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	1.676	1.681	1.687	1.694
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	255	279	109	107
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	130	130	130	130
3.4 Economische promotie	509	509	474	474
Totaal saldo	2.569	2.600	2.400	2.404

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Als gevolg van het voltooiën van de gronduitgifte van het RBT/XL Businesspark worden er na 2024 geen opbrengsten meer verwacht. Naar verwachting worden de lopende grondexploitaties werklocaties/bedrijventerreinen per ultimo 2025 volledig afgesloten.

3.4 Economische promotie

De baten stijgen de komende jaren door de indexatie van de toeristenbelasting en de gefaseerde verhoging van de toeristenbelasting conform de besluitvorming bij de perspectiefnota 2021.

4.2.6 Onderwijs

Het hoofdtaakveld Onderwijs omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie en volwasseneneducatie.

4.2.6.1. Vastgestelde nota's

[Strategisch beleidsplan sociaal domein 2022](#)

[Visie integrale kind centra 2013](#)

[Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2021-2024](#)

4.2.6.2. Taakvelden

Taakveld
4.1 Openbaar basisonderwijs Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding sporthallen.
4.2 Onderwijshuisvesting Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen. Kapitaallasten bestaande schoolgebouwen.
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken Onderwijsbeleid, uitvoering projecten onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen en regionaal meldpunt en coördinatie voor voortijdig schoolverlaters.

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Absoluut school verzuim	Almelo	1,9	1,9	2,0	-	-
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen.	Grootteklasse	-	-	2,0	2,1	-
Relatief verzuim	Almelo	52,5	69,0	60,0	63,0	95,0
Het aantal leerlingen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen.	Grootteklasse	23,4	26,0	19,0	21,0	25,0
Voortijdig schoolverlaters VO en MBO	Almelo	1,9%	2,4%	2,4%	2,1%	-
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	Grootteklasse	1,9%	2,0%	1,8%	1,8%	-

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
4 Onderwijs			
4.1 Openbaar basisonderwijs	414	445	464
4.2 Onderwijshuisvesting	3.586	4.021	4.787
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9.070	7.664	7.997
Totaal lasten	13.070	12.130	13.248

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
4 Onderwijs			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-	-	-
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-6.166	-4.515	-4.691
Totaal baten	-6.166	-4.515	-4.691

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
4 Onderwijs			
4.1 Openbaar basisonderwijs	414	445	464
4.2 Onderwijshuisvesting	3.586	4.021	4.787
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.904	3.148	3.306
Totaal saldo	6.904	7.615	8.557

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

4.2 Onderwijshuisvesting

In het Integraal Huisvestingsplan zijn een aantal investeringen opgenomen. Dit leidt tot een stijging in de kapitaallasten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Het verschil aan zowel de baten- als de lastenkant wordt veroorzaakt door de berekende prijscompensatie voor 2024.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
4 Onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	464	464	464	464
4.2 Onderwijshuisvesting	4.787	5.179	5.345	5.496
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.997	7.982	7.982	7.982
Totaal lasten	13.248	13.625	13.791	13.943

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
4 Onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-	-	-	-
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.691	-4.691	-4.691	-4.691
Totaal baten	-4.691	-4.691	-4.691	-4.691

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
4 Onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	464	464	464	464
4.2 Onderwijshuisvesting	4.787	5.179	5.345	5.496
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.306	3.291	3.291	3.291
Totaal saldo	8.557	8.934	9.100	9.252

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

4.2 Onderwijshuisvesting

In het Integraal Huisvestingsplan zijn een aantal investeringen opgenomen. Dit leidt tot een stijging in de kapitaallasten.

4.2.7 Sport, cultuur en recreatie

Het hoofdtaakveld Sport, cultuur en recreatie omvat het sportbeleid en de sportaccommodaties, cultuurfaciliteiten en musea, cultureel erfgoed, media en openbaar groen en open luchtrecreatie.

4.2.7.1. Vastgestelde nota's

[Actualisatie Stadsvisie cultuur 2016-2020](#)

[Subsidieverordening amateurkunst](#)

[Beleidskader buitensportaccommodaties 2015](#)

[Visie op sport en bewegen 2020](#)

[Integraal beheer openbare ruimte 2014 \(IBOR\)](#)

[Integraal verzorgend onderhoudsplan 2014](#)

[Hondenbeleid 2009](#)

4.2.7.2. Taakvelden

Taakveld
5.1 Sportbeleid en activering Stimuleren van topsport en breedtesport, gericht op de sportactiviteiten.
5.2 Sportaccommodaties Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Faciliteiten (bijvoorbeeld gebouwen en inventaris) om cultuur bij het publiek te brengen. Amateurkunst-beoefening en cultuureducatie.
5.4 Musea Subsidies aan musea.
5.5 Cultureel erfgoed Historische gebouwen, beschermde stads-en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.
5.6 Media Bibliotheken, lokale omroep.
5.7 Openbaar groen en (open lucht) recreatie Beheer en onderhoud parken, plantsoenen en overig openbaar groen. Aanleg en onderhoud van kleine watergangen, speelvoorzieningen en overige recreatieve voorzieningen.

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Percentage niet-sporters	Almelo	-	-	58,7%	-	-
Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder	Grootteklasse	-	-	51,8%	-	-

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	4.434	4.552	3.567
5.2 Sportaccommodaties	1.169	1.044	1.282
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.489	4.358	3.391
5.4 Musea	59	46	48
5.5 Cultureel erfgoed	166	51	54
5.6 Media	2.032	2.392	2.173
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.065	7.023	9.341
Totaal lasten	17.414	19.467	19.856

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	-23	-509	-509
5.2 Sportaccommodaties	-311	-227	-236
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-410	-	-
5.4 Musea	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	-
5.6 Media	-	-71	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-183	-	-
Totaal baten	-927	-808	-745

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	4.412	4.043	3.058
5.2 Sportaccommodaties	857	817	1.045
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.079	4.358	3.391
5.4 Musea	59	46	48
5.5 Cultureel erfgoed	166	51	54
5.6 Media	2.032	2.321	2.173
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.882	7.023	9.341
Totaal saldo	16.487	18.660	19.110

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

5.1 Sportbeleid en activering

Vanaf 2024 vervalt de bijdrage van 300.000 euro op grond van de specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) en daarmee de doorbetaling aan het Sportbedrijf. Daarnaast wordt de subsidie aan het Sportbedrijf vanaf 2024 verlaagd met 420.000 euro vanwege de nieuwbouw van het zwembad en vervalt de decentralisatie-uitkering van 350.000 voor de combinatiefuncties. Vanaf 2023 ontvangt de gemeente Almelo hiervoor een specifieke uitkering.

5.2 Sportaccommodaties

De hogere lasten in de begroting 2024 ten opzichte van begroting 2023 worden grotendeels verklaard door de incidentele aframing in 2023 van de stelposten kapitaallasten sport en de gefaseerde stijging van deze stelposten in 2024.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

In 2023 is incidenteel 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een fonds voor sport, kunst en cultuur.

5.6 Media

In 2023 is incidenteel 150.000 euro beschikbaar gesteld voor het opzetten van een journalistieke infrastructuur en 75.000 euro voor Omroep Almelo.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

De hogere lasten in de begroting 2024 ten opzichte van begroting 2023 worden grotendeels verklaard door een eenmalige impuls in 2024 voor het verbeteren van de kwaliteit in de openbare ruimte (750.000 euro) en voor het opstellen van een soortenmanagementplan in het kader van de Wet Natuurbeheer (300.000 euro). Daarnaast stijgen de lasten in 2024 door de jaarlijkse oploop van de stelposten voor kapitaallasten van investeringen in speeltoestellen/sportvoorzieningen, tractie en groen.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	3.567	3.587	3.557	3.078
5.2 Sportaccommodaties	1.282	1.493	1.508	1.535
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.391	3.389	3.321	3.321
5.4 Musea	48	48	48	48
5.5 Cultureel erfgoed	54	54	54	54
5.6 Media	2.173	2.173	2.173	2.173
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.341	8.388	8.506	8.629
Totaal lasten	19.856	19.132	19.167	18.838

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	-509	-531	-501	-22
5.2 Sportaccommodaties	-236	-236	-236	-236
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-	-	-
5.4 Musea	-	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	-	-
5.6 Media	-	-	-	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-	-
Totaal baten	-745	-768	-738	-259

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	3.058	3.055	3.055	3.055
5.2 Sportaccommodaties	1.045	1.257	1.272	1.299
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.391	3.389	3.321	3.321
5.4 Musea	48	48	48	48
5.5 Cultureel erfgoed	54	54	54	54
5.6 Media	2.173	2.173	2.173	2.173
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.341	8.388	8.506	8.629
Totaal saldo	19.110	18.364	18.430	18.580

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

5.1 Sportbeleid en activering

De baten en lasten dalen door de afbouw van de brede specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

De daling van de lasten meerjarig t.o.v. 2024 kunnen worden verklaard door de eenmalige impuls in 2024 voor het verbeteren van de kwaliteit in de openbare ruimte (750.000 euro) en voor het opstellen van een soortenmanagementplan in het kader van de Wet Natuurbeheer (300.000 euro).

De oplopende lasten in de meerjarenraming worden grotendeels verklaard door de jaarlijkse oploop van de stelposten voor kapitaallasten van investeringen in speeltoestellen/sportvoorzieningen, tractie en groen.

4.2.8 Sociaal domein

Het hoofdtaakveld Sociaal domein omvat alle gemeentelijke taken die genoemd worden in de Participatie-wet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Jeugdwet en het beleid en beheer van wijkaccommodaties en het sociaal cultureel werk.

4.2.8.1. Vastgestelde nota's

[Strategisch beleidsplan sociaal domein 2022](#)

[Uitvoeringsprogramma Participatiewet](#)

[Algemene subsidieverordening 2013](#)

[Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp](#)

[Beleidskaders huishoudelijke ondersteuning](#)

[Kom erbij en doe mee: Samen tegen eenzaamheid](#)

4.2.8.2. Taakvelden

Taakveld
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie Activeren en ondersteunen van initiatieven van (groepen van) inwoners en algemene voorzieningen gericht op participatie (waarvoor geen individuele beschikking nodig is), bijvoorbeeld de wijkaccommodaties, subsidies voor ouderen- en jeugdbeleid, sociaal cultureel werk, vrijwilligersbeleid, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en wijkregisseurs.
6.2 Wijkteams Regisseurs in de uniforme toegang en toeleiding tot de zorg. Onderzoeken klanttevredenheid, adviesraad Wmo.
6.3 Inkomensregelingen Verstrekken bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies en minimabeleid uitvoeren.
6.4 Begeleide participatie Vormen van dagbesteding en begeleiding (de nieuwe Wmo-taken), beschut en begeleid werken door Soweco en de aflopende sociale werkvoorziening ook uitgevoerd door Soweco.
6.5 Arbeidsparticipatie Instrumenten gericht op toeleiding naar werk zoals beroepsgerichte scholing, werkgeversbenadering, etc.
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) Materiële voorzieningen verstrekt op basis van een toekenningbeschikking (WMO) zoals de regiotaxi en hulpmiddelen voor zelfstandig wonen.
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (Wmo) Dienstverlening in de vorm van beschikbare uren en schuldhulpverlening, op basis van een toekenningsbeschikking zoals huishoudelijke hulp, zelfstandig leven en maatschappelijke deelname.
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdhulpverlening gericht op zelfstandig leven en maatschappelijke deelname, Jeugd-GGZ, persoonlijke verzorging, OZJT (organisatie voor zorg en jeugdhulp Twente) en aanpak thuisloze jongeren.
6.81 Geëscaleerde zorg 18+ Maatschappelijke opvang en beschermd wonen in verband met verslaving, huiselijk geweld, psychische stoornis en Veilig Thuis Twente.
6.82 Geëscaleerde zorg 18- Jeugdbescherming, jeugdreclassering en opvang jeugd.

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	Almelo	896,7	917,3	905,7	924,6	964,4
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Grootteklasse	756,4	771,5	768,2	774,2	786,6
Jongeren met een delict voor de rechter	Almelo	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	-
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Grootteklasse	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	-
Kinderen in uitkeringsgezin	Almelo	9,0%	8,0%	9,0%	8,0%	-
Percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Grootteklasse	6,0%	6,0%	6,0%	5,0%	-
Werkloze jongeren	Almelo	3,0%	3,0%	3,0%	2,0%	-
Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	Grootteklasse	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	-
Netto arbeidsparticipatie	Almelo	65,0%	66,5%	64,1%	67,3%	69,6%
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	Grootteklasse	67,6%	68,6%	68,2%	70,6%	72,1%
Aantal mensen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners in de leeftijd van 18 jaar en ouder	Almelo	68,3	65,1	74,0	68,9	
	Grootteklasse	36,9	35,2	43,7	38,8	
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Almelo	35,1	31,9	30,0	30,0	30,8
Een re-integratievoorziening wordt ingezet nadat er is vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen.	Grootteklasse	31,8	19,9	20,0	19,2	19,2
Jongeren met jeugdhulp	Almelo	10,0%	12,8%	13,4%	12,1%	12,5%
Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	10,4%	12,2%	11,9%	10,7%	10,9%
Jongeren met jeugdbescherming	Almelo	2,2%	2,2%	2,1%	1,9%	2,3%
Percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	1,2%	1,3%	1,3%	1,2%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	Almelo	0,7%	0,7%	0,5%	0,5%	0,4%
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	Grootteklasse	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	-
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 1.000 inwoners	Almelo	65,0	68,0	77,0	70,0	70,0
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO, zoals hulp bij het huishouden, ondersteuning thuis en hulpmiddelen.	Grootteklasse	64,9	69,4	71,7	65,7	65,1

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
6 Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	13.204	11.956	9.962
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.963	5.153	5.404
6.3 Inkomensregelingen	56.784	53.901	55.660
6.4 WSW en beschut werk	13.305	13.015	12.433
6.5 Arbeidsparticipatie	4.619	5.479	5.298
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	3.337	4.642	4.592
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	25.429	-76	10
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-	8.572	9.190
6.71b Begeleiding (WMO)	-	12.342	12.510
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	2.129	3.085
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	1.558	1.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	29.439	-	85
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	13.865	15.065
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	532	440
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	464	440
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	2.224	2.198
6.73a Pleegzorg	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	7.308	7.155
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	6.983	7.100
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	15.217	-	1.404
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-	11.766	10.033
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	3.915	5.280
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	10.518	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-	10.785	11.277
6.82b Jeugdreclassering	-	1.723	2.469
Totaal lasten	176.815	178.235	182.996

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
6 Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-9.218	-4.058	-1.005
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	-36.922	-42.671	-42.672
6.4 WSW en beschut werk	-4.123	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	-37	-	-
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-13	-	-

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2.452	-	-
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-	-882	-995
6.71b Begeleiding (WMO)	-	-	-
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	-	-
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-22	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	3	3
6.73a Pleegzorg	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	-162	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-	-690	-690
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-1.254
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-	-6	-6
6.82b Jeugdreclassering	-	-6	-6
Totaal baten	-52.949	-48.310	-46.624

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
6 Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.985	7.898	8.958
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.963	5.153	5.404
6.3 Inkomensregelingen	19.862	11.230	12.988
6.4 WSW en beschut werk	9.183	13.015	12.433
6.5 Arbeidsparticipatie	4.582	5.479	5.298
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	3.324	4.642	4.592
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	22.977	-76	10
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-	7.690	8.195
6.71b Begeleiding (WMO)	-	12.342	12.510
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	2.129	3.085
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	1.558	1.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	29.417	-	85
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	13.865	15.065
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	532	440
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	464	440
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	2.227	2.201

6.73a Pleegzorg	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	7.308	7.155
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	6.983	7.100
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	15.055	-	1.404
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-	11.076	9.343
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	3.915	4.026
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	10.518	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-	10.779	11.271
6.82b Jeugdreclassering	-	1.717	2.464
Totaal saldo	123.866	129.924	136.371

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Het verschil bij de baten en lasten wordt grotendeels verklaard door incidentele projecten in 2023, onder andere voor de opvang van vluchtelingen van 3 miljoen euro.

6.2 Toeleiding en toegang

De gestegen lasten worden verklaard door mutaties in de toerekening van apparaatskosten aan het taakveld.

6.3 Inkomensregelingen

We verwachten voor de Participatiewet, conform de stijging van het macrobudget in 2023, een hogere uitkering in 2024 ten opzichte van de begroting 2023 na wijziging.

6.4 Begeleide participatie

Het budget voor begeleide participatie is geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds en de verwachte salarislasten van de sw-medewerkers.

6.5 Arbeidsparticipatie

Het budget voor arbeidsparticipatie is geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds. Het overige verschil wordt verklaard door mutaties in de toerekening van apparaatskosten aan het taakveld en een incidentele budgetoverheveling van 2022 naar 2023.

6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)

Wij verwachten op basis van een lopende aanbesteding voor Wmo-hulpmiddelen hogere uitgaven voor 2024. Vanaf 2025 zullen de uitgaven op een gelijk niveau blijven.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

De begroting is geactualiseerd conform de uitgangspunten in hoofdstuk 3.2 Financieel meerjarenperspectief. We zijn uitgegaan van een gelijkblijvende zorgvraag en een tariefstijging van 4,33%. De lasten voor het Wmo-vervoer zijn 1 miljoen euro naar boven bijgesteld.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

De begroting is geactualiseerd conform de uitgangspunten in hoofdstuk 3.2 Financieel meerjarenperspectief. We zijn uitgegaan van een gelijkblijvende zorgvraag en een tariefstijging van 4,33%. De totale uitgaven van de lichtere vormen van Jeugdzorg, zoals behandeling en begeleiding, stijgen ten opzichte van 2023 door hogere kosten per indicatie.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

De begroting is geactualiseerd conform de uitgangspunten in hoofdstuk 3.2 Financieel meerjarenperspectief. We zijn uitgegaan van een gelijkblijvende zorgvraag bij beschermd wonen en een tariefstijging van 4,33%. Voor Maatschappelijke opvang zijn wij uitgegaan van een stijgende uitgaven patroon voor de komende jaren. De stijging in kosten is te verklaren door onder andere een toename van extra nachtopvang.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- / 6.82a jeugdbescherming

De begroting is geactualiseerd conform de uitgangspunten in hoofdstuk 3.2 Financieel meerjarenperspectief. We zijn uitgegaan van een hogere zorgvraag en een tariefstijging van 4,33%. De uitgaven voor gedwongen kader Jeugdzorg stijgen met 30%. De stijging wordt veroorzaakt door het steeds duurder worden van de zorg. Deze kosten werken door in de begrotingen voor aankomende jaren.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.962	9.821	9.530	8.642
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.404	5.404	5.404	5.404
6.3 Inkomensregelingen	55.660	55.525	55.342	55.407
6.4 WSW en beschut werk	12.433	11.675	11.105	10.600
6.5 Arbeidsparticipatie	5.298	5.364	5.431	5.498
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4.592	3.851	3.851	3.851
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	10	-627	-658	-658
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	9.190	9.190	9.190	9.190
6.71b Begeleiding (WMO)	12.510	12.510	12.510	12.510
6.71c Dagbesteding (WMO)	3.085	3.085	3.085	3.085
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.905	1.905	1.905	1.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	85	85	85	85
6.72a Jeugdhulp begeleiding	15.065	15.065	15.065	15.065
6.72b Jeugdhulp behandeling	440	440	440	440
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	440	440	440	440
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.198	2.198	2.198	2.198
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	7.155	7.155	7.155	7.155
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	7.100	7.100	7.100	7.100
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81 Ge-escapeerde zorg 18+	1.404	1.408	1.431	1.431
6.81a Beschermd wonen (WMO)	10.033	10.033	10.033	10.033

6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.280	5.280	5.280	5.280
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	11.277	11.251	11.251	11.251
6.82b Jeugdreclassering	2.469	2.386	2.386	2.386
Totaal lasten	182.996	180.546	179.561	178.300

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.005	-1.047	-772	-85
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	-42.672	-42.672	-42.672	-42.672
6.4 WSW en beschut werk	-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-995	-995	-995	-995
6.71b Begeleiding (WMO)	-	-	-	-
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	-	-	-
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-	-	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	3	3	3	3
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	-	-	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-690	-690	-690	-690
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.254	-1.254	-1.254	-1.254
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-6	-6	-6	-6
6.82b Jeugdreclassering	-6	-6	-6	-6
Totaal baten	-46.624	-46.667	-46.392	-45.704

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.958	8.774	8.758	8.558
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.404	5.404	5.404	5.404
6.3 Inkomensregelingen	12.988	12.853	12.670	12.735
6.4 WSW en beschut werk	12.433	11.675	11.105	10.600
6.5 Arbeidsparticipatie	5.298	5.364	5.431	5.498
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4.592	3.851	3.851	3.851
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	10	-627	-658	-658
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	8.195	8.195	8.195	8.195
6.71b Begeleiding (WMO)	12.510	12.510	12.510	12.510
6.71c Dagbesteding (WMO)	3.085	3.085	3.085	3.085
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.905	1.905	1.905	1.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	85	85	85	85
6.72a Jeugdhulp begeleiding	15.065	15.065	15.065	15.065
6.72b Jeugdhulp behandeling	440	440	440	440
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	440	440	440	440
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.201	2.201	2.201	2.201
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	7.155	7.155	7.155	7.155
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	7.100	7.100	7.100	7.100
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	1.404	1.408	1.431	1.431
6.81a Beschermd wonen (WMO)	9.343	9.343	9.343	9.343
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4.026	4.026	4.026	4.026
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	11.271	11.245	11.245	11.245
6.82b Jeugdreclassering	2.464	2.381	2.381	2.381
Totaal saldo	136.371	133.879	133.169	132.596

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

De baten en lasten dalen door de afbouw van de brede specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.

6.3 Inkomensregelingen

De lasten in de meerjarenraming dalen conform de besluitvorming in de perspectiefnota 2023.

6.4 Begeleide participatie

De lagere lasten in de meerjarenraming zijn het gevolg van de afbouw van de Wet sociale werkvoorziening.

6.5 Arbeidsparticipatie

Het budget voor arbeidsparticipatie is geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds.

6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)

De hogere lasten zijn toe te wijzen aan een vraagtoename naar hulpmiddelen.

6.72 Jeugdhulp

We hebben de ambitie om de komende jaren de stijging van de uitgaven in de jeugdzorg te beperken door onverminderd te blijven vasthouden aan de maatregelplannen.

6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang

De hogere lasten zijn het gevolg van een toename in onder andere extra nachtopvang.

4.2.9 Volksgezondheid en milieu

Het hoofdtaakveld Volksgezondheid en milieu omvat alle gemeentelijke activiteiten op het gebied van volksgezondheid, riolering en waterzuivering, afvalverwijdering en -verwerking, milieubeheer en begraafplaatsen en crematoria.

4.2.9.1. Vastgestelde nota's

[Gebiedsgericht geluidbeleid 2015](#)

[Een Nieuwe aanpak voor bodemverontreinigingen - gebiedsgericht grondwaterbeheer](#)

[Vierwkelijks inzamelen huishoudelijk afval 2015](#)

[Programma Water en Riolering 2022-2026](#)

[Nota bodembeheer regio Twente 'Twents beleid veur oale grond 2.0'](#)

[Visie op de bodem en ondergrond](#)

4.2.9.2. Taakvelden

Taakveld
7.1 Volksgezondheid Jeugdgezondheidszorg (bijdrage aan GGD).
7.2 Riolering Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. Opstellen beleid Programma Water en Riolering. Opbrengsten rioolheffing.
7.3 Afval Opstellen beleid met betrekking tot inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De inzameling is in besteed bij Twente Milieu. De opbrengsten worden verkregen uit de afvalstoffenheffing.
7.4 Milieubeheer Zorg voor de kwaliteit van bodem en lucht, bestrijding geluidshinder.
7.5 Begraafplaatsen en crematoria Beheer en onderhoud begraafplaatsen.

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Huishoudelijk restafval	Almelo	168	150	-	168	-
De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar in kilo's.	Grootteklasse	165	156	167	158	-
Hernieuwbare elektriciteit	Almelo	2,3%	6,4%	10,5%	11,7%	-
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	Grootteklasse	-	-	-	-	-

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
7 Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	3.233	3.286	3.591
7.2 Riolering	8.934	10.171	10.615
7.3 Afval	7.097	7.761	7.668
7.4 Milieubeheer	4.307	4.735	3.464
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	449	441	474
Totaal lasten	24.019	26.394	25.812

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
7 Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	-7	-	-
7.2 Riolering	-11.244	-12.936	-13.391
7.3 Afval	-9.577	-10.347	-10.164
7.4 Milieubeheer	-1.111	-1.283	-1.295
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-394	-442	-461
Totaal baten	-22.332	-25.008	-25.311

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
7 Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	3.226	3.286	3.591
7.2 Riolering	-2.310	-2.766	-2.776
7.3 Afval	-2.480	-2.586	-2.496
7.4 Milieubeheer	3.196	3.452	2.170
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	55	-1	13
Totaal saldo	1.687	1.386	502

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

7.1 Volksgezondheid

Het verschil bij de lasten wordt verklaard door gewijzigde bijdrage aan SamenTwente. Deze is gebaseerd op de vastgestelde begroting 2024.

7.2 Riolering

De begroting voor riolering wordt niet alleen verantwoord op taakveld 7.2. Zo moeten de lasten voor kwijschelding op grond van het BBV bijvoorbeeld verantwoord worden op taakveld 6.3 Inkomensregelingen en worden de toerekenbare overheadkosten verantwoord op taakveld 0.4. In de paragraaf lokale heffingen van deze begroting is een totaaloverzicht opgenomen. De begroting 2024 is aangepast conform de jaarschijf 2024 van het Programma Water en Riolering 2022-2026 inclusief indexering. De verhoging van de lasten t.o.v. 2022 wordt vooral veroorzaakt doordat vanaf 2023 grootschalige renovaties via relining worden uitgevoerd.

7.3 Afval

De begroting van afval wordt niet alleen verantwoord op taakveld 7.3. Zo moeten de lasten voor kwijschelding op grond van het BBV bijvoorbeeld verantwoord worden op taakveld 6.3 Inkomensregelingen en worden de toerekenbare overheadkosten verantwoord op taakveld 0.4. In de paragraaf lokale heffingen van deze begroting is een totaaloverzicht van de afvalbegroting opgenomen. Op dit taakveld laat de afvalbegroting ten opzichte van 2023 een daling van 90.000 euro zien. De afval raming is herzien en is scherper geraamd. Het verschil aan de batenkant wordt verklaard door de indexatie van de afvalstoffenheffing met 2% en een lagere onttrekking uit de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing dan in 2023 (500.000 euro).

7.4 Milieubeheer

Vanaf 31 december 2020 was het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 afgelopen. De hiermee samenhangende verlaging van de decentralisatie-uitkering bodemsanering is vanaf de programmabegroting 2020 taakstellend op dit taakveld verwerkt. Daarnaast is vanaf 2023 de tijdelijke regeling voor uitvoeringskosten energiebeleid in de begroting opgenomen. Vanaf 2024 worden de overhead kosten niet meer toegerekend aan taakveld milieu maar verantwoord onder het taakveld overhead.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	3.591	3.811	3.865	4.115
7.2 Riolering	10.615	10.605	10.594	10.584
7.3 Afval	7.668	7.664	7.663	7.661
7.4 Milieubeheer	3.464	3.547	3.633	3.723
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	474	475	476	477
Totaal lasten	25.812	26.101	26.231	26.560

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	-	-	-	-
7.2 Riolering	-13.391	-13.391	-13.391	-13.391
7.3 Afval	-10.164	-10.164	-10.164	-10.164
7.4 Milieubeheer	-1.295	-1.306	-1.306	-1.306
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-461	-461	-461	-461
Totaal baten	-25.311	-25.322	-25.322	-25.322

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	3.591	3.811	3.865	4.115
7.2 Riolering	-2.776	-2.786	-2.797	-2.807
7.3 Afval	-2.496	-2.500	-2.501	-2.503
7.4 Milieubeheer	2.170	2.240	2.326	2.417
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	13	14	15	16
Totaal saldo	502	779	908	1.237

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

7.1 Volksgezondheid

Het verschil bij de lasten wordt verklaard door de indexatie van onze bijdrage aan SamenTwente.

7.4 Milieubeheer

Het verschil bij de lasten wordt verklaard door de indexatie van de bijdrage aan de Omgevingsdienst Twente.

4.2.10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het hoofdtaakveld Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing omvat alle gemeentelijke activiteiten op het gebied van ruimtelijke ordening, grondexploitaties en wonen & bouwen.

4.2.10.1. Vastgestelde nota's

[Welstandsnota 2017](#)

[Woonvisie Almelo 2020](#)

[Nota Grond- en Vastgoedbeleid gemeente Almelo 2020](#)

[Woningbouwplanning en -programmering 2017-2026](#)

4.2.10.2. Taakvelden

Taakveld
8.1 Ruimtelijke Ordening Structuurvisie, beleid ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen.
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).
8.3 Wonen en bouwen Omgevingsvergunningen, volkshuisvesting, stads- en dorpsvernieuwing, wijkaanpak, geo-informatie.

Indicatoren

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde WOZ waarde	Almelo	160	168	183	199	225
Bedrag x 1.000 euro.	Grootteklasse	224	-	261	268	299
Nieuw gebouwde woningen	Almelo	11,0	2,8	7,6	4,8	5,2
Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties	Grootteklasse	8,0	8,8	7,7	8,5	8,7
Demografische druk	Almelo	73,1%	72,7%	72,8%	72,3%	72,2%
De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65.	Grootteklasse	73,5%	74,2%	74,4%	74,4%	75,1%
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens	Almelo	781	808	839	845	943
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	Grootteklasse	669	687	717	745	828
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	Almelo	781	808	839	886	986
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	Grootteklasse	731	687	717	814	903

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw			
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.595	1.502	1.731
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.293	14.630	10.391
8.3 Wonen en bouwen	5.064	8.473	6.131
Totaal lasten	5.366	24.605	18.254

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw			
8.1 Ruimte en leefomgeving	-419	-343	-356
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	414	-14.283	-10.030
8.3 Wonen en bouwen	-4.804	-2.032	-2.032
Totaal baten	-4.809	-16.658	-12.418

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw			
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.176	1.159	1.375
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-879	347	362
8.3 Wonen en bouwen	260	6.442	4.099
Totaal saldo	557	7.948	5.836

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

8.1 Ruimtelijke ordening

In 2024 is voor de implementatie van de Omgevingswet nog een bedrag van 58.000 euro opgenomen.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

De begroting van de grondexploitatie is gebaseerd op de uitgangspunten zoals gehanteerd bij de jaarverantwoording 2022. Dit leidt tot een aanpassing van de baten en de lasten.

8.3 Wonen en bouwen

De stijging van de lasten tussen 2022 en 2023 wordt voor het grootste deel verklaard door de middelen voor stedelijke ontwikkeling (3 miljoen euro) die vanaf 2023 structureel in de begroting zijn opgenomen. Verder is de kostenonderbouwing voor de leges omgevingsvergunningen geactualiseerd en zijn de tarieven voor de omgevingsvergunningen hierop aangepast. De hogere baten in 2022 in vergelijking met 2023 worden veroorzaakt door een incidentele stijging van het aantal bouwaanvragen in 2022.

Financieel vooruitkijken

Lasten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw				
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.731	1.731	1.731	1.731
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	10.391	8.660	4.694	371
8.3 Wonen en bouwen	6.131	6.132	6.132	6.132
Totaal lasten	18.254	16.523	12.558	8.235

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw				
8.1 Ruimte en leefomgeving	-356	-356	-356	-356
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-10.030	-8.360	-4.505	-183
8.3 Wonen en bouwen	-2.032	-2.032	-2.032	-2.032
Totaal baten	-12.418	-10.748	-6.894	-2.571

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw				
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.375	1.375	1.375	1.375
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	362	300	189	189
8.3 Wonen en bouwen	4.099	4.100	4.100	4.100
Totaal saldo	5.836	5.775	5.664	5.664

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)

Naar verwachting worden de lopende grondexploitaties woningbouw/niet-bedrijventerreinen per ultimo 2027 volledig afgesloten.

4.2.11 Algemene dekkingsmiddelen en overige overzichten

4.2.11.1. Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0.5 Treasury	-2.550	-5.171	-2.826
0.61 OZB woningen	-10.577	-10.874	-11.181
0.62 OZB niet-woningen	-14.423	-14.382	-14.740
0.63 Parkeerbelasting	-1.847	-1.711	-1.639
0.64 Belastingen overig	-181	-220	-255
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-209.587	-203.273	-217.700
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-239.165	-235.631	-248.342

Bedragen x 1.000 euro

Voor de toelichting op de algemene dekkingsmiddelen wordt verwezen naar de verschilverklaring bij het overzicht financieel terugkijken.

Overhead

Overzicht overhead	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overhead lasten	34.370	35.898	40.424
Overhead baten	-5.890	-4.883	-4.830
Totaal saldo overhead	28.480	34.592	35.594

Bedragen x 1.000 euro

Vennootschapsbelasting

Overzicht vennootschapsbelasting	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
VPB lasten	48	100	75
VPB baten	-	-	0
Totaal saldo vennootschapsbelasting	48	100	75

Bedragen x 1.000 euro

4.2.11.5. Onvoorzien

Onvoorzien	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onvoorzien (incidenteel)	0	211	111
Onvoorzien (structureel)	0	25	25
Totaal saldo onvoorzien	0	236	136

Bedragen x 1.000 euro

5. Paragrafen

5.1 Lokale heffingen

5.1.1 Samenvatting

- In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de soorten gemeentelijke belastingen, rechten en retributies en de manier waarop de tarieven 2024 tot stand zijn gekomen.
- De gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) in 2024 ten opzichte van 2023 stijgen met afgerond 23 euro (2,5%). Voor een (eenpersoons) huurder stijgen de woonlasten ten opzichte van 2023 met afgerond 17 euro (3,0%). Dit bedrag wijkt af omdat een huurder geen OZB en geen rioolheffing-eigenarendeel betaalt.
- Van de tarieven en heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn, presenteren wij een overzicht van de lasten en baten per taakveld. Bij al deze belastingsoorten wordt aan de norm van het dekkingspercentage van maximaal 100% voldaan.

5.1.2 Beleid lokale heffingen

Lokale heffingen zijn gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de uitvoering van gemeentelijke taken. De gemeenteraad kan met het vaststellen van een verordening lokale heffingen invoeren, wijzigingen of intrekken. In de verordeningen zijn de tarieven opgenomen. De verordeningen worden via een separaat voorstel door de gemeenteraad vastgesteld.

Lokale heffingen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Ongebonden heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. De besteding ervan is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Deze middelen zijn wel gebonden aan een bepaalde taak.

Voor de gemeentelijke dienstverlening worden leges, rechten en retributies geheven. Leges zijn gebonden heffingen. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zo laag mogelijk te houden.

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerendezaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Parkeerbelastingen	Leges en rechten
Precariobelasting	Begraafrechten
Reclamebelasting	Havengeld
Toeristenbelasting	Rioolheffing

Beleid ten aanzien van de tarieven 2024

De tarieven in de begroting 2023 zijn met 4,4% geïndexeerd. Dit percentage is een gewogen index op basis van de loon- en prijsindices uit het Centraal Economisch Plan 2023 (CEP2023) van het Centraal Planbureau (CPB). Net als in voorgaande jaren hanteren wij daarbij een combinatie van 2/3e looncompensatie en 1/3e prijscompensatie.

Uitzonderingen hierop betreffen:

- de tarieven voor de rioolheffing (3,64%), afvalstoffenheffing (2,0%), en de onroerende zaakbelasting (2,0%)
- de toeristenbelasting (3,3%) en precariobelasting (54,3%)
- de legesverordening en de tarieven die het Rijk heeft vastgesteld of gemaximeerd, zoals paspoorten of rijbewijzen.

Rioolheffing, afvalstoffenheffing en onroerende zaakbelastingen

De riool- en afvalstoffenheffing worden binnen de vastgestelde beleidskaders alleen verhoogd met een jaarlijkse indexatie van maximaal 2%. Rekening houdend met de tariefontwikkeling op basis van het vastgestelde kostendekkingsplan uit het Programma water en riolering 2022-2026 komt de stijging van de rioolheffing voor 2024 uit op 3,64%. De tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen met 2%. De onroerende zaakbelasting (OZB) wordt niet verhoogd, behalve met een jaarlijkse indexatie van maximaal 2%. Voor 2024 zijn de OZB-opbrengsten met dit percentage geïndexeerd.

Toeristenbelasting en precariobelasting

Conform de besluitvorming bij de perspectiefnota 2021 worden de tarieven voor de toeristen- en precariobelasting, naast de gebruikelijke indexatie, in de komende jaren stapsgewijs verhoogd.

Legesverordening en gemaximeerde tarieven

De leges tarieven worden berekend op basis van een kostendekkendheidsberekening. Voor paspoorten en rijbewijzen geldt dat, conform bestendige gedragslijn, het maximaal toegestane (Rijks)tarief in rekening wordt gebracht.

5.1.3 Actuele ontwikkelingen

Hervorming lokaal belastinggebied

De staatssecretaris van Financiën heeft op 18 mei 2020 het rapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport bevat meerdere varianten en ondersteunt de door de VNG uitgesproken wens om te komen tot een uitbreiding van het gemeentelijke belastinggebied. In het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV staat dat er in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 wordt uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Het doel, zo geeft het kabinet aan, is een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten. Een uitbreiding van het lokaal belastinggebied lijkt er vooralsnog dus niet eerder dan in 2026 te komen. Door de val van het kabinet Rutte IV kan het beleid en/of de planning op dit onderwerp worden aangepast.

De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Met de beoogde inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 januari 2023 gaat er veel veranderen. Het principe van legesheffing en ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges veranderen niet, maar de taak van de gemeente verandert wel, en ook het vergunningstraject en het bouwproces zullen anders gaan verlopen. De consequenties voor de inrichting van de organisatie, de gemeentelijke processen en ook de financiën zijn daarbij afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. Ook de legesverordening zal moeten worden aangepast. De VNG heeft hiervoor een modelverordening aan gemeenten ter beschikking gesteld.

Aanpakken No cure - no pay bureaus

Gemeenten moeten een vergoeding betalen als bezwaren via no cure - no pay bureaus gegrond zijn en dientengevolge de WOZ-waarde van woningen en bedrijven moet worden aangepast. Dit levert bureaus zo veel geld op dat er sprake is van een verdienmodel voor bureaus. De regeling voor de vergoeding was echter juist bedoeld als kostenvergoeding voor inwoners. Dit leidt tot maatschappelijk ongewenste effecten. Het ministerie van Financiën is in samenwerking met de VNG maatregelen aan het voorbereiden.

5.1.4 Ontwikkeling lokale lasten

De voorgestelde tariefaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling in 2024.

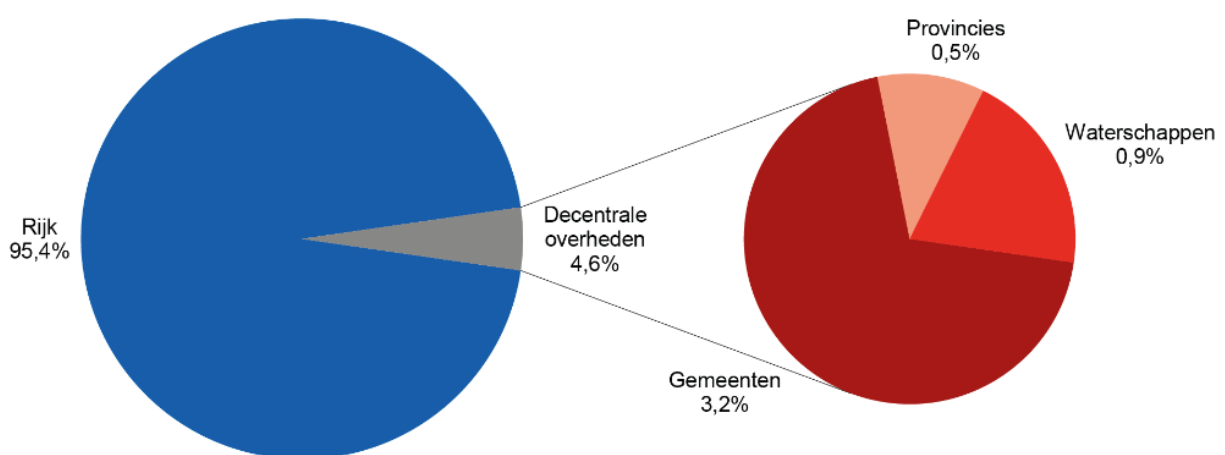
Uit de tabel blijkt dat de gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) in 2024 ten opzichte van 2023 stijgen met afgerond 22 euro (2,4%). Voor een (eenpersoons) huurder stijgen de woonlasten ten opzichte van 2023 met afgerond 17 euro (3,0%). Dit bedrag wijkt af omdat een huurder geen OZB en geen rioolheffing-eigenarendeel betaalt.

Ontwikkeling lokale lasten	2021	2022	2023	2024
OZB	312	316	322	328
Afvalstoffenheffing	-	-	-	-
Afvalstoffenheffing - éénpersoons	250	253	258	264
Afvalstoffenheffing - meerpersoons	273	276	282	287
Rioolheffing	-	-	-	-
Rioolheffing - éénpersoons	275	289	300	311
Rioolheffing - meerpersoons	294	309	321	332
Totaal*	835	901	925	947
Mutatie t.o.v. vorig jaar in euro	48	66	24	22
Mutatie t.o.v. vorig jaar in %	5,8%	8,0%	2,9%	2,4%

* 2021 e.v. op basis van meerpersoonstarief
Bedragen x 1 euro

5.1.5 Overzicht lokale heffingen

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2023 3,2% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,6% voor hun rekening, de Rijksoverheid 95,4%. Het aandeel van de gemeente Almelo aan ontvangen belastingen en retributies bedraagt in dit geheel ongeveer 54 miljoen euro.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2023

Opbrengst lokale heffingen	Werkelijk 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Mutatie	V/N
Onroerendezaakbelasting	-25.033	-25.256	-25.921	-665	V
Afvalstoffenheffing	-8.643	-8.856	-9.051	-195	V
Rioolheffing	-11.062	-11.498	-11.934	-436	V
Parkeerbelasting	-1.847	-1.966	-1.939	27	N
Omgevingsvergunning	-4.704	-2.360	-1.629	731	N
Leges publiekszaken en overig	-957	-740	-1.297	-557	V
Begraafrechten	-391	-391	-431	-40	V
Toeristenbelasting	-185	-421	-447	-26	V
Reclamebelasting	-1	-390	-390	-0	V
Bedrijveninvesteringszone (BIZ)	-184	-210	-216	-6	V
Havengeld	-171	-195	-180	15	N
Precariobelasting	-67	-75	-100	-25	V
Totaal	-53.178	-52.283	-53.436	-1.153	V

Bedragen x 1.000 euro

5.1.6 Kwijtschelding lokale heffingen

Voor de toepassing van kwijtschelding gelden landelijke regels. De gemeente Almelo hanteert de volgende beleidsregels voor kwijtschelding in het kader van het minimabeleid:

- Voor de ozb en de riool- en afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 250 m³;
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers zijn voor de privébelastingen gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

In 2024 wordt uitgegaan van een totaalbedrag van 1,68 miljoen euro aan kwijtschelding.

Kwijtschelding per belasting	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Afvalstoffenheffing	910	1.052	987
Rioolheffing	615	723	689
Totaal	1.525	1.775	1.676

Bedragen x 1.000 euro

5.1.7 Kostendekkendheid lokale heffingen

Taakveld	Leges Titel 1: publiekszaken	Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
0.2	Burgerzaken	1.096		1.096	-1.273		-1.273	
0.4	Overhead	177		177			0	
Totaal		1.273	0	1.273	-1.273	0	-1.273	100%

Bedragen x 1.000 euro

Taakveld	Leges Titel 2: omgevingsvergunning	Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
8.3	Wonen en bouwen	1.104	21	1.125	-1.629		-1.629	
0.4	Overhead	543		543			0	
0.64	Belastingen overig	7		7			0	
8.1	Ruimtelijke ordening	92		92	-138		-138	
Totaal		1.746	21	1.767	-1.767	0	-1.767	100%

Bedragen x 1.000 euro

Taakveld	Leges Titel 3: bijzondere wetten	Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
1.2	Openbare orde en veiligheid	49		49	-55		-55	
0.4	Overhead	26		26			0	
Totaal		75	0	75	-55	0	-55	73%

Bedragen x 1.000 euro

Taakveld	Afvalstoffenheffing	Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Heffing	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
7.3	Afval	7.668	1.366	9.034	-9.121	-1.043	-10.164	
0.4	Overhead	143		143			0	
6.3	Inkomensregelingen	987		987			0	
Totaal		8.798	1.366	10.164	-9.121	-1.043	-10.164	100%

Bedragen x 1.000 euro

Taakveld	Rioolheffing	Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
7.2	Riolering	9.398	1.475	10.872	-12.033	-140	-12.173	
0.4	Overhead	264		264			0	
2.1	Verkeer en vervoer	198		198			0	
5.7	Openbaar groen en openlucht recreatie	150		150			0	
6.3	Inkomensregelingen	689		689			0	
Totaal		10.699	1.475	12.173	-12.033	-140	-12.173	100%

Bedragen x 1.000 euro

Taakveld Begraafrechten		Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	295		295	-450		-450	
0.4	Overhead	140		140			0	
0.64	Belastingen overig	14		14			0	
5.7	Openbaar groen en openlucht recreatie	80		80			0	
Totaal		529	0	529	-450	0	-450	85%

Bedragen x 1.000 euro

Taakveld Havengeld		Lasten taakveld	BCF/ BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten dekking
2.3	Recreatieve havens	96		96	-15		-15	
2.4	Economische havens en waterwegen	279		279	-180		-180	
0.4	Overhead	38		38			0	
0.64	Belastingen overig	17		17			0	
Totaal		431	0	431	-195	0	-195	45%

Bedragen x 1.000 euro

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

5.2.1 Samenvatting

- Conform de vastgestelde kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen is het streven een weerstandsratio van 1,2.
- De weerstandsratio is een indicator in hoeverre de gemeente Almelo in staat is risico's op te vangen. De weerstandsratio 2024 bedraagt 4,2.
- De berekende benodigde weerstandscapaciteit op de reguliere exploitatie is 6,4 miljoen euro.
- De berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties is 4,4 miljoen euro.
- De beschikbare weerstandscapaciteit is ongeveer 45,8 miljoen euro.

5.2.2 Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

[Kadernota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2020-2024](#)

De gemeente bevindt zich in een dynamische omgeving, waarbij het formuleren van ambities én beleid maken en uitvoeren gepaard gaat met het maken van keuzes en het bewust afwegen van risico's. De toenemende wet- en regelgeving, uitbreidingen van het takenpakket en de hogere verwachting van de inwoner die duidelijk waarneembaar is, zorgt ervoor dat de gemeente zich bevindt in een glazen huis. Hierdoor neemt de kans op imago- en financiële schade toe en kan de impact groot zijn. De gemeente moet daarom op gestructureerde en transparante wijze de risico's beheersen.

Om vast te stellen dat een gemeente voldoende in staat is om risico's op te vangen, maken we een inschatting van het zogenoemde benodigde weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente op langere termijn. De gemeente Almelo streeft naar een ratio weerstandsvermogen van 1,2.

Met de kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024 beogen we de doorontwikkeling van risicomanagement naar een integrale wijze. Integraal risicomanagement leidt tot breed inzicht in de risico's die verbonden zijn aan de activiteiten binnen de gemeente. Hierdoor zijn we voorbereid op onverwachte zaken en is tijdig in beeld wat er misgaat of dreigt mis te gaan. Risicomanagement is geen afzonderlijke activiteit meer, maar maakt integraal deel uit van alle (management)processen en zorgt ervoor dat bewustwording en het beheersen van risico's doorlopend aandacht heeft.

5.2.3 Actuele ontwikkelingen

Ontwikkeling risicoprofiel

Met de invoering van de [kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024](#) is de systematiek om risico's in beeld te brengen doorontwikkeld. Door een integrale samenwerking met alle betrokkenen worden de risico's organisatiebreed in beeld gebracht. Risicomanagement is een dynamisch proces, waarbij de inzichten van risico's kunnen veranderen. De risicoanalyse kan daarom continu aangepast worden en geeft daarmee altijd een actueel beeld van de risico's. Voor deze programmabegroting hebben wij opnieuw beoordeeld of de risicoanalyse nog steeds actueel is.

In onderstaande tabel is de top 15 van risico's met financiële effecten weergegeven. Onder de tabel lichten we eventuele wijzigingen toe. De genoemde bedragen betreffen de mogelijke impact voor één jaar of indien van toepassing, de projectduur.

Top 15 financiële risico's:

Nr	Onderwerp	Risico-omschrijving	Kans	Financieel gevolg	Invloed
01	Informatie beveiliging	Geen continuïteit dienstverlening door het voordoen van een beveiligingsincident	20%	max 5,0 miljoen euro	16,33%
02	Zorg	Grotere autonome stijging kosten zorgverlening dan verwacht	70%	max 1,0 miljoen euro	11,50%
03	Projecten- en programma's	Bijstelling prognoses, veranderen plannen of het schrappen van projecten	30%	max 1,5 miljoen euro	7,46%
04	Fysiek	Subsidies worden niet volledig verleend of er wordt niet voldaan aan de subsidievoorwaarden	30%	max 1,5 miljoen euro	7,44%
05	Veiligheid	Ondermijning neemt toe	70%	max 0,5 miljoen euro	5,77%
06	Grondexploitaties	Claims van ontwikkelaars door het niet nakomen van contractuele verplichtingen	10%	max 3,0 miljoen euro	4,99%
07	Duurzaamheid	Doelen klimaatakkoord worden niet gehaald	30%	max 0,75 miljoen euro	3,72%
08	Zorg	Zorg wordt niet effectief en efficiënt uitgevoerd, samenwerking partners is niet optimaal	30%	max 0,75 miljoen euro	3,71%
09	Fysiek	Natuur- en klimaatontwikkelingen	30%	max 0,55 miljoen euro	2,76%
10	Zorg	Niet ontvangen van proceskosten na terugvordering zorggeld	30%	max 0,5 miljoen euro	2,48%
11	Bedrijfsvoering	Hoog verloop personeel en niet kunnen invullen van cruciale functies	50%	max 0,3 miljoen euro	2,46%
12	Veiligheid	Onevenredig sterke toename aantal kwetsbare personen	50%	max 0,3 miljoen euro	2,46%
13	Veiligheid	Maatschappelijke onrust, radicalisering en polarisatie op grote schaal	70%	max 0,2 miljoen euro	2,31%
14	Bedrijfsvoering	Ongeoorloofde toegang tot (persoons)gegevens	30%	max 0,4 miljoen	1,97%
15	Fysiek	Niet voldoen aan de flora, fauna of archeologische wetgeving	10%	max 1,0 miljoen euro	1,63%

Toelichting belangrijkste wijzigingen top 15

Ten opzichte van de top 15 financiële risico's in de jaarverantwoording 2022 heeft de herbeoordeling niet geleid tot aanpassingen.

Maatschappelijke- en economische ontwikkelingen

Bij het beoordelen van risico's wordt er gekeken naar risico's met een impact voor één jaar of, indien van toepassing, de projectduur. We worden echter in ons land momenteel geconfronteerd met verschillende crises en problemen. Het gaat bijvoorbeeld om het stikstof-, energie- en klimaatprobleem, maar ook de Oekraïne-crisis, woningcrisis, toeslagen-crisis en asielcrisis. Verder kampen we bijvoorbeeld met toenemende inflatie, stijgende rentes, tekorten aan personeel en toenemende energieprijzen en is er sprake van verstoring van productie en tekorten aan grondstoffen. Diverse problemen en crises zijn ook niet meer op zichzelfstaand, maar krijgen met elkaar te maken als oorzaak en/of gevolg. Ze zijn verknoot en versterken elkaar. De

woningbouw, stikstofproblematiek en de asielopvang zijn hiervan voorbeelden. Door de stikstofcrisis kunnen er minder woningen worden gebouwd, waardoor er niet genoeg huizen zijn om statushouders op te vangen en het asielsysteem vastloopt. We zijn ons er van bewust dat al deze crises en problemen ook hun weerslag of impact kunnen hebben op onze gemeente. De ontwikkelingen worden gevolgd om te bepalen of en hoe dit de gemeente kan raken. Dit kan daarom in de toekomst ook gevolgen hebben die leiden tot nieuwe risico's of aanpassing van bestaande risico's.

Projecten stedelijke ontwikkeling

De gemeente staat aan het begin van de start van een meerjarig proces van gebieds- en wijkontwikkelingen. Het gaat om diverse gebieden, zoals de binnenstad, spoorzone en Businesspark XL 2e fase. Op het moment dat projecten binnen deze gebieden echt van start gaan, kunnen nieuwe risico's in beeld komen en kan dit impact hebben op de top 15 van de huidige risico's.

Totaalbeeld

We zien voorlopig een stabiel risicoprofiel. De actualisatie van het profiel leidt in deze programmabegroting niet tot een aanpassing van het benodigde weerstandsvermogen.

5.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Door risico-simulatie wordt twee keer per jaar het bedrag berekend dat nodig is om risico's in financiële zin af te dekken. De simulatie wordt uitgevoerd op gekwantificeerde risico's van 50.000 euro of meer. Uitgaande van een mate van zekerheid van 90% leidt dit voor de risico's, niet zijnde grondexploitaties, tot een benodigde capaciteit van 6,4 miljoen euro.

Op basis van vergelijkbare systematiek is de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties becijferd op 4,4 miljoen euro. De totaal benodigde capaciteit komt uit op 10,8 miljoen euro. Niet-financiële risico's zijn in de berekening niet meegenomen. Deze bestaan voornamelijk uit risico's ten aanzien van imago en reputatie. Zij worden onderkend en waar mogelijk met maatregelen beheerst om de onderliggende risico's te reduceren of te vermijden.

5.2.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen of mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote substantiële kosten te dekken. De structurele capaciteit is nodig om onverwachte tegenvallers in de begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van gemeentelijke taken. De incidentele capaciteit is nodig om eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit	2024
Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	-
Post onvoorzien in de begroting: structureel deel	25
Incidenteel	
Algemene reserve	44.593
Stille reserves vastgoed	1.000
Post onvoorzien in de begroting: incidenteel deel	211
Totaal beschikbaar	45.829

Bedragen x 1.000 euro

De ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit is positief beïnvloed door de bestemming van het positieve rekeningresultaat over 2022. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt begin 2024 gecijferd op 45,8 miljoen euro.

5.2.6 Weerstandsratio

In onderstaand overzicht wordt het benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit resulteert in een weerstandsratio. De weerstandsratio is een indicator in hoeverre de gemeente Almelo in staat is risico's op te vangen. Ten opzichte van de jaarverantwoording 2022 is de weerstandsratio ongewijzigd.

Weerstandsratio	Streefwaarde ratio = 1,2								
	Benodigd			Beschikbaar			Ratio		
	JVW 2022	BEGR 2023	BEGR 2024	JVW 2022	BEGR 2023	BEGR 2024	JVW 2022	BEGR 2023	BEGR 2024
Grondexploitatie	4,400	5,100	4,400						
Overige exploitatie	6,400	6,400	6,400						
Totaal	10,800	11,500	10,800	45,790	35,470	45,829	4,24	3,08	4,24

Bedragen x 1 mln euro

5.2.7 Financiële kengetallen

Onderstaand zijn zes financiële kengetallen opgenomen. De kengetallen zeggen iets over de weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting. Bij weerbaarheid gaat het om de mate waarin de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen. Daarbij is het van belang te weten hoe groot het eigen vermogen is, hoeveel schulden de gemeente heeft en waarvoor deze schulden zijn aangegaan. De kengetallen daarvoor zijn de netto (gecorrigeerde) schuldquote, de solvabiliteit en grondexploitatie.

Wendbaarheid geeft aan hoe snel de begroting kan worden aangepast als zich tegenvallers voordoen. Het is dan van belang te weten of inkomsten op korte termijn kunnen worden verhoogd en of de baten structureel hoger zijn dan de structurele lasten. De kengetallen daarvoor zijn belastingcapaciteit en structurele exploitatieruimte.

Eén afzonderlijk kengetal zegt weinig over de financiële positie van de gemeente. De kengetallen dienen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding te worden gezien. Alleen dan geven ze een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Hierna worden kengetallen nader toegelicht:

Netto schuldquote: De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Voor de quote geldt hoe lager, hoe beter.

Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook voor deze quote geldt hoe lager, hoe beter.

Solvabiliteitsratio: Solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Voor deze ratio geldt hoe hoger, hoe beter.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hiervoor geldt hoe hoger, hoe beter.

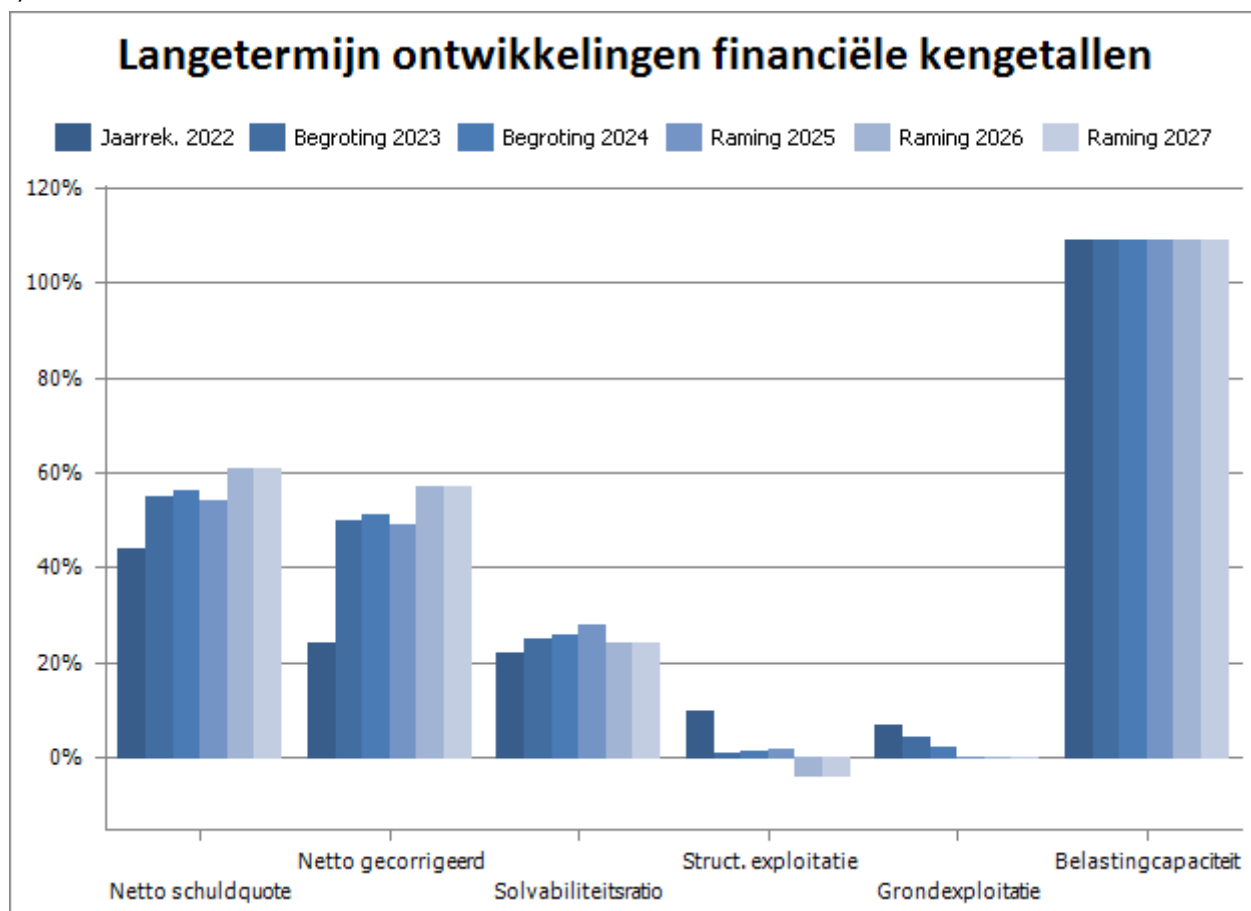
Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Het maakt daarbij inzichtelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Voor dit kengetal geldt hoe lager, hoe beter.

Financiële kengetallen	JVW 2022	BEGR 2023	BEGR 2024	RAMING 2025	RAMING 2026	RAMING 2027
Netto schuldquote	44%	55%	51%	52%	61%	67%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	24%	50%	47%	48%	58%	64%
Solvabiliteitsratio	22%	25%	29%	29%	24%	20%
Structurele exploitatieruimte	10%	1%	1%	1%	-5%	-5%
Grondexploitatie	7%	4%	1%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	109%	109%	109%	109%	109%	109%

Langetermijnontwikkelingen financiële kengetallen

Onderstaande grafiek laat de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen zien voor de periode 2022 t/m 2027.

- Vanaf 2024 dienen bestaande geldleningen geherfinancierd te worden en is de verwachting dat nieuwe leningen benodigd zijn gezien het investeringsvolume.
- De solvabiliteitsratio verbetert in de eerstkomende jaren als gevolg van voordelige begrotingssaldi. Vanaf 2026 leidt het nadelige begrotingssaldo tot een daling van de solvabiliteit.
- De meerjarenraming laat tot en met 2025 voordelige saldi zien. Vanaf 2026 is er als gevolg van het nadelige begrotingssaldi sprake van een negatieve structurele exploitatieruimte.
- De boekwaarde van de huidige grondexploitaties daalt de komende jaren omdat de nog te realiseren opbrengsten uit grondverkopen hoger liggen dan de nog te maken kosten.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

5.3.1 Samenvatting

- Almelo heeft veel zogeheten kapitaalgoederen, zoals wegen, bruggen, speelvoorzieningen en groen.
- Deze zorgen voor leefbaarheid in de stad en hebben dus veel waarde voor ons. Denk aan een fijn woonklimaat, gezond leven, veilig verblijven of bereikbaar zijn en blijven.
- Deze paragraaf geeft een beeld van het beleid en beheer van de verschillende gemeentelijke kapitaalgoederen en de financiële gevolgen die daaruit voortvloeien.
- De afgelopen jaren is ingezet op inspecties, beheersing en verbetering.
- De kwaliteit is al licht toegenomen en zal de komende jaren verder verbeteren.
- De inzet sluit aan bij de Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2021- 2024.
- We blijven het onderhoud, zowel klein als groot onderhoud, waar mogelijk combineren met een integrale opgave. Duurzaamheid, leefbaarheid en klimaat krijgen in de vorm van meer groen en blauw een meer prominente plek, Al zijn deze opgaven op het gebied van klimaat en duurzaamheid vaak groter dan de bestaande kaders van Almelo.

5.3.2 Beleid onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen als wegen, riolering en gebouwen vragen aanzienlijke investeringen waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Deze objecten zijn van groot maatschappelijk belang en hebben gezamenlijk een omvang van bijna een miljard euro. Adequaat beheer en onderhoud is belangrijk om aan de gestelde eisen te kunnen blijven voldoen en om zo lang mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de waarden van deze kapitaalgoederen. Dit geldt voor zowel technisch onderhoud als beeldkwaliteit. Eerdere bezuinigingen hebben hun weerslag op de investeringen gehad en de gevolgen zijn merkbaar in de stad. Gelukkig is er nu ruimte om achterstallig onderhoud verder in te lopen en om vervangingsinvesteringen tijdig in te zetten. Bij de verschillende beleidsonderdelen lichten we dit verder toe. Efficiënt gebruik van middelen blijft een belangrijk uitgangspunt.

Deze paragraaf bouwt voort op de vorige begroting en op Nota Kapitaalgoederen (NKG) 2021 – 2024 zoals die in het voorjaar van 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad.

5.3.3 Actuele ontwikkelingen

Een schone en verzorgde omgeving is een belangrijk doel in het huidige coalitieakkoord “Bouwen aan kansen voor iedereen”. Zowel voor groen, water als wegen. We hebben de ambitie het onderhoud van de openbare ruimte naar een hoger niveau brengen, klimaatadaptief te zijn en te zorgen voor voldoende goede speel- en sportvoorzieningen. Daarnaast willen we gevaarlijke verkeerssituaties aanpakken.

De stad ontwikkelt zich. Dit heeft ook gevolgen voor het beheer en onderhoud, dat zich navenant mee ontwikkelt.

In de beleidsnota Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (verder IBOR) staan kwaliteitsniveaus per gebied. De wijken worden nu hoofdzakelijk op niveau ‘laag’ en ‘basis’ onderhouden. In 2022 is besloten de kwaliteit op onderdelen te verhogen. Het water heeft een hogere kwaliteit, straatmeubilair en verkeersborden zijn schoner, minder onkruid op verhardingen en het zwerfafval wordt meer opgeruimd. Prijsstijgingen hebben serieuze effecten op de diverse taken en projecten en vind je bij ieder taakveld terug.

Op 22 december 2022 is het Onderzoek Integraal Beheer Openbare Ruimte gemeente Almelo gepubliceerd. Het onderzoek is uitgevoerd door de rekenkamercommissie Almelo (RKA) en heeft als doel antwoord te geven op de vraag: “In hoeverre wordt uitvoering gegeven aan de doelstellingen van de nota’s Integraal Beheer Openbare Ruimte en Nota KapitaalGoederen en in hoeverre komt dit ten goede aan de doeltreffendheid en doelmatigheid van het uitgevoerde beleid?” Ten aanzien van deze centrale onderzoeksvraag concludeert de

RKA dat in grote lijnen invulling wordt gegeven aan inhoudelijk doelstellingen op het gebied van kwaliteit en financiën zoals omschreven in IBOR en NKG, maar dat er verschillende beelden bestaan over de mate waarin wordt voldaan aan de vastgestelde kwaliteit-kosten balans. De aanbevelingen die in het onderzoek worden gedaan zijn opgepakt. De voortgang wordt periodiek gemonitord.

De actuele ontwikkelingen per taakveld worden hieronder beschreven. Regelmatig wordt daarbij gewezen op een integrale aanpak. Integraal betekent kansen op een hogere eindkwaliteit, maar betekent vaak ook extra tijd en capaciteit: alleen ga je sneller, samen kom je verder. Wij blijven kiezen voor samen.

5.3.4 Taakveld verkeer en vervoer (grijs)

De ambities vanuit de stedelijke ontwikkeling en leefbaarheid in de wijken betekenen een extra investering en capaciteitsvraag op dit taakveld. In 2023 zijn we gestart met de actualisatie van mobiliteitsvisie en werken we dit uit tot een concreet uitvoeringsprogramma, ter voorbereiding op de begroting 2025.

Verharding

Areaal

Het areaal verharding is ongeveer 4,7 miljoen m² groot. De helft (50%) van het areaal bestaat uit elementenverharding en iets meer dan 49% bestaat uit asfaltverharding. Betonverharding betreft circa 1% van het totale areaal.

Beleidskaders

- [Nota Kapitaalgoederen 2021 -2024](#)
- [Beleidsnota \(IBOR\) Integraal Beheer Openbare Ruimte \(2020\)](#)
- [Beleidsnota Integraal Verzorgend Onderhoud Plan \(2020\)](#)

Voor het technisch onderhoud (heel en veilig) is geen beleidskader vastgesteld, wel hanteren we vanaf 2023 een werkwijze voor wegen waarin we ons blijven verbeteren en aanpassen aan actualiteit (onderhoudswijzen, kosten per eenheid, standaardisering en dergelijke). Het wettelijk minimum is leidend, op basis van de landelijke systematiek van het CROW. De aanpak van de gemeente is gericht op: minimale inzet en kosten, om veiligheid en functionaliteit te borgen, kapitaalvernietiging te voorkomen en hergebruik te optimaliseren, kortom kwaliteitsniveau Basis. Deze aanpak is vastgelegd in het beheerplan dat eind 2019 is opgesteld.

Kwaliteit

De kwaliteit van de wegen wordt iedere 2 jaar gemeten. Eind 2022 zijn de laatste inspecties uitgevoerd en de resultaten vormen de basis voor actuele plannings. Op deze manier pakken we de projecten integraal aan. Het kwaliteitsniveau Basis blijft het uitgangspunt, waarbij door de extra inzet op groot onderhoud en vervanging de kwaliteit naar verwachting verder toeneemt.

Speerpunten

We lopen de achterstand in groot onderhoud en vervanging verder in. Extra inzet met een planmatige en integrale aanpak werpt zijn vruchten af. We hebben nog een hele opgave - en het is een forse klus om tegelijkertijd Almelo bereikbaar te houden - maar we blijven trots op de resultaten.

Afgelopen jaar hebben we veel energie gestoken in een verbeterde strategie rondom onderhoud van het areaal. Hiermee kunnen we het beter in stand houden, waarbij kostenbeheersing een uitdaging blijft met de bestaande budgetten. We zien dat de opgave steeds complexer wordt o.a. op het gebied van integrale opgaven, duurzaamheid en participatie. Dit vraagt ten dele ook soms andere prestaties van onze objecten. We bereiken doelstellingen op het gebied van duurzaamheid, participatie of integraliteit, wat soms nadelig uitpakt qua kosten.

We zetten daarnaast de gestructureerde, wijkgerichte, aanpak van het klein onderhoud aan de verhardingen voort. Kleine onderhoudsopgaven worden wijk voor wijk verholpen. Klein onderhoud, dat zich richt op het wegwerken van plaatselijke schades, levert directe verbetering van de kwaliteit op en kan groot onderhoud uitstellen. Tegelijk worden planmatige werkzaamheden als aanpak boomwortelschade en bermonderhoud meegenomen.

We blijven het onderhoud, zowel klein als groot onderhoud, waar mogelijk combineren met een integrale opgave. Duurzaamheid, leefbaarheid en klimaat krijgen in de vorm van meer groen en blauw een meer prominente plek. Al zijn deze opgaven op het gebied van klimaat en duurzaamheid vaak groter dan de bestaande kaders van Almelo. Een gedegen, structurele aanpak en samenwerking met alle betrokkenen vraagt dan ook de volle aandacht. Recent zijn onder andere het project als de Van Rechteren Limpurgsingel, Nijreessingel en de volgende fase van de H. Roland Holstlaan uitgevoerd. In 2024 worden onder andere de Almeloseweg, maar ook meerdere minder omvangrijke projecten in de wijken, aangepakt voor onderhoud. Keuzes in de stedelijke ontwikkeling zijn van invloed op de uitvoeringsplanning, die hierdoor steeds dynamischer wordt. De verkeersveiligheid blijft een belangrijk en structureel aandachtspunt bij deze opgaven. Vooral bij wegen die het einde van hun levensduur hebben bereikt zijn kansen voor een integrale kwaliteitsverbetering.

Financiële consequenties in de begroting

Verharding	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	3.387	3.387	3.387	3.387
Exploitantiebegroting				
Kapitaallasten	-	147	294	440
Groot onderhoud	2.372	2.372	2.372	2.372
Klein onderhoud	905	905	905	905
Schoonhouden	623	623	623	623
Totaal	3.901	4.047	4.194	4.341

Bedragen x 1.000 euro

Civieltechnische kunstwerken en waterbouwkundige constructies

Areaal

Er zijn 452 civieltechnische kunstwerken (bruggen tunnels, oeverconstructies en kademuuren). Het gehele areaal kunstwerken en waterbouwkundige constructies is in 2020 onderworpen aan een inspectie en inventarisatie conform de daarvoor geldende richtlijn (NEN2767).

Beleidskaders

- [Nota Kapitaalgoederen 2021 - 2024](#)
- [Beleidsnota \(IBOR\) Integraal Beheer Openbare Ruimte \(2020\)](#)
- [Beleidsnota Integraal Verzorgend Onderhoud Plan \(2020\)](#)

Er is geen apart beleidskader voor het technisch beheer van civieltechnische kunstwerken. Veel van de kunstwerken maken deel uit van het wegennet, waardoor ook hier de wettelijke zorgplicht geldt. Om vast te stellen welk onderhoud minimaal nodig is, maakt Almelo gebruik van de landelijk gehanteerde normen voor conditiemetingen (NEN 2767-4 5). Voor de invulling van het beheer zijn beheerplannen opgesteld. Het huidige Meerjaren Onderhouds- en Investeringsplan loopt tot 2025 en geeft een doorkijk tot 2040. We stemmen af met de stedelijke ontwikkelingsplannen.

Kwaliteit

Vanaf 2015 wordt gewerkt aan de verbetering van het planmatig beheer van civieltechnische kunstwerken en waterbouwkundige constructies. Hierbij wordt een risicogestuurde aanpak gehanteerd, die in eerste instantie is gericht op de grote kunstwerken met bijbehorende grote risico's. Mede door die aanpak verkeren de kunstwerken in goede of uitstekende staat.

Speerpunten

We blijven inzetten op het planmatig onderhoud en beheersing van de objecten.

Voor 2024 staat de brug Schokland als omvangrijk object op de planning. Daarnaast richten we ons op het in stand houden of vervangen van meerdere minder omvangrijke objecten, zodat zij de verwachte prestaties kunnen blijven leveren.

Voor kunstwerken werken we met een cyclus van vijfjaarlijks inspecties, in 2025 is de eerstvolgende inspectie. De actuele inzichten bieden geen aanleiding om te veronderstellen dat de laatste inspecties een onvolledig beeld geven. Zorgpunt is wel de prijsstijgingen.

Financiële consequenties in de begroting

Civieltechnische kunstwerken	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	1.236	1.236	1.236	1.236
Exploitantiebegroting				
Kapitaallasten	-	43	86	130
Onderhoud	728	728	728	728
Totaal	728	771	815	858

Bedragen x 1.000 euro

Openbare verlichting

Areaal

De belangrijkste onderdelen van de openbare verlichting zijn de lichtmast, armatuur en de lamp. De gemeente Almelo kent in totaal 15.754 masten, 16.753 armaturen en 17.278 lampen.

Beleidskaders

- [Nota Kapitaalgoederen 2021 -2024](#)
- [Beleidsnota \(IBOR\) Integraal Beheer Openbare Ruimte\(2020\)](#)
- [Beleidsnota Integraal Verzorgend Onderhoud Plan \(2020\)](#)

Kwaliteit

De grootschalige overgang naar LED verlichting geeft de kwaliteit van het areaal een flinke impuls. We hebben nog een achterstand in de vervanging van de masten, die lopen we de komende jaren langzaam maar gestaag in.

Speerpunten

We zetten het ingezette beleid tot versnelde overgang op LED verlichting voort. Ruim 11.000 verouderde armaturen zijn al/worden in de periode 2020-2024 vervangen voor nieuwe duurzame LED armaturen. Daarnaast wordt ingezet op een planmatige aanpak van het onderhoud en de vervanging van lichtmasten.

Financiële consequenties in de begroting

Openbare verlichting	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	288	288	288	288
Exploitantiebegroting				
Kapitaallasten		12	25	37
Onderhoud	189	189	189	189
Totaal	189	201	214	226

Bedragen x 1.000 euro

Verkeersregelinstallaties (VRI)

Areaal

De gemeente Almelo heeft op dit moment 46 VRI's. Daarnaast bezit de gemeente Almelo een dynamisch busstation, acht Dynamische Route Informatie Panelen (DRIP's) en twee parkeerverwijssystemen (binnenstad en stadion).

Beleidskader

- [Nota Kapitaalgoederen 2021 -2024](#)
- [Beleidsnota \(IBOR\) Integraal Beheer Openbare Ruimte \(2015\)](#)

Kwaliteit

Ook in de komende jaren vervangen we een aantal van de verouderde VRI's en daarmee verbeteren we deze ook. Logischerwijs proberen we om vervanging zoveel mogelijk gelijk op te laten gaan met groot onderhoud wegen, zodat we de middelen zo efficiënt mogelijk inzetten.

Speerpunten

We werken samen met het bedrijfsleven, met als doel het gehele pakket VRI's, onderhoud en vervanging, als één dienst uit te besteden. Dit noemen we DAES. Aanvankelijk heeft dit extra tijd heeft gekost., maar die lopen we nu in. In 2024 willen de laatste grote inhaalslag plegen. In totaal staan er maar liefst 9 VRI's gepland om te vervangen, 7 solitair en 2 in combinatie met een ander project. Het betreffen de volgende kruispunten:

- a. K3001 Eilandbrug, Aalderinkssingel – Turfkade
- b. K3004 Wierdensestraat – Rohofstraat (combi met F35 aanleg)
- c. K3005 E. ten Catelaan – W. de Clercqstraat
- d. K3009 Violierstraat – Rietstraat
- e. K3011 Violierstraat – Bornsestraat
- f. K3018 Burg. Raveslootsingel – Nieuwstraat – Zuiderstraat
- g. K3039 Stins – Waltastate
- h. K3049 H. Roland Holstlaan – Kleine Bunder – Twentelaan (combi met project H. Roland Holstlaan)
- i. K3054 Stationstraat – Wierdensestraat – Burg. Raveslootsingel

Fase 1 van TINA-5 is uitgevoerd. TINA-5 is het platform waarin alle VRI's met elkaar informatie uitwisselen wat de doorstroming en afwikkeling van het verkeer verbetert. Het is ons gelukt om al 26 VRI's hierop aan te passen. Eind 2023/2024 zullen de resterende VRI's (ca. 16 stuks, 4 worden er geen i-VRI) nog worden voorzien van TINA-5. Het project TINA-5 wordt gesubsidieerd door zowel het Rijk als de provincie. Hierdoor hebben we de forse stijging van de kosten gelukkig grotendeels kunnen opvangen. De aanvankelijke achterstand lopen we

langzaam maar gestaag weer in. In 2024/2025 voeren we een laatste inhaalslag uit. Dan is naar verwachting eind 2025 het areaal aan VRI's in Almelo weer op orde. We verwerken de financiële gevolgen (afschaling investering) in de In de nieuwe NKG.

Financiële consequenties in de begroting

Verkeersregelinstallaties	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	756	756	756	756
Exploitatiebegroting				
Kapitaallasten	-	50	108	166
Onderhoud	322	322	322	322
Totaal	322	372	430	488

Bedragen x 1.000 euro

5.3.5 Taakveld openbaar groen en openlucht recreatie (groen)

Groen en bomen

Areaal

- 39.700 bomen
- 66 ha natuurlijke beplanting
- 20 ha culturele beplanting
- 314 ha gras
- 36 ha oppervlaktewater en waterlopen

Beleidskaders

- [Nota Kapitaalgoederen 2021 -2024](#)
- [Beleidsnota \(IBOR\) Integraal Beheer Openbare Ruimte \(2020\)](#)
- [Beleidsnota Integraal Verzorgend Onderhoud Plan \(2020\)](#)
- [Bomenstructuurplan gemeente Almelo 2008](#)
- [Bomenverordening 2011 gemeente Almelo](#)
- [Hondenbeleid 2009](#)

Kwaliteit

Inspecties laten zien dat voor 95% het groen de afgesproken kwaliteit laat zien. Circa 5 % moet binnen 5 jaar vervangen worden en er komen logischerwijs ieder jaar nieuwe plantvakken bij die vervangen moeten worden. Dit geeft echter ook goede mogelijkheden om de biodiversiteit te vergroten.

Het grootste deel van de bomen heeft een voldoende of goede conditie. Een relatief klein deel heeft een matige tot slechte conditie (6,5%). Bij de vervanging van bomen wordt expliciet gekeken naar de opbouw van ons huidige bomen bestand, rekening houdend met de diversiteit en het vergroten van de biodiversiteit. Omdat dit in absolute zin toch nog om ca. 3.000 bomen gaat, kunnen we tegelijkertijd in de (bio)diversiteit een mooie stap zetten.

Speerpunten

Voor het verzorgend onderhoud aan groen en bomen is het uitgangspunt kwaliteitsgestuurd beheer, op basis van het IBOR-plan. Een aantal omvormingen in Groeneveld staan gepland voor 2024. Bij het boomonderhoud wordt stapsgewijs ingezet op de omslag naar een meer planmatige aanpak, van reactief (en ad hoc) naar meer preventief (en planmatig). Daarnaast wordt ingezet op het vervangen van

versleten groen en bomen die het einde van de levensduur hebben bereikt. Ook hier levert een integrale aanpak zijn voordelen op.

Financiële consequenties in de begroting

Groen	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	1.145	1.145	1.145	1.145
Exploitatiebegroting				
Kapitaallasten	-	40	80	120
Onderhoud	2.406	2.406	2.406	2.406
Totaal	2.406	2.446	2.486	2.526

Bedragen x 1.000 euro

Speelvoorzieningen

Areaal

Het huidige areaal omvat 2090 speel- en sporttoestellen en ruim 27.000 m² aan speelondergronden.

Beleidskader

- [Beleidsnota \(IBOR\) Integraal Beheer Openbare Ruimte \(2020\)](#)
- [Beleidsnota Integraal Verzorgend Onderhoud Plan \(2020\)](#)
- [Plan van aanpak kwaliteitsslag speelvoorzieningen](#)
- [Speelruimtebeleid 2008-2018](#)
- [Visie op sport en bewegen 2020](#)

Speerpunten

De kwaliteitsslag van de speelvoorzieningen zit in een laatste fase, maar zal nog wel doorlopen in 2024. Dit loopt samen met de uitvoering van het plan "Sporten en bewegen in de openbare ruimte" om een beweegvriendelijke openbare ruimte te creëren (voor de ongeorganiseerde sporter). De uitvoering ligt op planning. Een motoriekroute is een mooi voorbeeld. In de komende periode onderzoeken hoe deze behoefte kan worden ingevuld.

De vervanging van speelplekken blijft de komende jaren doorgaan waarvoor jaarlijks een bedrag van 375.000 euro is begroot. Jaarlijks komen ruim 150 mailtjes binnen met wensen en verzoeken. Merendeels kunnen we deze inpassen bij de vervanging. Een mooie samenwerking met onze inwoners!

Financiële consequenties in de begroting

Speelvoorzieningen	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	415	415	415	415
Exploitatiebegroting				
Kapitaallasten	-	32	64	95
Onderhoud	99	99	99	99
Totaal	99	131	163	195

Bedragen x 1.000 euro

5.3.6 Taakveld riolering (blauw)

5.3.6 Taakveld riolering (blauw)

Areaal

Het gehele rioolstelsel en de watergangen met alle objecten en voorzieningen is een enorm kapitaalgoed. De gemeente Almelo is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van circa 470 km vrijverval riolering, 116 km drukriolering, 500 gemalen en pompunits en bijna 30.000 straatkolken.

Beleidskaders

- Programma Water en Riolering
- Beleidsnota (IBOR) Integraal Beheer Openbare Ruimte (2020)
- Beleidsnota Integraal Verzorgend Onderhoud Plan (2020)

Kwaliteit

De gemengde riolen worden langzamerhand vervangen door gescheiden systemen voor vuilwater en hemelwater. Binnen de integrale opgave in de openbare ruimte is aandacht voor een klimaatrobuuste inrichting, waarbij hemelwater wordt afgekoppeld. We blijven hier mooie stappen zetten. Momenteel worden de data van riolering geactualiseerd en zijn er nieuwe putfoto en video inspecties uitgevoerd.

De operationele inspectie-, reparatie- en vervangingsplanning wordt op basis van de nieuwe data geactualiseerd en integraal afgestemd. Op basis van de leeftijd van riolen én vertaling van het kwaliteitsbeeld worden deze omgezet naar maatregelen voor reiniging, reparatie of vervanging.

Speerpunten

In de opgave van riool wordt op gebiedsniveau gekeken en worden de maatregelen integraal afgestemd met andere disciplines, om zoveel mogelijk werk met werk te kunnen maken. Speerpunten voor de opgaven is het in stand houden van het inzamelen en transport van afvalwater en het voorkomen van wateroverlast. Een klimaatrobuuste en duurzame inrichting is een blijvend speerpunt.

Financiële consequenties in de begroting

Riolering	2024	2025	2026	2027
Investering verbetermaatregelen	1.527	1.527	1.527	1.527
Exploitatiebegroting				
Kapitaallasten	120	179	239	297
Levensduurverlengende maatregelen	6.396	5.973	5.872	4.927
Onderhoud	1.533	1.533	1.533	1.533
Totaal	8.049	7.685	7.643	6.758

Bedragen x 1.000 euro

5.3.7 Taakveld havens

Areaal

Almelo beschikt over vier insteekhavens en twee langshavens (Buitenhaven en XL park) welke voor diverse economische doeleinden gebruikt worden. De totale lengte van de kade- en oeverconstructies in deze havens bedraagt bijna 4 km. In 2021 is de 2e insteekhaven gedeeltelijk gedempt om in te spelen op behoeften van de aanwezige bedrijven.

Beleidskader

- [Havenvisie](#)
- [Samenwerkingsovereenkomst Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente](#)

Kwaliteit

Vanwege de ontwikkelingen rondom het Twentekanaal (verruiming Va) sluiten niet alle havenassets meer aan op het beoogde gebruik. Met het geïnitieerde project 'opwaardering havens Va' wordt een deel van de assets weer functioneel op orde gebracht waarmee gelijktijdig een inhaalslag t.a.v. de kwaliteit wordt gerealiseerd. Voor de overige havenonderdelen is de kwaliteit redelijk. In het bedrijfsplan van het gemeenschappelijk havenbedrijf zijn acties opgenomen om de kwaliteit gezamenlijk verder te verbeteren, zoals aanleg van walstroomvoorzieningen of voorzieningen voor drenkelingen.

In 2023 is het Twente kanaal inclusief de zijtak naar Almelo geschikt gemaakt voor grotere schepen, de Klasse Va schepen. Ook de havens op het XL Park en de Buitenhaven zijn op deze schepen aangepast. Voor de overige havenassets zijn er geen grote instandhoudingsopgaven. .

Speerpunten

Uitvoering van de Meerjaren Onderhoud- en Investeringsplanning, dit geeft zicht op de onderhouds - en investeringsagenda tot 2040. Binnen het gemeenschappelijk havenbedrijf wordt onderzoek gedaan naar verdere digitalisering van de havengelden. Ook het administratief stroomlijnen van de verschillende havengebieden van de betrokken gemeenten krijgt de komende jaren zijn beslag. Samen met o.a. provincie en Rijkswaterstaat bereiden we ons voor op vaker voorkomende perioden van droogten. Een verder thema dat speelt is de geschiktheid van de insteekhavens voor klasse Va schepen. Deze haveninfrastructuur is veelal (nog) niet toereikend voor de grotere schepen. Nader onderzoek vindt plaats.

Financiële consequenties in de begroting

Havens	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	53	53	53	53
Exploitatiebegroting				
Kapitaallasten	-	2	4	6
Groot onderhoud	-	-	-	-
Klein onderhoud	18	18	18	18
Schoonhouden	-	-	-	-
Totaal	18	20	22	24

Bedragen x 1.000 euro

5.3.8 Taakveld gebouwen (rood)

Areaal

113 vastgoedobjecten waarvan 89 algemeen en 24 sport gerelateerd.

Beleidskader

De nota Vastgoedbeleid vormt de basis van de wijze waarop we het vastgoed beheren. Binnen deze kaders is bepaald dat de onderhoudsuitgangspunten sober en doelmatig zijn voor de gehele vastgoedportefeuille. Het doel is om deze onderhoudsuitgangspunten te vertalen naar conditiescores uit de landelijke normen uit de NEN2767. Het jaar 2024 gebruiken we voor het realiseren van een technische nulmeting van de panden die horen tot de kernportefeuille. We proberen dit binnen de begroting te dekken.

Speerpunten

Beheer en onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen behoort tot de (dagelijkse) kerntaken van de gemeente. Daarom vinden we het noodzakelijk om naast het scherper definiëren van het onderhoudsniveau ook per object (strategie) vast te leggen welke maatregelen nodig zijn om de klimaatdoelstellingen te behalen (CO2 neutraal voor 2050). Deze doelstellingen nemen we in de keuzes en uitvoering van het planmatig

onderhoud. In 2023 en 2024 voorzien we de panden uit de kernportefeuille van een energielabel en een verduurzamingsadvies.

Het komende halfjaar werken we verder aan de professionalisering van het beheer van het vastgoed. Ook ontwikkelen we sturingsdashboards om een adequate sturing van opgaven te maken van de panden in de kernportefeuille. We proberen dit binnen de begroting te dekken.

Financiële consequenties in de begroting

Vastgoed	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvestering	1.950	2.100	2.100	2.100
Exploitantiebegroting				
Kapitaallast	-	142	284	426
Groot onderhoud	650	650	650	650
Klein onderhoud	1.176	1.176	1.176	1.176
Schoonhouden	-	-	-	-
Totaal	1.826	1.968	2.110	2.252

Bedragen x 1.000 euro

5.4 Financiering

5.4.1 Samenvatting

- In onze rentevisie gaan wij ervan uit dat zowel de geld- als de kapitaalmarktrentes zullen stijgen.
- Het renteresultaat op het taakveld 0.5 Treasury bedraagt 1,1 miljoen euro.
- Er ontstaat de komende jaren een financieringsbehoefte.

5.4.2 Beleid financiering

[Treasurystatuut](#)

[Handleiding Treasury](#)

[Beleidsregels publieke taak leningen en garanties](#)

[Nota activabeleid 2022](#)

De doelstellingen van het treasurybeleid van de gemeente zijn:

- Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden met als doel het uitvoeren van de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting;
- Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van het gemeentelijke vermogen en de financiële resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de wet Fido, aanvullende regelgeving en de voorschriften die in dit statuut zijn opgenomen;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

-

5.4.3 Rente

Renteontwikkelingen/-visie

Om onderbouwde financieringsbeslissingen te kunnen nemen, is het belangrijk om een inschatting te maken van toekomstige renteontwikkelingen. De ontwikkeling van de korte rente is vooral afhankelijk van de inflatie. De hoogte van de lange rente wordt vooral bepaald door de economische groei.

De economie is nog steeds niet volledig hersteld van de coronacrisis. Dit gaat gepaard met een hoge inflatie. Dit wordt nog eens versterkt door de oorlog in Oekraïne. De inflatie zorgt voor een opwaartse druk op de marktrentes. In de afgelopen maanden zagen we dan ook een stijging van de rentes op zowel de geld- als de kapitaalmarkten. De rente op 10-jaarsstaatsleningen, laat sinds 2022 een stijgende trend zien van een negatieve rente naar 3,05% bij het opstellen van de begroting (18-9-2023). Ook de geldmarktrente laat een stijging zien. De 3-maands Euribor rente (rente waartegen banken elkaar onderling geld uitlenen) bedraagt op dit moment 3,88%, ten opzicht van 2,16 % op 2 januari van dit jaar.

De inflatie binnen de Europese Unie is nog steeds hardnekkig hoog. Om deze te beteugelen heeft de ECB in 2023 de rente meerdere malen verhoogd. Voor het laatst op 14 september 2023, waardoor deze nu op 4,0% staat. Dit is het hoogste niveau in 22 jaar. In een persconferentie benadrukte president Christine Lagarde meerdere keren dat de beleidsrente nu hoog genoeg moet zijn om de inflatie in de eurozone te kunnen beteugelen. De verwachting is dan ook dat de ECB de rente niet verder zal verhogen. Dit hangt echter sterk samen met hoe de inflatie zich de komende tijd zal ontwikkelen.

Gelet op bovenstaande ontwikkelingen houden wij voorzichtigheidshalve rekening met een lichte stijging van de rente vanaf 2024 en verder.

Rente toerekening en renteresultaat

In het onderstaand schema wordt uiteengezet hoe de rentetoerekening in de begroting 2024 plaatsvindt. Eerst wordt het saldo van de daadwerkelijke rentelasten en rentebaten bepaald. Vervolgens wordt de specifieke rente toerekening daarop in mindering gebracht. Het deel dat over blijft wordt toegerekend aan de diverse taakvelden in de begroting. Dit gebeurt via de rente-omslag. De rente die niet aan de taakvelden wordt toegerekend staat als renteresultaat op het taakveld 0.5 Treasury.

Rente toerekening	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Externe rentelasten	3.015	2.745	2.498
Externe rentebaten	-592	-323	-283
Saldo rentelasten en rentebaten	2.423	2.422	2.215
Toerekening aan grondexploitaties	-753	-934	-352
Toerekening aan projectfinanciering	-503	-615	-576
Toerekening rente over eigen vermogen	0	0	0
Toerekening rente over voorzieningen	0	0	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente	1.167	873	1.287
Toegerekende rente volgens begrote renteomslag	1.814	1.961	2.416
Correctie rente-omslag	-647	0	0
Renteresultaat op taakveld 0.5 Treasury	0	1.088	1.129

Bedragen x 1.000 euro

5.4.4 Financiering

Financieringspositie

Financiering is het aantrekken van benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. De financieringsbehoefte wordt daarbij bepaald door diverse factoren, zoals het investeringsniveau en -tempo, de baten en lasten van de grondexploitaties, en mutaties in de leningenportefeuille. Zodra de financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en opgenomen geldleningen) lager zijn dan het totaal van de boekwaarde van de investeringen, dan is dit een signaal dat de gemeente een langlopende geldlening moet gaan aantrekken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5 procent van het begrotingstotaal. Voor 2024 is dat 8,5% van 355,0 miljoen euro, zijnde 30,2 miljoen euro.

Renterisiconorm

Voor de renterisico's op de lange termijn wordt gekeken naar de jaarlijks verplichte aflossingen van langlopende leningen. Dit mag in totaal niet meer dan 20 procent zijn van de totale begroting. Dat betekent voor Almelo dat op een begroting van 355,0 miljoen euro deze maximaal uit 71,0 miljoen euro aan aflossingen mag bestaan op langlopende leningen. Onderstaande tabel laat zien dat de gemeente Almelo ruimschoots aan de renterisiconorm voldoet.

Financieringspositie	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Geïnvesteed kapitaal</i>					
Boekwaarde geactiveerde investeringen	259.206	295.211	305.864	311.916	315.789
Boekwaarde geactiveerde investeringen	259.206	295.211	305.864	311.916	315.789
<i>Beschikbare financieringsmiddelen</i>					
Opgenomen langlopende geldleningen	182.109	163.928	146.446	130.411	114.323
Eigen financieringsmiddelen	94.273	98.692	102.821	86.790	71.147
Voorzieningen	17.459	15.713	13.968	11.692	9.947
Totaal financieringsmiddelen	293.841	278.333	263.235	228.893	195.417
Financieringspositie (-/- = overschot)	-34.635	16.878	42.629	83.023	120.372

Bedragen x 1.000 euro

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt ontstaat er in de komende jaren een financieringsbehoefte. De boekwaarde van de geactiveerde investeringen neemt toe, terwijl op de bestaande leningportefeuille wordt afgelost.

Kasgeldlimiet	Werkelijk 2022	Begroting 2024
<i>Berekening kasgeldlimiet</i>		
Begrotingstotaal	308.181	355.024
Percentage regeling	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet	26.195	30.177
<i>Berekening ruimte onder kasgeldlimiet</i>		
Vlottende schuld	350	11.826
Vlottende middelen	47.069	19.312
Totaal netto vlottende schuld	-46.719	-7.486
Ruimte onder kasgeldlimiet	72.914	37.663

Bedragen x 1.000 euro

Renterisiconorm	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Begrotingstotaal	308.181	333.983	355.024	360.512	346.978	347.087
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	61.636	66.797	71.005	72.102	69.396	69.417
<i>Berekening ruimte onder renterisiconorm</i>						
Renteherzieningen	-	-	-	-	-	-
Aflossingen	24.857	8.913	18.182	17.482	16.035	16.088
Renterisico	24.857	8.913	18.182	17.482	16.035	16.088
Ruimte onder renterisiconorm	36.779	57.884	52.823	54.620	53.361	53.329

Bedragen x 1.000 euro

5.5 Bedrijfsvoering

5.5.1 Samenvatting

- In 2024 wordt extra aandacht besteed aan stadsontwikkeling, de doorontwikkeling van de eenheid Uitvoering sociaal en de bedrijfsvoeringsfuncties.
- Bewustzijn op het gebied van privacy en informatiebeveiliging zal een continu proces blijven.
- We creëren een toekomstbestendig werkomgeving die het samen en integraal werken aan de maatschappelijke opgaven in de stad, nog beter faciliteert.

5.5.2 Beleid bedrijfsvoering

- [Nota activabeleid 2022](#)
- [Privacybeleid gemeente Almelo 2018-2021](#)
- [Strategisch informatiebeveiligingsbeleid 2021-2026](#)

5.5.3 Organisatieontwikkeling

Stand van zaken Organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling die een paar jaar geleden is ingezet met de sturingsfilosofie van lijn-, programma- en wijksturing resulteert in een ander samenspel met de stad. Er is sprake van een andere manier van werken, waarbij het samenspel met de stad nadrukkelijk(er) wordt gezocht. De organisatie is wendbaarder en kan makkelijker inspelen op veranderingen en/of nieuwe uitdagingen. De gemeentelijke organisatie blijft echter genoodzaakt om mee te bewegen met de dynamische omgeving waarin zij zich bevindt. De gemeente Almelo is permanent in ontwikkeling. In een organisatieontwerp behoort dan ook continu te worden geïntervenieerd om de organisatie toekomstbestendig te laten zijn (en blijven). De brede organisatieontwikkeling markeert daarmee geen eindpunt.

Eenheid Stedelijke Ontwikkeling

De ambities op het gebied van stedelijke ontwikkeling en leefbare wijken en dorpen vragen om een gemeentelijke organisatie die haar kennis en ervaring gericht inzet om deze ambities waar te maken, alsook om integrale sturing en samenwerking op stadsontwikkeling. Het vereist structurele inzet van (meer) ambtelijke capaciteit en vraagt om bundeling van expertise op het gebied van stedelijke ontwikkeling. Dit is organisatorisch gepositioneerd binnen de (nieuwe) eenheid Stedelijke Ontwikkeling. In deze organisatie-eenheid wordt samen met onze private en publieke partners vorm gegeven aan de Almelose leefomgeving. Met de oprichting van de (nieuwe) eenheid Stedelijke Ontwikkeling is de organisatiestructuur ondersteunend geworden aan de Almelose ambities.

Doorontwikkeling eenheid Uitvoering Sociaal

Met inachtneming van de benodigde flexibiliteit en wendbaarheid binnen het dynamische werkveld van het sociaal domein, is een nieuwe basis gelegd voor de (door)ontwikkeling van de eenheid Uitvoering Sociaal. Met de nieuwe inrichting van de organisatie-eenheid, ontstaat een beter behapbare span of control per team. Hierdoor kan meer aandacht uitgaan naar de (ontwikkeling van) medewerkers. Een belangrijk aandachtspunt in de doorontwikkeling is het laten aansluiten van dit organisatieonderdeel, alsmede de (werk)processen en werkwijzen, bij de rest van de gemeentelijke organisatie. De herinrichting van de eenheid Uitvoering Sociaal resulteert in een solide basis voor een verdere (door)ontwikkeling van het sociaal domein voor nu en in de toekomst.

Bedrijfsvoeringsfuncties

Als gevolg van de ontwikkelingen in de organisatie breidt de gemeentelijke organisatie verder uit. De groei van de organisatie brengt met zich dat ook een investering in de bedrijfsvoeringsfuncties noodzakelijk is. Dit is de laatste jaren een achtergebleven component. Het gaat om werkzaamheden die ondersteunend zijn aan de taken die de gemeentelijke organisatie uitvoert, bijvoorbeeld op het gebied van Human Resource Management, financiën of ICT. De formatieve gevolgen die de ontwikkelingen in de organisatie hebben voor de bedrijfsvoeringsfuncties worden in 2024 onderzocht en in kaart gebracht.

5.5.4 Bezuinigingstaakstellingen

In de tabel staat de nog openstaande taakstelling in de periode 2024 t/m 2027, met daaronder een korte toelichting.

Herkomst	Taakstelling/maatregel	2024	2025	2026	2027
Reorganisatie	Uitbreiding functieboek i.v.m. vaste verplichtingen	442	884	884	884
TOTALE BEZUINIGINGSOPGAVE		442	884	884	884

Bedragen x 1.000 euro

Uitbreiding functieboek i.v.m. vaste verplichtingen

De taakstelling uitbreiding functieboek in verband met vaste verplichtingen verwachten we op termijn structureel in te vullen door besparingen binnen de personeelsbegroting en het efficiënter maken van onze bedrijfsvoering. Wij zoeken daarbij naar besparingsmogelijkheden binnen de totale personeels- en bedrijfsvoeringsbegroting. Met name het verbeteren van de processen in het brede sociale domein kan naar verwachting een bijdrage leveren aan de invulling van deze taakstellingen. Het was echter niet mogelijk om de besparingen op korte termijn in te vullen. Het besparingsverlies in 2024 zal 50% zijn. Dit besparingsverlies wordt ten laste van het begrotingssaldo gebracht.

5.5.5 Ombuigingen

Onderstaande ombuigingen worden vanaf 2023 gerealiseerd binnen het totaal van de bedrijfsvoeringsbegroting.

Herkomst	Ombuigingen	2024	2025	2026	2027
B2023	Datagedreven werken	2.472	2.372	1.930	1.620
B2023	Datagedreven werken	-2.472	-2.372	-1.930	-1.620
TOTAAL		0	0	0	0

Bedragen x 1.000 euro

toelichting:

Datagedreven werken

Wij streven naar een verdere professionalisering van onze organisatie. Datagedreven werken hoort daarbij en heeft veel voordelen. Zoals het kunnen nemen van gefundeerde beslissingen op basis van actuele informatie, efficiëntere procedures, en de inzet van slimme innovatieve toepassingen met als gevolg kostenbesparingen. Voor inwoners en bedrijven betekent dit een optimalisering van de dienstverlening door slimme producten, actuele en betrouwbare informatie, en klantvriendelijke snelle procedures. Om meer datagedreven te gaan werken is het nodig dat de randvoorwaarden voor datagedreven werken, namelijk procesmanagement, informatiemanagement en gegevensmanagement op orde worden gebracht en worden geborgd. De benodigde stappen hiertoe zetten we in de komende jaren. De financiële investeringen die dit vergt worden gedekt vanuit een besparing op de ambtelijke organisatie en de middelen in het gemeentefonds voor de versterking van de gemeentelijke dienstverlening. Uiteindelijk verdienen deze investeringen zichzelf terug, doordat processen worden verbeterd, efficiencywinst wordt behaald en de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd.

5.5.6 Personeel

Personele formatie en bezetting in fte

In onderstaande tabel worden formatie en bezetting meerjarig in beeld gebracht met als peildatum 1 juli. De stijging in formatie van 802 (peildatum 1-7-2022) naar 881 fte (peildatum 1-7-2023) komt door onderstaande mutaties:

- 20 fte personele uitbreiding afkomstig uit de Programmabegroting 2023;
- 38 fte oprichting eenheid Stedelijke Ontwikkeling;
- 16 fte (door)ontwikkeling van de Adviespool (personele inzet programma's);
- 5 fte formalisatie formatieve knelpunten eenheid Uitvoering Sociaal.

Externe inhuur en flexibele schil

De externe inhuur bedraagt in Almelo 12 procent van de totale bezetting in FTE (medio 2023). Hiermee worden piekmomenten in het werkaanbod opgevangen en wordt tijdelijk in noodzakelijk geachte specialistische kennis voorzien. Voor de externe inhuur van personeel is het financieel kader uit de begroting leidend. De uitgaven voor vaste- en ingehuurde medewerkers dienen binnen het vastgestelde budget te blijven. Daarvoor zijn regisserende en registrerende taken voor inhuur verder aangescherpt. De grote politieke ambities vragen om structurele inzet van veel ambtelijke capaciteit om deze waar te maken. Er wordt naar gestreefd om externe inhuur waar dat kan te vervangen door vaste eigen medewerkers, maar daarbij worden wij als werkgever geconfronteerd met een zeer krappe arbeidsmarkt. In deze dynamische tijden van extreme krapte op de arbeidsmarkt, blijft de permanente invulling van openstaande vacature ruimte een grote uitdaging.

Peildatum	Formatie in FTE	Bezetting in FTE	Inhuur in FTE	Bezetting totaal in FTE	% inhuur t.o.v. totaal bezetting
1-7-2014	601	641	57	698	8%
1-7-2015	618	615	86	701	12%
1-7-2016	611	588	105	693	15%
1-7-2017	609	587	84	671	13%
1-7-2018	627	596	55	651	8%
1-7-2019	668	652	77	729	11%
1-7-2020	675	655	81	736	11%
1-7-2021	692	660	98	758	13%
1-7-2022	802	730	92	822	11%
1-7-2023	881	804	113	917	12%

5.5.7 Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is de verzamelnaam voor processen die ingericht worden om de betrouwbaarheid van organisatieprocessen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen al dan niet opzettelijk onheil. Het begrip 'informatiebeveiliging' heeft betrekking op:

- beschikbaarheid / continuïteit: het zorg dragen voor het beschikbaar zijn van informatie en informatie verwerkende bedrijfsmiddelen op de juiste tijd en plaats voor de gebruikers;
- exclusiviteit / vertrouwelijkheid: het beschermen van informatie tegen kennisname en mutatie door onbevoegden. Informatie is alleen toegankelijk voor degenen die hiertoe geautoriseerd zijn;
- integriteit / betrouwbaarheid: het waarborgen van de correctheid, volledigheid, tijdigheid en controleerbaarheid van informatie en informatieverwerking.

Beleid organisatie

De organisatie is zelf verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren en handhaven van het beleid. Hierbij geldt:

- Er is wetgeving waar altijd aan voldaan moet worden, zoals niet uitputtend: Algemene verordening gegevensbescherming (Avg), Basisregistratie Personen (BRP), Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Paspoortuitvoeringsregeling Nederland 2011 (PUN), maar ook de Archiefwet.
- Er is een gemeenschappelijk normenkader als basis: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).
- De organisatie stelt dit normenkader vast, waarbij er ruimte is voor afweging en prioritering op basis van het 'pas toe of leg uit' principe.

De verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging ligt bij het (lijn)-management, met het college van B&W als eindverantwoordelijke. Informatiebeveiliging is een continu verbeterproces. 'Plan, do, check en act' vormen samen het management systeem van informatiebeveiliging.

Bij informatiebeveiliging zijn 3 pijlers van belang:

1. Mensen
2. Processen
3. Techniek

Techniek is van groot belang, maar wanneer de mensen niet weten hoe zij dienen te handelen loopt de organisatie alsnog grote risico's. Dus hameren we op kennis, houding en gedrag in bewustwordingsprogramma's om zo de juiste cultuur te krijgen binnen de organisatie. Processen zijn nodig voor het gecontroleerd afhandelen van bijvoorbeeld wijzigingen en beveiligingsincidenten.

Er zijn drie soorten Informatiebeveiligingsmaatregelen:

1. Preventie, dit zijn maatregelen om te voorkomen dat er dingen fout gaan. Dit zijn bijvoorbeeld implementatie van een spamfilter, een virusscanner, een firewall, maar ook een campagne om medewerkers bewust te maken van hun rol bij informatiebeveiliging.
2. Detectie. 100% veiligheid bestaat niet; er is altijd een kans dat er iets gebeurt. Daarom zijn er ook maatregelen nodig om een beveiligingsincident te ontdekken. Dit kunnen technische maatregelen zijn, die vreemd gedrag detecteren, maar ook campagnes om medewerkers bewust maken dat zij incidenten moeten melden.
3. Reactie. Als een incident is gedetecteerd moet er worden gereageerd om te voorkomen dat het groter wordt en te zorgen dat het wordt gestopt, en dat datalekken op tijd en juist worden gemeld. Dit zijn veelal procesmatige maatregelen. Er zal dan ook moeten worden gekeken of nog maatregelen nodig zijn om herhaling te voorkomen.

Actuele ontwikkelingen

Er zijn belangrijke stappen gezet om de informatiebeveiliging te versterken en te verbeteren.

- Implementatie en uitvoering van een Informatiebeveiliging (IB) verbeterplan, gericht op het versterken van de beveiligingsmaatregelen en procedures.
- Vaststelling van tactisch beleid voor informatiebeveiliging, dat richtlijnen en richting biedt voor het waarborgen van de vertrouwelijkheid en integriteit van informatie.
- Opweg naar een succesvolle uitvoering van Security Information and Event Management (SIEM) SOC, waarmee verdacht gedrag en mogelijke beveiligingsincidenten worden gemonitord en geanalyseerd.
- Toevoeging van 1 Fte Information Security Officer (ISO), wat heeft geleid tot een versterking van de capaciteit en expertise op het gebied van informatiebeveiliging.

Knelpunten en tekortkomingen op het gebied van informatiebeveiliging:

Informatiebeveiliging vraagt om continu monitoren en bijsturen. De gemeente zal blijvend worden geconfronteerd met uitdagingen die onze aandacht vereisen. De huidige uitdagingen hebben betrekking op verschillende aspecten en vragen om actie:

- Niet volledig voldoen aan gestelde normenkaders, wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging.
- Onvoldoende duidelijkheid over eigenaarschap en verantwoordelijkheden bij informatiebeveiliging
- Onvoldoende actueel en adequaat beleid voor de classificatie van data (Governance).
- Ad-hoc en informele processen voor informatiebeveiliging.
- Lage bezetting en krappe financiële middelen op het gebied van informatiebeveiliging.

Het niet of onvoldoende oppakken van deze uitdagingen vormt een potentieel risico voor bescherming van gevoelige gegevens.

Focusgebieden 2024: erkennen en integreren van informatiebeveiliging

Met onderstaande maatregelen streven we naar een verbetering van de beveiliging van gegevens en informatiesystemen en naar de naleving van normenkaders en wet- en regelgeving. Het doel is om een solide basis voor informatiebeveiliging te creëren die de gehele gemeente omarmt.

- Creëren van duidelijke richting, prioriteit en verantwoordelijkheid om een solide basis voor informatiebeveiliging te waarborgen.
- Implementatie van een Information Security Management System (ISMS) om gestructureerd en systematisch om te gaan met informatiebeveiliging.
- Het continu bevorderen van een cultuur van informatiebeveiliging en bewustwording onder medewerkers om het belang van beveiliging te benadrukken en juist gedrag te bevorderen.
- Integreren van informatiebeveiliging binnen de gemeente als een integraal onderdeel van alle processen en activiteiten. Van strategisch tot operationeel niveau.

Naast het aanpakken van de eerder genoemde knelpunten en het implementeren van maatregelen, houden we ook rekening met de nieuwe wetgeving en normenkaders op het gebied van informatiebeveiliging, zoals de NIS2 (Network and Information Security Directive 2) en de BIO 2.0 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). De NIS2 is een wetgeving die onder andere specifieke eisen stelt aan de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen.

5.5.8 Privacy

Op het gebied van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en privacy zijn er diverse ontwikkelingen gaande. De belangrijkste ontwikkelingen voor 2024 worden hieronder toegelicht.

Verbeterplannen

In de tweede helft van 2023 is het privacybeleid geactualiseerd. In 2024 zal worden gekeken op welke gebieden we nog niet voldoen aan het geactualiseerde beleid. Dit leidt mogelijk tot verbetervoorstellen die planmatig worden opgepakt.

In 2023 zijn naar aanleiding van een externe audit Wet politiegegevens (Wpg) een aantal verbeteringen doorgevoerd. Deze verbeteringen richtten zich vooral op de zogenaamde opzet van de normen binnen de Wpg. In 2024 ligt de nadruk op het bestaan van deze normen.

Verstevigen basis

In 2023 is gestart met het verstevigen van de basis op het gebied van privacy. Dit zal een vervolg krijgen in 2024. Hierbij valt te denken aan volledig en actueel verwerkingsregister, een inhaalslag bij de Data Protection Impact Assessments (DPIA's) en het actualiseren van procedures en werkinstructies. De borging van de verstevigde basis wordt gemonitord en getoetst in rapportages en toezichtplannen.

Bewustwording

In 2024 zal aandacht besteed worden aan het verhogen van de bewustwording op het gebied van privacy. In het verleden was deze bewustwording ad hoc georganiseerd. We streven in 2024 naar continuïteit in de bewustwording door blijvend algemene en specifieke bewustwordingscampagnes aan te bieden aan de gemeentelijke organisatie.

5.5.9 Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

De Gemeentewet is gewijzigd. Ingaande 1 januari 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. Dat betekent dat het college over het verslagjaar 2023 expliciet zelf verantwoording aflegt over de financieel rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening opgenomen lasten, baten en balansmutaties op basis van onze geldende wet- en regelgeving. De accountant beoordeelt de getrouwheid ervan. De jaarrekening voor het verslagjaar 2023 wordt in kalenderjaar 2024 vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders, zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hanteren in de administratieve organisatie een beheerinstrumentarium op diverse processen. Jaarlijks controleren we, door een interne controle uit te voeren, of we ons beheerinstrumentarium nog adequaat op orde hebben. De bevindingen daarvan leggen we vast in een rapportage. Gelet op gemaakte afspraken hierover tussen college en raad stellen we een rechtmatigheidsverantwoording op. Deze wordt opgenomen in de jaarrekening en details komen te staan in de paragraaf bedrijfsvoering.

Om voorgaande te realiseren is het wel noodzakelijk enkele kaders opnieuw op te stellen of aan te passen. Uiterlijk eind januari 2024 willen we dit op orde hebben. De raad heeft dan het normenkader vastgesteld. Ook is het nodig dat de nieuwe financiële verordening vastgesteld is. Verder zal de raad in overleg met het college de verantwoordingsgrens (tussen 0% en 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves) voor

het rapporteren van zowel fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk, bepaald hebben en is ook de rapporteringsgrens vastgesteld. De rapporteringsgrens is een afspraak, zoals de raad ook maakte met de externe accountant. Hierbij spreken raad en college af dat alle bevindingen die boven deze rapporteringsgrens vallen in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen. Ook bewuste afwijkingen van wet- en regelgeving door bijzondere omstandigheden of afwijkingen die niet meer te herstellen zijn kunnen opgenomen worden. De verantwoordingsgrens betekent dat rechtmatigheidsfouten of onduidelijkheden afzonderlijk, pas in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen en toegelicht, wanneer zij boven het door de raad vastgestelde percentage komen.

In de paragraaf bedrijfsvoering zal gerapporteerd worden over de uitkomsten van de interne controle. Inhoudelijk kan hierbij gedacht worden aan de beheersmaatregelen die worden getroffen om in de toekomst tekortkomingen in de rechtmatigheid (fouten of onduidelijkheden in processen) te voorkomen. Ook bevindingen kunnen opgenomen worden die onder de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording blijven, maar wel relevant zijn om de raad over te informeren.

5.5.10 Strategische huisvesting

Werkplekconcept 2.0/hybride werken

In 2023 is het nieuwe werkplekconcept doorgevoerd binnen gemeente Almelo. Het bedrijfsrestaurant is aangepast naar een multifunctionele ruimte waarin mensen elkaar de hele dag ontmoeten, samenwerken en verblijven. Hiervoor zijn verschillende type vergaderruimtes gecreëerd (scrum, projectruimte, vergaderruimte). De centrale ruimte is functioneel ingericht waardoor het informele karakter goed tot uiting komt, maar ook privacy gevoelige gesprekken kunnen worden gevoerd.

Gelijktijdig is het cateringsconcept hierop aangepast. Er is afscheid genomen van de cateraar (Visschedijk) en er is een overeenkomst aangegaan met de catering vanuit Ontplooi. Dit is zeer succesvol geïmplementeerd. De medewerkers van Ontplooi geven een goede invulling aan hospitality, kwaliteit van dienstverlening en kwaliteit van de cateringproducten. De waardering voor medewerkers Ontplooi is groot binnen de hele organisatie.

De werkomgeving (de Toren) is in mei/juni aangepast volgens het nieuwe vlekkenplan. De verhuizing is voorspoedig verlopen. De indeling is per eenheid doorgevoerd waardoor integraal samenwerken binnen eenheden nog meer wordt gestimuleerd. Integrale samenwerking met andere eenheden vindt plaats in multifunctionele ruimte op de derde etage.

Huisvesting Dagelijks beheer/nieuwe werf

In februari 2022 heeft de raad ingestemd met het voorbereidingskrediet voor nieuwbouw huisvesting Dagelijks beheer (nieuwe werf). Daarmee is dit strategisch huisvestingsspoor omgezet naar een regulier uitvoeringsproject. In Q2 van 2022 is gestart met milieuonderzoeken, asbestonderzoek, Flora en faunaonderzoeken en toetsing aan stikstofrichtlijnen. Parallel hieraan is het concept programma van eisen opgesteld. Het programma van eisen is met de gebruikers afgestemd en er hebben referentiebezoeken plaats gevonden bij andere gemeenten in Overijssel. Dit heeft geleid tot een bijstelling van het programma van eisen. Dit is gevisualiseerd en met de betrokken werkgroepen besproken. Op basis het concept programma van eisen heeft in Q4 een financiële doorrekening plaats gevonden. Dit vereist geen bijsturing van het beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet.

De impact van het programma van eisen is ook besproken met Twente Milieu. De huisvesting van Twente Milieu voldoet niet meer aan de huidige eisen ten aanzien van arbo en duurzaamheid. Daarmee liggen er mogelijkheden om de huisvesting te combineren met de bestaande nieuwbouw en het gehele terrein herin te richten. Hiermee kan een efficiëncyslag worden doorgevoerd en een oplossing worden gevonden voor de mobiliteitsproblematiek bij het wegbrengen van afval.

Naar aanleiding van deze afstemming heeft Twente Milieu de nadrukkelijke wens uitgesproken om mee te liften met de nieuwbouw en is bereid om een langdurig huurcontract aan te gaan. In Q1/Q2 2023 zijn de

wensen van Twente Milieu voor huisvesting en herinrichting van de milieustraat in relatie tot circulariteit in beeld gebracht alsook de financiële consequenties. Het programma van eisen voor zowel Dagelijks beheer als Twente Milieu is conceptueel klaar. Na de definitieve afronding van dit onderzoek wordt dit programma als mede de financiële afweging ter besluitvorming voorgelegd aan het college van B&W.

Na goedkeuring zal gestart worden met de aanbesteding voor realisatie van de nieuwe werf eind 2023/ begin 2024. De start van de bouw van de nieuwe werf zal dan waarschijnlijk najaar 2024 plaats vinden. Dat betekent dat oplevering in 2026 zal plaatsvinden.

Wijkaccommodaties

In 2022 is een onderzoek uitgevoerd naar de wijkaccommodaties. De wijkaccommodaties heeft binnen de wijken een belangrijke rol voor inwonersinitiatieven en voor ketenpartners die hun dienstverlening op deze wijze dichtbij de inwoners kunnen uitvoeren. In het onderzoek is gekeken hoe het beheer en de exploitatie van de wijkcentra wordt vormgegeven, welke activiteiten daar vanuit de wijkopgaven idealiter zouden moeten plaatsvinden, welke panden zowel in ons eigendom zijn als van een stichting en welke panden respectievelijk de functie van een wijkaccommodatie hebben c.q. een buurthuis . Daarnaast is ook gekeken naar de subsidiestromen die wij als gemeente al dan niet verstrekken aan de wijkcentra c.q. stichtingen. Tevens is vanuit wijkgericht werken per wijk in beeld gebracht wat de belangrijkste wijkopgaven zijn. Deze twee onderzoeken hangen nauw met elkaar samen omdat de wijkaccommodaties hier een centrale rol spelen om de verschillende initiatieven en maatschappelijke opgaven uit te werken c.q. te realiseren. De resultaten van beide onderzoeken zijn meegenomen in de coalitieonderhandelingen. Mede op basis van deze input heeft de coalitie een bestuurlijke opgave en richting geformuleerd. Deze richting is vertaald naar een conceptvisie voor wijkaccommodaties en buurthuizen waarbij tevens een eenduidig kader voor het beheer en de exploitatie alsook subsidies wordt opgesteld. De verwachting is dat de visie en het eenduidig kader voor subsidies en beheer en exploitatie in Q3 2023 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Locaties Wijkteams

De huisvesting wijkteams is afhankelijk van de evaluatie rondom de wijkgerichte toegang. Er is een enquête uitgevoerd onder de betrokkenen die input geeft aan de eenheid Uitvoering Sociaal. De eenheid Uitvoering Sociaal rond naar verwachting Q3 2023 dit onderzoek af. Daarmee is tevens inzicht in het aantal wijkteams en het programma van eisen voor de huisvesting. Op basis daarvan kan vastgesteld worden in hoeverre de wijkteams die thans nog niet in een bestaande wijkaccommodatie zijn geïntegreerd, alsnog gecombineerd kunnen worden met bestaande wijkaccommodaties in de wijken.

5.5.11 Participatie

Omdat het ontwikkelproces feitelijk al onderdeel is van de te nemen beleidskeuzes is het van belang om veel aandacht te hebben voor het creëren van draagvlak voor de te maken keuzes. Draagvlak voor en borging van beleid doe je niet achteraf na besluitvorming. Hiervoor is participatie. Op nader te bepalen projecten passen we dit toe waar mogelijk en waar wenselijk als het kan. Daarbij hanteren/toetsen wij op drie doelen/redenen:

- Normatief reden (Empowerment);
- Instrumentele reden (Draagvlak dat leidt tot effectieve en efficiënte besluitvorming en implementatie);
- Inhoudelijke reden (Kwaliteit verhogend)

Omdat veel projecten op tal van niveaus (stakeholders, belangen, impact etc.) van elkaar verschillen zal er per project een plan van aanpak worden opgesteld betreffende het participatieproces. Deze zal, indien gewenst, vooraf aan de raad en met andere belanghebbenden worden gecommuniceerd.

In de perspectiefnota 2024-2027 is eenmalig een bedrag van 295.000 euro beschikbaar gesteld voor een digitale participatiestrategie en bijbehorende toolbox.

5.6 Verbonden partijen

5.6.1 Samenvatting

- Bij een aantal verbonden partijen is sprake van belangrijke actuele ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen worden in deze paragraaf beschreven.
- Uit de jaarlijkse risico-inventarisatie van onze verbonden partijen blijkt dat Twence, Sportbedrijf Almelo en de Omgevingsdienst Twente een hoog risico scoren.

5.6.2 Beleid verbonden partijen

- [Kadernota governance 2015](#)
- [Uitvoeringsnota Verbonden partijen](#)
- [Situatieel toezicht verbonden partijen](#)

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Er is een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.

De paragraaf 'verbonden partijen' is een verplichte paragraaf en kent een aantal vaste onderdelen. De paragraaf moet tenminste informatie bevatten over de omvang van het eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat aan het begin en het einde van het rapportagejaar. Hiervoor gebruiken we de meest recente gegevens. Voor de leesbaarheid nemen wij deze financiële gegevens op in de bijlage behorende bij deze begroting.

5.6.3 Actuele ontwikkelingen

Hieronder vindt u een toelichting op die verbonden partijen waarbij in het begrotingsjaar sprake is van majeure ontwikkelingen en/of risico's.

Twence

Almelo is aandeelhouder van Twence Holding BV. De Almelo'se gemeenteraad heeft in 2015 bij motie besloten niet langer eigenaar te willen zijn van dit bedrijf. Sindsdien werken opeenvolgende colleges aan de verkoop van onze aandelen Twence. De drie Twentse gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand willen hun aandelen in Twence ten gelde maken. Op dit moment zijn het alleen de huidige eigenaren, die de aandelen kunnen kopen. Nieuwe gemeenten kunnen pas toetreden wanneer Twence besluit nieuwe aandelen uit te geven. Onder begeleiding van oud-commissaris van de Koning de heer Staal is een aan- en verkoopproces gaande voor de verkoop van de aandelen van de gemeente Almelo (en Oldenzaal en Twenterand). Dit proces is ten tijde van het opstellen van de Begroting 2024 pas gestart. Vooruitlopen op de uitkomst van dat proces is niet mogelijk; desgewenst wordt de gemeenteraad separaat hierover geïnformeerd.

5.6.4 Risico analyse verbonden partijen

De risicoanalyse van de verbonden partijen is wederom uitgevoerd met behulp van het pakket Naris Self Assessment. Hierbij werken we samen met de gemeente Almelo, Dinkelland, Hengelo en Tubbergen. Ook heeft de gemeente Losser zich vanaf nu aangesloten. De risico's voor de verbonden partijen worden geïnventariseerd met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. De vragen worden samengevat in acht indicatoren, die

gezamenlijk een beeld geven van het risicoprofiel. De indicatoren zijn: directie/bestuur, eigenaarsbelang, marktomgeving, flexibiliteit, contracten, opdrachtgeversrelatie, governance, control en kwaliteit. Het financieel belang is gebaseerd op een brede definitie. Dat betekent dat er onder meer rekening wordt gehouden met de exploitatiebijdrage, de boekwaarde van aandelen, dividenden, subsidies en verstrekte leningen en garanties.

Ten opzichte van de begroting 2023 zijn er een aantal wijzigingen in de risicoscores aangebracht. Over het algemeen zien wij een afname van de risico's bij onze verbonden partijen.

Situationele sturing en toezicht

Op basis van de classificatie van het risico van de verbonden partij passen wij maatwerk toe in het toezicht op de externe relaties. Hierbij onderscheiden wij de volgende drie toezichtregimes: minimaal toezicht, basis toezicht en verhoogd of intensief toezicht.

Verbonden partij	Risico score organisatie	Financieel belang	Risico score totaal	Mutatie risico score	Toezicht regime
Twence	Hoog	Gemiddeld	Hoog	–	Intensief
Omgevingsdienst Twente	Midden	Groot	Hoog	–	Intensief
Sportbedrijf Almelo	Hoog	Groot	Hoog	↑	Intensief
Samen Twente	Hoog	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Recreatieschap Twente	Hoog	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Veiligheidsregio Twente	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Ontplooj	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Stadsbank Oost Nederland	Midden	Klein	Midden	–	Minimaal
Twente Milieu	Laag	Gemiddeld	Laag	–	Basis
Cogas	Laag	Gemiddeld	Laag	–	Basis
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Midden	Groot	Laag	↓	Basis
Euregio	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Industriegebouw Maatschappij	Laag	Groot	Laag	–	Minimaal
Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	Midden	Klein	Laag	–	Minimaal

Toelichting

Wij geven hier een toelichting op de verbonden partijen met een risico score hoog:

Twence

Het risicoprofiel van Twence blijft in de categorie "hoog". Eén van de oorzaken is het nieuw afgesloten afvalleverings- en verwerkingscontract. Ten aanzien van het nieuwe leveringscontract hebben de gemeente Almelo en andere deelnemende gemeenten in Twence, diverse bezwaren geuit. Er bestaan nog steeds grote twijfels over de rechtmatigheid van dit contract. Een concurrent van Twence (afvalverwerkingsbedrijf AVR) heeft een bodemprocedure gestart en eist dat de 15 aandeelhoudende gemeenten in Twence de verwerking van hun afval via een openbare aanbesteding contracteren. Of het nieuw afgesloten contract juridisch standhoudt zal op z'n vroegst in het voorjaar 2024 blijken; waarna voor alle partijen uiteraard een hoger beroep open staat.

Na een externe bemiddeling eind 2021 is in het voorjaar van 2022 door alle aandeelhoudende gemeenten besloten tot het ondernemen van een nieuwe verkoopopgave waarmee wordt beoogd de aandelen van de gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand te verkopen. Dit proces is bij het schrijven van de begroting 2024

nog in volle gang. Een voorspelling c.q. verwachting geven over de uitkomst van deze verkoopopgave is niet mogelijk. Almelo blijft zich, net als in voorgaande jaren, onverkort inzetten om het eigenaarschap van Twence Holding B.V. te beëindigen conform de wens van de gemeenteraad uit 2015.

Omgevingsdienst Twente

Het risicoprofiel van de Omgevingsdienst Twente blijft in de categorie "hoog". Bij de oprichting van de ODT heeft de gemeente Almelo robuust ingebracht, in tegenstelling tot aantal andere gemeenten. Dit heeft ervoor gezorgd dat de uitvoeringscapaciteit voor Almelo is gebruikt voor andere deelnemers. Dit heeft geleid tot flinke achterstanden bij Almelo. Daarnaast bleef de uitvoering binnen het (milieuspecialistisch) pluspakket achter bij de programmering. Voor het komend jaar wordt er vanuit de bestemmingsreserve extra budget beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de capaciteit, om de in het verleden ontstane werkvoorraad over een periode van twee jaar deels te verlagen. Het risico op niet realiseren van de productie aantallen blijft reëel.

De invoering van de Omgevingswet is inmiddels meerdere keren uitgesteld en staat nu gepland voor begin 2024. De ontwikkelingen rondom het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn aanleiding geweest voor dit uitstel. De vraag naar producten in de vraaggestuurde programma's Vergunningen en Advies blijft onverminderd hoog. De huidige achterstanden zijn onverminderd hoog voor een OD, hetgeen impact kan hebben op de bedrijfsprocessen, en kan leiden tot vertraging in de vergunningsverlening.

Sportbedrijf Almelo

Ook in 2024 vormen de hoge energieprijzen van kWh- en de gasprijs een groot bedrijfsrisico. Per 1 januari 2023 zijn zowel gas als elektra op basis van een variabel contract. Daarnaast blijft ook de personele bezetting een probleem waardoor de inzet van (duurder) personeel niet-in-loondienst zal toenemen.

Van het totale gasverbruik van Sportbedrijf Almelo B.V. komt 80 % op het conto van het zwembad. Het buitenbad is niet meer geopend en wordt gesloopt. De bijbehorende sporthal zal medio 2023 gesloopt worden. Het huidige binnenzwembad blijft geopend tot het nieuwe bad begin 2025 gereed is. De sluiting van het buitenbad levert in het totale energieverbruik een besparing op van 50.000 euro. De omstandigheden voor 2024 zien er, uitgezonderd de besparing van 50.000 euro door sluiting van het buitenbad, niet rooskleurig uit. De meerkosten als gevolg van de hoge energie lasten bedragen in 2024 naar verwachting 761.000 euro. (op basis van variabel tarief per 12-10-2022)

5.7 Grondbeleid

5.7.1 Samenvatting

- In de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting wordt vooruit gekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van de gemeente.
- De gemeente Almelo voert een pragmatisch grondbeleid, waarbij per project bekeken wordt welk beleid het beste gevoerd kan worden.
- Op 1-1-2024 zijn er naar verwachting nog 11 lopende grondexploitaties. Acht verlieslatende en drie winstgevende.
- Voor verlieslatende grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen ter dekking van het begrote tekort.

5.7.2 Beleid grondexploitaties

Een van de middelen van een gemeente om haar ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid van de overheid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijke gewenste bestemming van de grond, middels een plan of besluit op basis van de Wet ruimtelijke ordening (WRO), bepaald. De raad heeft een kaderstellende en controlerende functie ten aanzien van het gehanteerde grondbeleid en de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen. Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt.

Actief en faciliterend grondbeleid

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om actief grondbeleid te voeren (waarbij je zelf als gemeente gronden koopt, bouw- en woonrijp maakt en bouwgrond als eindproduct verkoopt) of faciliterend grondbeleid (waarbij de bouwgrondproductie aan ontwikkelaars wordt overgelaten).

Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's. Deze liggen bij marktpartijen. Daar staat tegenover dat de gemeente minder sturingsmogelijkheden heeft (alleen publiekrechtelijke en geen privaatrechtelijke sturingsmogelijkheden.) Daarnaast kan de gemeente bij faciliterend grondbeleid geen winst maken, omdat ze alleen kosten kan verhalen. Daardoor komen verlieslatende ruimtelijke ontwikkelingen niet of moeizaam van de grond, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt.

Bij actief grondbeleid kunnen met de baten uit winstgevende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties worden bekostigd, waardoor er feitelijk financiële verevening tussen verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats kan vinden.

De gemeente Almelo voert om bovengenoemde redenen een pragmatisch grondbeleid, waarbij per project bekeken wordt welk beleid het beste gevoerd kan worden.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De grondexploitaties zijn ingedeeld conform de voorschriften van het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE);
- Gronden die onder de rubriek Materieel Vast Actief (MVA) op de balans worden verantwoord, voorheen het Complex verspreide bezittingen (CVB) of Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG).

Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties die zich (bijna) in de uitvoeringsfase bevinden. Onder BIE vallen gronden die in eigendom zijn van de gemeente en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit

van de vaststelling. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (BIE) op de balans.

De gronden die onder MVA (Materiële Vaste Activa) worden geschaard zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden (nog) geen grondexploitatie vastgesteld door de raad. Deze (bouw)grond kunnen in de toekomst alsnog worden overgeheveld naar BIE.

Strategische grondvererving

Met de Omgevingsvisie als basis is de uitvoeringsagenda voor stadsontwikkeling opgesteld. Deze agenda geeft houvast en kader voor de ontwikkeling van wijken, gebieden en locaties. Daarin zijn een aantal gebieden benoemd of bekrachtigd als prioritaire ontwikkelopgaven voor de komende jaren. We willen de ontwikkeling van deze gebieden samen met partners oppakken, zodat Almelo haar krachtige positie behoudt als centrumgemeente in Noordwest Twente.

Om de ambities uit uitvoeringsagenda te realiseren is het juiste instrumentarium benodigd. Op dit moment dient de raad voor elke grondaankoop een separaat krediet te verlenen. Dit is in de praktijk een omslachtige en tijdrovende procedure die in het kader van strategische grondvererving belemmerend werkt. Met name in de prioritaire gebieden voor stedelijke ontwikkeling moeten we direct kunnen handelen op het moment dat een perceel door een grondeigenaar wordt aangeboden. Om dit probleem op te lossen kijken we naar verschillende mogelijkheden. We verwachten begin 2024 te komen met een voorstel aan de gemeenteraad.

5.7.3 Actuele ontwikkelingen

Per 1-1-2023 kende het Grondbedrijf 11 lopende grondexploitaties

Aanbod vanuit lopende grondexploitaties				
Werklocaties (hectares)	prognose			e.v.
	totaal	2023	2024	
Rohof	0,8	0,4	0,4	0,0
Rhijnbeek	4,3	4,3	0,0	0,0
Bedrijvenpark Twente Noord	12,2	7,3	2,9	2,1
Weggeler	1,9	0,7	0,7	0,5
Totaal werklocaties	19,3	12,7	4,0	2,6
Woninglocaties (aantallen)				
Chiel Dethmersstraat	7	7	0	0
Almelo Noordoost	126	50	36	40
Heetveldsweg	21	21	0	0
Schefferstraat	10	0	10	0
De Savornin Lohmanstraat	8	8	0	0
Rietveldstraat	11	11	0	0
Gravenstraat	14	7	7	0
Weggeler	1	0	1	0
Totaal woninglocaties	198	104	54	40

5.7.4 Huidige financiële posities

Huidige financiële positie grondbedrijf

Per 1-1-2023 kende het Grondbedrijf 11 lopende grondexploitaties. De verwachting is dat de grondexploitatie Chiel Dethmerstraat eind 2023 afgesloten zal worden. Op 1-1-2024 zijn er naar verwachting nog 10 lopende grexen. Zeven verlieslatende en drie winstgevende.

In het onderstaande overzicht wordt, m.b.t. de nu lopende grondexploitaties, de financiële stand van zaken per 1-1-2024 weergegeven (conform JR22), dit vanuit de fictie dat de voortgang financieel gezien in 2023 exact is verlopen, zoals is geraamd. (Indien de voortgang sneller of langzamer verloopt heeft dat overigens in beginsel nauwelijks effect op de geraamde eindresultaten.)

Grondexploitaties	Boekwaarde 1-1-2024	nog te maken			geraamd eindresultaat		
		kosten	opbrengsten	eindj.	op eindw.	op CW (2%)	wins/verlies
Werklocaties							
Rohof	10.747	553	264	2024	11.036	10.820	verlies
Rhijnbeek	5.703	2.059	0	2025	7.762	7.460	verlies
Bedrijvenpark Twente Noord	1.976	2.292	3.031	2025	1.237	1.189	verlies
Subotaal werklocaties	18.426	4.905	3.295		20.035	19.469	
Woningbouw							
Chiel Dethmerstraat	2.573	0	0	2023	2.573	2.573	verlies
Almelo Noordoost	560	7.020	20.092	2027	-12.512	-11.559	winst
Heetveldsweg	-488	498	0	2024	10	10	verlies
Scheffersstraat	288	284	680	2025	-108	-104	winst
Savornin Lohmanstraat	-184	148	0	2024	-36	-36	winst
Rietveldstraat	-169	226	0	2024	57	56	verlies
Gravenstraat	238	287	178	2024	347	340	verlies
Weggeler	5.592	1.547	1.237	2025	5.902	5.673	verlies
Subtotaal woningen	8.410	10.009	22.187		-3.768	-3.047	
Totaal	26.836	14.914	25.483		16.267	16.422	

Bedragen x 1.000 euro

Voor verlieslatende grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen ter dekking van het begrote tekort. Bij winstgevende grondexploitaties moet, na rato van de voortgang, geleidelijk winst worden genomen. Daarmee mag niet worden gewacht tot het moment waarbij het project (bijna) geheel is gerealiseerd.

5.8 Dienstverlening

5.8.1 Samenvatting

- Onze inwoners, bedrijven en instellingen, verwachten professionele gemeentelijke dienstverlening, die betrouwbaar en duidelijk is, die gemakkelijk te verkrijgen is, zich kan meten met andere dienstverlening die zij in de (commerciële) markt ervaren en die bovendien tegen een reële prijs kan worden geleverd.
- Onze dienstverlening is inclusief. Voor inwoners die vanuit een zwakkere positie of beperking onze hulp nodig hebben of die niet digitaal vaardig zijn, zijn werkende oplossingen bedacht waardoor ook zij gebruik kunnen maken van onze dienstverlening.
- De Omgevingswet gaat na verschillende keren te zijn uitgesteld definitief op 1 januari 2024 in.

5.8.2 Wat willen we bereiken?

Dienstverlening is bij uitstek mensenwerk. Slim, zo makkelijk mogelijk en adequaat georganiseerd met optimaal gebruik van digitale mogelijkheden. Dienstverlening innoveert continue. Dit betekent dat nieuwe techniek slim wordt ingezet en dat onze medewerkers en gebruikers uitstekend zijn ingespeeld op het gebruik van deze (nieuwe) techniek. Innovatie op gebied van dienstverlening wordt daardoor bijna altijd bereikbaar door de combinatie van nieuwe technologie met medewerkers die hiermee gaan werken.

Onze inwoners, bedrijven en instellingen ervaren dit als resultaat- en klantgerichte dienstverlening. De leefwereld van hen is altijd ons uitgangspunt. Wij passen ons zoveel mogelijk aan op die behoefte en hun ervaring. Bij meervoudige en complexe vragen helpen wij met één centraal aanspreekpunt, door bij deze vragen centrale regie op de dienstverlening uit te voeren. Wij bewaken de voortgang en garanderen dat onze inwoners, bedrijven en instellingen hun antwoorden van ons ontvangen. De gemeentelijke producten en diensten zijn van een uitstekende kwaliteit en afgestemd op de behoeften van onze inwoners. Zij waarderen onze dienstverlening over het totaal met de beoordeling “goed”.

5.8.3 Wat gaan we in 2024 doen?

- Uitvoeren van de nieuwe Omgevingswet en toepassen van de WKB (Wet kwaliteitsborging) die op 1 januari 2024 ingaan. De omgevingswet moet onder andere de klantgerichtheid verhogen en de afhandeling van vergunningaanvragen vereenvoudigen en verkorten. Bij de WKB wordt het beoordelen van de constructieve kwaliteit van bouwwerken niet meer door de gemeente uitgevoerd maar door in de markt aanwezige kwaliteitborgers (dit is te vergelijken met de APK plicht voor voertuigen, die ook door de markt wordt uitgevoerd). Voorlopig is het de bedoeling hiermee met relatief eenvoudige bouwwerken (gevolgklasse 1) te starten en dit in de jaren daarna uit te breiden naar meer complexe bouwwerken (gevolgklasse 2 en 3). Het verrichten van de bouwtechnische toets voor verbouw door de private markt is overigens op 11 september 2023 opnieuw uitgesteld met als nieuwe invoeringsdatum 1 juli 2024
- Opleveren van een nieuwe gemeentebrede strategische visie op dienstverlening en het ten uitvoer brengen hiervan.
- Invoeren van de wet WMEBV (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer). Deze wet gaat op 1 juli 2024 in. De wet regelt het recht van inwoners om op digitale wijze met de overheid te kunnen communiceren en welke spelregels (zoals bv notificaties en het ontvangen van een ontvangstbevestiging) die hierbij gelden.
- Uitvoer van een meerjarig project gericht op begrijpelijke taal. Te beginnen bij onze brieven en andere communicatie met onze inwoners en bedrijven. Maar later ook uit te breiden naar andere documenten, zoals onze beleidsstukken en andere gemeentelijke stukken.
- Nog beter digitaal toegankelijk maken van onze online diensten en teksten. Door digitale toegankelijkheid kunnen mensen met een beperking (kleurenblind, doof, minder leesvaardig, etc.) onze digitale diensten ook gebruiken. Dit gaat over globaal 4.5 miljoen Nederlanders.
- Uitbreiden van onze klantfeedback naar nog meer producten en kanalen.

- Verbeteren en verder digitalisering van de dienstverlening in het sociaal domein. Daarbij is het de bedoeling in het sociaal domein meer gebruik te gaan maken van de concernbrede toegepaste informatiesystemen zoals bv het gemeentebrede zaakstelsel voor documentenopslag en archivering. De dienstverlening binnen het sociaal domein zal hierdoor versnellen en voor onze inwoners verbeteren.
- Opnieuw verder uitbreiden van onze digitale dienstverlening met gestandaardiseerde en meer elektronisch formulieren inclusief de mogelijkheid om digitaal te kunnen betalen. Door de inzet van deze formulieren kunnen nu veel binnenkomende ongestructureerde mails worden vervangen door gestructureerde formulieren.
- Ontwikkelen en aanbieden van mogelijkheden om digitaal te kunnen participeren door inwoners, bedrijven en instellingen.

5.8.4 Wat mag het kosten?

Zie paragraaf [4.2.2 Bestuur en ondersteuning](#) bij taakveld '0.2 Burgerzaken' voor een overzicht van baten en lasten.

5.8.5 Indicatoren

Indicator		2019	2021
Waardering inwoners algehele dienstverlening	Almelo	6,7	6,7
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse	6,7	6,8
Waardering inwoners digitale dienstverlening	Almelo	7,1	7,0
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse	7,0	7,0
Waardering ondernemers algehele dienstverlening	Almelo	6,3	6,7
Het gemiddelde rapportcijfer dat ondernemers geven voor de dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse	6,3	6,5
Waardering ondernemers digitale dienstverlening	Almelo	7,5	7,2
Het gemiddelde rapportcijfer dat ondernemers geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse	6,6	6,2

Bron: waatstaatjegemeente.nl

Indicator		2018	2019	2020	2021	2022
Waardering gemeentelijke klantfeedback alle gemeten producten en kanalen	Almelo	9,1	9,2	*	*	9,2

5.9 Wet open overheid

5.9.1 Samenvatting

- Ruim anderhalf jaar is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden en kreeg de openbaarheid van publieke informatie, denk ook aan het SMS-verkeer dat daaronder valt, veel aandacht. Regelmatig kwam het Woo-verzoek in de krant waardoor de onderbouwing van het artikel meer invalshoeken kreeg. Ook deze paragraaf Openbaarheid, onderschrijft de open overheid met de democratische verplichting transparant te verantwoorden.
- Het openbaar maken uit eigen beweging van de 11 informatie categorieën, loopt vast op vage beschrijving en toelichting in de Woo, daarom treedt de verplichting in werking nadat in gezamenlijkheid per categorie definities zijn ontwikkeld, becommentarieerd, getest in de praktijk en herzien. Daarna komt de wettelijke ingebruikname vanaf 2024 voor de 1000 bestuursorganen, waaronder de gemeenten.
- De informatiehuishouding maakt een grote ontwikkeling mee met als speciale aanjager de regeringscommissaris Informatiehuishouding die vanaf juli 2023 de Algemene Informatiewet in ontwerp ter consultatie voorlegt kijk op rcihh.nl. Om meer samenhang te brengen in het doolhof van wet- en regelgeving in de informatievoorziening en -huishouding. In de Perspectiefnota 2024-2027 is het besluit genomen te investeren in het domein informatie en archief mede vanwege het IBT-rapport dat voor het derde jaar op de achterstanden wijst mede door capaciteitsgebrek kwalitatief en kwantitatief.
- De investering in open en transparant, de menselijke maat, bereikbaar, vindbaar, herbruikbaar, uitwisselbaar en duurzaam digitaal toegankelijk, wat mag dat kosten?

Openbaar maken uit eigen beweging

Informatie categorie	Art. 3.3 Wat Lid-deel		Openbaar Almelo site ¹	Landelijk Wep ² Woo-index ³ Tranches ⁴
1 Wet- en regelgeving	1.a en b	Algemeen verbindende voorschriften en besluiten	Ja, tranche 0	Ja Wep, tranche 0
	1.c	Ontwerpregelgeving met adviesaanvraag en advies	Ja, tranche 2	Ja Wep, tranche 2
2 Organisatiegegevens	1.d	<i>Inzicht organisatie met taken en bevoegdheden</i>	Ja, tranche 1	Ja Wep tranche 1
	1.e	<i>Bereikbaarheid organisatie en hoe informatie te krijgen</i>	Ja, tranche 1	Ja, tranche 1
3 Raadsstukken	2.a	Ingekomen stukken raad, geen individuele gevallen (via overzicht)	Ja, tranche 3	Tranche 3
	2.c	<i>Openbare vergaderstukken, verslagen raad en organen</i>	Ja, tranche 1	Tranche 1
4 Bestuursstukken	2.d	Openbare agenda's & besluiten (lijsten) college B&W	Ja, tranche 2	Tranche 2
5 Adviezen van adviescolleges	2.e	Adviezen met adviesaanvragen	Nee, tenzij bij besluit	Tranche 2
6 Convenanten	2.f	<i>Convenanten van bestuursorgaan met andere partij</i>	Nee, tranche 1	Tranche 1
7 Jaarplannen en -verslagen	2.g	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	Ja	Tranche 3
8 Woo-verzoeken	2.i	<i>Schriftelijke verzoeken, beslissingen en verstrekte informatie</i>	Ja, tranche 1	Tranche 1
9 Onderzoeken	2.j	Op verzoek bestuursorgaan gemaakte onderzoeksrapporten	Nee, tenzij bij besluit of Rekenkamer	Tranche 2
10 Beschikkingen	2.k	Beschikkingen volgens de Algemene wet bestuursrecht	Nee	o.a. Wep, Tranche 3
	2.h	Verplichtingen tot subsidies, tenzij met een beschikking	Globaal overzicht	o.a. Wep, Tranche 3
11 Klachten	2.l	Schriftelijke oordelen in klachtprocedures als bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht	Nee	Tranche 2

- 1) Openbaar Almelo site = via de website van de gemeente, er wordt gewerkt aan digitale toegankelijkheid voor visuele beperking. Nadat de definities gereed zijn zullen er mogelijk meer documenten onder vallen dan nu in beeld.
- 2) Landelijk Wep = Wet elektronische publicaties, via Overheid.nl en aparte software en handelingen.
- 3) Woo-index daarop kan vanaf juli 2023 aansluiting vanaf de eigen website worden gemaakt (dit vervangt t.z.t. ook ORI = openraadsinformatie.nl de pilot voor openbaarmaking voor de Woo, ca. 265 gemeenten aangesloten, tijdelijk uit de lucht begin september weer beschikbaar voor aansluiting vanuit iBabs, wordt later via Woo-index gekoppeld)
- 4) Tranches geven aan in welke volgorde de definities worden opgepakt, allen starten in 2023 en vanaf 2024 kunnen de eerste definities in gebruik worden genomen.

Als we nader kijken naar de informatiecategorieën waarover deze gaan, dan leveren er acht categorieën documenten van algemene strekking op en drie informatiecategorieën documenten (met name beschikkingen) van specifieke strekking, namelijk 8 Woo-verzoeken, 10 Beschikkingen en 11 Klachten. Vooral deze laatste categorieën daarvan is nog weinig via internet openbaar gemaakt, afgezien van meldingen.

Passief openbaar maken

In 2022 zijn er 40 Woo-verzoeken ontvangen dit aantal wordt ook aangehouden voor de verwachting van 2023 en 2024. Het blijft ongewis of er ineens een vraagstuk opkomt dat aanleiding geeft tot veel Woo-verzoeken. Wat wel blijkt is het openbaar maken van het Woo besluit met documenten op de Almelo website geeft snel veel informatie, zodat over dat vraagstuk ook minder verzoeken komen. Het openbaar maken via de Almelo website vraagt dat de documenten o.a. duurzaam digitaal toegankelijke zijn en AVG-proof. Voor de anonimiseringslag wordt gebruik gemaakt van software die inmiddels is door geëvalueerd in versie 2.0. Het aantal openbaar gemaakte Woo-verzoeken verschilt van het aantal aanvragen om verschillende redenen. Enerzijds kan het verzoek op verschillende gronden niet in behandeling worden genomen, anderzijds vallen sommige verzoeken onder de uitzonderingsgrond, dan gaat het vaak om persoonsgegevens van de verzoeker zelf.

Dankzij de menselijke maat die de Woo-contactpersoon inbrengt in het proces van informatieverzoeken, kan veel informatie ook beschikbaar zijn zonder dat daarvoor een Woo-verzoek hoeft te worden ingediend.

Via het volgende overzicht staat in de rij na geraamd aantal ontvangen Woo-verzoeken voor 2024, hoeveel % daarvan binnen bij wet gestelde termijn wordt behandeld. Gezien de complexiteit van de verzoeken en kortere behandeltermijn van het Woo-verzoek, lijkt 60% al een grote uitdaging. Bovendien ontbreekt de definitie van hoe het percentage precies moet worden berekend. De wettelijke termijn kan zijn 4 weken, met 2 weken uitstel of na overleg met de verzoeker in verschillende fases. Dit kan zelfs een jaar zijn. In zo'n geval is contact met de verzoeker over afspraken essentieel naast de openbaarheid. Tot slot geeft de doorlooptijd in het registratiesysteem een verschil met de behandeltermijn, daarvoor zal in 2023 de beslisdatum in het systeem moeten komen.

In de derde rij staat bij hoeveel % van het aantal verzoeken er contact is opgenomen met de verzoeker om meerdere redenen. Dat wordt nu vastgelegd. De percentages in de twee laatste kolommen vertonen landelijke streefpercentages. De gemiddelde afhandelingstermijn van het Rijk was 162 dagen in 2022 volgens het rapport 'Matglas' (4-3-2023) doordat de informatie versnipperd is, dus een belangrijke weg te gaan om de informatiehuishouding op orde te krijgen. Wat van belang is, de brede documentdefinitie die de Woo-kent, alles waar via een Woo-verzoek recht op is, valt er onder. Deze definitie is breder dan blijkt uit rechtsvergelijkend onderzoek met zes Europese landen, behalve Groot-Brittannië heeft dat maar die hebben een beperking dat het binnen drie dagen moet zijn te vinden, meer wordt niet verstrekt (Universiteit Leiden, september 2022).

Nederland heeft zich aangesloten bij het internationale Open Government Partnership (OGP), waar meer dan 75 landen lid van zijn. Zo werkt Nederland samen met andere landen aan meer openheid wereldwijd en delen de landen onderling kennis en ervaringen.

Passieve openbaarmaking

Woo-verzoeken <i>Inwerkingtreding Woo 1 mei 2022</i>	Aantal jaarlijks geraamd Almelo 2024	Landelijk streefpercentage twee jaar na Woo inwerkingtreding	Landelijk streefpercentage vijf jaar na Woo inwerkingtreding
Aantal Wob/Woo-verzoeken ontvangen jaarlijks	40		
Behandeld door gemeenten binnen de in de wet gestelde beslistermijn, in %	60%	80%	100%
Het aantal waarbij contact is met verzoeker over precisering, prioritering en behandeltermijn, schriftelijk bevestigen, in % (bij omvangrijk en/of complex verzoek art. 4.2a)	40%	40%	50%

De informatiehuishouding op orde

Met de komst van de Woo, die expliciet een herbevestiging van de archiefwet betekende, is ook de regeringscommissaris informatiehuishouding benoemd. Deze legt bloot dat er jarenlang niet is geïnvesteerd in vooral de digitale informatiehuishouding. Er zijn ook vele i-wetten en Europese verordeningen en regelgeving over informatie, gegevens en informatiebeveiliging, er komen nu 13 nieuwe wetten binnen drie jaar¹.

Hoe blijft het overzichtelijk en stuurbaar voor alle bestuursorganen en houdt de raad het toezicht? In ieder geval ligt een ontwerp Algemene Informatiewet ter consultatie voor van de regeringscommissaris om meer samenhang te brengen in bestaande wet- en regelgeving op het gebied van informatievoorziening en -huishouding (zie rcihh.nl).

De Woo voorziet in het permanente Adviescollege openbaarheid en informatiehuishouding (zie ACOI.nl). Dit Adviescollege brengt verplicht advies uit aan de regering over nieuwe wet- en regelgeving om ook naar de uitvoerbaarheid en integraliteit te kijken. Vorig jaar is het eerste onderzoeksrapport uitgebracht over het bewaren van chatverkeer.

Als het over het domein van de archiefwet gaat is de provinciale toezichthouder (IBT) in beeld met een archiefinspecteur, die jaarlijks een rapportage uitbrengt en achterstanden signaleert, kijk daarvoor naar het totaalbeeld van Almelo.²

De Woo kent een bredere document definitie (art. 2.1 en 2.2) dan de archiefwet ook wel informatieobjecten genoemd, dus moet er veel meer informatie en data die daaraan ten grondslag liggen digitaal worden vastgelegd, met alle andere eisen die daarbij komen kijken zoals duurzame digitale toegankelijkheid. Voor chatverkeer is dat al niet eenvoudig, denk ook aan geo-informatie, 3D-bestanden, foto's, films. De overige i-wetten eisen aandacht op.

Ook kent de archiefwet de verplichting om te vernietigen, wat niet hetzelfde is als verwijderen. In de perspectiefnota 2024-2027 is ingegaan op extra investeringen die noodzakelijk zijn.

In de eerdergenoemde 'Woo-Meerjarenplan' staan in het overzicht 'informatiehuishouding op orde' de gestelde criteria opgenomen die van belang zijn en ook herkenbaar uit de Archiefwet 1995. Het volgende overzicht laat dat zien. In de kolom gemeente Almelo 'wat' voor 'welk jaar' is gepland. Sommige onderdelen wordt meerjarig aan gewerkt. Naar het e-depot loopt regionaal een oriëntatie en verkennend onderzoek, waarbij ook wordt nagedacht over duurzaam bewaren bij de bron. Daarnaast wordt geïnventariseerd bij 30 applicaties of deze mogelijk digitale archiefbescheiden opslaan, want die moeten na de bewaartermijn, die

¹ VNG realisatie, Analyse naar de samenhang tussen de generieke informatiewetten, 14 juni 2022. VNG rapport Analyse samenhang Europese digitale wetgeving fase 1, maart 2023.

² [Totaalbeeld Almelo](#) (pdf)

varieert van weken tot jaren, officieel kunnen worden vernietigd. Het recht en belang van de inwoner om te worden vergeten moet worden geborgd. Naast de functie van het archief van het langdurig bewaren en beschermen van het cultureel erfgoed. Daarvoor kennen we ook de zogenaamde ‘hot spot objecten’ die langdurig moeten worden bewaard en omgekeerd ook interessant zijn om van begin af aan openbaar te maken, zoals bijvoorbeeld de ontwikkelingen rondom alle stadhuisen van Almelo. Tot slot bij de laatste twee kolommen in het overzicht staan de landelijke streefpercentages.

Informatiehuishouding op orde

Eis aan informatiehuishouding <i>Inwerkingtreding 1 mei 2022</i>	Gemeente Almelo Plan:	Landelijk streefpercentage twee jaar na Woo inwerkingtreding	Landelijk streefpercentage vijf jaar na Woo inwerkingtreding
Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depot-voorziening	Regionaal e-depot Plan 2024	30% Plan 2024	100%
Binnen de applicaties zijn selectielijsten geïmplementeerd Aantal applicaties ca 30, aantal selectielijsten Y	Plan 2025	50%	75% Plan 2025
Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering	Plan 2023	30%	100%
Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	Plan 2023	30%	100%
Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staan, hoe het beheer is geregeld)	Plan 2024	50% Plan 2024	80%
Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	Plan 2025 ¹	75%	90% Plan 2025
Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatie- object metagegevens gekoppeld (ook alles dat openbaar is)	Plan 2026	75%	90% Plan 2026

1) Hoewel dit kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer is gepland voor 2025, is dit waarschijnlijk in het 4^e kwartaal 2023 gereed, vervolgens moet het worden uitgevoerd.

De organisatie

Deze paragraaf dient als hoofdlijn voor het plan van aanpak van de invoering van de Woo. Er is een concernproject Woo actief, met een multidisciplinair team en een minimale effectieve bezetting die is verankerd in de organisatie. Met regelmaat wordt aandacht gevraagd voor de Woo, wat dat allemaal tot gevolg heeft ook voor hoe er wordt geschreven als het over het e-mailverkeer gaat, want bij een Woo-verzoek komt dat naar buiten. De cultuuromslag om te schrijven voor de openbaarheid en verder gaat met kleine stappen. Het begint met bewustwording. Er is een e-learning ontwikkeld die in 2024 wordt gelanceerd.

Er wordt veel samengewerkt internationaal/landelijk/regionaal, met andere gemeenten en in interactie met de samenleving. Voor de Woo is een lange adem nodig en naast een cultuuromslag zal archiveren by design bij het ontwerp van systemen, protocollen en procedures voor stap 1 moeten plaatsvinden. In de organisatie worden aanpassingen aangebracht die passen bij het gekozen beleidsniveau. Waarbij digitale systemen kunnen bijdragen.

Het ‘Woo-Meerjarenplan’ monitort ook via de prestatie indicatoren in het volgende overzicht. De percentages geven net als bij het voorgaande overzicht de landelijke verwachting weer van alle gemeenten op die

onderdelen. Aangezien PLOOI is stopgezet en vervangen door het openbaar maken via de eigen website die is te verbinden met de Woo-index, wordt de eigen website belangrijker waarin nog in moet worden geïnvesteerd voor zover iBabs daarvoor niet kan worden gebruikt. De vindbaarheid van de documenten voor eenieder is gediend bij een geavanceerde zoekfunctie die wordt geïmplementeerd.

De organisatorische eisen

Eis aan organisatie Woo-implementatie <i>Inwerkingtreding 1 mei 2022</i>	Gemeente Almelo 2024	Landelijk streefpercentage twee jaar na Woo inwerkingtreding	Landelijk streefpercentage vijf jaar na Woo inwerkingtreding
Gemeenten zijn organisatorisch aangesloten op de Woo-index, via de plaatsing van documenten op de eigen website. Het gaat om een verwijzindex met een zoekfunctie	Zie overzicht openbaar maken uit eigen beweging	Onbekend	Onbekend
Gemeenten zijn organisatorisch aangesloten op de Woo-index, alleen dit gaat nu met tranches. De eerste tranches die worden gekoppeld zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Organisatiegegevens Art. 3.3 lid 1.e - Raadsstukken Artikel 3.3 lid 2.c - Convenanten Artikel 3.3 lid 2.f - Woo-verzoeken Artikel 3.3 lid 2.i Door de definities die nog volgen verandert het proces nog.	Medio 2023	Verplichtingsdatum volgt nog.	Verplichtingsdatum volgt nog
Gemeenten hebben een verantwoordelijke c.q. projectleider voor de implementatie Woo	Start 2022	20%	50%
Gemeenten hebben een projectplan om de Woo te implementeren	Ja vanaf 2022	60%	80%

5.9.2 Wat willen we bereiken?

Het recht van eenieder op informatie van de overheid dat door de Woo is verankerd gaat gepaard met het beschermen van belangen ook van eenieder, allemaal om het algemeen belang te dienen. Deze afweging vraagt van ons om te schrijven voor de openbaarheid, die cultuuromslag moet er toe leiden dat documenten en gegevens beter zowel fysiek als digitaal, duurzaam vindbaar, toegankelijk, herbruikbaar en uitwisselbaar zijn. Met als uitgangspunt dat de inwoner de informatie kan vinden op één plek, zodat er een overzicht is voor alle belanghebbenden zoals onderzoekers, journalisten, wetenschappers en politici.

5.9.3 Wat gaan we in 2024 doen?

5.9.3 Wat gaan we doen?

Aan de hand van de Algemene maatregel van bestuur vastgelegd in het 'Woo meerjarenplan (VNG 22-4- 2022)' en actieve samenwerking ook met ministeries, ontstaat inzicht in wat open overheid beoogt en hoe dat is ontrafeld in:

- Openbaar maken uit eigen beweging (actief openbaar maken in 11 verplichte categorieën)
- Openbaar maken op verzoek (passief openbaar maken vanwege Woo-verzoek)
- De informatiehuishouding op orde
- De organisatie

De inwerkingtreding van de Woo brengt grote uitdagingen met zich mee daarom strekt de invoering zich ook stapsgewijs uit over meerdere jaren. Omdat er structureel andere processen nodig zijn in de ontwerpfase voor informatiedocumenten, meer vooraf ontworpen (by design) vanwege de eisen die actief openbaar maken stellen. Mede gezien de eisen over de documenten en gegevens zelf. Zo kan het zijn dat het verplicht is bij regelgeving om advies te vragen aan een commissie, bijvoorbeeld voor beleidsregels in het sociaal domein moet advies bij de Adviesraad sociaal domein worden gevraagd. De aanvraag met de ontwerpbeleidsregel moet dan tegelijkertijd openbaar worden gemaakt, op de website van de gemeente. De 11 informatiecategorieën zijn geïdentificeerd, zie het eerstvolgende overzicht. Maar de definiëring van de categorie ontbreekt, wat er allemaal bij hoort, zoals welke wetten stellen een adviesorgaan verplicht om belangen van de samenleving te dienen, dat moet daarna worden uitgezocht. Bij aanvang was het de bedoeling per categorie openbaar te maken zodra het platform PLOOI in de lucht was. In december 2022 heeft de minister van BZK op advies van de Adviescommissie ICT de stekker uit de te complexe en kostbare ontwikkeling van PLOOI gehaald. In de plaats daarvan komt er een Woo-index als gezamenlijke vindplaats. Vanaf september 2023 is deze eenvoudige infrastructuur, waarbij de informatie bij bestuursorganen zelf blijft opgeslagen, ook voorzien van een zoekfunctie.

Voor het jaar 2023 waren er vier categorieën aangewezen. Nu gaat deze planning op basis van “definities” die per categorie of deelcategorie wordt ontwikkeld in samenwerking met ministeries, VNG, waterschappen, provincies en gemeenten. In de brief van min. BZK van juni 2023 wordt dit aangekondigd. De categorieën zijn ingedeeld in vier tranches. In de eerste tranche waren de vier aangewezen categorieën voor 2023 onder handen voor definiëring, al doende leert men en zo bleek de categorie ‘ingekomen post’ en ‘convenanten’ behoorlijk lastig. De werkwijze is nu, de ontwerp definities liggen via internetconsultatie bij alle bestuursorganen, sommige werken mee bij het opstellen anderen bij het beoordelen. Als de commentaren zijn verwerkt worden de definities in gebruik genomen, moeilijke vraagstukken duren langer. Na in gebruik name wordt geëvalueerd, de resultaten worden verwerkt in de definities die vervolgens wettelijk worden vastgesteld. Met de datum van verplichte openbaarmaking van de categorie volgens definities. Als dat gereed is komen er waarschijnlijk nieuwe categorieën bij. Tranche 0 is nu de Woo-index gereed is centraal ontsloten, het betreft Algemeen verbindende voorschriften. De definities zijn nodig om de processen waar nodig anders te ontwerpen, vroeg of laat is het nodig er kennis van te nemen, dus Almelo neemt actief deel.

Openbaar maken uit eigen beweging

Informatie categorie	Art. 3.3 Wat Lid-deel		Openbaar Almelo site ¹	Landelijk Wep ² Woo-index ³ Tranches ⁴
1 Wet- en regelgeving	1.a en b	Algemeen verbindende voorschriften en besluiten	Ja, tranche 0	Ja Wep, tranche 0
	1.c	Ontwerpregelgeving met adviesaanvraag en advies	Ja, tranche 2	Ja Wep, tranche 2
2 Organisatiegegevens	1.d	<i>Inzicht organisatie met taken en bevoegdheden</i>	Ja, tranche 1	Ja Wep tranche 1
	1.e	<i>Bereikbaarheid organisatie en hoe informatie te krijgen</i>	Ja, tranche 1	Ja, tranche 1
3 Raadsstukken	2.a	Ingekomen stukken raad, geen individuele gevallen (via overzicht)	Ja, tranche 3	Tranche 3
	2.c	<i>Openbare vergaderstukken, verslagen raad en organen</i>	Ja, tranche 1	Tranche 1
4 Bestuursstukken	2.d	Openbare agenda's & besluiten (lijsten) college B&W	Ja, tranche 2	Tranche 2
5 Adviezen van adviescolleges	2.e	Adviezen met adviesaanvragen	Nee, tenzij bij besluit	Tranche 2
6 Convenanten	2.f	<i>Convenanten van bestuursorgaan met andere partij</i>	Nee, tranche 1	Tranche 1
7 Jaarplannen en -verslagen	2.g	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	Ja	Tranche 3
8 Woo-verzoeken	2.i	<i>Schriftelijke verzoeken, beslissingen en verstrekte informatie</i>	Ja, tranche 1	Tranche 1
9 Onderzoeken	2.j	Op verzoek bestuursorgaan gemaakte onderzoeksrapporten	Nee, tenzij bij besluit of rekenkamer	Tranche 2
10 Beschikkingen	2.k	Beschikkingen volgens de Algemene wet bestuursrecht	Nee	o.a. Wep, Tranche 3
	2.h	Verplichtingen tot subsidies, tenzij met een beschikking	Globaal overzicht	o.a. Wep, Tranche 3
11 Klachten	2.l	Schriftelijke oordelen in klachtprocedures als bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht	Nee	Tranche 2

5) Openbaar Almelo site = via de website van de gemeente, er wordt gewerkt aan digitale toegankelijkheid voor visuele beperking. Nadat de definities gereed zijn zullen er mogelijk meer documenten onder vallen dan nu in beeld.

6) Landelijk Wep = Wet elektronische publicaties, via Overheid.nl en aparte software en handelingen.

7) Woo-index daarop kan vanaf juli 2023 aansluiting vanaf de eigen website worden gemaakt (dit vervangt t.z.t. ook ORI = openraadsinformatie.nl de pilot voor openbaarmaking voor de Woo, ca. 265 gemeenten aangesloten, tijdelijk uit de lucht begin september weer beschikbaar voor aansluiting vanuit iBabs, wordt later via Woo-index gekoppeld)

8) Tranches geven aan in welke volgorde de definities worden opgepakt, allen starten in 2023 en vanaf 2024 kunnen de eerste definities in gebruik worden genomen.

Als we nader kijken naar de informatiecategorieën waarover deze gaan, dan leveren er acht categorieën documenten van algemene strekking op en drie informatiecategorieën documenten (met name beschikkingen) van specifieke strekking, namelijk 8 Woo-verzoeken, 10 Beschikkingen en 11 Klachten. Vooral deze laatste categorieën daarvan is nog weinig via internet openbaar gemaakt, afgezien van meldingen.

Passief openbaar maken

In 2022 zijn er 40 Woo-verzoeken ontvangen dit aantal wordt ook aangehouden voor de verwachting van 2023 en 2024. Het blijft ongewis of er ineens een vraagstuk opkomt dat aanleiding geeft tot veel Woo-verzoeken. Wat wel blijkt is het openbaar maken van het Woo besluit met documenten op de Almelo website geeft snel veel informatie, zodat over dat vraagstuk ook minder verzoeken komen. Het openbaar maken via de Almelo website vraagt dat de documenten o.a. duurzaam digitaal toegankelijke zijn en AVG-proof. Voor de anonimiseringslag wordt gebruik gemaakt van software die inmiddels is door geëvalueerd in versie 2.0. Het aantal openbaar gemaakte Woo-verzoeken verschilt van het aantal aanvragen om verschillende redenen. Enerzijds kan het verzoek op verschillende gronden niet in behandeling worden genomen, anderzijds vallen sommige verzoeken onder de uitzonderingsgrond, dan gaat het vaak om persoonsgegevens van de verzoeker zelf.

Dankzij de menselijke maat die de Woo-contactpersoon inbrengt in het proces van informatieverzoeken, kan veel informatie ook beschikbaar zijn zonder dat daarvoor een Woo-verzoek hoeft te worden ingediend.

Via het volgende overzicht staat in de rij na geraamd aantal ontvangen Woo-verzoeken voor 2024, hoeveel % daarvan binnen bij wet gestelde termijn wordt behandeld. Gezien de complexiteit van de verzoeken en kortere behandeltermijn van het Woo-verzoek, lijkt 60% al een grote uitdaging. Bovendien ontbreekt de definitie van hoe het percentage precies moet worden berekend. De wettelijke termijn kan zijn 4 weken, met 2 weken uitstel of na overleg met de verzoeker in verschillende fases. Dit kan zelfs een jaar zijn. In zo'n geval is contact met de verzoeker over afspraken essentieel naast de openbaarheid. Tot slot geeft de doorlooptijd in het registratiesysteem een verschil met de behandeltermijn, daarvoor zal in 2023 de beslisdatum in het systeem moeten komen.

In de derde rij staat bij hoeveel % van het aantal verzoeken er contact is opgenomen met de verzoeker om meerdere redenen. Dat wordt nu vastgelegd. De percentages in de twee laatste kolommen vertonen landelijke streefpercentages. De gemiddelde afhandelingstermijn van het Rijk was 162 dagen in 2022 volgens het rapport 'Matglas' (4-3-2023) doordat de informatie versnipperd is, dus een belangrijke weg te gaan om de informatiehuishouding op orde te krijgen. Wat van belang is, de brede documentdefinitie die de Woo kent, alles waar via een Woo-verzoek recht op is, valt er onder. Deze definitie is breder dan blijkt uit rechtsvergelijkend onderzoek met zes Europese landen, behalve Groot-Brittannië heeft dat maar die hebben een beperking dat het binnen drie dagen moet zijn te vinden, meer wordt niet verstrekt (Universiteit Leiden, september 2022).

Nederland heeft zich aangesloten bij het internationale Open Government Partnership (OGP), waar meer dan 75 landen lid van zijn. Zo werkt Nederland samen met andere landen aan meer openheid wereldwijd en delen de landen onderling kennis en ervaringen.

Passieve openbaarmaking

Woo-verzoeken <i>Inwerkingtreding Woo 1 mei 2022</i>	Aantal jaarlijks geraamd Almelo 2024	Landelijk streefpercentage twee jaar na Woo inwerkingtreding	Landelijk streefpercentage vijf jaar na Woo inwerkingtreding
Aantal Wob/Woo-verzoeken ontvangen jaarlijks	40		
Behandeld door gemeenten binnen de in de wet gestelde beslistermijn, in %	60%	80%	100%
Het aantal waarbij contact is met verzoeker over precisering, prioritering en behandeltermijn, schriftelijk bevestigen, in % (bij omvangrijk en/of complex verzoek art. 4.2a)	40%	40%	50%

De informatiehuishouding op orde

Met de komst van de Woo, die expliciet een herbevestiging van de archiefwet betekende, is ook de regeringscommissaris informatiehuishouding benoemd. Deze legt bloot dat er jarenlang niet is geïnvesteerd in vooral de digitale informatiehuishouding. Er zijn ook vele i-wetten en Europese verordeningen en regelgeving over informatie, gegevens en informatiebeveiliging, er komen nu 13 nieuwe wetten binnen drie jaar³. Hoe blijft het overzichtelijk en stuurbaar voor alle bestuursorganen en houdt de raad het toezicht? In ieder geval ligt een ontwerp Algemene Informatiewet ter consultatie voor van de regeringscommissaris om meer samenhang te brengen in bestaande wet- en regelgeving op het gebied van informatievoorziening en -huishouding (zie rcihh.nl).

De Woo voorziet in het permanente Adviescollege openbaarheid en informatiehuishouding (zie [ACOI.nl](https://acoi.nl)). Dit Adviescollege brengt verplicht advies uit aan de regering over nieuwe wet- en regelgeving om ook naar de uitvoerbaarheid en integraliteit te kijken. Vorig jaar is het eerste onderzoeksrapport uitgebracht over het bewaren van chatverkeer.

Als het over het domein van de archiefwet gaat is de provinciale toezichthouder (IBT) in beeld met een archiefinspecteur, die jaarlijks een rapportage uitbrengt en achterstanden signaleert, kijk daarvoor naar het totaalbeeld van Almelo.⁴

De Woo kent een bredere document definitie (art. 2.1 en 2.2) dan de archiefwet ook wel informatieobjecten genoemd, dus moet er veel meer informatie en data die daaraan ten grondslag liggen digitaal worden vastgelegd, met alle andere eisen die daarbij komen kijken zoals duurzame digitale toegankelijkheid. Voor chatverkeer is dat al niet eenvoudig, denk ook aan geo-informatie, 3D-bestanden, foto's, films. De overige i-wetten eisen aandacht op.

Ook kent de archiefwet de verplichting om te vernietigen, wat niet hetzelfde is als verwijderen. In de perspectiefnota 2024-2027 is ingegaan op extra investeringen die noodzakelijk zijn.

In de eerdergenoemde 'Woo-Meerjarenplan' staan in het overzicht 'informatiehuishouding op orde' de gestelde criteria opgenomen die van belang zijn en ook herkenbaar uit de Archiefwet 1995. Het volgende overzicht laat dat zien. In de kolom gemeente Almelo 'wat' voor 'welk jaar' is gepland. Sommige onderdelen wordt meerjarig aan gewerkt. Naar het e-depot loopt regionaal een oriëntatie en verkennend onderzoek, waarbij ook wordt nagedacht over duurzaam bewaren bij de bron. Daarnaast wordt geïnventariseerd bij 30 applicaties of deze mogelijk digitale archiefbescheiden opslaan, want die moeten na de bewaartermijn, die

³ VNG realisatie, Analyse naar de samenhang tussen de generieke informatiewetten, 14 juni 2022. VNG rapport 'Analyse samenhang Europese digitale wetgeving fase 1, maart 2023.

⁴ Totaalbeeld Almelo, https://overijssel.databank.nl/report/ibt/2023_totaalbeeld_141.pdf

varieert van weken tot jaren, officieel kunnen worden vernietigd. Het recht en belang van de inwoner om te worden vergeten moet worden geborgd. Naast de functie van het archief van het langdurig bewaren en beschermen van het cultureel erfgoed. Daarvoor kennen we ook de zogenaamde ‘hot spot objecten’ die langdurig moeten worden bewaard en omgekeerd ook interessant zijn om van begin af aan openbaar te maken, zoals bijvoorbeeld de ontwikkelingen rondom alle stadhuisen van Almelo. Tot slot bij de laatste twee kolommen in het overzicht staan de landelijke streefpercentages.

Informatiehuishouding op orde

Eis aan informatiehuishouding <i>Inwerkingtreding 1 mei 2022</i>	Gemeente Almelo Plan:	Landelijk streefpercentage twee jaar na Woo inwerkingtreding	Landelijk streefpercentage vijf jaar na Woo inwerkingtreding
Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depot-voorziening	Regionaal e-depot Plan 2024	30% Plan 2024	100%
Binnen de applicaties zijn selectielijsten geïmplementeerd Aantal applicaties ca 30, aantal selectielijsten Y	Plan 2025	50%	75% Plan 2025
Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering	Plan 2023	30%	100%
Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	Plan 2023	30%	100%
Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staan, hoe het beheer is geregeld)	Plan 2024	50% Plan 2024	80%
Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	Plan 2025 ¹	75%	90% Plan 2025
Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatie- object metagegevens gekoppeld (ook alles dat openbaar is)	Plan 2026	75%	90% Plan 2026

2) Hoewel dit kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer is gepland voor 2025, is dit waarschijnlijk in het 4^e kwartaal 2023 gereed, vervolgens moet het worden uitgevoerd.

De organisatie

Deze paragraaf dient als hoofdlijn voor het plan van aanpak van de invoering van de Woo. Er is een concernproject Woo actief, met een multidisciplinair team en een minimale effectieve bezetting die is verankerd in de organisatie. Met regelmaat wordt aandacht gevraagd voor de Woo, wat dat allemaal tot gevolg heeft ook voor hoe er wordt geschreven als het over het e-mailverkeer gaat, want bij een Woo-verzoek komt dat naar buiten. De cultuuromslag om te schrijven voor de openbaarheid en verder gaat met kleine stappen. Het begint met bewustwording. Er is een e-learning ontwikkeld die in 2024 wordt gelanceerd. Er wordt veel samengewerkt internationaal/landelijk/regionaal, met andere gemeenten en in interactie met de samenleving. Voor de Woo is een lange adem nodig en naast een cultuuromslag zal archiveren by design bij het ontwerp van systemen, protocollen en procedures voor stap 1 moeten plaatsvinden. In de organisatie worden aanpassingen aangebracht die passen bij het gekozen beleidsniveau. Waarbij digitale systemen kunnen bijdragen.

Het ‘Woo-Meerjarenplan’ monitort ook via de prestatie indicatoren in het volgende overzicht. De percentages geven net als bij het voorgaande overzicht de landelijke verwachting weer van alle gemeenten op die

onderdelen. Aangezien PLOOI is stopgezet en vervangen door het openbaar maken via de eigen website die is te verbinden met de Woo-index, wordt de eigen website belangrijker waarin nog in moet worden geïnvesteerd voor zover iBabs daarvoor niet kan worden gebruikt. De vindbaarheid van de documenten voor eenieder is gediend bij een geavanceerde zoekfunctie die wordt geïmplementeerd.

De organisatorische eisen

Eis aan organisatie Woo-implementatie Inwerkingtreding 1 mei 2022	Gemeente Almelo 2024	Landelijk streefpercentage twee jaar na Woo inwerkingtreding	Landelijk streefpercentage vijf jaar na Woo inwerkingtreding
Gemeenten zijn organisatorisch aangesloten op de Woo-index, via de plaatsing van documenten op de eigen website. Het gaat om een verwijzindex met een zoekfunctie	Zie overzicht openbaar maken uit eigen beweging	Onbekend	Onbekend
Gemeenten zijn organisatorisch aangesloten op de Woo-index, alleen dit gaat nu met tranches. De eerste tranches die worden gekoppeld zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Organisatiegegevens Art. 3.3 lid 1.e - Raadsstukken Artikel 3.3 lid 2.c - Convenanten Artikel 3.3 lid 2.f - Woo-verzoeken Artikel 3.3 lid 2.i Door de definities die nog volgen verandert het proces nog.	Medio 2023	Verplichtingsdatum volgt nog.	Verplichtingsdatum volgt nog
Gemeenten hebben een verantwoordelijke c.q. projectleider voor de implementatie Woo	Start 2022	20%	50%
Gemeenten hebben een projectplan om de Woo te implementeren	Ja vanaf 2022	60%	80%

5.9.4 Wat mag het kosten?

Meerjarenproject Woo-implementatie

Inwerkingtreding Woo 1 mei 2022

	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel	70.000	89.000	108.000	128.000	149.000
Incidenteel (t/m 2026)	83.000	84.000	85.000	87.000	87.000
Totaal	153.000	173.000	193.000	215.000	236.000

Bedragen x 1 euro

Het Rijk levert een financiële bijdrage in zowel de incidentele als de structurele kosten. In 2022 zijn de middelen volledig besteed en dat zal in 2023 ook gebeuren aan de invoering van de Woo. De kwalitatieve en kwantitatieve druk op de organisatie is groot dus dat brengt het risico met zich mee dat niet op tijd kan worden voldaan aan de verplichtingen of op een te kostbare manier. Vanaf 2027 is er structureel 149.000 euro beschikbaar. De incidentele middelen zijn minimaal nodig om de invoering van de Woo op een goede manier te kunnen laten plaatsvinden en aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen. Deze kosten betreffen onder meer de kosten voor projectleiding, het opstellen van beleid in het kader van de Woo, aansluiting op het platform voor actieve openbaarmaking van overheidsinformatie en aanpassing van de werkprocessen in verband met de actieve en passieve openbaarmaking van documenten waarvoor nadere definities in

ontwikkeling zijn. Deze middelen blijven gedurende de periode 2022-2026 beschikbaar voor invoering van de Woo. De structurele kosten betreffen de kosten voor de aanschaf, beheer en onderhoud van de systemen, variabele kosten voor het openbaar maken van documenten op de eigen website.

5.10 Majeure projecten

5.10.1 Samenvatting

Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken van de door de gemeenteraad benoemde majeure projecten. Naast de actuele stand van zaken wordt ingegaan op de afgeronde- en voorziene bestuurlijke besluitvorming, de belangrijkste mijlpalen en beheersaspecten in de projecten en de geïdentificeerde risico's en kansen. Zo ziet u in één oogopslag bij welke projecten er sprake is van afwijkingen ten opzichte de doelstellingen of de planning.

5.10.2 Zwembad Sportpark nieuwbouw

Onderwerp	Toelichting
Stand van zaken	<p>Planmatig is nu het beeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestemmingsplan is onherroepelijk (feb 2023); • Aanbesteding Design & Build is afgerond. • Ontwerpfasen SO-VO-DO-Uitvoerings Ontwerp: juli 22 tot sept 2023; VO Vastgesteld (B&W 9957) DO is gereed • Start sloop bestaande sport- en tennishal na zomer 2023 (is bezig); • Start bouw vanaf Q4 2023. <p>Definitief Ontwerp is gereed en geaccepteerd, thans wordt gewerkt aan het uitvoeringsontwerp (UO/Bestek)</p> <p>Parallel aan de voorbereidingsfase voor de bouw van het zwembad is een traject opgestart om de herontwikkeling van het aanpalend terrein vorm te geven (kadernota voor de herontwikkeling is vastgesteld (B&W 9849) . Grondexploitatie/verkoop is in voorbereiding).</p>
Afgeronde besluitvorming	<ul style="list-style-type: none"> • Aanvullend krediet sept 2022 (RAAD-7511) • Vaststellen uitvoeringskrediet: juni 2021; (RAAD-6659) • Vaststelling PvE: Raad - juni 2021;(RAAD-6659) • Variantenstudie, keuze voorkeursvariant: november 2019; (RAAD-5718)
Voorziene besluitvorming	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen uitvoeringsontwerp: Q4 2023.
Mijlpalen	<p>De belangrijkste mijlpalen in de komende periode voor het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontruimen Sporthal en Erasmus: juli 2023; • Start sloop: aug 2023; • Start bouw: nov 2023 • Openzetten van de kraan om het bad te vullen: Q1 2024; • Oplevering: Q2 2025.

Scope		Geen bijzonderheden. DO is gereed, ten behoeve van de herontwikkeling Erasmus is het clubhuis van AKC toegevoegd aan de scope van het project.
Voortgang		Er is sprake van lichte vertraging 1-2Q op eerdere (te strakke) planning omdat gereed maken aanbestedingsdossier meer tijd heeft gekost dan verwacht. Ook de verhuizing van Erasmus heeft een jaar langer geduurd dan gepland. Met de gebruikers van de sporthal zijn afspraken gemaakt over tijdelijke huisvesting tijdens de bouwperiode.
Financiën		De post onvoorzien lijkt bijna geheel uitgeput te raken als gevolg van de doorzettende prijsstijgingen tussen gunning en start bouw (terwijl afvlakking werd verwacht). Dit betekent dat de ruimte om meerwerk te verrekenen zeer klein/nihil is geworden. Normaliter is hier in dit stadium van de bouw zo'n 5% voor beschikbaar. Mede in het kader van de verantwoordingscyclus, zal hier een oplossing voor worden gezocht.
Risico's / kansen		Toelichting
	Ontoereikendheid van het beschikbaar gestelde investeringskrediet. - Er is op dit moment sprake van sterke prijsstijgingen in de bouw. Dit risico wordt (gedeeltelijk) opgevangen vanuit de post onvoorzien(Zie onderdeel financiën). - Er is een risico dat eventuele nieuwe eisen vanuit het rijk het project kostbaarder maken, bijvoorbeeld stikstof/PFAS. - Risico dat de SPUK regeling niet wordt voortgezet of wordt vervangen door een alternatief waardoor het project 21% duurder wordt.	Voor de nieuwbouw van het zwembad op het sportpark is aan taakstellend krediet beschikbaar gesteld. Binnen het project worden de risico's en ontwikkelingen scherp gemonitord. Er wordt maximaal gestuurd op realisatie binnen het financiële kader. De verwachting dat realisatie binnen de beschikbaar gestelde financiële middelen mogelijk is wordt echter minder zeker naarmate de inflatie aanhoudt.
	Wegvallen van draagvlak bij gebruikers of omwonenden (i.c.m. vertraging bestemmingsplanprocedure).	Het is niet waarschijnlijk dat dit risico zich zal voordoen. Vanuit het project zijn wij continu met alle betrokkenen in gesprek. Zowel onder de (toekomstige) gebruikers als bij omwonenden is er op dit moment veel draagvlak voor de ontwikkelingen. Een belangrijke gebruiker heeft onlangs aangegeven meer autonomie te wensen met betrekking tot het door haar in te richten verenigingsdeel. Gesprekken hierover verlopen positief.
	Erasmus is niet op tijd weg naar de Aalderinkshoek.	Dit risico is geëffectueerd. Erasmus kon pas deze zomer verhuizen. Om dit te bespoedigen en vertraging in de bouw te voorkomen, is de gemeente het Erasmus te hulp geschoten met tijdelijke opslagfaciliteiten en extra verhuizers. Erasmus is in augustus vertrokken.
	Omgevingsfactoren, bodemvondsten, tegenvallers bij de sloop (bv asbest) leiden tot vertraging of het duurder worden van de sloop en/of bouw.	Nog niet opgetreden en worden ook niet meer verwacht.
	Vertraging in de uitvoering als gevolg van krapte op de	De aannemer geeft aan volgens planning te kunnen

arbeidsmarkt.	bouwen. Start (sloop) in augustus. Start bouw in november 2023.
---------------	---

Toelichting

	Op koers, geen bijzonderheden
	Behoeft aandacht, bijsturing mogelijk
	Afwijking , bijsturing niet (meer) mogelijk

6. Financiële begroting

6.1 Incidentele baten en lasten

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de begroting en meerjarenraming bevat.

De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief.

In het algemeen geldt, dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn dus de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. Dit betekent dat de soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld in eerste instantie bepalend is of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt.

Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Dit noemt men ook wel structureel bestaand beleid. Dit laat onverlet, dat de hoogte van de structurele baten en lasten jaarlijks kan fluctueren.

Van structurele baten en lasten is ook sprake indien de ramingen bijvoorbeeld om het jaar opgenomen zijn. Zolang deze posten maar periodiek terug blijven komen en er geen eindtijd bepaald is. Deze fluctuaties blijken uit de meerjarenraming. Ook door nieuw beleid of door bezuinigingen kunnen de hoogte van structurele lasten en baten worden beïnvloed.

Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Een begroting, meerjarenraming of jaarrekening kan ieder jaar dergelijke eenmalige zaken bevatten.

Incidentele baten en lasten	Herkomst	2024	2025	2026	2027
0. Bestuur en ondersteuning					
Implementatie nieuw financieel systeem	Programmabegroting 2023 & VJR2023	0,50			
Dienstverlening KCC	Perspectiefnota 2024-2027	0,56	0,44		
<i>Dekking Rijksmiddelen versterken gemeentelijke dienstverlening</i>	Perspectiefnota 2024-2027	-0,56	-0,44		
Programma's en wijkbudgetten 2022-2026	Perspectiefnota 2024-2027	2,20	2,20	2,20	
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
Parkeerbeleid	Programmabegroting 2023	0,30	0,30	0,30	
3. Economie					
Bijdrage fonds Bovo	Programmabegroting 2023	-0,25			
5. Sport, cultuur en recreatie					
Muziekakkoord	Voorjaarsrapportage 2023	0,07	0,07		
Impuls onderhoud openbare ruimte	Perspectiefnota 2024-2027	0,75			
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing					
Implementatie Omgevingswet	Programmabegroting 2019	0,06			
Totaal incidentele baten en lasten		3,63	2,57	2,50	0,00

-/- = voordeel/baten, + = nadeel/lasten (bedragen x 1 mln euro)

Toelichting:

0. Bestuur en ondersteuning

Implementatie nieuw financieel systeem

De implementatie van het nieuw financieel systeem zal naar verwachting medio 2023 starten en voor 1 januari 2025 zijn afgerond. De exacte kosten voor 2024 zijn nog niet in beeld omdat deze in belangrijke mate afhankelijk van het verloop van het implementatietraject. Vooralsnog worden deze voor 2024 geraamd op 500.000 euro, bestaande uit incidenteel 250.0000 euro voor de externe implementatiekosten en incidenteel 250.000 euro voor extra personele inzet.

Dienstverlening KCC

In de perspectiefnota 2024-2027 is 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een aantal projecten van het Klantcontactcentrum (KCC). Hiermee wordt een impuls gegeven aan o.a. versterking van de archieftaken, digitalisering van dienstverlening en de digitale participatiestrategie en bijbehorende toolbox.

Dekking Rijksmiddelen versterken gemeentelijke dienstverlening

De hierboven genoemde projecten van het KCC worden gedekt uit de Rijksmiddelen ter versterking van de gemeentelijke dienstverlening.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Parkeerbeleid

Voor een periode van 4 jaar wordt jaarlijks 300.000 euro beschikbaar gesteld om parkeren in de binnenstad te verbeteren.

3. Economie

Bijdrage fonds Bovo

In 2024 wordt vanuit de ontvangen bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen nog een opbrengst van afgerond 250.000 euro geraamd. Na 2024 worden geen opbrengsten meer verwacht als gevolg van het voltooiën van de gronduitgifte.

5. Sport, cultuur en recreatie

Muziekakkoord

Bij de begrotingsbehandeling 2023 is de motie Aansluiten op Muziekakkoord 'Meer Muziek in de klas' aangenomen. De looptijd van deze pilot is 2023-2025 en kost per jaar 67.500 euro per jaar.

Impuls onderhoud openbare ruimte

Voor een extra kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte is in de perspectiefnota 2024-2027 een bedrag van 750.000 euro beschikbaar gesteld.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Implementatie Omgevingswet

Voor de implementatie van de Omgevingswet zijn tot en met 2024 incidentele middelen beschikbaar gesteld.

6.2 Uiteenzetting financiële positie

6.2.1 Meerjaren Investeringsplan (MIP)

Meerjaren Investeringsplan (MIP) 2024 - 2027	A/B	TOTAAL Bedrag	2024	2025	2025	2027
Informatisering en automatisering						
Hardware	B	1.062	1.062	-	-	-
Investeringsruimte	B	3.338	38	1.100	1.100	1.100
<i>Totaal informatisering en automatisering</i>		4.400	<i>1.100</i>	<i>1.100</i>	<i>1.100</i>	<i>1.100</i>
Gronden en gebouwen						
Investeringsruimte	B	8.400	2.100	2.100	2.100	2.100
<i>Totaal gronden en gebouwen</i>		8.400	<i>2.100</i>	<i>2.100</i>	<i>2.100</i>	<i>2.100</i>
Overige						
Nieuwbouw sportpark	A	32.093	25.000	7.093	-	-
Bijdrage SPUK stimulering sport	A	-5.062	-4.000	-1.062	-	-
<i>Totaal overige</i>		32.093	<i>25.000</i>	<i>7.093</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Kleine kapitaalwerken						
Investeringsruimte	A	800	200	200	200	200
<i>Totaal kleine kapitaalwerken</i>		800	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>200</i>
Hoofdtakveld Bestuur en Ondersteuning		43.162	26.400	9.962	3.400	3.400
Investeringsruimte		-	-	-	-	-
Hoofdtakveld Veiligheid		-	-	-	-	-
Verharding/wegen						
777 - Bakkershof - reconstructie - Uitvoering	B	160	-	160	-	-
777 - Bakkershof - reconstructie - Voorbereiding	B	15	15	-	-	-
778 - Bornsestraat Bornerbroek - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	240	240	-	-	-
779 - Breesegge - omvorming naar beton - Uitvoering	B	530	530	-	-	-
829 - Bruglaan - reconstructie - Voorbereiding	B	25	-	-	-	25
780 - Buitenhaven Westzijde - omvorming naar beton - Voorbereiding	B	16	16	-	-	-
780 - Buitenhaven Westzijde - omvorming naar beton - Voorbereiding en uitvoering	B	730	-	730	-	-
781 - Dollegoorweg - reconstructie - Voorbereiding	B	10	-	10	-	-
781 - Dollegoorweg - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	70	-	-	70	-
783 - George Breitnerstraat - reconstructie - Voorbereiding	B	30	30	-	-	-
783 - George Breitnerstraat - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	315	-	315	-	-
784 - Gijsbert Karel van Hogendorpstraat - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	120	120	-	-	-
794 - GOA 2023 - Burgemeester Raveslootsingel - Uitvoering	B	125	-	125	-	-
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35) - Uitvoering	B	400	400	-	-	-
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35) - Uitvoering uitbreiding	B	1.080	1.080	-	-	-

786 - Jan Steenstraat - reconstructie - Voorbereiding	B	20	-	20	-	-
786 - Jan Steenstraat - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	845	-	-	845	-
818 - Jura - omvorming - Voorbereiding en uitvoering	B	65	65	-	-	-
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat - Uitvoering	B	210	210	-	-	-
12 - Rumerslanden 2016-2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	510	285	225	-	-
788 - Rutger Jan Schimmelpenninckstraat - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	250	250	-	-	-
819 - Sluiskade Noordzijde - omvorming - Voorbereiding en uitvoering	B	225	225	-	-	-
820 - Sluiskade Zuidzijde - omvorming - Voorbereiding en uitvoering	B	75	-	75	-	-
789 - Sluiskade Zuidzijde - onderhoud verharding - Uitvoering	B	390	-	390	-	-
789 - Sluiskade Zuidzijde - onderhoud verharding - Voorbereiding	B	25	25	-	-	-
790 - Sweelincklaan - reconstructie - Voorbereiding	B	15	15	-	-	-
790 - Sweelincklaan - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	565	-	565	-	-
Investeringsruimte	B	7.568	961	772	2.472	3.362
Totaal verharding		14.629	4.467	3.387	3.387	3.387
Investeringsimpuls infrastructuur						
374 - Aanpassen kruispunt Aadijk - Plesmanweg	A	291	-	-	291	-
374 - Subsidie	A	-109	-	-	-109	-
866 - Kleine verkeersprojecten 2024	A	82	82	-	-	-
379 - Kruispunt Stins - Nijenrode	A	692	-	692	-	-
379 - Subsidie	A	-325	-	-325	-	-
384 - VR Limpurgsingel verbeteren doorstroming en fietsoversteek	A	1.842	-	1.842	-	-
384 - Subsidie	A	-865	-	-865	-	-
368 - Zijtak F35 - Bleskolksingel - Aadorp	A	1.050	-	1.050	-	-
368 - Subsidie	A	-800	-	-800	-	-
Verkeersveiligheidsvoorzieningen Bornsestraat	A	100	100	-	-	-
Reconstructie aansluiting bedrijvenparksingel op N36	A	750	750	-	-	-
Fietspad maatkampsweg	A	127	127	-	-	-
718 - Financiële ruimte	A	-	-	-	-	-
Totaal investeringsimpuls infrastructuur		2.835	1.059	1.594	182	0
Openbare verlichting						
493 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2024	B	288	288	-	-	-
675 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2025	B	288	-	288	-	-
865 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2026	B	288	-	-	288	-
878 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2027	B	288	-	-	-	288
Totaal openbare verlichting		1.152	288	288	288	288
Verkeersregelinstallaties						
Investeringsruimte	B	3.140	785	785	785	785
Totaal verkeersregelinstallaties		3.140	785	785	785	785
(Civiele) Kunstwerken						
925 - Brug BB018 Nachtegaalstraat 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	50	-
601 - Brug BB026 Schokland - Uitvoering	B	210	210	-	-	-
633 - Brug BB090 Van Rechteren Limpurgsingel 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	65	65	-	-	-
906 - Brug BB116 Wolbeslanden 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	25	25	-	-	-

928 - Brug BB124 Pastoor Ossestraat 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	65	-	-	65	-
961 - Brug BB130 Bolscherlanden 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	-	50
962 - Brug BB131 Maatkampsweg 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	-	50
932 - Brug HB012 Windmolenbroeksweg 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	35	-	-	35	-
933 - Brug HB044 Laak 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	15	-
643 - Brug HB056 De Duif 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	60	60	-	-	-
963 - Brug SB031 Dollegoorbrug 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	90	-	-	90	-
848 - Brug SB032 Eilandbrug 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	50	-	-	-
964 - Brug SB032 Eilandbrug 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	70	-	-	70	-
540 - Brug SV035 Vriezebrug - Uitvoering	B	625	-	625	-	-
540 - Brug SV035 Vriezebrug - Voorbereiding	B	25	25	-	-	-
695 - Oever NV025 J. Duikerstraat 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	35	-	35	-	-
943 - Tunnel TN078 Windmolenbroeksweg 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	160	-	-	-	160
944 - Tunnel TN079 Maardijk 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	160	-	-	-	160
945 - Tunnel TN080 Leemslagenweg 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	120	-	-	-	120
905 - Vervangen beschoeiingen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	415	415	-	-	-
681 - Vervangen beschoeiingen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	0	-	0	-	-
903 - Vervangen beschoeiingen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	-	260	-
904 - Vervangen beschoeiingen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	-	-	260
917 - Tunnels BB300, BB301, BB303 en BB304 - Voorbereiding	B	50	50	-	-	-
917 - Tunnels BB300, BB301, BB303 en BB304 - Uitvoering	B	230	-	230	-	-
Investeringsruimte	B	1.768	336	346	651	436
<i>Totaal kunstwerken</i>		4.943	1.236	1.236	1.236	1.236
Parkeren						
Straatparkeren binnenwerk	B	180	120	60	-	-
Straatparkeren buitenwerk	B	180	120	60	-	-
Betaalautomaten binnenwerk	B	70	70	-	-	-
<i>Totaal parkeren</i>		430	310	120	-	-
Verkabeling hoogspanning						
Investeringsruimte	A	1.867	1.867	-	-	-
<i>Totaal verkabeling hoogspanning</i>		1.867	1.867	-	-	-
Verbreding Almelo-Nordhornkanaal						
investeringsruimte 2024 bruggen	A	975	975	-	-	-
investeringsruimte 2024 aanleg steigers	A	75	75	-	-	-
investeringsruimte 2025 bruggen	A	2.480	-	2.480	-	-
investeringsruimte 2025 aanleg steigers	A	75	-	75	-	-
investeringsruimte 2026 bruggen	A	576	-	-	576	-
investeringsruimte 2026 aanleg steigers	A	75	-	-	75	-
investeringsruimte 2027 bruggen	A	2.865	-	-	-	2.865
investeringsruimte 2027 aanleg steigers	A	75	-	-	-	75
<i>Totaal verbreding Almelo-Nordhornkanaal</i>		7.196	1.050	2.555	651	2.940
Havens en waterwegen						
investeringsruimte	B	195	49	49	49	48

<i>Totaal havens en waterwegen</i>		195	49	49	49	48
Hoofdtakveld Verkeer, vervoer en waterstaat		36.387	11.111	10.014	6.578	8.684
Investeringsruimte		-	-	-	-	-
Hoofdtakveld Economie		-	-	-	-	-
Onderwijshuisvesting						
Primair onderwijs	B	1.000	1.000	-	-	-
Speciaal onderwijs	B	6.610	6.610	-	-	-
Voortgezet onderwijs	B	-	-	-	-	-
Bewegingsonderwijs	B	1.500	1.500	-	-	-
Investeringsruimte	B	16.500	-	5.500	5.500	5.500
<i>Totaal onderwijshuisvesting</i>		25.610	9.110	5.500	5.500	5.500
Hoofdtakveld Onderwijs		25.610	9.110	5.500	5.500	5.500
Sport						
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld	A	704	704	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld bijdrage SPUK	A	-107	-107	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld	A	704	704	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld bijdrage SPUK	A	-107	-107	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek natuurgrasveld	A	87	87	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/materialenhok	A	531	531	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/materialenhok	A	-81	-81	-	-	-
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek infrastructuurle aanpassingen	A	1.045	1.045	-	-	-
ASV '57 vervangen bovenlaag kunstgras	B	310	310	-	-	-
<i>Totaal sport</i>		3.086	3.086	-	-	-
Tractie sport						
Vervoermiddelen	B	-	-	-	-	-
Tractoren	B	230	-	-	120	110
Machines	B	64	30	12	22	-
Investeringsruimte	B	-	-	-	-	-
<i>Totaal tractie sport</i>		294	30	12	142	110
Tractie						
Investeringsruimte	B	2.620	655	655	655	655
<i>Totaal tractie</i>		2.620	655	655	655	655
Openbaar groen						
Groen						
585 - Boomwortelopgroei 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	80	80	-	-	-
658 - Boomwortelopgroei 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	80	-	80	-	-
770 - Boomwortelopgroei 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	80	-	-	80	-
879 - Boomwortelopgroei 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	80	-	-	-	80
829 - Bruglaan - reconstructie - Voorbereiding	B	50	-	-	-	50
498 - IGOP 2024 - Communicatie - Voorbereiding en uitvoering	B	10	10	-	-	-
501 - IGOP 2024 - Nazorg 2023 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	15	-	-	-

705 - IGOP 2024 - Onvoorzien Groen - Voorbereiding en uitvoering	B	100	100	-	-	-
708 - IGOP 2024 - Reservering groen IGOP - Voorbereiding en uitvoering	B	175	175	-	-	-
663 - IGOP 2025 - Communicatie - Voorbereiding en uitvoering	B	10	-	10	-	-
664 - IGOP 2025 - Nazorg 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	15	-	-
704 - IGOP 2025 - Onvoorzien Groen - Voorbereiding en uitvoering	B	220	-	220	-	-
709 - IGOP 2025 - Reservering groen IGOP - Voorbereiding en uitvoering	B	175	-	175	-	-
773 - IGOP 2026 - Communicatie - Voorbereiding en uitvoering	B	10	-	-	10	-
774 - IGOP 2026 - Nazorg 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	15	-
844 - IGOP 2026 - Onvoorzien Groen - Voorbereiding en uitvoering	B	245	-	-	245	-
843 - IGOP 2026 - Reservering groen IGOP - Voorbereiding en uitvoering	B	175	-	-	175	-
882 - IGOP 2027 - Communicatie - Voorbereiding en uitvoering	B	10	-	-	-	10
883 - IGOP 2027 - Nazorg 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	-	15
977 - IGOP 2027 - Onvoorzien Groen - Voorbereiding en uitvoering	B	195	-	-	-	195
976 - IGOP 2027 - Reservering groen IGOP - Voorbereiding en uitvoering	B	175	-	-	-	175
393 - Meulenbeldlaan bomen - Voorbereiding en uitvoering	B	110	110	-	-	-
475 - Planmatig onderhoud wegbermen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	50	-	-	-
476 - Planmatig onderhoud wegbermen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	50	-	-
756 - Planmatig onderhoud wegbermen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	50	-
888 - Planmatig onderhoud wegbermen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	-	50
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat - Uitvoering	B	50	50	-	-	-
12 - Rumerslanden 2016-2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	25	25	-	-
591 - Vervangen/herplanten bomen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	240	240	-	-	-
687 - Vervangen/herplanten bomen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	260	-	-
842 - Vervangen/herplanten bomen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	-	260	-
980 - Vervangen/herplanten bomen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	-	-	260
698 - Vervangen/herplanten groen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	240	240	-	-	-
699 - Vervangen/herplanten groen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	260	-	-
845 - Vervangen/herplanten groen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	-	260	-
978 - Vervangen/herplanten groen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	260	-	-	-	260
702 - Voorbereiding groen algemeen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	50	-	-	-
703 - Voorbereiding groen algemeen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	50	-	-
846 - Voorbereiding groen algemeen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	50	-
979 - Voorbereiding groen algemeen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	50	-	-	-	50
Totaal bomen		4.579	1.145	1.145	1.145	1.145
Speeltoestellen/beweegplekken						
Speeltoestellen	B	1.660	415	415	415	415
Totaal speeltoestellen/beweegplekken		1.660	415	415	415	415
Hoofdtakveld Sport, cultuur en recreatie		12.239	5.331	2.227	2.357	2.325
Investeringsruimte		-	-	-	-	-
Hoofdtakveld Sociaal Domein		-	-	-	-	-
Riolering (vervangning)						

783 - George Breitnerstraat - reconstructie - Voorbereiding	B	50	50	-	-	-
508 - GOA 2024 - Klinkersleuven 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	105	105	-	-	-
799 - GOA 2024 - Laan van Biel - Voorbereiding en uitvoering	B	50	50	-	-	-
733 - Grotestraat Noord - Uitvoering	B	115	115	-	-	-
501 - IGOP 2024 - Nazorg 2023 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	15	-	-	-
495 - IGOP 2024 - Onvoorzien Blauw - Voorbereiding en uitvoering	B	300	300	-	-	-
685 - IGOP 2024 - Voorbereiding IGOP 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	15	-	-	-
664 - IGOP 2025 - Nazorg 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	15	-	-
665 - IGOP 2025 - Onvoorzien Blauw - Voorbereiding en uitvoering	B	300	-	300	-	-
686 - IGOP 2025 - Voorbereiding IGOP 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	15	-	-
774 - IGOP 2026 - Nazorg 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	15	-
837 - IGOP 2026 - Onvoorzien Blauw - Voorbereiding en uitvoering	B	300	-	-	300	-
836 - IGOP 2026 - Voorbereiding IGOP 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	15	-
883 - IGOP 2027 - Nazorg 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	-	15
972 - IGOP 2027 - Onvoorzien Blauw - Voorbereiding en uitvoering	B	300	-	-	-	300
885 - IGOP 2027 - Voorbereiding IGOP 2028 - Voorbereiding en uitvoering	B	15	-	-	-	15
486 - Kolken vervangen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	115	115	-	-	-
673 - Kolken vervangen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	115	-	115	-	-
840 - Kolken vervangen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	115	-	-	115	-
973 - Kolken vervangen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	115	-	-	-	115
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat - Uitvoering	B	375	375	-	-	-
715 - Relining diversen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	2.372	2.372	-	-	-
716 - Relining diversen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	2.372	-	2.372	-	-
838 - Relining diversen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	2.372	-	-	2.372	-
969 - Relining diversen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	2.372	-	-	-	2.372
12 - Rumerslanden 2016-2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	1.020	570	450	-	-
857 - Vervangen voorzieningen gemalen 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	540	540	-	-	-
858 - Vervangen voorzieningen gemalen 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	540	-	540	-	-
859 - Vervangen voorzieningen gemalen 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	540	-	-	540	-
970 - Vervangen voorzieningen gemalen 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	540	-	-	-	540
861 - Vervangen voorzieningen pompunits 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	100	-	-	-
862 - Vervangen voorzieningen pompunits 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	-	100	-	-
863 - Vervangen voorzieningen pompunits 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	-	-	100	-
971 - Vervangen voorzieningen pompunits 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	-	-	-	100
982 - Voorbereiden wijken jaren 60 en 70 - Voorbereiding	B	100	100	-	-	-
967 - Wester-Sluitersveldlanden - Voorbereiding	B	75	75	-	-	-
967 - Wester-Sluitersveldlanden - Uitvoering	B	3.000	-	-	1.500	1.500
967 - Wester-Sluitersveldlanden - Voorbereiding en uitvoering	B	1.000	-	1.000	-	-
Investeringsruimte - nader te invullen	B	5.865	1.499	1.489	1.439	1.439
Totaal riolering (vervanging)		25.585	6.396	6.396	6.396	6.396

Riolering (verbetering)						
829 - Bruglaan - reconstructie - Voorbereiding	B	30	-	-	-	30
719 - Financiële ruimte 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	-	-	-	-	-
720 - Financiële ruimte 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	47	-	47	-	-
721 - Financiële ruimte 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	2	-	-	2	-
878 - Financiële ruimte 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	906	-	-	-	906
733 - Grotestraat Noord - Uitvoering	B	155	155	-	-	-
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35) - Uitvoering	B	50	50	-	-	-
847 - OBA 3 - IJsselstraat - Hofkampbuurt - Uitvoering	B	945	-	625	320	-
847 - OBA 3 - IJsselstraat - Hofkampbuurt - Voorbereiding en uitvoering	B	625	625	-	-	-
981 - Wateroverlast tunnel Wierdensestraat - Voorbereiding	B	50	50	-	-	-
981 - Wateroverlast tunnel Wierdensestraat - Uitvoering	B	950	-	-	950	-
981 - Wateroverlast tunnel Wierdensestraat - Voorbereiding en uitvoering	B	400	-	400	-	-
902 - Watersysteem Zuidzijde Almelo - Voorbereiding	B	30	30	-	-	-
Riolering (afkoppelen)						
730 - Afkoppelen HWA derden 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	100	-	-	-
731 - Afkoppelen HWA derden 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	-	100	-	-
841 - Afkoppelen HWA derden 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	-	-	100	-
975 - Afkoppelen HWA derden 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	100	-	-	-	100
778 - Bornsestraat Bornerbroek - reconstructie - Voorbereiding en uitvoering	B	78	78	-	-	-
719 - Financiële ruimte 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	-	-	-	-	-
720 - Financiële ruimte 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	-	-	-	-	-
721 - Financiële ruimte 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	-	-	-	-	-
878 - Financiële ruimte 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	336	-	-	-	336
733 - Grotestraat Noord - Uitvoering	B	150	150	-	-	-
870 - Reconstructie Boddestraat en Het Bakken - Uitvoering	B	200	-	200	-	-
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat - Uitvoering	B	134	134	-	-	-
Riolering (grondwater)						
719 - Financiële ruimte 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	155	155	-	-	-
720 - Financiële ruimte 2025 - Voorbereiding en uitvoering	B	155	-	155	-	-
721 - Financiële ruimte 2026 - Voorbereiding en uitvoering	B	155	-	-	155	-
878 - Financiële ruimte 2027 - Voorbereiding en uitvoering	B	155	-	-	-	155
Totaal riolering (verbetering)		6.109	1.527	1.527	1.527	1.527
Hoofdtakveld Volksgezondheid en milieu		31.694	7.923	7.923	7.923	7.923
Investeringsruimte		-	-	-	-	-
Hoofdtakveld Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		-	-	-	-	-

Investeringsruimte	-	-	-	-	-
Totaal GENERAAL	149.091	59.875	35.626	25.758	27.832

Bedragen x 1.000 euro

* Onder voorbehoud van voldoende cofinanciering

6.2.2 Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
ACTIVA					
Immateriële vaste activa	1.953	1.726	1.500	1.272	1.042
Materiële vaste activa	232.892	273.869	289.418	296.604	301.618
Financiële vaste activa	16.738	15.844	14.946	14.039	13.129
Totaal vaste activa	251.584	291.440	305.864	311.916	315.789
Vorraden (ohw)	7.623	3.771	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	38.770	18.770	18.770	18.770	18.770
Liquide middelen	542	542	542	542	542
Overlopende activa	24.801	24.763	24.763	24.763	24.763
Totaal vlottende activa	71.735	47.846	44.075	44.075	44.075
Totaal generaal activa	323.319	339.285	349.939	355.991	359.863

Geprognosticeerde balans	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
PASSIVA					
Eigen vermogen	94.273	98.692	102.821	86.790	71.147
Voorzieningen	17.459	15.713	13.968	11.692	9.947
Vaste schulden	182.109	163.928	171.446	195.411	214.323
Totaal vaste passiva	293.840	278.333	288.234	293.893	295.416
Vlottende schulden	11.826	11.826	11.826	11.826	11.826
Overlopende passiva	17.652	49.126	49.878	50.271	52.621
Totaal vlottende passiva	29.478	60.952	61.705	62.097	64.447
Totaal generaal passiva	323.319	339.285	349.939	355.991	359.863

Bedragen x 1.000 euro

6.2.3 Overzicht EMU saldo

EMU-saldo

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-4.419	-4.128	16.031	15.644
2 Mutatie (im)materiele vaste activa	40.750	15.548	7.187	5.013
3 Mutatie voorzieningen	-1.745	-1.745	-2.276	-1.745
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-3.851	-5.125	-2.226	1.601
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-43.063	-16.296	8.794	7.285

Bedragen x 1.000 euro

6.2.4 Overzicht reserves en voorzieningen

Verloopoverzicht reserves	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024	Saldo per 31-12-2025	Saldo per 31-12-2026	Saldo per 31-12-2027	Doel van reserve
Algemene reserve						
Algemene reserve	44.593	44.593	44.593	44.593	44.593	Buffer om mogelijke (toekomstige) verliezen te kunnen dekken.
Subtotaal algemene reserve	44.593	44.593	44.593	44.593	44.593	
Bestemmingsreserves						
Overlopende werken	8.553	8.654	8.756	8.857	8.959	Dekking van meerjarige incidentele projecten.
Gebiedsgerichte aanpak	3.356	3.356	3.356	3.356	3.356	Dekking voor gebiedsgerichte aanpak grondwater-verontreinigingen.
Co-financiering	430	430	430	430	430	Dekking van de gemeentelijke co-financiering bij projecten.
Centrumgemeente MO+ BW	5.685	9.168	12.653	16.143	19.633	Dekking voor toekomstige uitgaven beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
Stedelijke ontwikkeling	20.077	20.577	21.077	21.577	22.077	Dekking voor uitgaven t.b.v. stadsontwikkeling.
Sociaal domein	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	Dekking voor toekomstige tekorten binnen sociaal domein.

Opvang vluchtelingen	3.155	3.155	3.155	3.155	3.155	Dekking voor toekomstige kosten opvang vluchtelingen.
Subtotaal bestemmingsreserves	45.256	49.341	53.427	57.519	61.610	
Nog te bestemmen resultaat						
Begrotingssaldo	4.425	4.759	4.801	-15.321	-35.056	Begrotingssaldo (gecumuleerd)
Subtotaal nog te bestemmen resultaat	4.425	4.759	4.801	-15.321	-35.056	
Totaal reserves	94.273	98.692	102.821	86.790	71.147	

Bedragen x 1.000 euro

Mutatieoverzicht reserves	Storting 2024	Onttrekking 2024	Storting 2025	Onttrekking 2025	Storting 2026	Onttrekking 2026	Storting 2027	Onttrekking 2027
Bestemmingsreserves								
Overlopende werken	119	18	119	18	119	18	119	18
Centrumgemeente MO+ BW	4.484	1.000	4.485	1.000	4.490	1.000	4.490	1.000
Stedelijke ontwikkeling	500		500		500		500	
Subtotaal bestemmingsreserves	5.103	1.018	5.104	1.018	5.109	1.018	5.109	1.018
Nog te bestemmen resultaat								
Begrotingssaldo	334		42		-20.122		-19.735	
Subtotaal nog te bestemmen resultaat	334	0	42	0	-20.122	0	-19.735	0
Totaal reserves	5.437	1.018	5.146	1.018	-15.013	1.018	-14.626	1.018

Bedragen x 1.000 euro

Toelichting op de reservemutaties:

Reserve overlopende werken: De middelen voor meerjarige incidentele projecten worden gestort in de reserve overlopende werken. Gedurende het project worden de daadwerkelijke projectkosten aan de reserve onttrokken.

Reserve centrumgemeenten MO+BW

Het jaarlijkse verwachte overschot bij beschermd wonen wordt gestort in de reserve centrumgemeentetaken MO+BW. Jaarlijks worden met de regiogemeenten afspraken gemaakt hoe het gerealiseerde resultaat van het vorig jaar wordt verdeeld c.q. besteed.

Reserve stadsontwikkelingsfonds

Er wordt structureel 500.000 euro gestort in deze reserve.

Resultaatbestemming:

De begrotingsaldi zoals gepresenteerd in het financieel meerjarenperspectief worden toegevoegd of onttrokken aan de reserve resultaatbestemming.

Verloopoverzicht voorzieningen	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024	Saldo per 31-12-2025	Saldo per 31-12-2026	Saldo per 31-12-2027	Doel van voorziening
Verplichtingen						
Nog uit te voeren werken grondexploitaties	1.609	1.609	1.609	1.609	1.609	Dekking van nakomende kosten van afgesloten grondexploitaties.
Verwacht verlies grondexploitatie	531	531	531			Dekking van verwachte verliezen grondexploitatie.
Wethouderspensioen	325	325	325	325	325	Dekking voor toekomstige pensioenverplichtingen wethouders.
Bovenwettelijk verlof/verlofsparen	588	588	588	588	588	Dekking voor eventuele toekomstige verplichtingen uit hoofde van bovenwettelijk verlof/verlofsparen
Subtotaal verplichtingen	3.053	3.053	3.053	2.522	2.522	
Egalisatie						
Riolering egalisatie	5.698	4.454	3.210	1.966	723	Dekking voor egalisatie van rioleringskosten.
Afval egalisatie	2.821	2.319	1.818	1.317	815	Dekking voor egalisatie van kosten afvalinzameling.
Subtotaal egalisatie	8.519	6.773	5.028	3.283	1.538	
Derden						
Sociale recherche	305	305	305	305	305	Dekking van exploitatie lasten samenwerkingsverband Sociale Recherche Twente.
Subtotaal derden	305	305	305	305	305	
Toekomstige vervangingsinvesteringen						
Riolering vervanging	5.582	5.582	5.582	5.582	5.582	Dekking voor toekomstige vervangingsinvesteringen.
Subtotaal toekomstige vervangingsinvesteringen	5.582	5.582	5.582	5.582	5.582	
Totaal voorzieningen	17.459	15.713	13.968	11.692	9.947	

Bedragen x 1.000 euro

7. Bijlagen

7.1 Verbonden partijen

7.1.1 Gemeenschappelijke regelingen

Euregio

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-218	-126	V
Eigen vermogen	2.523	2.650	
Vreemd vermogen	12.189	30.291	
Solvabiliteit (EV/TV)	17,1%	8,0%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente?

Voor de EUREGIO is het Duitse recht van toepassing. Dit betekent dat voor EUREGIO niet dezelfde plichten gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan de deelnemende gemeenten. Voor de begroting 2024 betekent dit, dat deze pas wordt vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van EUREGIO in januari 2024. Om toch een beeld te hebben van de financiën van EUREGIO, is ter informatie de begroting van het jaar 2023 bijgevoegd. Deze begroting is vastgesteld op 13 januari 2023. De begroting voor 2023 sluit met een negatief resultaat van 89.866 euro. Ook in de daaropvolgende jaren vanaf 2024 moet volgens de actuele planning worden uitgegaan van tekorten. Hiervoor staat echter een toereikende egalisatie reserve ter beschikking.

Oorzaken van dit tekort zijn in de eerste plaats de algemene cao-gebaseerde verhogingen van de personeelskosten en de prijsstijgingen voor materiële kosten, waar een gelijkblijvende lidmaatschapsbijdrage tegenover staat. De lidmaatschapsbijdrage van Almelo bedraagt voor 2023 21.215 euro. De ledenbijdrage is uniform vastgesteld op 0,29 euro per inwoner.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-213	-207	V
Eigen vermogen	550	756	
Vreemd vermogen	10.342	8.715	
Solvabiliteit (EV/TV)	5,0%	8,0%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente?

De totale gemeentelijke bijdrage 2024 aan het GBT is 14,3 miljoen euro, waarvan Almelo 1,9 miljoen euro bijdraagt. Het GBT heeft een beperkt weerstandsvermogen waarmee incidentele knelpunten in de bedrijfsvoering kunnen worden opgevangen.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-136	-375	V
Eigen vermogen	1.550	1.910	
Vreemd vermogen	-	-	
Solvabiliteit (EV/TV)	100,0%	100,0%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

De begroting van het OLCT bevat slechts de verrekening van het dividendresultaat uit de dochteronderneming Crematoria Twente B.V. (CT). De beheerskosten van de gemeenschappelijke regeling worden in mindering gebracht op het uit te keren dividend.

De gehanteerde uitgangspunten in de begroting 2024 zijn conform de besluiten van het algemeen bestuur. In de ontwerpbegroting 2024 is vanuit CT een dividend opgenomen van 375.000 euro. Na aftrek van de kosten is de verwachting dat de GR OLCT afsluit met een voordelig saldo van baten en lasten van 360.055 euro. Na verachting zal het bedrag van 360.055 euro uitgekeerd worden aan de deelnemende gemeenten.

Welke risico's loopt de gemeente?

Het risico van OLCT beperkt zich tot het risico van dochteronderneming CT. De risico's van CT zijn van invloed op de hoogte van het dividend dat het OLCT ontvangt. De meeste bedrijfsrisico's van CT zijn afgedekt door procedures, verzekeringen en tarieven. Een ander bedrijfsrisico vormt de vestiging van een concurrent binnen het verzorgingsgebied. In 2012 is daarom besloten tot een nieuwe strategie om dit risico te verkleinen.

Samen Twente

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-489	-31	V
Eigen vermogen	15.783	12.787	
Vreemd vermogen	1.516	1.422	
Solvabiliteit (EV/TV)	91,2%	90,0%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

De begroting 2024 van Samen Twente is opgesteld in overeenstemming met de (financiële) uitgangspunten van de Twentse gemeenten voor verbonden partijen. De begroting van Samen Twente heeft in 2024 een omvang van 52,8 miljoen euro. Het aandeel van de gemeentelijke bijdragen is geraamd op 37,8 miljoen euro. Deze bijdrage is gestegen met 3,38 miljoen euro t.o.v. de begroting 2023. Deze stijging wordt voor het overgrote deel zijnde 3,1 miljoen euro verklaard door het toepassen van de loon- en prijscompensatie. Deze is gebaseerd op de spelregels van de Twentse gemeenten voor verbonden partijen. De loon- en prijscompensatie 2024 is uitzonderlijk hoog, maar onontkoombaar en onvermijdbaar. De looncompensatie bedraagt 10% gerekend

vanaf loonpeil 31-12-2022. De prijscompensatie komt vanwege de nacalculatorische berekening over voorgaande jaren uit op 12,7 %. Ook dit is uitzonderlijk hoog en heeft te maken met de hoge inflatie. De bijdrage vanuit de gemeente Almelo stijgt van 3.985.746 euro (na begrotingswijziging in 2023) naar 4.379.577 euro in 2024.

Welke risico's loopt de gemeente?

Met het vaststellen van de veranderopdracht Regio Twente op 10 juni 2021 zijn er taakstellingen doorgevoerd, waarbij structureel 1,6 mln euro als taakstelling is opgenomen. In jaarstukken 2021 is het bestuur geïnformeerd dat er nog 161.000 euro structureel gerealiseerd moet worden. Daarnaast heeft Veilig Thuis Twente nog een taakstelling van 96.000 euro structureel vanuit de invlechting in 2018 vanuit Jeugdbescherming Overijssel. Deze taakstelling op de gemeentelijke bijdragen vanuit de veranderopdracht en Veilig Thuis Twente leiden tot verlaging van onze opbrengsten van bijna 260.000 euro structureel. Er wordt nog onderzocht welke maatregelen er getroffen kunnen worden om de taakstelling structureel te kunnen invullen. Er wordt incidenteel 1,2 mln euro aan SPUK subsidie verwacht voor 2023 en 2024 voor het plan versterking pandemische paraatheid en versterking en infectieziektebestrijding.

Recreatieschap Twente

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-	146	N
Eigen vermogen	740	871	
Vreemd vermogen		3.633	
Solvabiliteit (EV/TV)		19,3%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Recreatieschap Twente is per 01-01-2022 opgericht en voert de taken uit die voorheen voornamelijk werden opgepakt binnen recreatieve voorzieningen bij voormalig Regio Twente. In 2021 heeft de ontvlechting van de Regio Twente vorm gekregen. Recreatieschap Twente beheert namens de Twentse gemeenten de recreatieparken: Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden). Daarnaast beheert en onderhoud Recreatieschap Twente namens de Twentse gemeenten ook 380 km recreatieve fietspaden in Twente en 10.000 km aan routes.

De bedrijfsvoering van het recreatieschap wordt uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Samen Twente waarmee een dienstverleningsovereenkomst (DVO) is gesloten. Door de duidelijke DVO met de GR Samen Twente, en een separate administratie, blijft er een heldere en transparante scheiding tussen de financiën van het Recreatieschap Twente en de GR Samen Twente.

De begroting 2024 voor het Recreatieschap Twente wijkt inhoudelijk niet af van de programmabegroting.

Welke risico's loopt de gemeente?

De totale gemeentelijke bijdrage bedraagt voor 2024 3,9 miljoen euro. Voor Almelo is dit een bedrag van 455.336 euro.

Twenteboard Development

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat		-14	V
Eigen vermogen		14	
Vreemd vermogen	8.998	9.972	
Solvabiliteit (EV/TV)	0,0%	14,0%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Twente Board is de samenwerking tussen Ondernemers, Onderwijsinstellingen en Overheid, met als doel het versterken van de economie in Twente. Dit gebeurt door mee te denken en te investeren in kansrijke en innovatieve projecten. Twente Board wordt in de uitvoering bijgestaan door een uitvoeringsorganisatie. De uitvoeringsorganisatie onderhoudt en versterkt het regionale ecosysteem, met de strategische agenda van Twente Board als leidraad. De organisatie werkt samen met de regionale partners. Daarbij gaat het om het signaleren van trends en ontwikkelingen, verkennen van kansen, in de inzet van financiële middelen.

Welke risico's loopt de gemeente?

De bijdrage in 2024 voor de gemeente bedraagt 659.860 euro.

Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-2.294	-4.744	V
Eigen vermogen	9.126	11.869	
Vreemd vermogen	114.492	69.297	
Solvabiliteit (EV/TV)	7,4%	14,6%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

De actuele grondexploitatie van het RBT/XL Businesspark kent een looptijd tot en met 2025. Het dagelijks bestuur heeft de projectorganisatie opdracht gegeven om in samenspraak met de deelnemers een stappenplan uit te werken voor de liquidatie van de GR.

Welke risico's loopt de gemeente?

De mogelijke risico's worden door het openbaar lichaam RBT via een verdeelsleutel verdeeld over de deelnemende partijen aan de regeling. De gemeente Almelo participeert voor 23% risicodragend in de grondexploitatie van het RBT.

Ontplooi

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-20	-67	V
Eigen vermogen	20	87	
Vreemd vermogen	3.040	1.409	
Solvabiliteit (EV/TV)	0,7%	5,8%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Ontplooi heeft als doel om mensen met een beperking en met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zich te laten ontwikkelen binnen en buiten de stichting, waarbij de behoeften en ontwikkelmogelijkheden van het individu het uitgangspunt vormen. Ontplooi heeft geen winstoogmerk en beperkt zich tot het uitvoeren van werkzaamheden van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), de Participatiewet en overige wettelijke taken op het gebied van de (sociale) werkvoorziening. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd voor de gemeenten Almelo, Twenterand, Wierden, Tubbergen en Dinkelland op basis van dienstverleningsovereenkomsten. Commerciële dienstverlening aan derden wordt alleen uitgevoerd wanneer dit bijdraagt aan de doelen van Ontplooi. Met de 5 gemeenten zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten.

Welke risico's loopt de gemeente?

Voor de meerjarenbegroting is uitgegaan van dezelfde berekeningssystematiek zoals die op dit moment wordt gehanteerd. Doel van deze methode is een eerlijke verdeling tussen gemeenten op basis van diensten die ze afnemen en aantal medewerkers per dienst. Het resultaat van Ontplooi is na bijdrage gemeenten 0 euro. Ontplooi ontvangt een tarief per medewerker nominaal voor de uitvoering van HR werkgeverstaken en/of verloning. Dit tarief is gebaseerd op de directe kosten en een deel van de indirecte kosten. De gemeenten die bijdragen betreffen: Almelo, Dinkelland, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De gemeenten Dinkelland, Tubbergen, Twenterand en Wierden betalen 15% opslag over de totale bijdrage ten behoeve van potentiële frictiekosten.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	117	-366	V
Eigen vermogen	971	1.349	
Vreemd vermogen	14.323	14.497	
Solvabiliteit (EV/TV)	6,3%	8,5%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

De begroting 2024 is gebaseerd op de vernieuwde strategie; *'Samen lossen we schulden op'*, bekrachtigd door ons Algemeen Bestuur in november 2022. Het toekomstprofiel van de Stadsbank is een klant- en resultaatgerichte expertise organisatie in optimale verbinding met en faciliterend naar gemeenten en hun regie op het sociaal domein. Samen met gemeenten vergroten we daarmee de impact van de dienstverlening van de Stadsbank in het gemeentelijk sociaal domein.

De vernieuwde strategie is vertaald in een meer klant- en resultaatgerichte dienstverlening (klantreis), die in 2023, met bijbehorende financiering, is ingezet. Met deze begroting wordt ook het aangepaste en toekomstbestendige bekostigingsmodel geïmplementeerd. Een model dat zoals voorheen is gebaseerd op solidariteit, gemeenschappelijkheid en flexibiliteit, maar met meer voorspelbaarheid, minder productdifferentiatie en meer ruimte voor ontwikkeling.

Als gevolg van de inflatie zijn de door te voeren loon- en prijscompensaties in 2023 fors en werkt dit door in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027. Hierbij volgen we de richtlijnen van de deelnemende gemeenten. Deze autonome ontwikkeling leidt in deze begroting tot een stijging van de lasten ten opzichte van de vorige begroting.

Welke risico's loopt de gemeente?

Het gemeentelijke aandeel in de begroting 2024 bedraagt voor Almelo 1.185.565 miljoen euro. Dit bedrag wordt voor 75% naar rato verdeeld op basis van de afgenomen dienstverlening en het overige 25% naar rato op

basis van het aantal huishoudens per gemeente. Het aandeel van de gemeenten in de afgenomen dienstverlening was bevroren met de bekostiging in 2016 en wordt in de begroting 2024 herijkt op basis van de geraamde basisdienstverlening. Deze herijking geeft herverdeeffecten tussen gemeenten. Zoals bestuurlijk in november 2022 is afgesproken worden de effecten van de herijking met een gedempte invoering van 40% in 2024 en 100% in 2025 in de begroting 2024 verwerkt.

Omgevingsdienst Twente (ODT)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-1.217	-399	V
Eigen vermogen	2.348	1.727	
Vreemd vermogen	1.784	2.931	
Solvabiliteit (EV/TV)	56,8%	37,1%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

We gaan verder uitvoering geven aan de routekaart Outputfinanciering. In 2023 wordt het laatste traject van de routekaart Outputfinanciering verder opgepakt. Insteek is dat de begroting 2024 van de Omgevingsdienst volledig is opgesteld op basis van outputfinanciering. Onderdeel hiervan is de herijking van de bijdragen van de deelnemende gemeenten en provincie Overijssel.

De begroting 2024 van de Omgevingsdienst Twente is volledig opgesteld op basis van outputfinanciering. Onderdeel hiervan is de herijking van de bijdragen van de deelnemende gemeenten en provincie Overijssel.

De belangrijkste ontwikkelingen met financiële consequenties voor de begroting 2024;

- De begroting is opgesteld aan de hand van het aantal benodigde (productieve) uren per deelnemer, gebaseerd op de regionaal vastgestelde ambities omtrent de VTH- samenwerking.
- Er komt één integraal uurtarief waarbij het totaal van de exploitatiebegroting wordt gedeeld door het totaal aantal productieve uren uit de Herijking Financiering OD Twente.
- Op basis van de door de OD Twente daadwerkelijk gemaakte uren wordt aan het einde van het jaar per deelnemer afgerekend. Na de individuele afrekening vindt bij overschotten of tekorten nog een collectieve afrekening plaats op basis van het percentage van de deelnemersbijdrage.

Welke risico's loopt de gemeente?

Bij de oprichting van de ODT heeft de gemeente Almelo robuust ingebracht, in tegenstelling tot aantal andere gemeenten. Dit heeft ervoor gezorgd dat de uitvoeringscapaciteit voor Almelo is gebruikt voor andere deelnemers. Dit heeft geleid tot flinke achterstanden bij Almelo. Daarnaast bleef de uitvoering binnen het (milieuspecialistisch) pluspakket achter bij de programmering. Voor het komend jaar wordt er vanuit de bestemmingsreserve extra budget beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de capaciteit, om de in het verleden ontstane werkvoorraad over een periode van twee jaar deels te verlagen. Voor Almelo zaak hier alert op te blijven en toe te zien dat dit ook daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden. Het risico op niet realiseren van de productie-aantallen blijft reëel.

Veiligheidsregio Twente (VRT)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-1.335	-749	V
Eigen vermogen	2.069	1.963	
Vreemd vermogen	59.417	66.845	
Solvabiliteit (EV/TV)	3,4%	2,9%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

In het verlengde van de basistaken die door de VRT uitgevoerd worden zijn er ook een aantal taken die niet tot het (wettelijke) basispakket behoren van de VRT. Sommige van deze taken vloeien voort uit een andere wetgeving en/of zijn in opdracht van de gemeenten belegd bij de VRT. De taken worden uitgevoerd door de VRT omdat het bijdraagt aan de veiligheid in Twente. Voor een aantal van deze taken bestaat een andere financieringsystematiek. Het gaat hierbij om taken als; het adviseren bij (grootschalige) evenementen, grensoverschrijdende samenwerking, Regionale toezichtsruimte en de coördinatie vluchtelingen.

Welke risico's loopt de gemeente?

De begroting 2024 heeft een omvang van 68,8 mln euro. Het gemeentelijk aandeel daarvan is geraamd op 49,3 mln euro. De gemeentelijke bijdrage is ten opzichte van de begroting 2023 toegenomen met 4,8 mln euro (6,9 %). Hiervoor is 3,1 mln euro (1,8 %) vanwege loon- en prijscompensatie, berekend volgens de vastgestelde financiële uitgangspunten. 625.155 euro is bestemd voor prijscompensatie. Het resterende deel 1,02 mln euro bedrag wordt aangewend voor een correctie op de kapitaallasten (vervangingsinvesteringen).

De gemeentelijke bijdrage voor Almelo stijgt van 5,8 mln euro in 2023 naar een bedrag van 6,2 mln euro in 2024.

Port of Twente Havenbedrijf

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-51	-57	V
Eigen vermogen	51	108	
Vreemd vermogen	-	101	
Solvabiliteit (EV/TV)	100,0%	51,7%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

De binnenhavens aan de Twentekanalen van de gemeenten Hengelo, Almelo, Enschede, Hof van Twente en Lochem vormen samen Port of Twente Havenbedrijf. Deze samenwerking is gebaseerd op de door de vijf gemeenten ondertekende overeenkomst dat beschouwd kan worden als een Wgr construct zonder rechtspersoonlijkheid (Wgr light). Het doel van de samenwerking is gebaseerd op het genereren van:

- meer (water) gebonden en verbonden bedrijven
  - meer vervoer over water
  - bijdragen in de circulaire economie en energietransitie,
- en daarmee het bewerkstelligen van economische verbreding van de havengebieden en economische structuurversterking van de Regio Twente/Achterhoek.

Welke risico's loopt de gemeente?

Conform het bedrijfsplan kan er 575 uren aan ambtelijke inzet van Almelo worden gevraagd. Daarvan zijn er circa 250 opgenomen in de werkplannen. Dekking van de overige uren ontbreekt. Dit kan mogelijke problemen

opleveren bij de uitvoering van het bedrijfsplan. Op dit moment is dit nog niet aan de orde, maar kan niet uitgesloten worden. Er wordt voorgesteld hiervoor wel een budget van 25.000 euro op te nemen in de begroting.

7.1.2 Vennootschappen en coöperaties

Cogas NV

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-5.492	-2.159	V
Eigen vermogen	144.771	141.841	
Vreemd vermogen	116.694	110.955	
Solvabiliteit (EV/TV)	55,4%	56,1%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Cogas zal zich in 2024, net als in 2023, onverkort inzetten op het versnellen van de energietransitie. Daarbij richt Cogas zich op het actief samenwerken met haar stakeholders, waaronder gemeentelijke aandeelhouders.

Het realiseren

van het versnellen van de energietransitie is complex en vergt doorlooptijd. Dit mede gezien de (nog) vele ontwikkelingen, onduidelijkheden en onzekerheden op het gebied van onder andere maatschappelijk draagvlak,

betaalbaarheid, milieu-effecten, wetgeving, subsidies, financiering en techniek. Daarnaast zijn er veel betrokken

partijen met veel onderlinge afhankelijkheden. Dit vraagt veel afstemming. Mede op basis van de Regionale Energie-

strategieën ondersteunt Cogas haar stakeholders bij het ontwikkelen van (warmte)transitievisies en wijkuitvoerings-plannen. Belangrijke initiatieven zijn het ontwikkelen van het Regionaal Warmtenet Twente ineen samenwerking (consortium) tussen Twence, Cogas en Ennatuurlijk en het ontwikkelen van biogas- en/of groengasnetten en verdere kennisopbouw van waterstof met partners in de regio.

Welke risico's loopt de gemeente?

Volgens de directie is de verwachting dat Cogas de komende jaren wordt geconfronteerd met tegenvallende bedrijfsresultaten, welke gevolgen kunnen hebben voor de lange termijn dividendafspraken. Er is sprake van een neerwaartse liquiditeitsprognose. Men vraagt zich af of een vast bedrag aan dividenuitkering nog passend is in de huidige tijd, een dividenuitkering die is gebaseerd op een percentage van de winst is de redelijker aldus de directie.

BNG Bank N.V.

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-236	-300	V
Eigen vermogen	5.000	4.600	
Vreemd vermogen	144.100	112.100	
Solvabiliteit (EV/TV)	3,4%	3,9%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente?

De BNG bank is, naast dat ze onze huisbankier is, een solide belegging. BNG behoort tot de gezondste banken van West-Europa. Er is slechts een gering financieel risico, dat alleen optreedt als de bank omvalt. In dat geval moeten we de boekwaarde van de aandelen t.b.v. 436.312 euro afboeken. Die kans is nihil. De marktwaarde van de aandelen is een veelvoud daarvan.

NV Industriegebouw Maatschappij (IGM)

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-28	-42	V
Eigen vermogen	1.474	1.516	
Vreemd vermogen	7.092	3.128	
Solvabiliteit (EV/TV)	17,2%	32,6%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

De ingezette afbouw van de IGM is zichtbaar in de financiële positie van de IGM. De som van de materiële- en financiële vaste activa is gedaald naar 3,1 miljoen euro per 31 december 2022. Tegelijkertijd is ook de financiering verbeterd door een afname van de schulden. De leningenportefeuille zal naar verwachting vanaf najaar 2023 worden verkocht of worden afgestoten. In augustus 2023 is het laatste onroerend goed van IGM verkocht en heeft het geen panden meer in portefeuille.

Welke risico's loopt de gemeente?

De gemeente Almelo is enig aandeelhouder en financier van de IGM, waardoor de gemeente risico loopt wanneer klanten van de IGM niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Sportbedrijf Almelo BV

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-189	425	N
Eigen vermogen	1.319	894	
Vreemd vermogen	1.392	1.309	
Solvabiliteit (EV/TV)	48,7%	40,6%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Ook in 2024 vormen de hoge energieprijzen van kWh- en de gasprijs een groot bedrijfsrisico. Per 1 januari 2023 zijn zowel gas als elektra op basis van een variabel contract. Daarnaast blijft ook de personele bezetting een probleem waardoor de inzet van (duurder) personeel niet-in-loondienst zal toenemen.

Van het totale gasverbruik van Sportbedrijf Almelo B.V. komt 80 % op het conto van het zwembad. Het buitenbad is niet meer geopend en wordt gesloopt. De bijbehorende sporthal zal medio 2023 gesloopt worden. Het huidige binnenzwembad blijft geopend tot het nieuwe bad begin 2025 gereed is. De sluiting van het buitenbad levert in het totale energieverbruik een besparing op van 50.000 euro. De omstandigheden voor 2024 zien er, uitgezonderd de besparing van 50.000 euro door sluiting van het buitenbad, niet rooskleurig uit. De meerkosten als gevolg van de hoge energie lasten bedragen in 2024 naar verwachting 761.000 euro. (op basis van variabel tarief per 12-10-2022)

Welke risico's loopt de gemeente?

De gemeente heeft een dubbelrol richting het sportbedrijf. Dit kan de relatie tussen eigenaar en opdrachtgever/subsidieverstrekker op gespannen voet zetten. Door een zuivere rollenscheiding op zowel bestuurs- als ambtelijk niveau wordt rolvermenging zoveel mogelijk voorkomen. De jaarlijkse bijdrage aan het Sportbedrijf bedraagt circa 3,4 miljoen euro. Het risico voor de gemeente als aandeelhouder is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag 18.000 euro). De meerkosten voor energie drukken ook in 2024 zwaar op de vermogens positie. Voor 2024 is er nauwelijks nog enige financiële ruimte om mogelijke tegenvallers op te vangen.

Twence Holding BV

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-12.263	-32.500	V
Eigen vermogen	149.786	176.054	
Vreemd vermogen	123.067	110.693	
Solvabiliteit (EV/TV)	54,9%	61,4%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Almelo is aandeelhouder van Twence Holding BV. De Almelse gemeenteraad heeft in 2015 bij motie besloten niet langer eigenaar te willen zijn van dit bedrijf. Sindsdien werken opeenvolgende colleges aan de verkoop van de aandelen Twence. Complex, want de aandelen mogen alleen verkocht worden aan mede-aandeelhouders. In het verleden wilden zij de Almelse aandelen echter niet voor een marktconforme prijs overnemen. Op dit moment wordt opnieuw een verkoopopgave ondernomen waarmee wordt nagestreefd de aandelen van Almelo (en Oldenzaal en Twenterand) te verkopen.

AVR is op 21 oktober 2021 een bodemprocedure gestart tegen Twence, haar dochterondernemingen en alle aandeelhoudende gemeenten omdat dit bedrijf als concurrent het niet eens is dat de aandeelhoudende gemeenten een afvallever- en verwerkingscontract hebben met Twence zónder dat deze opdracht openbaar is aanbesteed. AVR betwist de gebruikte uitzonderingsgronden om deze opdracht direct "in te besteden". Deze rechtszaak loopt nog op het moment van schrijven van de Begroting 2024, uitspraak wordt in het voorjaar van 2024 verwacht.

Welke risico's loopt de gemeente?

Na een externe bemiddeling eind 2021 is in het voorjaar van 2022 door alle aandeelhoudende gemeenten besloten tot het ondernemen van een nieuwe verkoopopgave waarmee wordt beoogd de aandelen van de gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand te verkopen. Dit proces is bij het schrijven van de Begroting 2024 nog in volle gang. Een voorspelling c.q. verwachting geven over de uitkomst van deze verkoopopgave is niet mogelijk. Almelo blijft zich, net als in voorgaande jaren, onverkort inzetten om ons eigenaarschap van Twence Holding B.V. te beëindigen conform de wens van de gemeenteraad uit 2015.

Twente Milieu NV

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-1.257	-1.369	V
Eigen vermogen	12.576	12.232	
Vreemd vermogen	18.651	20.450	
Solvabiliteit (EV/TV)	40,3%	37,4%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente?

Het risico voor de gemeente als aandeelhouder is relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag 127.000 euro). Het risico van Twente Milieu lijkt stabiel. Twente Milieu heeft zich in de afgelopen jaren financieel goed ontwikkeld.

7.1.3 Overige vennootschappen

CSV Amsterdam BV

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-43	-102	V
Eigen vermogen	312	210	
Vreemd vermogen	22	13	
Solvabiliteit (EV/TV)	93,4%	94,2%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente?

Nihil.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Financiële kengetallen	31-12-2021	31-12-2022	V/N
Financieel resultaat	-34	-52	V
Eigen vermogen	1.535	1.480	
Vreemd vermogen	7	10	
Solvabiliteit (EV/TV)	99,5%	99,3%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Men is nog steeds voornemens om de vennootschap op te heffen en de resterende liquide middelen uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang, wanneer dit nu definitief plaats gaat vinden in is nog niet bekend.

Welke risico's loopt de gemeente?

Nihil.

7.2 Delegatieregister

1. Inleiding

De gemeenteraad van Almelo besloot op 2 december 2014 ([RAAD-2331](#)) dat een geactualiseerd delegatieregister jaarlijks bij de programmabegroting moet worden vastgesteld. Het delegatieregister is ten opzichte van het delegatieregister dat bij de begroting 2023 is vastgesteld, gewijzigd v.w.b. de bevoegdheid als het gaat om het openbaar maken van informatie (Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is nu de Wet open overheid (Woo). Op 29 november 2022 is door de raad besloten ([RAAD-7286](#)) om een aantal bevoegdheden te delegeren aan het college inzake het wijzigen en vaststellen van het omgevingsplan. Dit besluit treedt in werking bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1-1-24) en is als zodanig nog niet in het register verwerkt. Vanwege deze wet komt de bevoegdheid zoals aangegeven onder 6 vanaf dan te vervallen. Hierin wordt met de komst van de Omgevingswet op een andere wijze voorzien.

Nr.	Omschrijving bevoegdheid	Juridische grondslag	Delegans	Delegataris	Voorwaarden
Wet open overheid (Woo)					
1.	Het beslissen op aan de raad gerichte aanvragen en verzoeken op grond van de Woo en daarmee verband houdende processuele handelingen.	art. 4.3 en 4.4 Woo art. 156 Gemeentewet	Raad	B en W	
Algemene wet bestuursrecht (Awb)					
2.	Het besluiten om toepassing te geven aan afdeling 3.4, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, van de Awb.	afd. 3.4 Awb art. 156 Gemeentewet	Raad	B en W	
3.	Het in de gelegenheid stellen van aanvragers, geadresseerden en derde-belanghebbenden, hun zienswijze naar voren te brengen in gevallen bedoeld in artikel 4:7 en 4:8 Awb.	art. 4:7 en 4:8 Awb art. 156 Gemeentewet	Raad	B en W	
4.	Het nemen van verdagingsbesluiten op bij de raad ingediende bezwaarschriften.	art. 4:14 Awb art. 156 Gemeentewet	Raad	B en W	
5.	Het beslissen op een bezwaarschrift als bedoeld in de Awb, indien een hoorzitting achterwege wordt gelaten om één van de in artikel 7:3 Awb genoemde redenen.	art. 7:3 Awb art. 156 Gemeentewet	Raad	B en W	
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)					
6.	Het vaststellen van een exploitatieplan zoals bedoeld in artikel 6.12 Wro	art. 6.12 Wro art. 2.27 lid 1 Wabo art. 6.5 lid 3 Besluit omgevingsrecht			Indien het exploitatieplan betrekking heeft op een grote afwijking van het bestemmingsplan zoals bedoeld in onderdeel 1 van het raadsbesluit van 18 december 2012 (Raad1200510, zie pagina 18 van de agendabundel)

Nr.	Omschrijving bevoegdheid	Juridische grondslag	Delegans	Delegataris	Voorwaarden
Verkeer					
7.	Het aangeven van bebouwde komgrenzen ingevolge artikel 20a Wegenverkeerswet (WVW)	art. 20a WVW art. 156 Gemeentewet	Raad	B en W	
8.	Een weg onttrekken aan het openbaar verkeer o.g.v. artikel 9 en 11 WVW	art. 9 en 11 WVW art. 156 Gemeentewet			Actieve informatieplicht richting de raad voorafgaande aan de besluitvorming. Raadsbesluit van 29 januari 2013(Raad1200689)
Straatnaamgeving en huisnummers					
9.	Het geven van namen aan straten, pleinen, parken, buurten en nieuwbouwwijken en het toekennen van huisnummers.	art. 124 lid 1 Grondwet art. 108, 147 en 156 Gemeentewet	Raad	B en W	De raad stelt de verordening en de kaders vast waarbinnen B en W dient te besluiten. Raadsbesluit van 18 december 2018 (Raad1805086, agendapunt 6)

7.3 Stand van zaken moties

Vertrekpunt is het overzicht met de stand van zaken moties bij de Perspectiefnota 2024-2027. Afgehandelde moties zijn niet in dit overzicht opgenomen. Deze kunt u vinden in het overzicht met moties op iBabs.

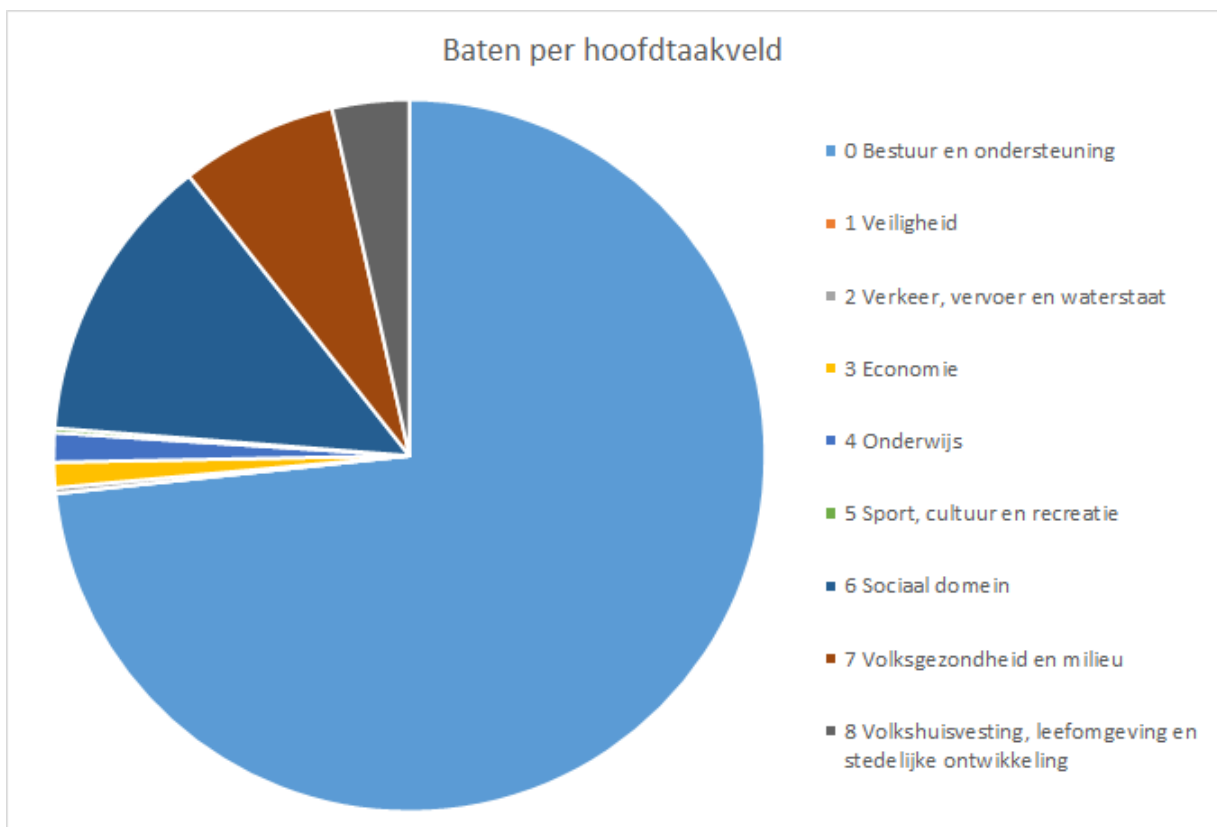
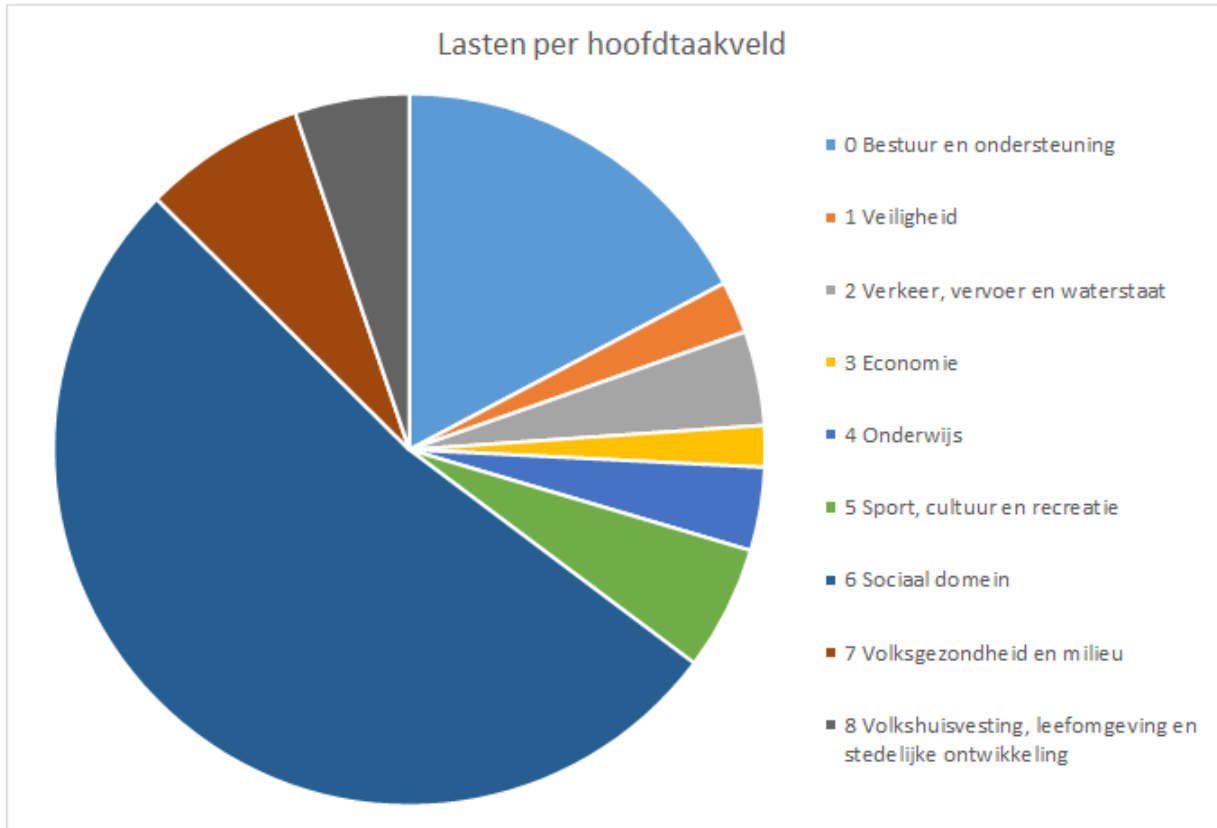
Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
Toegankelijkheid binnenstad voor mensen met een functionele beperking	13-07-2023	De motie is in uitvoering.
Kangoeroewoningen	13-07-2023	De motie is in uitvoering.
Hofkeshuis	13-07-2023	De motie is in uitvoering.
Geen geld, geen Zwitsers	13-07-2023	We haken hier nadrukkelijk aan bij de lijn van de VNG. Waarin stevig actie ondernomen wordt richting het Rijk, teneinde een gezonde balans te hebben tussen de taken die de gemeente behoort uit te voeren en de financiering hiervan.
Uitwerking aanbevelingen en vaststellen tijdspad voor de nieuwe samenwerkingsnota	27-06-2023	De motie is in uitvoering. Binnenkort ontvangt de raad een raadsbrief met informatie over de wijze waarop tegemoet gekomen gaat worden aan de motie.
Geboortebos-Herdenkingsbos	10-11-2022	De motie is in uitvoering.
Evaluatie bomenbeleid Almelo	10-11-2022	Op 13 september heeft een beeldvormend beraad plaatsgevonden over de evaluatie van het bomenbeleid. Er wordt nieuw beleid opgesteld.
Indicatoren mbt de inclusieve arbeidsmarkt aanscherpen	10-11-2022	Het onderwerp wordt meegenomen in het actieplan sociaal domein.
Besteding gelden Dierenwelzijn	10-11-2022	De motie is afgedaan. In de programmabegroting 2024 is hierover een paragraaf opgenomen.
Standplaatsenbeleid woonwagens	10-11-2022	Het beleid is vastgesteld. Er wordt gewerkt aan een planning voor de realisatie van 12 standplaatsen.
Schone Lucht Akkoord	10-11-2022	We zetten in op ondertekening van het akkoord, waarbij we de impact op de organisatie klein houden. De uitvoering zal geïmplementeerd worden met als verwachte einddatum oktober 2023.
Mogelijkheden collectief en groepsgewijs aanbod bij veelvoorkomende problemen	10-11-2022	De motie sluit aan bij hervormingen in de Jeugdwet. De motie zal opgepakt worden in de doorgaande lijn van de hervormingsagenda. Door de hervormingsagenda wordt de mogelijkheid van het ontwikkelen van collectieve en groepsgerichte voorzieningen vergroot en er wordt meer ruimte gecreëerd voor de samenwerking met andere sectoren zoals bijvoorbeeld het onderwijs.
Wonen en zorg voor 65-plussers	10-11-2022	Een actualisatie van de regionale monitor Gezond Wonen wordt in september opgeleverd. Deze monitor levert input voor een regionale woon-zorgvisie waarin afspraken worden gemaakt over

		hoe de woningbouwopgave van Twente (voor wat betreft ouderen en een aantal andere aandachtsgroepen) over de gemeente verdeeld wordt. De regionale woonzorgvisie krijgt ook een lokale invulling. Op lokaal niveau wordt daarnaast met Beter Wonen en Sint Joseph gewerkt aan een aantal pilots.
Aanstellen NME medewerker	10-11-2022	De DVO (incl. NME) wordt binnenkort ondertekend. Motie is daarna afgedaan (voor eind september 2023 gereed).
Een groen en innovatief bedrijventerrein	1-11-2022	XL Businesspark 2 zal worden ontwikkeld als groen, innovatief en duurzaam bedrijventerrein. De plannen worden op dit moment uitgewerkt. De natuurwaarden zullen daar waar nodig ruim worden gecompenseerd in het toekomstige groen van het XL Businesspark 2. XL Businesspark 2 zal op het aspect duurzaamheid worden getoetst aan de BREEAM-systematiek op het niveau 'excellent'.
Kadernota XL Businesspark 2	1-11-2022	Op basis van de uitgangspunten die zijn vastgelegd in de kadernota wordt gewerkt aan de voorbereiding van het omgevingsplan, de milieueffectrapportage en het grondexploitatieplan. Deze worden naar verwachting eind 2024 afgerond.
Rotonde Bornerbroeksestraat-Ambachtstraat	27-9-2022	Financiering is opgenomen in de programmabegroting 2024. De motie is hiermee afgedaan.
Topinkomens + ontslagvergoedingen verbonden partijen + gesubsidieerde instellingen beperken	8-3-2022	De motie is in uitvoering. Binnenkort ontvangt de raad een raadsbrief met informatie van de wijze waarop tegemoet gekomen gaat worden aan de motie.
Integriteitsonderzoek Twence	21-12-2021	Het college heeft besloten de uitvoering van de motie vooralsnog aan te houden zolang de extern geleide bemiddelingspoging (waar de poging tot aandelenverkoop onderdeel van is) nog loopt. Na afloop van het bemiddelingstraject zal opnieuw worden bezien of de motie in uitvoering kan worden gebracht.
Gehandicaptenparkeerplaatsen in de directe nabijheid van de vernieuwde binnenstad	29-6-2021 (P-nota 2021)	De motie wordt betrokken bij de planvorming in de binnenstad.
Beter en breder tarievenbeleid nieuw zwembad	26-5-2021	De motie is in uitvoering.
Generatietoets	7-11-2019 (begroting 2020)	Landelijk zijn twee pilots gedraaid met de Generatietoets. Vanuit BZK is er nog geen definitief standpunt, de motie is hiermee afgedaan.

7.4 Overzicht van baten en lasten

7.4.1 Diagram van baten en lasten

7.4.2 Overzicht van baten en lasten

Lasten	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	3.947	3.959	3.962	3.965
0.2 Burgerzaken	3.297	3.053	2.762	3.012
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.348	6.035	7.090	7.181
0.4 Overhead	40.424	40.958	40.508	38.462
0.5 Treasury	-1.089	307	1.325	1.349
0.61 OZB woningen	864	893	921	949
0.62 OZB niet-woningen	110	114	117	121
0.63 Parkeerbelasting	14	14	15	15
0.64 Belastingen overig	178	184	189	195
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	7.334	14.948	25.545	31.694
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	75	75	75
0 Bestuur en ondersteuning	60.501	70.541	82.508	87.017
1 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	6.384	6.560	6.692
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.055	2.055	2.055	2.055
1 Veiligheid	8.307	8.439	8.615	8.747
2 Verkeer en vervoer				
2.1 Verkeer en vervoer	12.238	12.954	13.451	13.958
2.2 Parkeren	2.392	2.604	2.604	2.604
2.3 Recreatieve havens	96	96	96	96
2.4 Economische havens en waterwegen	279	280	282	283
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	15.005	15.934	16.433	16.941
3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	1.676	1.681	1.687	1.694
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.582	2.494	1.091	1.089
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	374	374	374	374
3.4 Economische promotie	993	993	993	993
3 Economie	6.625	5.543	4.146	4.150
4 Onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	464	464	464	464
4.2 Onderwijshuisvesting	4.787	5.179	5.345	5.496
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.997	7.982	7.982	7.982
4 Onderwijs	13.248	13.625	13.791	13.943
5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	3.567	3.587	3.557	3.078
5.2 Sportaccommodaties	1.282	1.493	1.508	1.535
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.391	3.389	3.321	3.321
5.4 Musea	48	48	48	48
5.5 Cultureel erfgoed	54	54	54	54
5.6 Media	2.173	2.173	2.173	2.173

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.341	8.388	8.506	8.629
5 Sport, cultuur en recreatie	19.856	19.132	19.167	18.838
6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.962	9.821	9.530	8.642
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.404	5.404	5.404	5.404
6.3 Inkomensregelingen	55.660	55.525	55.342	55.407
6.4 WSW en beschut werk	12.433	11.675	11.105	10.600
6.5 Arbeidsparticipatie	5.298	5.364	5.431	5.498
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4.592	3.851	3.851	3.851
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	10	-627	-658	-658
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	9.190	9.190	9.190	9.190
6.71b Begeleiding (WMO)	12.510	12.510	12.510	12.510
6.71c Dagbesteding (WMO)	3.085	3.085	3.085	3.085
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.905	1.905	1.905	1.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	85	85	85	85
6.72a Jeugdhulp begeleiding	15.065	15.065	15.065	15.065
6.72b Jeugdhulp behandeling	440	440	440	440
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	440	440	440	440
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.198	2.198	2.198	2.198
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	7.155	7.155	7.155	7.155
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	7.100	7.100	7.100	7.100
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	1.404	1.408	1.431	1.431
6.81a Beschermd wonen (WMO)	10.033	10.033	10.033	10.033
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.280	5.280	5.280	5.280
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	11.277	11.251	11.251	11.251
6.82b Jeugdreclassering	2.469	2.386	2.386	2.386
6 Sociaal domein	182.996	180.546	179.561	178.300
7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	3.591	3.811	3.865	4.115
7.2 Riolering	10.615	10.605	10.594	10.584
7.3 Afval	7.668	7.664	7.663	7.661
7.4 Milieubeheer	3.464	3.547	3.633	3.723
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	474	475	476	477
7 Volksgezondheid en milieu	25.812	26.101	26.231	26.560
8 Volkshuisvesting-rostedelijke vernieuw				
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.731	1.731	1.731	1.731
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	10.391	8.660	4.694	371
8.3 Wonen en bouwen	6.131	6.132	6.132	6.132
8 Volkshuisvesting-rostedelijke vernieuw	18.254	16.523	12.558	8.235
Totaal lasten	350.605	356.384	363.009	362.731

Bedragen x 1.000 euro

Baten	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	-	-	-	-
0.2 Burgerzaken	-1.542	-1.542	-1.542	-1.542
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-5.250	-5.250	-5.250	-5.250
0.4 Overhead	-4.830	-4.776	-4.801	-4.826
0.5 Treasury	-2.826	-1.665	-1.665	-1.665
0.61 OZB woningen	-11.181	-11.535	-11.896	-12.264
0.62 OZB niet-woningen	-14.740	-15.130	-15.487	-15.852
0.63 Parkeerbelasting	-1.639	-1.639	-1.639	-1.939
0.64 Belastingen overig	-255	-255	-355	-355
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-217.700	-226.381	-217.370	-221.924
0.8 Overige baten en lasten	-264	-249	-240	-228
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-
0 Bestuur en ondersteuning	-260.228	-268.422	-260.245	-265.844
1 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	-
1.2 Openbare orde en veiligheid	-45	-45	-45	-45
1 Veiligheid	-45	-45	-45	-45
2 Verkeer en vervoer				
2.1 Verkeer en vervoer	-674	-674	-674	-674
2.2 Parkeren	-48	-48	-48	-48
2.3 Recreatieve havens	-15	-15	-15	-15
2.4 Economische havens en waterwegen	-169	-169	-169	-169
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	-906	-906	-906	-906
3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.328	-2.215	-982	-982
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-244	-244	-244	-244
3.4 Economische promotie	-484	-484	-519	-519
3 Economie	-4.056	-2.943	-1.746	-1.746
4 Onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-	-	-	-
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.691	-4.691	-4.691	-4.691
4 Onderwijs	-4.691	-4.691	-4.691	-4.691
5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	-509	-531	-501	-22
5.2 Sportaccommodaties	-236	-236	-236	-236
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-	-	-
5.4 Musea	-	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	-	-
5.6 Media	-	-	-	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-	-
5 Sport, cultuur en recreatie	-745	-768	-738	-259

6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.005	-1.047	-772	-85
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	-42.672	-42.672	-42.672	-42.672
6.4 WSW en beschut werk	-	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-995	-995	-995	-995
6.71b Begeleiding (WMO)	-	-	-	-
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	-	-	-
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-	-	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	3	3	3	3
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	-	-	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-690	-690	-690	-690
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.254	-1.254	-1.254	-1.254
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-6	-6	-6	-6
6.82b Jeugdreclassering	-6	-6	-6	-6
6 Sociaal domein	-46.624	-46.667	-46.392	-45.704
7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	-	-	-	-
7.2 Riolering	-13.391	-13.391	-13.391	-13.391
7.3 Afval	-10.164	-10.164	-10.164	-10.164
7.4 Milieubeheer	-1.295	-1.306	-1.306	-1.306
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-461	-461	-461	-461
7 Volksgezondheid en milieu	-25.311	-25.322	-25.322	-25.322
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw				
8.1 Ruimte en leefomgeving	-356	-356	-356	-356
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-10.030	-8.360	-4.505	-183
8.3 Wonen en bouwen	-2.032	-2.032	-2.032	-2.032
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	-12.418	-10.748	-6.894	-2.571
Totaal baten	-355.024	-360.512	-346.978	-347.087

Bedragen x 1.000 euro

Saldo van baten en lasten	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	3.946	3.959	3.962	3.964
0.2 Burgerzaken	1.755	1.511	1.220	1.470
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	98	785	1.840	1.930
0.4 Overhead	35.594	36.183	35.707	33.637
0.5 Treasury	-3.916	-1.358	-340	-316
0.61 OZB woningen	-10.318	-10.642	-10.975	-11.314
0.62 OZB niet-woningen	-14.630	-15.016	-15.370	-15.731
0.63 Parkeerbelasting	-1.624	-1.624	-1.624	-1.924
0.64 Belastingen overig	-77	-71	-166	-160
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-217.700	-226.381	-217.370	-221.924
0.8 Overige baten en lasten	7.070	14.699	25.304	31.466
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	75	75	75
0 Bestuur en ondersteuning	-199.727	-197.881	-177.737	-178.827
1 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	6.384	6.560	6.692
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.010	2.010	2.010	2.010
1 Veiligheid	8.262	8.394	8.570	8.702
2 Verkeer en vervoer				
2.1 Verkeer en vervoer	11.564	12.280	12.777	13.285
2.2 Parkeren	2.344	2.556	2.556	2.556
2.3 Recreatieve havens	81	81	81	81
2.4 Economische havens en waterwegen	110	111	112	114
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	14.099	15.028	15.527	16.035
3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	1.676	1.681	1.687	1.694
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	255	279	109	107
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	130	130	130	130
3.4 Economische promotie	509	509	474	474
3 Economie	2.569	2.600	2.400	2.404
4 Onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	464	464	464	464
4.2 Onderwijshuisvesting	4.787	5.179	5.345	5.496
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.306	3.291	3.291	3.291
4 Onderwijs	8.557	8.934	9.100	9.252
5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	3.058	3.055	3.055	3.055
5.2 Sportaccommodaties	1.045	1.257	1.272	1.299
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.391	3.389	3.321	3.321
5.4 Musea	48	48	48	48
5.5 Cultureel erfgoed	54	54	54	54
5.6 Media	2.173	2.173	2.173	2.173
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.341	8.388	8.506	8.629
5 Sport, cultuur en recreatie	19.110	18.364	18.430	18.580

6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.958	8.774	8.758	8.558
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.404	5.404	5.404	5.404
6.3 Inkomensregelingen	12.988	12.853	12.670	12.735
6.4 WSW en beschut werk	12.433	11.675	11.105	10.600
6.5 Arbeidsparticipatie	5.298	5.364	5.431	5.498
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4.592	3.851	3.851	3.851
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	10	-627	-658	-658
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	8.195	8.195	8.195	8.195
6.71b Begeleiding (WMO)	12.510	12.510	12.510	12.510
6.71c Dagbesteding (WMO)	3.085	3.085	3.085	3.085
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.905	1.905	1.905	1.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	85	85	85	85
6.72a Jeugdhulp begeleiding	15.065	15.065	15.065	15.065
6.72b Jeugdhulp behandeling	440	440	440	440
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	440	440	440	440
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.201	2.201	2.201	2.201
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	7.155	7.155	7.155	7.155
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	7.100	7.100	7.100	7.100
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	1.404	1.408	1.431	1.431
6.81a Beschermd wonen (WMO)	9.343	9.343	9.343	9.343
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4.026	4.026	4.026	4.026
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	-	-	-	-
6.82a Jeugdbescherming	11.271	11.245	11.245	11.245
6.82b Jeugdreclassering	2.464	2.381	2.381	2.381
6 Sociaal domein	136.371	133.879	133.169	132.596
7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	3.591	3.811	3.865	4.115
7.2 Riolering	-2.776	-2.786	-2.797	-2.807
7.3 Afval	-2.496	-2.500	-2.501	-2.503
7.4 Milieubeheer	2.170	2.240	2.326	2.417
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	13	14	15	16
7 Volksgezondheid en milieu	502	779	908	1.237
8 Volkshuisvesting-rostedelijke vernieuw				
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.375	1.375	1.375	1.375
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	362	300	189	189
8.3 Wonen en bouwen	4.099	4.100	4.100	4.100
8 Volkshuisvesting-rostedelijke vernieuw	5.836	5.775	5.664	5.664
Totaal saldo van baten en lasten	-4.419	-4.128	16.031	15.644

Bedragen x 1.000 euro

Reserves	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Storting reserves	5.103	5.104	5.109	5.109
Onttrekkingen reserves	-1.018	-1.018	-1.018	-1.018
Totaal reserves	4.085	4.086	4.092	4.092

Bedragen x 1.000 euro

Begrotingssaldo	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Begrotingssaldo	-334	-42	20.122	19.735

Bedragen x 1.000 euro

7.5 Openbaarheidsparagraaf, informatiewetten

Overzicht van de relatie tussen geïdentificeerde i-wetten en bovenliggende publieke waarden (grijs weergegeven wetten, slechts beperkt relevant).

<p>Dienstverlening en communicatie</p> <p>Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) Digitale Dienstenwet Single Digital Gateway (EU) Dienstenwet Wet digitale overheid (Wdo) Wet elektronische publicaties (Wep) eIDAS-verordening (EU) Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Nederlandse uitvoeringswet (Uavg) Tijdelijke besluit digitale toegankelijkheid Wet markt en overheid Algemene wet bestuursrecht Mededingingswet Aanbestedingswet Wet extern klachtrecht (Wek)</p>	
<p>Openbaarheid en transparantie</p> <p>Archiefwet 1995/Archiefwet 2021 Wet openbaarheid van bestuur (Wob)/ Wet open overheid Bekendmakingswet/Wet elektronische publicaties (Wep) Wet hergebruik overheidsinformatie(Who)/Implementatie Europese open data richtlijn Aanbestedingswet Data governance verordening Wet markt en overheid Algemene wet bestuursrecht ENSIA Single Digital Gateway (EU) Grondwet (GW)</p>	<p>Privacy en intellectueel eigendom</p> <p>Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Nederlandse uitvoeringswet (Uavg) Auteurswet (+Europese richtlijn en internationale wetgeving) Data governance verordening Informatieveiligheid, Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) Wet politiegegevens Grondwet (GW)</p>
<p>Toegankelijkheid en inclusie</p> <p>Tijdelijke besluit digitale toegankelijkheid/WDO VNG verdrag handicap Single Digital Gateway (EU) Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) Algemene wet bestuursrecht Grondwet (GW)</p>	<p>Informatiebeveiliging</p> <p>Wet digitale overheid (Wdo) Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) Eidas (EU)-verordening Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Nederlandse uitvoeringswet (Uavg) Data governance verordening ENSIA</p>
<p>Duurzame toegankelijkheid en informatiehuishouding op orde</p> <p>Archiefwet 1995/Archiefwet 2021 Wet openbaarheid van bestuur (Wob)/Wet open overheid Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Nederlandse uitvoeringswet (Uavg) Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) Wet digitale overheid (Wdo) Tijdelijke besluit digitale toegankelijkheid Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) Burgerlijk Wetboek (BW) Gemeentewet Wet gemeenschappelijke regelingen</p>	

Bron: VNG realisatie, Analyse naar de samenhang tussen generieke informatiewetten, 14 juni 2022, pagina 30